صوفي فقير
جانڻ چن جو كلام

حق اثبات

مرتب

ياور علي محبت علي كاظمي

Scanned with CamScanner

TARIQ HAYAT
LECTURER IN ENGLISH
Govt: Islamia Science College,
SUKKUR.

Scanned with CamScanner

صوفي فقير جانڻ چن جو ڪلام

حق اثبات

مرتب:

ياور علي ڪاظي "محبت علي"

سنڌي ساهت گهر

حيدرآباد، سنڌ

2010ع

Scanned with CamScanner

سمورا حق ۽ واسطا اداري وٽ محفوظ

سنڌي ساهت گهر ــ ڪتاب نمبر 215

ڪتاب جو نالو: صوفي فقير جاڻ چن جو ڪلام (حق اثبات)
مرتب: ياور علي ڪاظمي "محبت علي"
ڇاپو: ٻيو مارچ 2010ع
ڇپائيندڙ: سنڌي ساهت گهر، حيدرآباد، سنڌ
ڪمپوزنگ: تلسي داس ڏاراڻي، سورج پرنٽرس، حيدرآباد
قيمت: ‎-/240 (ٻه سؤ چاليهه رپيا)

ڪتاب ملڻ جا هنڌ

آئيڊيل ڪتاب گهر، رابعه اسڪوائر، حيدر چوڪ، گاڏي کاتو حيدرآباد، سنڌ
Ph: 022-2780701 Mob: 0300-3946518

پوسٽل ائڊريس: پوسٽ باڪس نمبر 58، جنرل پوسٽ آفيس، حيدرآباد، سنڌ

- سنڌي ادبي بورڊ بوڪ اسٽال، تلڪ چاڙهي، حيدرآباد 022_2633679
- ڀٽائي ڪتاب گهر، گاڏي کاتو حيدرآباد 0345_3587391
- رابيل ڪتاب گهر، لاڙڪاڻو 0307_3471205
- عزيز ڪتاب گهر، ٻراج روڊ، سکر 071_2007402
- سنڌ بوڪ ڪلب، نواب شاهه 0300_3006469
- قاسميه لئبرري، ڪنڊيارو 0300_3144668
- المنعم لئبرري 17 ـ پبلڪ هيلٿ انجنيئرنگ ڪالوني ذوالفقار باغ لاڙڪاڻو 0333_7541193
- بوڪ ورلڊ، رابعه سينٽر، لڳ عسڪري بئنڪ، بندر روڊ، لاڙڪاڻو 0333_7548804
- المهراڻ ادبي گهر، ٽاٽو روڊ، سانگهڙ 03000_2913588
- گل ڪتاب گهر، لکي در، شڪارپور 0346_3701659
- العزيز ڪتاب گهر، ٿر بازار عمرڪوٽ 0238_570345
- ڪاٺياواڙ اسٽور، اردو بازار ڪراچي 2638025, 2218025
- محمد عثمان عباسي، چنهياٽي، ڪنڊيارو 0306_3665563

SHRI MAD BHAGWAT GEETA
Compiled by: Yawar Ali Kazmi "Muhbat Ali"
Published by: Naz Sanai
Chairman
Sindhi Sahat Ghar, Hyderabad, Sindh.
2nd Edition March 2010
Book No: 215
Price Rs. 240/=

Scanned with CamScanner

ٻه اکر

سنڌ سدائين صوفين جو مرڪز رهي آهي ۽ تصوف جا ڪيترائي اثر، اسان جي معاشري ۽ ماحول تي ڇانيل آهن. ڪيترن ئي صوفين پنهنجو پنهنجو ڪردار پئي ادا ڪيو آهي. سنڌ ۾ ڪيترائي صوفي شاعر موجود آهن، جن جو ڪلام، جيترو اشاعت هيٺ آيل آهي، ان کان وڌيڪ سنڌ سڄيءَ ۾ ڪيترن ئي صوفين جو ڪلام ٽڙيل پکڙيل حالت ۾ موجود آهي. جيڪو توجهه گهُري ٿو.

صوفي فقير جاڻ چن صادق علي رحه جو تعلق اصل دادو ضلعي سان هو. جتي سندس آستان هو. پاڻ اُتي پنهنجن پيروڪارن کي صوفي ازم بابت پيا درس ڏيندا هئا ۽ پنهنجي خيالن ۽ سوچن، جن تي صوفي ازم جو اثر هو، پنهنجي شاعريءَ ذريعي بيان ڪندا رهندا هئا.

سنڌ جي مشهور چترڪار محترم ظفر ڪاظميءَ جي لائق فرزند ياور علي ڪاظميءَ، جنهن کي صوفي فقير جاڻ چن انتهائي گهڻو پيار ڪندا هئا ۽ محبت عليءَ جي نالي سان سڏي، کيس پنهنجو طالب ڪيائون. اُهو کين گهڻو ويجهو رهندو آيو ۽ صوفي جاڻ چن، مٿس مهرباني ڪري، سندس ڪلام جا لکيل سمورا نوٽ بڪ اُن حوالي ڪيا ۽ اُن جي اشاعت جو ذمو ٻه ان تي رکيو. ياور علي پنهنجي جانفشاني ۽ محنت سان پهرين صوفي فقير جاڻ صادق علي چن جي سوانح کي ترتيب ڏيڻ شروع ڪيو ۽ اُن جي مختلف پهلوئن کان ڇنڊڇاڻ ڪئي ۽ هڪڙي سوانحي مضمون کي تفصيلي تحرير ڪيو. جيڪا سوانح هن ڪتاب جي مُهڙ ۾ آيل آهي، اها سوانح پهريون دفعو اسان جي اداري سنڌي ساهت گهر طرفان نڪرندڙ رسالي ’ڪينجهر‘ ۾ اشاعت هيٺ آئي ۽ ماڻهن آڏو صوفي جاڻ چن جي

شخصيت ۽ فڪر، پهريون دفعو آڏو آيو. ان زماني ۾ فقير صوفي جاڻ چن جي خيالن جي مشهوري تي ۽ روايت مطابق، اهڙن خيالن رکندڙن تي جيئن ان ڪان اڳ ڪفر جون فتوائون پيون نڪرنديون هيون. صوفي ازم، انهن لاءِ يا انهن جي ڪِرت ۽ ڪاروبار لاءِ سدائين نقصانڪار پئي رهيو آهي، سو صوفي جاڻ چن به ڪُفر جي فتوائن سان، مالا مال ٿيڻ لڳو.

ياور علي، سوانحي مضمون ترتيب ڏيڻ کان پوءِ، ان جي ڪلام کي ترتيب هيٺ آڻڻ شروع ڪيو ۽ نيٺ پنهنجي هڙان وڙان خرچ ڪري، ان جو پهريون ڇاپو پڌرو ڪري ڇڏيائين. جيڪو فقير جاڻ چن جي طالبن ۽ صوفي ازم جي پيروڪارن لاءِ ڄڻ وڏي سوکڙي ثابت ٿيو ۽ ڏسندي ڏسندي ئي ختم ٿي ويو. طالب ان کي ڳوليندا رهيا. هاڻي سنڌي ساهت گهر طرفان ان ڪتاب جو ٻيو ڇاپو آڻيندي، اُن گهرج کي پورو ڪري رهيا آهيون.

نازسنائي

حيدرآباد، سنڌ
18 فيبروري2010ع

فهرست

مهاڳ 9
حق موجود سدا موجود 15
مرشد پاڪ سرڪار فقير سيد امام مهدي شاھ جهانيان 21
صوفي فقير جاڻ چن صادق علي 29
"چن" ذات بابت مختصر احوال 29
سائين فقير جاڻ چن جو والد محترم 31
صوفي فقير جاڻ چن جو جنم ۽ ننڍپڻ 33
فقير سائينءَ جي جواني، شادي ۽ اولاد 34
هاري تحريڪ جو دور 35
فقير سائينءَ جو مرشد 36
سکر جيل ۾ ڏھ مهينا 42
تاج ڪُلاھ 50
سنڌن صوفياڻو سفر 50
خلق خدا لاءِ سنڌن خدمتون 63
1991ع ۾ ڪفر جي فتوي تعزير واجب القتل ۽ "نارا جيل" حيدرآباد 65
1992ع کان 1995ع تائين 69

حق اثبات

الف: ابابيل 75
ابليس 75
احد 76
آدم 79
اضحيٰ 85
آڪڙ 85
آل 87
الف 87
الله 90

Scanned with CamScanner

	ال م	96
	آنا	96
	اندر	97
	انسان	101
ب:	بازي	104
	باطل	105
	بحر	106
	برهه	107
	بي ادب	109
ٻ:	ٻاڙو	110
ڀ:	ڀڄ	110
	ڀينگ	111
ت:	تانگهه	111
	تسبيح	112
	تڪبر	112
	توٻه توٻه	113
	تون ئي تون	113
پ:	پاڪ، پليت	114
	پاڪستان	114
	پاڙ	116
	پاند	121
	پِٽڙ	122
	پرايو	122
	پري	123
	پسڙ پِر ڪي	123
	پنج تن پاڪ	125
	پُنهل	130
	پهرو	134
	پهريون مومن	135
	پيٽ	135
	پيچر واهه	136

Scanned with CamScanner

پيري بزرگي (شاهي، مخدومي، شيخي) 137

ج: جاڳ 139
جانڻ چن 142
جٽيو 142
جوڳي 143
جهانيان 144
جيئري مرڻ 145

چ: چار 148
چارڻ (سُر سورٺ) 149
چَن 149
چوڏهون سَن (هِجري) 150
چوري 153

ڇ: ڇلو 156

ح: حاجي 158
حُسن ۽ مجاز 159
حق 182
حقيقت 183

خ: خدا ۽ خودي 185
خلق ۽ خلقڻهار 186

د: درويش 187
دڳ 188
دل 188
دم 189
دُور 193
دوزخ 194
دين 195

ڏ: ڏاڙو 197

ڍ: ڍاڪا 197

ذ: ذات 198
ذڪر 199
ذوالفقار علي ڀٽو ۽ گهاڙ واهه 200

ر:	راڳ	204
	رحمت	205
	رنڍي ۽ ڪيري	205
	روپ هزار	206
	روزه ۽ رمضان	210
ز:	زاهد	212
س:	سر جو سودو	212
	سسئي ۽ سور	214
	سڪ ۽ درد	219
	سنڌ	222
	سُني ۽ وهابي	223
	سُور	225
	سهڻي ميهار	228
ش:	شريعت	230
	شعر	231
	شهباز قلندر رح	232
	شهر شاهاڻي	233
	شير علي جهانيان رح	233
	شينهن شوق ۽ شڪار	234
ص:	صلواة ۽ زڪواة	237
	صورت	237
	صوفي	239
ط:	طوطو	240
ظ:	ظاهر ذڪر ۽ ذهد	242
ع:	عاشق	243
	عاشق ۽ معشوق	247
	عالم	248
	عبرت ۽ حيرت	249
	عدالت	251
	عربي	251
	عزازيل	253

Scanned with CamScanner

	عشق	254
	عشق ۽ عقل	279
	عشق مجازي	279
	علي ع	282
	علي بحر واهہ	284
	عيب ۽ ڏوهہ	284
	عيد	288
غ:	غم	288
ف:	فرقا	290
	فقير	291
	فنا جو فرض	295
ق:	قالو بَلیٰ	296
	قرآن	297
	قضا ۽ فارغ	299
	قلب	299
ڪ:	ڪانڊ	300
	ڪربلا	300
	ڪردار	301
	ڪعبو	303
	ڪلمو	306
	ڪم الله جو	309
	ڪين	309
گ:	گُم	311
ل:	لا	312
	لامذهب	313
	لڏ	313
	لعل	314
	ليلا مجنون	315
م:	مارئي	317
	مان	323
	مٿ	324

Scanned with CamScanner

	مِتي	325
	مذهب	325
	مرشد	326
	مشين	331
	مصطفيٰ ﷺ	331
	مظهر	332
	معرفت ۽ ملاوٽ	333
	مُلان ۽ ذاڪر	334
	مُلان ۽ ماستر	338
	ملائڪ	338
	مَلهه	339
	موت	339
	موليٰ	340
	مومل راڻو	341
	مهدي رح	343
ن:	نصيحت ۽ اميد	352
	نفس	356
	نفي ۽ اثبات	360
	نماز ۽ نياز	361
و:	واٽيو	365
	وضو	366
هه:	هاري	367
	هت سُڃاڻ ۽ پَسڻ	367
	هڪ	368
	همه اوست	369
	هنج	371
	هي ۽ هُو	372
	هيٺ	373
	هير رانجها	374
ي:	يار	378

Scanned with CamScanner

مهاڳ

حق جي سچي طلب حق سان ضرور ملائي ٿي، مون سان بہ ائين ئي ٿيو 1988ع کان وٺي مون کي اها طلب بيقرار رکندي آئي تہ حق ڇا آهي؟ حقيقت ڪيئن آهي؟ ڇو تہ شيعا گهراڻي سان تہ منهنجو واسطو هو پر سُنيت کان بہ مون آگاهہ هُئس، ۽ صوفين درويشن لاءِ عقيدت ۽ محبت منهنجي دل ۾ هُئي. آئون شيعو ۽ سُني رهي چڪو هئس، پر حقيقت مون کي انهن ۾ نظر نہ آئي، نڪي ڪنهن مذهب مون کي متاثر ڪيو نيٺ اوليائن جي درگاهن تي سوال ڪرڻ لڳس تہ هُو پنهنجي فيض سان مونِ کي سچي راهہ ڏيکارين. ڪاملن قُرب ڪيو جو موَن کي اها توفيق ٿي، جو مون صوفين کي حق تي ڄاتو پوءِ مرحلو اهو آيو تہ انهيءَ راهہ تي ڪير وٺي وڃي؟ جڏهن بلها شاهہ رحمت الله عليہ (درگاهہ قصور، لاهور) جو اهو شعر پڙهيم تہ "بن مرشد ڪامل بُليا! تيڏي ڳيئي عبادت جي ڪيتي" پوءِ ڳالهہ منهنجي ڪل ۾ پئي تہ مرشد کان سواءِ ڪجهہ ممڪن ناهي. انهن ڏينهن ۾ سرڪار فقير پاڪ جان محمد جانڻ چن سائين ۽ سندن درس تي حسين آباد (گدو، حيدرآباد) ۾ ڪُفر جو وڏو هُل هو پر اهو قُرب مون گناهگار عيبدار تي ٿيڻو هو مون ڪسي کي مرشد ڪامل ملڻو هو! ائين پوءِ جمعو 8 رجب 1411 هہ مطابق 25 جنوري 1991ع جي ڏينهن مون ياڳن واري کي پيارو ڳوٺ (ضلعو دادو) ۾ فقير سائينءَ جو ديدار نصيب ٿيو جنهن مقصد سان ويس اهو پنهنجي رحمت سان پورو ڪيائون. مون کي پنهنجو طالب ڪري محبت علي اسم ڏنائون. ٿورائتو سندن هڪ طالب "منٺار علي" (گل حسن ملاح، رهندڙ حسين آباد) جو آهيان ۽ رهندس، جيڪو قرب ڪري مون کي وٺن وٺي هليو هو.

جڏهن، مرشد ڪامل مليو تہ اڳوڻا سڀ مونجهارا لهي ويا ۽ سندس فيض سان هوري هوري سموريون حقيقتون مون تي ظاهر ٿيڻ لڳيون. پاڻ ظاهر باطن منهنجي رهبري ڪندا آيا آهن. پاڻ کي ايڏي لڪ ۾ ليپن ۾ رکيائون جو ڪوبہ سڃاڻي نہ سگهي. جيسين پاڻ پنهنجي سُڃاڻپ نہ ڏين.

فقير سائين سرڪار موليٰ جانڻ چن جو ڪلام مبارڪ گنج آهي، پر تنهن جي صحيح لکت ۽ ڇپائيءَ جو ڪم بلڪل به ٺيڪ نه هو نڪي سندن سوانح مبارڪ تي ڪو ڪم ٺيڪ هو پاڻ اهو ڏاج به مون عيبدار لاءِ رکيو ويٺا هئا. 1992ع جي ڊسمبر مهيني ۾ جڏهن پاڻ پنهنجي طالبن وٽ حسين آباد آيل هُئا، انهيءَ موقعي تي اهو اعلان فرمايائون ته "اسان کان گهڻن ماڻهن ڪلام گهريو ته ڏيو ته ڇپرايون محبت وارن به گهريو طالبن به گهريو پر اسان کي اهو خيال هو ته مهدي سرڪار ڪڙو اهڙو مرد پيدا ڪندو جيڪو اچي اهو ڪم ڪندو." مون عيبدار ڏي اشارو ڪندي فرمايائون: "توهان اُهي آيا آهيو لامذهب، مهدي توهان کي موڪليو آ اهو ڪم توهان ڪندؤ." فرمايائون: "هي اهو ڪم ڪندو ڪم انهيءَ کي ڏجي، جيڪو ڪم کي پنهنجو ڪري سمجهي ۽ محافظ ٿئي..." اها سندن رحمت سندن نگاهه پاڪ، مون ۾ نه اهو حال هو نڪي آهي. پاڻ چاهن ٿا ته نه مون اهو ڪم ڪيو آهي، نڪي مون محافظ آهيان. ڪم ڪيائون به پاڻ ۽ پنهنجي ڪلام جا محافظ به خود پاڻ آهن، ٻيو ڪو ناهي. اهو فقط مون گناهگار ۽ عيبدار کي ڏاج سان نوازڻ آهي. 1992ع جي ٻارهين مهيني کان فقير سائين جن جو ڪلام ڪاٺن ڇپجي لڪي، اخبارن منجهه ڇپرائڻ شروع ڪيم. انهيءَ سلسلي ۾ دوست سليم چنا جو ٿورائتو آهيان، جنهن فقير سائين جو پهريون تفصيلي انٽرويو 1992ع ۾ اخبارن منجهه ڇپرايو هو. ياءُ سليم چنا (جيڪو پاڻ هڪ اديب ۽ شاعر آهي) جي ئي معرفت منهنجي حيدرآباد جي اخبارن ۾ جاڻ سڃاڻ ٿي. مالڪن جا ڪجهه شعر بيت ۽ ڪافيون سال 1993ع ۾ اخبارن ۾ مستقل ڇپجندا رهيا. 1993ع فقير سائين پنهنجي مرشد پاڪ سرڪار حضرت امام مهدي شاهه جهانيان رحمت الله عليه جي عرس مبارڪ تي درگاهه شاهپورجهانيان (مورو) تي فرمايو ته پاڻ پنهنجي ڪلام جي نسخي جي دُرستي ڪرائي، پوءِ مون کي عنايت ڪندا. پاڻ انهيءَ ميلي مبارڪ جي ڏينهن ۾ پنهنجي ڪلام جي مجموعي کي "حق اثبات" نالو ڏنائون.

13 آڪٽوبر 1993ع تي آئون فقير سائين جن وٽ سندن آستان مبارڪ "فقير آباد" (لڳ ڳوٺ رڪيل پير، ضلعو دادو) تي. وبس انهيءَ ڏينهن پاڻ قرب ڪري پنهنجي ڪلام جو قلمي نسخو جنهن ۾ ڪجهه

حياتي جو به احوال هو منهنجي هٿن ۾ ڏنو ۽ فرمايائون ته "جيئن ٻڌندا هئاسين ته فلاڻي جادوگر چيو: منهنجو طوطي ۾ ساهه آهي، ائين اسان جو انهيءَ ڪتاب ۾ ساهه آهي! پر هاڻ اهو توهان وٽ آهي، معنيٰ پاڻ وٽ آ".
اهو سمورو مواد ٻن لائين وارن پنجن ڪاپين تي درج ٿيل هو جنهن مان هڪ وڏي مُک ڪاپيءَ جي آخر ۾ سن 1967ع لکيل آهي. جنهن مان اها خبر پوي ٿي ته ڪلام جي لکت جو ڪم انهيءَ سال ۾ ٿيو. ٻه مک ڪاپيون انهيءَ دور جون لکيل آهن جن ۾ ڪلام جو گهڻو حصو درج آهي ۽ ٻيون ڪاپيون مختلف وقت ۾ لکيل آهن، جن ۾ ٿورو ٿورو ڪلام لکيل آهي. انهيءَ لکت جو ڪم فقير سائين جي محبت وارن ۽ طالبن جو ٿيل آهي، پر جيئن ته اهو ڪم باقائدگيءَ سان جاري نه رکيو ويو انهيءَ ڪري گهڻو ڪلام انهيءَ نسخي ۾ درج ٿيل نه هو ڇو ته فقير سائين جن نوان نوان شعر به چوندا آيا. جيڪو ڪلام درج نه هُئو اهي پوءِ فقير سائين جن پاڻ درج ڪرايو. اهو نسخو ڪٽي مون موٽي آيس، جيئن ته ڪاپين جي حالت ڪجهه نازڪ هئي، انهيءَ ڪري سموري مواد جو فوٽو اسٽيٽ ڪرايم ته جيئن ڪم دوران اصل نسخو متاثر نه ٿئي. ڪاپين جا پراڻا جلد لاهي نوان چاڙهايم. سموري ڪلام جي پڙهڻ ڪان پوءِ خيال ۾ اها صلاح آئي ته سڄي شعر کي موضوع مطابق الف ب وار ترتيب سان رکجي ته ڪلامن جا جدا جدا موضوع به نروار رهن ۽ پڙهندڙن لاءِ شعر ڳولڻ ۾ به آساني رهي. جڏهن ڪلام جي مقدار تي نظر وڌم ته اهو احساس ٿيو ته سمورو ڪلام هڪ ڀيري ۾ ئي ڇپرائڻ ممڪن نه ٿيندو ڇو ته ظاهري خرچ جو مسئلو به ڌيان ۾ رکڻو هو. انهي ڪري شروعات ۾ ڪلام کي ڀاڱن ۾ ڇپرائڻ جو سوچيم. جڏهن پهرين شماري جا موضوع ترتيب ڏيئي ۽ منجهس جيڪي شعر اڻٽا هُئا اُهي لکي ورتم ۽ پوءِ وري فقير سائين جن وٽ فقير آباد ۾ حاضر ٿيس. اصل نسخو به ڏٺين کي موٽايم. جنهن کي نئين جلد ۾ ڏسي مالڪ سائين تمام راضي ٿيا. ڪلام جي ترتيب بابت عرض ڪيم: "سرڪار هن ريت سيني ۾ صلاح وڏي آڻو" تنهن تي به پاڻ مڪمل رضامندي ڏيکاريائون. پوءِ پهرين شماري لاءِ سمورا ڪلام سندن حضور ۾ ظاهر پڙهندو ويس ۽ سرڪار فقير سائين تصديق ڪندا ويا. اهو طريقو هر شماري جي ڇپجڻ ڪان پهرين هلندو

آيو ڇو تہ ڪم ڪرڻ جو اصل مقصد ئي اهو جو سمورو شعر ڪافي، بيت، غزل، نظم يا ڏوهيڙو يعني مڪمل ڪلام جو مجموعو فقير سائين کان درست پڇي لکان هر شعر سندن رُوبرُو پڙهي منظور ڪرائي پوءِ ڇپرايان ۽ ائين ئي ٿيو۔هر ڀيري پاڻ قرب ڪري پنهنجو املھ وقت مون عيبدار کي ڏيندا آيا. جتي جي ڪنهن بہ شعر ۾ ڪا ڪمي پيشي هوندي هئي، اُتي پاڻ دُرستي ڪرائيندا هُئا. گهڻا ڀيرا اِئين بہ ٿيو تہ ڪنهن ڪافيءَ غزل، نظم يا بيت ۾ ڪا سٽِ يا شعر رهيل هوندو هو يعني جيڪي اصل نسخي ۾ بہ لکيل نہ هو سو پاڻ قرب ڪري شامل ڪرائيندا هئا. ڇو تہ کين پنهنجو سمورو ڪلام حفظ هو. پنهنجي حياتيءَ مبارڪ جو بہ سمورو احوال پاڻ ئي ٻڌائيندا آيا ۽ هي عيبدار اهو لکت ۾ آڻيندو آيو. نسخي ۾ فقير سائينءَ جن جي تصوف جي راهہ تي اچڻ کان اڳ جو بہ ڪافي ڪلام درج آهي• جيڪو سندن ئي اجازت سان ڪلام حق اثبات ۾ شامل ڪيو ويو.

"حق اثبات" ڪلام جو پهريون شمارو 1993ع جي ڊسمبر ۾ تيار ٿي چڪو هو ۽ ائين انهيءَ شماري جون ڪاپيون ڪٺي وڃي شاهپورجهانيان ۾ پيش ڪيم، جتي سرڪار جن پنهنجي مرشد پاڪ جي ساليانو عرس مبارڪ تي آيل هئا. اتي فقير سائينءَ پاڻ پهرين شماري جي بنڊل کي پنهنجي هٿن مبارڪن سان کولي افتتاح ڪيو في ڪاپي تي ڇپائي جو ڏهہ روپيا هديو رکيو ويو. پهرين شماري جون هڪ هزار ڪاپيون ڇپرايون ويون، جن مان پنج سئو بہ مشڪل سان کٽيون، ڇو تہ اسان ڪتاب مارڪيٽ ۾ نہ ڏنو جو ڪتاب ڪو عام يا معمولي تصنيف نہ هو. ڪاپين جو گهٽ انگ ان ڪري ڪپيو ڇو تہ طالب پائرن جي اڪثريت ايڏانهن ڪو خاص ڌيان نہ ڏريو. اها حالت ڏسي ٻئي شماري جون صرف ڏيڍ سئو ڪاپيون تيار ڪرايون ويون، انهيءَ جي اجازت بہ پاڻ فقير سائين جن ڏني. ٻيو شمارو اپريل 1994ع ۾ تيار ٿي ويو. انهيءَ ٻي شماري جو هديو بہ ساڳيو ڏهہ رپيا رکيو ويو پر اهي ڏيڍ سئو ڪاپيون بہ مڪمل نہ کپيون. اهو ڏسي مون شمارن تان هديو هٽائڻ ۽ ڪاپين جو مقدار گهٽائڻ ۽ معيار وڌائڻ جي صلاح مرشد

• (پڙهندڙن جي ڄاڻ لاءِ انهن ڪلامن جا عنوان ۽ سال هن ڪتاب جي آخر ۾ ڏنل آهن)

Scanned with CamScanner

سائينءَ جن آڏو رکي، جنهن کي پاڻ منظور ڪيائون. ڪلام جو ٽيون ڀاڱو آڪٽوبر 1994ع ۾ تيار ٿيو انهيءَ جون فقط ويهه ڪاپيون ڇپرايم ۽ فقير آباد وڃي پيش ڪيم. جيئن ته شمارا ٿورن صفحن تي مشتمل هئا. ان ڪري ٽئين شماري جي ڇپجڻ تائين ڪلام اڃا به نه ڇپيو. پوءِ اهو خيال ٿيو ته هاڻ گهٽ ڀاڱن ۾ ئي سمورو ڪلام ڇاپڻ جي ڪوشش ڪجي. ائين پوءِ مارچ 1995ع کان چوٿين شماري لاءِ ڪم شروع ڪيم. جنهن ۾ بقايا سمورو ڪلام آڻڻ جو رٿيم. ائين پوءِ سمورو ڪلام تصديق ڪرائي. نوان ڪلام شامل ڪري، اهو شمارو جون 1995ع ۾ تيار ڪري، 14 سفر 1416 هه مطابق 13 جولاءِ 1995ع وڃي فقير سائينءَ جي حضور موندر لاڪا ۾ پيش ڪيم. انهي موقعي تي سرڪار جن تمام راضي ٿيا ۽ گهڻائي ڏاج ڏنائون. اِئين ڪلام "حق اثبات" جي دُرستيءَ ۽ ترتيب جو ڪم مڪمل ٿيو ۽ خوشيءَ جي ڳالهه اها جو سمورو ڪم سرڪار جن جي ظاهر موجودگيءَ ۾ سندن مرضيءَ سان ٿيو. 1996ع جي شروعات ۾ ئي هاديءَ اها صلاح من ۾ وڌي ته "حق اثبات" ڪلام کي هڪ ڪتاب جي صورت ۾ ڇپرائجي. انهيءَ سلسلي ۾ ڇنڇر 14 جمادي الاول 1417 هه مطابق 28 سيپٽمبر 1996ع کان ڪم جي شروعات ڪيم.

هادي سائين فقير جاني چن منهنجي سيني ۾ رسالي بابت هڪ اهم ڳالهه وڌي ۽ اُها اِها ته ڪتاب ۾ سندن مرشد سرڪار مهدي پاڪ جهانيان رحمت الله عليه بابت احوال ڏيڻ اهم ترين ڪم آهي. انهيءَ کان سواءِ ڪتاب جو ڪو مقصد نه ٿيندو. انهيءَ اهم ۽ غير معمولي ڪم لاءِ گهڻيون ئي صلاحون مون کي مليون ۽ ڏس به مليا. پر منهنجي سيني هادي سائين چيو: "توکي ته ڏسيو اٿم نه؟ پوءِ جڏهن اهو سر پاڻ ويٺو آ ته تون انهيءَ جي ظاهر حضور وڃ، ٻئي پاسي نه." ائين پوءِ انهيءَ امر سان مراد علي خاصخيليءَ سان گڏجي ڳوٺ قيصر خان شاهاڻي (سوڀو ديرو) 9 نومبر 1996ع جي ڏينهن سرڪار پاڪ مهدي شاهه جهانيان جن جي حضور پهتس. سرڪار مهدي پاڪ ظاهر ۾ حضرت سيد موج درياءِ شاهه جهانيان جا فرزند ۽ سرڪار امام مهدي شاهه جهانيان رحمت الله عليه جا پوٽا آهن سرڪار مهدي موليٰ سائينءَ جي حضور مون پنهنجو عرض رکيو جنهن کي پنهنجي رحمت سان منظور

Scanned with CamScanner

فرمايائون ۽ بي حساب محبت ڏنائون. جنهن جي لائق هي گناهگار بندو نہ هو. ائين پوءِ 22 رجب 1417 ھ مطابق 4 ڊسمبر 1996ع اربعا جي ڏينهن، جڏهن مون عيبدار شاهپورجهانيان ۾ سرڪار مهدي موليٰ وٽ حاضر ٿيس تہ مون کي سرڪار امام مهدي پاڪ جهانيان سائين جي ٽن جهوني طالبن سان ڪچهري ڪرڻ جو امر فرمايائون. اُنهن طالبن جا اسم هن ريت آهن: فقير ارشاد علي ملاح، فقير نسنگ علي ۽ فقير رحمت علي. پاڻ فرمايائون تہ "توهان انهن سان ڪچهري ڪيو. انهن سرڪار جن سان گهڻو وقت گذاريو. توهان جي انهن سان ڪچهري تمام سڪسيسفل ثابت ٿيندي". پوءِ انهن درويشن سائين سان مون عيبدار کي ڪچهري نصيب ٿي، جن مان مون مخصوص احوال لکيو ۽ وري اهو سرڪار مهدي سائين جن پاڻ منهنجو لکيل احوال پڙهيو ۽ تنهن کي منظور پڻ فرمايو ۽ اجازت بہ ڏنائون تہ اهو احوال پلي فقير جانڻ چن سائين جي ڪتاب ۾ ڏجي ۽ منهنجي تمام همت افزائي ڪيائون. اها سندن ٻاجهہ ۽ رحمت جو مون ڪچي ڪميٽي جو سوال پورو فرمايائون. ڪوشش اها هئي تہ ڪتاب فقير سائينءَ جي پهرين عرس مبارڪ تائين ڇپجي تيار ٿي وڃي، پر جيئن خود مالڪ کي منظور.

فقير جانڻ چن سائينءَ جي ڏهٽي ۽ طالب سائين ديدار علي بہ ڪم جي آخر ۾ منهنجي هڪ اهم نقطي تي رهبري ڪئي، تن جو بہ مون شڪر گذار آهيان.

منهنجي والد صاحب جناب ظفر ڪاظميءَ بہ منهنجي گهڻي مدد ۽ همت افزائي ڪئي، جيڪا آئون وساري نہ ٿو سگهان. آخر ۾ آئون سائين عبدالغني پاتولي، پنهنجي دوست حسين بخش سولنگي ۽ فياض حسين ڏومڙو ۽ ڪتاب جي ڪمپوزر تنوير احمد جو نالو ڇاٽائڻ ضروري سمجهان ٿو جن پوري دل سان منهنجو ساٿ ڏنو. منهنجي مرشد پاڪ جي در تي شل مون عيبدار جي ڪوشش قبول پوي (آمين).

پنهنجي مرشد جي در تي سگ ٿي گذارڻ جو طلبگار

30 شعبان 1417 ھ مطابق 10 جنوري 1997ع

ياور علي ڪاظمي – محبت علي

ڊ ميوزيم ڪالوني، حيدرآباد، سنڌ

حق موجود - سدا موجود

جهانيان مالڪ جهان جو پيا سڀ نوڪر
"مهدي" "محمد" هڪڙو عالَم جي آڌر
لَحمَڪ لَحمِي جسمَڪ جِسمِي دَمَڪَ دَمِي رُوحَڪَ رُوحي
هڪڙو موليٰ عليءَ جو سِر
حَسن حُسين هڪڙو وائي جو آ وَر
جاڻ چن اِن ۽ پَر، آسري اُنهيءَ جي

Scanned with CamScanner

مهدي هُو، مهدي هذا، مهدي "خلق الله آدم اعليٰ صورت"
"مڪو" تيرٿ بالا سرڪار آ مهدي

جوئي "احد" سوئي "احمد"، جوئي "محمد" سوئي "مهدي"
مليو مون سان، ڪليو مون سان، ڪيو مونکي تيار آ مهدي

"شريعت" ۽ "طريقت" جو "حقيقت" ۽ "معرفت" جو
مليو مالڪ، حقي آ حق، تنهن ۾ نہ شڪ، متو مهندار آ مهدي

ڪثرت ۾ "پنج"، "ٻارهان" چيا، "چوڏانهن" وچن ٿا پيا
وحدت ۾ آهي واحد، فرقان شاهد، ٿيو اظهار آ مهدي

"محُيط" مُلڪ آ تنهن جو، ڏٺم هر جاءِ اهو هڪڙو
"گنگا جمنا"، "عربستان" "بندرابن" ۾، اهو اسرار آ مهدي

گهمايائين هر گهر مون کي، چڪر چوڏهن طبقن جو
لکين آثار، لکين پاتار، سارو سنسار آ مهدي

"جانڻ چن" چوي مليو مهدي، ويا سڀ خوف ۽ خطرا
هتي هُتڙي قبر، قيامت، ملي رحمت، معافي مختيار آ مهدي

Scanned with CamScanner

شڪر الحمدالله "مهدي" مين گهر آيا، "مهدي" مين گهر آيا
"محمد" مين گهر آيا، ميڈا مُرشد مين گهر آيا

- مين هان ڪوجهي ڪملي، پلي پال پلايا
- مين هان ٻانهيان دي ٻانهي، ٽيٽڙم سانگ سجايا
- مين هان سگ سگان دي، مالڪ جُهل جُهلايا
- مين هان ڪم ڪنيزڪ، ڍولي ميڪون ڍڪايا
- "شاهپور" مڪا مدينہ، ميڱون حج ڪرايا
- "جانڻ چن" پنگياڻي، پروَر هي پهڙايا!

Scanned with CamScanner

يلا ياڳ پينر! ”مهدي“ مهندار آيو
ڪُفر مئون اَچي جِنهن اِسلام آ جاڳايو

اَصل ذات ذاتي، آيو مَنجھ صفاتي
ظاهر باطن لغاتي، ”آدم“ اَچي سڏايو

اڳي عدم ڪئون اعليٰ، ٿيا صفاتي نالا
بڙچون، بان ٤ يالا، جنهن عام کي هٽايو

اوڪو ميدان آهي، ڳويا ايندا کي ڪاهي
سيڪنهن جي جاءِ ناهي، سڌڙين سِرُ لِڪايو

”جانَڻ چَن“ گهوري، سِرڙو ڏنائين سوري
ڏاتر آندر ڏوري، ميدان تنهن ملهايو

Scanned with CamScanner

مهدي مهندار آهين، صوفي سچو حُسيني
تو ۾ آ سرُ سمايو صُورَت آهين رَبَاني

تنهنجو لقب "جهانيان"، جهان تنهنجو خادم
تون آن ذاتي ظهُورو اولي آئين تي "آدم"

توکي صوفي سڃاڻن، جن جي نظر نُوراني
"لامڪان" ۾ وسين تو "لاهُوت" ۾ لاثاني

"ملڪُوت" ملڪ تنهنجو "جبَرُوت" منجهه جاني
"ناسَوت" "هاهُوت" هَر جاءِ، اَخفا اَسيرا باني

تو وٽ ٽڪيٽُون آهن، لاحَد ۾ تيون پهچائن
پاسُون تنهنجون پيارا! پَل پَل پرين پَسائن

تنهنجي آ طالبَن تي، هر وقت مهرباني
"جانڻ چن" کي ساقِي! وحدت جو جام پياريئي

مُردا، زندا ڪيو تو مُثَل جسم جيئاريئي
عشق جي اچي وئي مون وٽ نئين جواني!

Scanned with CamScanner

تيڏي مين هان ينگياٽي، پهاري دار پانهي
مين ڪنون منهن نہ مٽين مهدي دلبر جاني!

منگسان مين نہ مزوري، تئين ڪنون ڍول! مهينا
تيڏي صورت ڪافي، ميڪون پاڪ پيشاني

تيڏي در تي جو آيا، خالي تئين نہ ولايا
سارا مقصد پايا، لٿي هوري حيراني

تيڏي در تي پيان ڪيئي، لکين جهاڙو جهڙيندنيان
"جانڻ چن" هي تيڏي، پانهيان دي پانهي

Scanned with CamScanner

مرشد پاڪ سرڪار
فقير سيد امام مهدي شاھ جهانيان رحمۃ اللہ علیہ

سرڪار فقير سيد امام مهدي شاھ جهانيان رحمت الله عليہ جن جو جنم مبارڪ سيد امام بخش شاھ جهانيان رحمت الله عليہ جي گهر اقدس، شاهپورجهانيان ۾ ٿيو. حقيقي راھ جي سفر ۾ پاڻ پنهنجي والد صاحب جا طالب ٿيا.

هڪڙيءَ رات سرڪار جن گهوڙي تي سوار ٿي ڪيڏانهن سير جي خيال سان نڪتا. واٽ ويندي ڪين پويان گهوڙن جي سُنبن جو کڙڪاٽ ٻڌڻ ۾ آيو جڏهن پاڻ پوئتي نهاريائون ته ڏٺائون جو ٻہ گهوڙي سوار اچن پيا. جن اچي سرڪار جن جي بازو مبارڪن ۾ هٿ وڌو ۽ چيائون: "يار اچا ٻہ نہ تا مُڙوا ٻين ڳالهين ڪي ڇڏيو. پنهنجي اظهاري ڪيو." سرڪار جن چيو: "توهان پنهنجو تعارف ڪرايو." تعارف مان ڪين معلوم ٿيو تہ اهي گهوڙي سوار حضرت امام حسن عليہ السلام ۽ حضرت امام حسين عليہ السلام هُئا. انهيءَ واقعي ڪانپوءِ سرڪار جن بنا ڪنهن کي ڏس ڏيئي، محُو خيال ٿي، "عدم سلطان (ڪوٽ ڏيجي)" ڏانهن جبلن ۾ هليا ويا. جتي وڃي هڪ غار ۾ عشق الاهيءَ جي ڌُن ۾ مگن رهيا. اتي ڪين کائڻ پيئڻ ۽ ڪنهن آرام کان سواءِ ٻارهان (12) کان سورهان (16) سال گذري ويا. انهيءَ دوران سندن ڳولا جاري رهي. نيٺ سندن وڏا ڀاءُ هادي سائينءَ جن رحمت الله عليہ وڃي ساڻن مليا. يقينن انهيءَ نفي جي حال ۾ سرڪار جن جو جسم مبارڪ تمام نازڪ ۽ نفيس ٿي چڪو هو. انهيءَ ڪري ڪين تمام خيال سان اتان ڪٽائي آندو ويو. ڪئي ڏينهن تہ سندن چپن مبارڪن تي پاڻي مليو ويو ۽ گهٽائي مهينا ڪين ماني جي بوءِ بہ نہ وڻندي هئي. انهيءَ سخت نفي ڪانپوءِ سرڪار پاڻ گيڙو رنگ جا الفا ۽ جاما پائڻ لڳا. پيرن مبارڪن ۾ چيريون پڏائون. بينڪ هميشہ هيٺ ئي رکيائون.

پنهنجن بنگلن کي ڇڏي، ڪکن جي ڇپرن ۾ وٽن هيٺ ويهڻ لڳا. انهن جبلن ڏانهن وري بہ وڃڻ جاري رکيائون ۽ گهڻو وقت اتي ئي گذاريندا هُئا. اُتي سندن رهڻ پنجويهہ کان ٽيهہ سال تائين رهيو. پاڻ سادات گهراڻي مان شادي ڪيائون ۽ کين اولاد ۾ هڪ فرزند عطا ٿيو جن جو اسم مبارڪ "موج درياءَ" رکيائون. جڏهن اهي سادات پاڪ وفات ڪري ويا، تنهن کانپوءِ پاڻ ڳوٺ مِنؤ ۽ وڳڻ (تعلقو نوشهرو) جي هڪ وڳڻ گهراڻي مان شادي ڪيائون، جنهن مان کين ڪوبہ اولاد نہ ٿيو. عدم سلطان وارن جبلن ۾ اهو وقت گذاري، سرڪار جن "ڪوٽ ڏيجي" کان ٿنڌي مستي روڊ سان، ميرواهہ جي پل هيٺ اچي آستانو قائم ڪيو. اُتي پاڻ ڏلا ڪٽي ٿلو اڏايائون. (اهو ٿلو ۾ ڪڏ اڄ تائين موجود آهي) پاڻ اتي دونهو دکائي ويٺا. انهيءَ دور ۾ مير علي مراد خان رياست جو وڏو هو. مير صاحب مذهبي ماڻهو هُئا. جڏهن خلق جو لاڙو سرڪار جن ڏانهن ٿيڻ لڳو تہ ڪن ماڻهن وڃي سارو حال ميرن سان ڪيو تہ "هڪ فقير سيد آ، جيڪو نہ نماز پڙهي، نہ ڪا ظاهر عبادت، فقط فقراهي رنگ رچايو ويٺو آ. ماڻهو بہ ڪيس تمام مڃن ٿا". انهيءَ باهہ ۾ مير صاحب سرڪار جن جي فقيري آزمائڻ ۾ سندن شان گهٽائڻ لاءِ ٽي (3) ٻلاٽيون عورتون سينگار ڪرائي، سرڪار جن ڏانهن موڪليون. جڏهن اهي سندن آستاني ڏانهن آيون پيون تہ هنن پُل تان هيٺ سرڪار جن جي آستان ڏانهن نهاريو ۽ ڏٺائون تہ سرڪار جن پنهنجي طالبن سان آهن. جڏهن اهي عورتون آستان تي پهتيون تہ عجب منظر ڏسڻ ۾ آين. ڏٺائون تہ سرڪار جن جو جسم مبارڪ ڇڻ تہ ڪنو پيو آهي. سر مبارڪ جدا تہ ڌڙ مبارڪ جدا جدا حصن ۾ پيو آهي. اهو منظر ڏسي هي خوف کائي پوئتي موٽيون ۽ وري جي پُل تان بيهي هيٺ آستان ڏانهن نظر ڪيائون تہ سرڪار جن کي ثابت پنهنجي حال سان ڏٺائون. جيئن تہ هي عورتون ڪنهن مقصد لاءِ پڙهايل هيون تہ هنن وري بہ جُرئت ڪئي ۽ واپس آستان ڏانهن آيون. هاڻ جڏهن پهتيون تہ سرڪار جن کين نانگ جي روُپ ۾ ڏيکاءُ ڏنو ۽ هو ساڳي ريت ڊپ ۾ پوئتي ڀڳيون، پر وري جي مٿان وڃي نهاريئون تہ سرڪار مولي کي سندن اصل حال جامي ۾ ڏٺائون، هنن ايڏي حال مان

بہ هدايت نہ ورتي ۽ وري بہ ساڳيءَ نيت سان موٽي آيون. هن پيري سرڪار مهدي پاڪ جلال مان ببر شير تي ڪين ڏيکاءُ ڏنو ۽ هن پيري هنن ۾ ايتري جرئت ۽ همت نہ رهي جو وڌيڪ ڪو قدم کڻن. هي عورتون اتان پڇي ويون ۽ وچي ساري حقيقت مير صاحب سان سليائون. هو مذهبي ڪٽر پٽي وارا هئا. سو هنن وري پيو مڪر ٺاهي، هڪ شخص کي سوالي ڪري سرڪار جن ڏي موڪليو. جنهن اچي سرڪار جن کان امام حسين عليہ السلام جي واسطي پنج روپيا گهريا. تنهن تي پاڻ فرمايائون: "پئسا آسان وٽ ڪونهن ڪي، باقي سر حاضر آ! ڪاٽي هلي بيهار اسان کي تہ تو کي عيوض پنهنجي سر جي پئسا ڏيون" هن شخص اهو ٻڌي سرڪار جن کي اتان وٺي وچي ڇهہ (6) ميل جي پنڌ تي، ٽنڊو مستي اسٽيشن تي، هڪ هندو بابوءَ وٽ سرڪار جن کي جهلي ڇڪڻ جي ڪم تي بيهاريو. سرڪار جن هن کي پئسا وٺي ڏنا ۽ پاڻ جهلي ڇڪڻ جي ڪم کي لڳي ويا. ٽي ڏينهن گذري ويا، جو پوءِ سندن طالب عبدالمجيد ملاح (هي ميرن جو جمعدار بہ هو ۽ سرڪار جن جو رياضتي بہ هو) سرڪار جن کي ڳوليندو اچي اُتي پهتو ۽ اَچي انهيءَ واڻئي کي چيائين: "خبر ٿئي تنهنجي جلهي ڪير ٿو پيو ڇڪي؟" هن ورائيو: "مون کي هڪڙو پنجن روپين تي کپائي ويو آ." تنهن تي سرڪار جن جي طالب چيو: "هي سرڪار مهدي امام اٿئي!" اهو ٻڌي واڻئي چيو: هن کان بي خبري ۾ غلطي ٿي وئي ۽ هاڻ هن پئسا بہ پنهنجا ڇڏيا: تنهن تي سرڪار جن فرمايو: "پئسا پنهنجا وٽ" اِئين پوءِ هن کي پئسا ڏياريائون.

سرڪار فقير پاڪ مهدي سائين رحمت الله عليہ جن جي در مبارڪ تان ڪڏهن بہ ڪو سائل خالي نہ موٽيو. پلي سوال روحاني دولت جو ڪٿي اچي يا دنياوي دولت جو. هڪ پيري "مهرو زنگيجو" نالي هڪ شخص ڪربلا معليٰ زيارت لاءِ ويو جتي، وچي جمعي جي نماز بہ پڙهندو هو. اُتي هن پيش امامي ڪنڌ هڪ درويش حال شخصيت جو ديدار ڪيو جڏهن ماڻهن کان انهيءَ صورت مبارڪ بابت دريافت ڪيائين تہ ڪيس صرف ايترو پتو پيو تہ هي شخصيت پاڪ "سنڌ" مان آيل آهي هن شخص کي انهيءَ صورت گهائي وڌو

پوءِ هُو جيئن ئي سنڌ ڏانهن وريو. تيئن ئي انهيءَ صورت جي ڳولا ۾ لڳو. ڪئي درگاهون ڦرندي ڦرندي نيٺ اچي سرڪار جن جي "تڪيئي" (سوپوديرو) ڪان ميل کن جي پنڌ تي اچي سنڌن آستاني تي نڪتو. سرڪار جن پنهنجي فقراهن سان ويٺا هئا. جو هن شخص کي پري کان ئي ڏنائون ۽ فقيرن کي فرمايائون: "اسان اچون ٿا، پر توهان اٿجو نہ" پاڻ اِئين فرمائي ويا ۽ وچي لڪ ڪري اچي پنهنجي طالب جي پير ۾ ويهي رهيا. هن شخص ڪچهريءَ ۾ ويٺي، هر صورت ڏانهن پي نهاريو. تان جو سرڪار جن جي صورت مبارڪ سڃاڻي ويو ۽ بي اختيار ٿي سڌو مالڪن جي قدمن ۾ پيو. تنهن تي سائينءَ جن فرمايو: "ادا اسان کي ڇو ٿا پيرين پئو؟" تنهن تي هن وراڻيو: "سائين ! توهان مون کي ڪربلا ۾ پيش امام ٿي نماز پڙهائي آ" پاڻ فرمايائون: "ادا اسان ڪربلا ويائي ڪون آهيون. نہ نماز ئي پڙهائي اٿئون تون ڀُليو آن" هُن ديواني عرض ڪيو: "سائين مون توهان کي سڃاتو آ. توهان پلي لِڪ ڪيو!" نيٺ سندس سچي سڪ کي ڏسندي سرڪار پاڪ کيس پنهنجو طالبِ ڪيو ۽ "معراج علي" اسم سان نوازيائونس.

هڪ ڀيري ڳوٺ مير خان شاهاڻي ۾ سندن جهوڪ تي هڪ شخص ايڪويهہ (21) سئو جو سوال کڻي آيو. اهو ارادو ڏسي سرڪار جن جي طالبن کيس سائين جن سان ملڻ کان روڪيو ۽ کيس ويهاري ڇڏيو. جنهن مهل ننگر جو وقت ٿيو انهي مهل هن شخص ننگر کائڻ کان بہ انڪار ڪيو. تنهن تي سرڪار جن کيس گهرائي، کانئس پڇيو تہ کيس ڇا درڪار آهي. تنهن تي هن سارو حال سليو ۽ پئسا بہ گهريائين. تنهن مهل مالڪن پنهنجي هڪ طالب جي گودڙيءَ ۾ هٿ مبارڪ وجهي منجهانس کيس ايڪويهہ سئو ڪڍي ڏنا. هڪ سئو مٿان وڌيڪ ڏنائونس ۽ فرمايون: "هي توهان کي خرچي آهي. ڇو تہ اسان جي فقراهن توهان کي ڇڙٻون ڏنيون" پوءِ کيس پنهنجو ننگر بہ کائڻ لاءِ ڏنائون. سرڪار پاڪ هڪ ڏينهن پنهنجي ڏونئين (ڪوٺ ڏيجي) واري آستاني تي ويٺا هئا. جو اُتان ڪي جمعدار سپاهي ڪجهہ قيدين کي مزدوري لاءِ وٺيو پي ويا. سرڪار جن پنهنجي فقراهن کي چيو تہ هو هنن کي وٺي آچن. پاڻ فرمايائون: "جمعدار ۽ سپاهي

ٻاهر ويهن“ باقي قيدين کي سرڪار وٽ آندو ويو. انهن قيدين مان ٻن ڄڻن کي ڏهه ڪان ويهه سال جي سزا مليل هئي ۽ هڪ ڄڻي کي عمر قيد مليل هئي. سرڪار جن کين فرمايو: ”توهان به قيدي آهيو اسان به قيدي آهيون! توهان ڏوهي آهيو عوام جا ۽ اسان ڏوهي آهيون عشق جا. هاڻ توهان جي وعدو ڪيو ته وري ڏوهه نه ڪندؤ ته مولا ڪندو توهان کي معافيون ملي وينديون.“ انهن ٽن مان ٻن ڄڻن ته انڪار ڪيو باقي هڪ قيدي جنهن کي عمر قيد مليل هئي، انهيءَ سرڪار جن سان وعدو ڪيو. انهيءَ مختصر ڪچهريءَ ڪانپوءِ هو پنهنجي ڪم تي هليا ويا. ڏينهن ٻه گذريا جو انهيءَ قيدي جنهن تي عمر قيد جي سزا هئي ڪيس معافي ملي وئي! هو بي انت خوشي سان سرڪار جن ڏي آيو سرڪار پاڻ فقراهن سان ويٺا هئا. انهيءَ کي ايندي ڏسي فرمايائون: ”هي ماڻهو جيڪو اچي ٿو سو سڃاڻو ٿا؟“ جنهن تي فقراهن وراڻيو: ”مولا هي اهوئي همراهه آهي، جنهن کي عمر قيد مليل هئي ۽ جنهن توهان سان وعدو به ڪيو هو.“ سرڪار جن هن شخص کي نوان ڪپڙا، لُنگي ۽ سئو روپيه خرچي به ڏني ۽ فرمايائونس: ”ادا تو مان مائٽ ته آسرو پلي ويا هُوندا! هاڻ تون انهن ڏي وڃ.“

اُچ شريف درگاهه حضرت شير شاهه جلال قطب ڪمال سرُخ بخاري رحمت الله عليه جو گادي نشين نالي احمد شاهه انهيءَ دور ۾ سنڌ ۾ اچي رهندو هو ۽ سفر به ڪندو هو. سنڌ جي سيدن ۽ شيخن کان نذر به وٺندو هو ۽ سيدن کان شجرا به پڇندو هو. ساڳي مقصد سان سندس موري اچڻ ٿيو. اُتي سندس مريد به هئا. اتان ڪان هو درگاهه سيد حسن شاهه جهانيان رحه سائين جي تي شاهپورجهانيان آيو. اُتي اچي سرڪار مهدي پاڪ جن سان مليو ۽ انهن کان پڇيائين: ”توهان ڪهڙي امام جا اولاد آهيو؟“ سرڪار جن ورندي ڏنس: ”اسان غلام آهيون“. اهو جواب ٻڌي ۽ سرڪار جن جو فقيري حال ۽ رنگ ڏسي وڃي درگاهه سيد حسن شاهه جهانيان رحه جي سجاده نشين سرڪار مهدي سائينءَ جي ڀاءُ سيد هادي بخش شاهه جهانيان سان مليو ۽ شڪايت ڪيائين ته. ”اسان ٻڌو آ ته توهان جهانيان خاندان مان آهيو پر هو سائين انهن وٽ نشو پتو ۽ ساز اهي سڀ شيون جيڪي شريعت

۾ جائز ناهن، اهي هن وٽ ڇو آهن؟ هو پنهنجو شجرو به نٿا ڏسين؟“ انهيءَ ڳالهه تي سائين هادي بخش فرمايو: ”جڏهن هو انهيءَ ڳالهه جي ڪا دعويٰ ئي نٿا رکن ته پوءِ اسان هنن کي ڇا چئون؟ باقي اسان ۾ توهان ڪا اهڙي ڳالهه ڏسو ته چئو.“ انهيءَ ملاقات کان پوءِ احمد شاهه جو شاهپورجهانيان ۾ اچڻ وڃڻ شروع ٿيو. هو اڪثر ڪري فقراهي ڪچهرين ۾ به ايندو هو. انهن ڏينهن ۾ محمد فقير ڪٽياڻ رحه (وفات 1359 هه درگاهه ڳوٺ موسيٰ ڪٽياڻ، ضلعو حيدرآباد) جو سرڪار مهدي پاڪ وٽ رهڻ هوندو هو ”سيد علي شاهه“ سهڪجي وارو (سهڪجي لڳ رڪ اسٽيشن، لکي غلام شاهه) محمد فقير ڪٽياڻ رح جو طالب هو. اها ڳالهه ڄاڻي احمد شاهه تمام گهڻو اعتراض ڪيو ته ”هڪ ’سيد‘ ’ڪٽياڻ‘ جو طالب آ“ احمد شاهه محمد فقير ڪٽياڻ رحه سان اُتي بي ادبي ڪئي، جنهن تي سرڪار مهدي پاڪ تمام ناراض ٿيا ۽ ڪيس انهيءَ مهل ئي تڙي ڇڏيائون. هو به اُتان ڇڙي ۽ بخيل ٿي نڪري مورو ڏانهن وريو پر ڪُجهه ڏينهن گذرڻ کانپوءِ ڪيس سندس ضمير ملامت ڪئي ۽ هن کي اچي عشق بيقرار ڪيو پوءِ هي تائب ٿي سڌو سرڪار جن وٽ پيش پيو ۽ زاري ڪري سندن طالب ٿيو ۽ سرڪار جن جي شان ۾ هي ڪلام چيائين:

ڪلام: سنڌ اندر آڌوت ڏنوسي، مهدي سائين مردان
گهمندي ڦرندي محب مليوسي، عاشق عاليشان
ڇوڙڪي شاهي شاهان والي، مست ڪڙا ميدان
آتش عشق اويڙي والي، نانگا ٿيا نيشان
احمد ”محمد مهدي“، منور مُدامي ميخان

ڳوٺ ”پاناٽو“ (لڳ سوپوديرو) وٽ سرڪار جن جي زمين هئي. اُتي پاڻ هڪ ڏينهن فرمايائون: ”جنهن کي ونڊ ونٽو آ اُهو هُتي ميخانو اڏي ويهي“ جنهن ماڳ بابت چيائون، اُها زمين سرڪاري هئي. ڪچهريءَ ۾ ويٺلن مان هڪ شخص جنهن جو نالو موٽل لاڙڪ هو اُهو اُٿي بيٺو ۽ عرض ڪيائين: ”سرڪار مان ويهندُس.“ تنهن تي پاڻ فرمايائون: ”گهر ڇڏڻو پوندئي!“ هن عرض ڪيو: ”هائو سائين! گهر

Scanned with CamScanner

ڇڏيندس." پوءِ انهيءَ ڪي ان ڏينهن ئي طالب ڪيائون. پوءِ انهيءَ آستاني تي سندن اچڻ ۽ رهڻ بہ هوندو هو. (هاڻ انهي جاءِ تي سندن تڪيئي مٿان درگاهہ آهي).

سرڪار سيد امام مهدي شاهہ جهانيان رحہ سائين پاڻ پڻ بي حساب ڪلام چيو آهي. جنهن جو ڪو اندازو ناهي. سندن فيض مان بي شمار فيضياب ٿيا. پاڻ حقيقي راهہ تي بہ بي شمارن کي گامزن ڪيائون. سندن طالبن جو تعداد ڄاڻڻ ممڪن ناهي، پر ڪجهہ مخصوص طالبن جا نالا هت پيش آهن:

1_ سيد علي "شير علي" شاهہ جهانيان رحہ
(سرڪار مهدي پاڪ جا پائتيا بہ آهن ۽ درگاهہ جا گادي نشين بہ ٿي گذريا آهن، سندن مزار درگاهہ حسن شاهہ جهانيان (شاهپور) ۾ آهي).
2_ صادق علي ڪنير (ڳوٺ لاڪا، تعلقو گمبٽ)
3_ بخش علي ڪوريجو (ڳوٺ محمد مشائخ، تعلقو گمبٽ)
4_ نور علي عرف مظهر لاڪو (ڳوٺ لاڪا، تعلقو گمبٽ)
5_ مشتاق علي ڪوسو (نوشهرو فيروز)
6_ عبد علي وڳڻ (مِٺوءَ جو ڳوٺ، نوشهرو فيروز)
7_ عبد علي ملاح (درواڻ_گمبٽ)
8_ نانگو "سوز علي" وڳڻ (شاهپور جهانيان)
9_ نظر علي وڳڻ (شاهپور جهانيان)
10_ جانڻ چن " صادق علي " (درگاهہ موندر لاڪا، تعلقو وارهہ)

جڏهن سرڪار جن جي پاءُ سائين هادي بخش جهانيان هن جهان مان لاڏاڻو ڪيو، تنهن ڪانپوءِ پاڻ درگاهہ جي اڏاوت جو ڪم شروع ڪيائون. پنهنجي هٿن مبارڪن سان روضي جو ڪم ڪيائون. اهو پاڪستان جي ٺهڻ وارو دور هو.

سرڪار جن جي عمر سئو سالن کان ڪافي مٿي هئي. پاڻ هڪ ڏينهن پنهنجي طالب غلام رسول شاهاڻي "خريد علي" جي بنگلي تي هُئا، جتي ڪين ظاهر جو تمام سخت بخار هو ايتري قدر جو پري بيٺل بہ جسم پاڪ جي تپش ۽ تاب محسوس ڪري پيو سگهي. اهو رنگ ڏسي سندن هڪ طالب زاروزار روئڻ لڳو. تنهن تي پاڻ فرمايائون: "ادا

مري فقير جو آڱوٺو به نه! مرنداسين آسان ڪونه. باقي پيڇرو پراڻو ٿي ويو آ، جامو مٽينداسين. ٻاراڻي ٻوجهه ايندا سين، سُڃاڻن وارا سڃاڻيندا. ڪوڙن ۽ سچن جي پوءِ خبر پوندي“

انهيءَ ظاهري علالت ڪانپوءِ سرڪار جن تمام سيلاني رهيا. پاڻ گهڻو وقت سفر ۾ ئي گذارڻ لڳا. ائين پنج ڇهه مهينا گذري ويا. انهيءَ وچ تي پاڻ کائڻ پيئڻ ويتر ئي گهٽائي ڇڏيائون. هڪ ڏينهن پاڻ ڳوٺ مير خان شاهاڻي لڳ درازا شاخ تي، پاڻ کي غُسل ڏنائون ۽ جيڪو ڪجهه سامان ساڻ هُئن، اُهو اتي ئي مستحقن ۾ ورهايائون. انهيءَ ئي رات گهڻي دير سان سرڪار جن پاڻ پنهنجي ڪجهه فقراهن سان ويٺا هئا. جو آسمان ڏانهن هڪ زوردار ڌماڪو ٿيو اهو ٻڌي سرڪار جن مُسڪرايا. انهيءَ ڌماڪي سان هڪ ڪڪري ٿي بيهي رهي، پوءِ تقريبن فجر جي وقت کان ڪُجهه ئي اڳ، پاڻ ويٺي ئي پنهنجي جسم مبارڪ مان پرواز ڪيائون.

پوءِ اُتان جيئن قافلو سندن جسم پاڪ سان گڏ هليو ته اُها ڪڪري به قافلي سان گڏوگڏ سنهي ڦوار ڪندي هلي، ويندي درگاهه پاڪ شاهپور جهانيان تائين اها ڪڪري اِئين وسندي آئي. اِئين 21 رجب 1388 هه (مطابق 1968ع) پاڻ وصال ڪيائون. سندن مزار مبارڪ درگاهه سيد حسن شاهه جهانيان (شاهپورجهانيان، تعلقو مورو) ۾ آهي. حتي هر سال رجب جي مهيني ۾ عرس مبارڪ ملهايو ويندو آهي.

Scanned with CamScanner

صُوفي فقير جانڻ چن صادق علي رحمة الله عليه

"چن" ذات بابت مختصر احوال

تاريخ ۾ جي هڪڙي ئي ناليِ جون ٻہ شخصيتون ٿي گذريون هجن تہ پوءِ گهڻوئي مونجهارو ٿئي ٿو. سنڌ جي تاريخ ۾ "چُنّي" نالي ٻہ شخصيتون ٿي گذريون هڪ "چنّو عمراڻي" ۽ ٻيو "چُنّو آمراني" - چُنّو عمراڻي انهيءَ دور ۾ ٿي گذريو جنهن دور ۾ لعل شهباز قلندر رحہ اچي سيوهڻ ۾ آستانو قائم ڪيو. "چُنّو عمراڻي" قلندر رحہ سائين جو مخالف هو ۽ "چُنّو آمراني" ظالم بادشاهہ "دلوراءِ" جو پاءُ هو. "چن" ذات جو سلسلو روايت مطابق چُنّي آمرانيءَ جي اولاد کان هليو آهي. چُنّي آمراني جي تاريخ. ڪتاب "تحفتہ الڪرام" ۾ هن ريت ملي ٿي.

"..... دلوراءِ اروڙ شهر جي ويراني کانپوءِ انهيءَ شهر پانيرا ۾ رهڻ لڳو هو. کيس چُنّي نالي هڪ ڀاءُ هو جنهن جو لقب "آمراني"هو. خدا تعاليٰ ان کي ننڍپڻ ۾ اسلام جي توفيق عطا ڪئي، ۽ هن انهيءَ شهر مان نڪري وڃي قرآن شريف ياد ڪيو ۽ اسلام جا عقائد سکيا. شهر ۾ موٽي آيو تہ سندس مائٽن کيس شاديءَ ڪرڻ لاءِ زور پريو مگر هن قبول نہ ڪيو. اتي ڪنهن ماڻهوءَ کيس طعنو هڻي چيو: "هي ترڪ شايد ڪعبي ۾ وڃي فلاڻي ناليري عرب جي ڌيءَ سان شادي ڪندو." حسن اتفاق ڏسو جو انهيءَ ننڍپڻ جي وقت ۾ کيس حج جو پڪو ارادو ٿيو. اُتي پهچي هڪ عورت کي دڪان تي قرآن پاڪ جي تلاوت ۾ مشغول ڏٺائين. هي ٻڌڻ واسطي ويهي رهيو. عورت پڇيس: "ڇو ويٺو آهين؟" ورائائين. "قرآن شريف ٻڌڻ لاءِ، جيڪڏهن ڪرم ڪري مون کي قرائت سيکارين تہ غلام رهندس". عورت چيو: "منهنجي استاد فلاڻي نينگر آهي، جيڪڏهن تون ڪپڙا بدلائي ڇوڪرين جي لباس ۾ ٿي اچين تہ آئون توکي اتي وٺي هلان". اهڙي طرح کيس وٺي وڃي انهيءَ نينگري وٽ قرآن پاڪ جي پڙهڻ ۾ لڳايائين. اها قاري نينگري

نجوم جي علم ۾ ڏاڍي ماهر هئي. هڪ ڏينهن ڪا عورت پنهنجي ڌيءُ جي طالع پڇڻ لاءِ وٽس آئي. واندي ٿيڻ ڪانپوءِ ڇُٽي انهيءَ قاري نينگريءَ کي چيو: "جڏهن توکي ٻين جو حال معلوم ٿي سگهي ٿو تہ ضرور پنهنجي حال جي بہ توکي واقفيت هوندي!" هي ٻڌي قاري نينگريءَ چيو: "چڱو جو ياد ڏياريئي" ۽ هڪدم پنهنجو طالع ڏسي چيائين: "منهنجي شادي هڪڙي سنڌ جي رهاڪوءَ سان ٿيندي." ڇُٽي پڇيو: "ڪڏهن؟" ورائيائين: "عنقريب." چيائين: "اهو ماڻهو ڪٿي آهي؟" قاري نينگريءَ حساب ڪري چيو: "اهو ماڻهو تون آهين!" جڏهن ڇُٽي جي حال تان پردو کڄي ويو تڏهن قاري نينگريءَ چيس: "اڄ ڪانپوءِ هتان نڪري وڃ ۽ ٻيهر نہ اچج. هي ڪپڙا لاهي ڇڏ ۽ منهنجي شاديءَ جي گهر ڪر. ڇاڪاڻ تہ مان تنهنجي قسمت ۾ لکجي چڪي آهيان!" پوءِ تہ پنهنجي پيءُ ماءُ کي احوال ٻڌائي توري ئي وقت ۾ ڇُٽي جي نڪاح ۾ آئي. ڇُٽو ڪجهہ وقت ڪانپوءِ وطن وريو ۽ زال کي بہ (جنهن جو نالو "فاطمہ" هو) پاڻ سان وٺي آيو. دلوراءِ جي شهر ۾ پهچڻ تي سندس اهو حال ڏسڻ ۾ آيس تہ جيڪا بہ ڇوڪري نئين پرڻي ٿي، تنهن کي زبردستي گهرائي پاڻ استعمال ڪري موٽائي ٿي ڏنائين. ڇُٽو هميشہ کيس نصيحت ڪرڻ جي ڪوشش ڪندو هو پر هو پنهنجن برن ڪمن کان بعض نہ آيو. نيٺ هڪ ڏينهن فاطمہ جي تعريف ٻڌائين ۽ اهڙي وقت جڏهن ڇُٽو ٻاهر هو وجهہ وٺي هن جي ڏسڻ لاءِ سندس گهر آيو. ڇُٽي دل جي صفائيءَ جي مدد سان هي حال پر پٽ ڏسي ورتو ۽ هڪدم گهر پهچي زال کي پاڻ سان وٺي، بنا دير شهر کان ٻاهر نڪتو ۽ پڙهو ڏياريائين تہ "حاڪم جي نحوست کان اڄ رات هي شهر سرنگون ٿي زمين ۾ غرق ٿيندو...." (حوالو ڪتاب "تحفتہ الڪرام" مرتب و مترجم. جناب ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ)

روايت آهي تہ انهيءَ واقعي کان پوءِ ڇُٽو آمراني پنهنجي زال سان گڏ "اُچ شريف" (ملتان ڏانهن) هليو ويو.

پر جيئن تہ "ڇُٽي آمراني" جي درگاهہ سيوهڻ ۾ آهي انهيءَ مؤن اهو معلوم ٿئي ٿو تہ هو واپس سنڌ ڏانهن وريو. محترم ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ لکيو آهي تہ "سنڌ جي درويشن ۾ هڪ "ڇُٽو آمرانيءَ هو

جنهن جي درگاهه سيوهڻ ۾ آهي.“ روايت موجب هو ’دلوراءِ‘ جو پاءُ هو. يعني ته پنجين يا ڇهين صدي هجري جو درويش هو.“*

انهيءَ حوالي مان اها به پڪ پوي ٿي ته جنهن ڇُتي آمراني جي درگاهه سيوهڻ ۾ آهي، اهو حقيقت ۾ به اها ساڳي شخصيت آهي جنهن جو ذڪر مٿي ٿيل آهي. ”اُچ شريف“ ۾ ڇُتي آمراني کي اولاد ۾ به پٽ ٿيا. هڪ ”وڪيو“ جنهن مان هلندي ”وڪو“ ذات ٿي سڏجي ۽ ٻيو چنو جنهن کي اولاد ۾ هڪ فرزند ٿيو جيڪو تمام حسن وارو هو. انهيءَ کي علائقي جي زبان ۾ ”چن“ سڏڻ لڳا. انهيءَ جي اولاد تي پوءِ ”چن“ نالو پئجي ويو ۽ پوءِ ائين ”چن“ ذات جي صورت اختيار ڪري ورتي. تنهن کانپوءِ اها ذات پکڙجي ”شورڪ يا ڳ نازي“ (صوبو پنجاب) ۾ پهتي، جتي اڄان تائين چنن جو نسل آهي. ائين پوءِ وقت گذرندي انهيءَ ذات وارا سنڌ ۾ پهتا. انهيءَ ئي وقت ۾ فقير جان محمد جانڻ چن رحه جا ڏاڏاڻا اچي ”ترڙي هاجران“ منجهه رهيا ۽ اتي دين اسلام جي تعليمات لاءِ درس گاهه قائم ڪيائون.

سائين فقير جانڻ چن رحمة الله عليه جو والد محترم

فقير جانڻ چن رحه سائين جي والد محترم جو اسم مبارڪ ”مولوي محمد حسن فقير“ هو. پاڻ ذات جا ”چن“ هئا. مولوي محمد حسن فقير رحه پاڻ عالم دين هئا. ”ترڙي هاجران“ ۾ پنهنجي وڏن جي قائم ڪيل درسگاهه کي قائم رکيائون، جنهن ۾ ظاهر توڙي باطن علم ۽ فيض ڏيندا هئا. گذر سفر لاءِ ٻني ٻارو هئن. مولوي محمد حسن صاحب بلوچستان جي هڪ ”بروهي“ گهراڻي مان شادي ڪئي، جنهن مان کين ٽي نياڻيون ۽ ست فرزند ٿيا. جن مان ٻه فرزند ننڍپڻ ۾ وفات ڪري ويا. جن جا اسم محمد قاسم چن ۽ عبدالرزاق چن هئا. باقي پنج پٽ تن جي ترتيب هن ريت آهي:

1-حاجي محمد عالم (تعليم يافته) 2- محمد صالح (تعليم يافته) 3-نور محمد (غير تعليم يافته) 4- فقير جان محمد جانڻ چن (غير تعليم يافته) 5-بخشل (غير تعليم يافته)

تقريبن 1324 هه مطابق 1906ع ڌاري جڏهن فقير جانڻ چن سائين

يارهن ورهين جا هئا. انهيءَ دور ۾ سندن والد صاحب جي زندگي ۾ هڪ عجب انقلاب آيو عشق الاهي سندن سر تي ڪاهه ڪئي ۽ پاڻ دنياوي زندگي ترڪ ڪري، وڃي شهر "ترڙي هاجران" جي اوير ۾ جهنگ وسايائون. زماني جا سڀ ڪار ۽ ڪم ترڪ ڪري ويهي رهيا. انهيءَ وقت جا سڀ ماڻهو کين سڃاڻيندا هئا. پنهنجي نفس سان تادي سندن هر پل جو عمل هوندو هو. جيڪي راهي مولوي محمد حسن فقير صاحب جي آستان وٽان گذرندا هئا. اڪثر فقير صاحب انهن کان دريافت ڪندا هئا ته "ادا! ڪاڏي ٿا وڃو؟" "وارنهه؟" پوءِ جنهن شيءِ جي خواهش سندن نفس ڪندو هو اها کائڻ لاءِ گهرائيندا هئا. مڇي ٿي يا گوشت ٿيو جيڪو وٽي ايندو هو. انهيءَ کي چوندا هئا: "ادا ويهو هي رڌي تيار ڪيون، پوءِ ننگر ڪري تنهن کانپوءِ هتان وڃو." اڪثر ماڻهن کي ننگر ڪرائي پوءِ وڃڻ جي اجازت ڏيندا هئا. فقير صاحب ٽوپيءَ جي اڏ تي لولا پچائيندا هئا ۽ راهه ويندڙن کي چوندا هئا: "پٽ جا لولا کنيو وڃو!" فرمائندا هئا ته "ننگر کائي، ڪني ڏوئي اونڌي ڪري رکي وڃو." ماڻهو چوندا هئا: "سائين توهان ته ننگر ڪيو!" پاڻ فرمائيندا هئا: "اسان ائين ٺيڪ آهيون" يعني پاڻ ننگر کين ڪندا هئا ۽ ائين ڪرڻ کانپوءِ پنهنجي نفس کي چوندا هئا: "توسان ٻه تاديون ڪيم. هڪ ته تو گهريو مون گهرايو ٻيو ته رڌي پچايم پر ڏنومانءِ ڪونه!" اهو سندن معمول هوندو هو. فقير صاحب فقيري حال ۾ اچڻ کان اڳ جڏهن ٻه پنهنجي اولاد مان ڪنهن کي ٻه ڪو پئسو ڏوڪڙ ڏيندا هئا ته اولاد سمجهي خرچي ڪري نه بلڪ هيئن چئي ڏيندا هئا: "اچي هي اتوَ الله ڪاڻ". فقيري حال ۾ اچڻ کانپوءِ پاڻ سر جي ٻور ۾ ٽي سال گذاريائون. تنهن کانپوءِ هڪ ڪچي اڏاوت ڪيائون. پوءِ فقير جانڻ چن رحه جي والده کي چيائون: "تون ننگ آن منهنجو مون سان گڏ هل، ڦٽي ڪر اولاد کي، زمينون يا ٻنيون ٽوڙي هيءَ دنيا ترڪ ڪرڻي آهي." تنهن تي فقير جانڻ چن سائينءَ جي والده محترمه جن جو اسم مبارڪ "رحيم خاتون" هو تنهن فرمايو: "تون ته فقير آهين، تون ائين ڪري سگهين ٿو پر مون ماءُ آهيان. مان پنهنجي ٻچڙن کي ڪيئن ڇڏيان؟" ائين پوءِ ڪجهه ئي وقت کانپوءِ فقير محمد

حسن رحہ جيئن ويا تہ وري موٽي نہ آيا. ڪن ماڻهن چيو تہ ”اسان مديني ۾ فقير صاحب کي ڏٺو هو“ انهيءَ ڏس تي فقير جاڻ چن سائينءَ جو وڏو پاءُ حاجي محمد عالم مديني شريف مان بہ تي آيو پر ڪو ڏس پتو نہ مليو. گهڻي وقت ڪانپوءِ فقير جاڻ چن سائينءَ کي هڪ شخص (جيڪو ڪنهن دور ۾ ڏاڙيل رهيو هو) ٻڌايو تہ ”توهان جو والد صاحب جيئن پنهنجو ماڳ ڇڏي آيو تہ جهنگ ۾ اچي اسان وٽ رهيو ۽ اسان کي جهلي ڇڏيائين تہ ”منهنجو ڏس ڪڏهن بہ ڪنهن کي نہ ڏجو! ڪنهن کي نہ ٻڌائجو تہ مان هت آهيان.“ ڇهہ مهينا اسان وٽ رهيل هو هڪ فَجر جو هڪڙو نانگو آيو ۽ اچي اسان کان پُڇيائين:

”ادا ! فقير محمد حسن چن هت آهي؟“

اسان وراڻيو: ”هائو! ڪيڏانهن نڪري ويو آهي.“ اهو جواب ڏيئي جو پيهر نانگي ڏانهن نهاريوسين تہ ڏسڻ ۾ ڪونہ آيو. اهو ڏينهن ٿيو پوءِ فقير محمد حسن اسان وٽ وري ڪڏهن نہ آيو.“ اڄ تائين انهيءَ ڳالهہ جو ڪو پتو نہ پئجي سگهيو آهي تہ فقير محمد حسن چن رحہ سائين ڪهڙي ماڳ ۽ ڪهڙي سنہ ۾ هن جهان مان لاڏاڻو ڪيو ۽ سندن جسم مبارڪ ڪٿي مدفن آهي. حقيقي عشق هميشہ لاءِ ڪين پنهنجو ڪري ورتو. فقير جاڻ چن سائين انهيءَ الستي عشق سان مخاطب ٿيندي چوي ٿو:

بيت. عشق هجين آباد، ڪري مون ڏي آئين ور
قربدار قرب ڪيئي، ساڳو سجاتئي گهر
اڳي بہ اڱڻ اسان جي، آئي هُئين بابا سائينءَ جي سر
هاڻ بہ پارت اٿئي منهنجي، پوين تائين پر
رهہ اسان وٽ راتيون، هي پاڻ نہ خالي ڪر
”جاڻ چن“ تو در، تو گهريون غلاميون ڏئي

صوفي فقير جاڻ چن رحمۃ اللہ علیہ جو جنم ۽ نندپڻ

اسم مبارڪ ”جان محمد“ ذات ”چن“ تخلص ”جاڻ چن“ ۽ مرشد جو ڏنل اسم ”صادق علي“ آهي.

سن 1313 هہ مطابق 1895ع ڏاري ڳوٺ ”ٽرڙي هاجران“ ۾ فقير

محمد حسن رحه جي گهر سندن جنم ٿيو. سندن امڙ سڳوريءَ جو اسم پاڪ "رحيم خاتون"رحمت الله عليه هو. فقير جانڻ چن سائينءَ جا چار ڀائر هئا. جن مان ٿي فقير سائين کان وڏا ۽ هڪ ننڍو هو. ننڍپڻ ۾ سندن وڏن ڀائرن فقير سائين کي تعليم حاصل ڪرڻ جي مقصد سان مدرسي ۾ داخل ڪرايو. ٽي سال گذري ويا. پر ايڏي وقت ۾ فقير سائينءَ قرآن پاڪ جون ايميون ئي ٽي پڙهيا ۽ جيڪو ذهن منجهه ويٺن سو فقط اکر ئي هڪڙو "الف" هو. مدرسي جي استاد فقير سائينءَ جي ڀائرن کي چيو: "هي ڪونه پڙهندو! هن کي وڃي ڏنار ڪيوس!" انهيءَ واقعي کانپوءِ فقير سائين کڏهن به ٻيهر ظاهر تعليم جي ويجهو نه ويا. پوءِ فقير سائين ڏنارڪو ڪم ڪرڻ لڳا. ننڍائيءَ کان ئي پاڻ اڪيلائي پسند ڪندا ها. پنهنجو وقت ڪچهرين ۾ نه گذاريندا هئا جي مال جهنگ ۾ ته پاڻ به مال سان گڏوگڏ رهندا ها. انهي دور ۾ ئي سندن ايمان "دستگير" تي هوندو هو. جڏهن ته پاڻ اڃا ننڍيءَ وهيءَ ۾ هئا. پر تنهن هوندي به نه الله نه رسول نه علي بلڪ "دستگير" يعني "دستگيري ڪرڻ وارو" اها وائي سندن وات هوندي هئي. ڪيڏي مهل به ڪا مشڪل اچي وڃي ته سندن وات مبارڪ مان "يا دستگير!" جي صدا نڪري ويندي هئي. جيڪا هڪ عجب ڳالهه آهي. فقير سائين ٻارهن ورهين جا هئا جو سندن والد صاحب دنيا ترڪ ڪري هليا ويا ۽ وري موٽي نه آيا. فقير سائين انهيءَ وقت کان وٺي ڪين خواب ۾ ڏسندا هئا ۽ روئي چوندا هئا: "بابا! اسان کي ڇڏي نه وڃ! اسان ڪنهن کي بابا! ڪري چئون؟ اسان کي نه ڇڏ!" تنهن تي سندن والد صاحب جواب ڏيندا هئا: "توسان ته ملان ٿو باقي هتي رهڻو ناهي. دنيا ڇڏڻي آ." اهوئي سبب هو جو ننڍپڻ ۾ ئي فقير سائينءَ جي مزاج ۾ سنجيدگي ۽ درد مندي پيهي وئي. پاڻ اڃان بلوغت ۾ به نه هئا. ته شاعري شروع ڪيائون.

فقير سائينءَ جي جواني، شادي ۽ اولاد

سن 1919ع ۾ خلافت تحريڪ جي هلچل، هئي جنهن ۾ مسلمان ۽ هندو هڪ طرف ٿي انگريزن جا مخالف ٿيا. خلافت تحريڪ اٿي ئي

لاڙڪاڻي مان هئي، تنهن ۾ فقير جانڻ چن ۽ سندن ننڍو ڀاءُ بخشل چن، انقلابي شعر ڪلام چوندا هئا. جوانيءَ جي شروعات کان وٺي فقير سائينءَ جو وقت فقيرن، بهادرن ۽ علم وارن سان گذريو. سندن جوش جذبي ۽ پردرد طبيعت جي ڪري هاري، پورهيت ۽ مجاهد ليڊر دل سان ڪين چاهيندا ها. فقير جانڻ چن سائين ٽيهن ورهين جي عمر ۾ ڳوٺ "ڪٽياڻ" (تعلقو وارهه، ضلعو لاڙڪاڻو) مان هڪ ڪٽياڻ گهراڻي مان شادي ڪئي. اولاد ۾ کين پنج نياڻيون ۽ چار فرزند عطا ٿيا. هڪ فرزند ننڍپڻ ۾ ئي وفات ڪري ويو ۽ نياڻين مان ٽي وفات ڪري گذريون. فقير سائينءَ جا ٽي فرزند آهن. جن جا اسم شريف هن ريت آهن: 1. فتح علي چن، 2. شوڪت علي چن، 3 محمد علي چن مست. (محمد علي چن مست سائين شروعات کان وٺي مست هئا ۽ 1994ع جي ڊسمبر ۾ وفات ڪيائون) ننڍپڻ کان وٺي فقير جانڻ چن سائين جو خيال توڪلي هو. پاڻ هميشه انهيءَ ڳالهه تي يقين رکندا آيا ته "اج ڏنئين، سڀاڻي به ڏيندو." شاديءَ کانپوءِ درگاهه حيدر شاهه (تعلقو وارهه ضلعو لاڙڪاڻو) جي اڳيان هڪ هندوءَ جي ڏهه جريب زمين تي فقير سائين هارپو ڪندا هئا. پوءِ جڏهن پارٽيشن جي دور ۾ هندو هليا ويا، تڏهين اها زمين فقير جانڻ چن سائينءَ جي نالي الاٽ ٿي، پر پاڻ اها ترڪ ڪري ڇڏيائون.

هاري تحريڪ جو دور

جڏهن "هاري تحريڪ" جو دور آيو جنهن ۾ ڪامريڊ حيدر بخش جتوئي، عبدالفتاح ميمڻ ۽ حاجي خان ڪلهوڙو اليڪشن ۾ بيٺا، تڏهن فقير جانڻ چن سائين هارين جي طرفداري حيدربخش جتوئي جو ساٿ ڏنو. حاجي خان ڪلهوڙو دولتمند هو. هن پئسن جي لالچ ڏيئي فقير سائينءَ کي پنهنجو طرفدار ڪرڻ چاهيو پر فقير سائينءَ کي اهو خيال ٿيو ته "غريبن مسڪينن جي خدمت ڪجي. جتي ٻُکون آهن، اُجون آهن." هارين ۽ پورهيتن ۾ هوش ۽ جوش جاڳائڻ لاءِ ڪئي انقلابي نظم چيائون. تن مان فقط هڪڙو ئي نظم مڪمل مليو جيڪو فقير سائينءَ پاڻ ٻڌايو. تنهن جو ٿلهه پيش ڪجي ٿو:

Scanned with CamScanner

ڪري سجاڳي! جلدي جاڳي! هاري ٿيو هوشيار!
بگهڙ اٿيا تو خون پيئڻ لاءِ

انهيءَ نظم ڪانسواءِ انهيءَ سلسلي جي ڪلامن جا ڪجهه شعر جيڪي فقير سائين پڙهيا سي پڻ پيش آهن:

وٺي ڏاند گهوڙي جي گوءِ لڳي، مٿان گهوڙي وارا ڪن ڪُوءَ تي ٿڳي

هلي اچ او هاري!

قدرت تنهنجو وارو ورايو آ
ظالم زميندارين تي وئي تباهي
هر ٿيو سجايو آ

فقير سائينءَ جو مرشد

هاري تحريڪ جي دور کان وٺي، فقير جانڻ چن سائين پنهنجي سچي ۽ پرجوش شعرن جي ڪري هارين ۽ پورهيتن ۾ تمام مشهور رهيا. فقير سائين يڪتاري تي اڪيلي سر پنهنجي ڏن ۾ توڙي محبت وارن جي ڪچهري ۾ ڳائيندا هئا. ويتر پڪي راڳ سکڻ جي شوق ۾ سندن ملاقات هڪ راڳيندڙ سيد غلام حسين شاهه سان ٿي (هي سيد بادشاهه سرائڪي ڳالهائيندڙ ۽ صوبي پنجاب جي ڪنهن سرائڪي علائقي جو رهاڪو هو) جنهن کان راڳ سکڻ شروع ڪيائون. انهيءَ دور ۾ فقير سائينءَ کي اها طلب ۽ تاڻ ٿي ته حقيقي راهه ڳولي لهجي، فقير سائين کي اچي اهو خيال پيو ته "الله جو پنڌ ڪاڏي آ؟"

يعني حق جي راهه لاءِ مرشد ڪامل جي بيحد طلب ٿيڻ لڳن. چاهڻ لڳا ته ڪو اهڙو ڪامل مرد الله جو ملي جيڪو هادي ۽ رهبر ٿئي، جيڪو الله ڏانهن وات ڏيکاري ۽ هٿئون هٿ ڏيٺ ڪرائي. انهيءَ معاملي ۾ ساڳي راڳيندڙ سيد غلام حسين شاهه صاحب فقير، جانڻ چن سائينءَ کي چيو: "هائو اهو مرد ويٺو اٿئي مهدي امام. هي درياءَ جو ليڪو (درياهه سنڌ) اٿئي، ٽپ ته پوءِ لوڏوئي هڪڙو!" پوءِ فقير سائين انهيءَ سيد سان گڏ جي رياست شاهاڻين ۾ آيا، جتي سيد امام مهدي شاهه جهانيان رحمت الله عليه موجود هئا. فقير سائين ٻه راتيون اتي

Scanned with CamScanner

رهيا. ملاقات جي شروعات ۾ ئي فقير جاڻ چن سائينءَ ڏٺو تہ سيد امام مهدي شاهہ جهانيان سائين وٽ هڪ ٻئون آهي ۽ پاڻ طالب مريدن کي ڪمن ڪارن لاءِ انهيءَ ٻئونءَ مان پئسا ڏيندا پيا وڃن. اهو ڏسي فقير جاڻ سائينءَ کي اهو خيال آيو تہ "درويش تہ دنيا کان دور هوندا آهن!" مهدي رحہ سائين، فقير جاڻ سائين جي دل جو حال سمجهي ورتو ۽ يڪدم فرمايائون: "هائو ادا ڪو اهڙو بہ وقت هو جو اڪين سان پائي ڪون ڏٺو سون، هاڻ آهي تہ وهي پيو چميو اسان بہ ڪون اٿس!" انهيءَ ئي ڪچهريءَ ۾ ويٺي فقير سائين کي خيال ۾ اهو آيو تہ "متان اڃان ڪو اور هجي!"

سرڪار مهدي رحہ اهو راز بہ ڄاڻي ظاهر زبان فرمايو: "هائو اها بہ ڪا دل هوندي جا چوندي تہ هي مهدي آ." ائين پوءِ فقير سائينءَ کي خيال ٿيو تہ پٺائي رحہ سائين جي درگاهہ تي وڃجي. چو تہ فقير سائينءَ امام مهدي رح سائينءَ وٽ ظاهر جو ڪوبہ رنگ نہ ڏٺو نہ ذهد، نہ عبادت رڳو راڳ ويراڳ! اتان کان پوءِ پاڻ پٺائي رحہ سائين جي درگاهہ تي ويا جتي خلق کي رڳو تبري ۾ مصروف ڏٺائون. اتان کان موٽندي صوفي خير محمد فقير هيسباڻيءَ جي درگاهہ تي وڃڻ جو سوچيائون، پر پوءِ غلام حسين شاهہ ڪين اوڏانهن وڃڻ کان روڪي، امام مهدي شاهہ رحہ وٽ "ڪوٽڏيجي" وٺي آيو. فقير جاڻ چن سائينءَ کي پري کان ئي ايندي ڏسي، ڪچهريءَ ۾ ويٺي سرڪار مهدي رحہ سائينءَ جن ڳائي فرمائڻ لڳا:

"يار اچي ٿو ڏاڙهيءَ وارو
وڄندو هاڻي نغارو!

آيو اٿوَ ڏاڙهيءَ واري جو وارو
وڄندو هاڻي نغارو!"

فقير سائين، حضرت سيد امام مهدي شاهہ جهانيان رحہ سائين سان ملي ويٺا تہ مهدي رحہ سائين فرمايو: "فقير جاڻ! پٺائي سائين اهو قرب ڪمايو آهي، جو جيڪو پويان انهيءَ رستي تي هجن ها تہ سنڌ جي لئي لئي ڪانوَ ڪانوَ 'ولي' هجن ها." وري فرمايائون: "ٽڪي جو دلو وٺبو آهي تب ٺونگو هڻي وڃائي ڏسبو آهي، چڱو ڪيئي جو

گهمي آئين. ٻڌائي سائين تہ واهہ واهہ! پر پوين جا آواز ڪنن سان ٻُڌيئي! " انهيءَ ملاقات ۾ فقير سائين، سرڪار مهدي شاهہ جي حضور پنهنجو هڪ ڪلام ڳائي پيش ڪيو:

ڪلام: ذاتي صفاتي هي شعر اسان ڏا، قلبي ذڪر ڪميندي هُون
"ونحن اقرب" ويجها ٿيوسي، روحي رمز رليندي هُون

محبت مستو مست بنايا، دوُنهان درد دکيندي هُون
تن وچ تاران ڪرن پچاران، وحدت تان وڄيندي هوُن

ڇاتي دي وچ جهاتي پاڪي، سجدا سيس نِويندي هُون
من محراب ٿيوسين مسجد، هُو هُو دم هليندي هُون

جوئي مرڻا سوئي مرسي، اسان ڪون قبر وچ آندي هُون
"قالُو ابليٰ" جو قول ڪيتوسين، ناتا نينهن نبهيندي هُون

جاڻڻ والي اِنهي راز ڪون ڄاتا، لوڪان ڏي نہ واجهيندي هُون
ڦِٽ ڦڪڙي هي ڏاج اسان ڏا، عام لءِ ڪُفر ڪميندي هُون

جنهن وقت اسان ڏا شعر شروع هي، مُلڪ فنا وچ رهندي هُون
دو جڳ ياد نہ جاڻڻ چن ڪون، سارا وجود وڃيندي هُون

اهو ڪلام ٻڌي مهدي سائين پنهنجي فقراءَ سان مخاطب ٿي فرمايو: "ادا ٻڌو؟" طالبن ورائيو: "هائو سائين، ٻڌيوسين." مهدي سائين فرمايو: "هاڻي ڳالهہ ٻڌو! هن کي ڪهڙو غرض آ؟ ڪهڙو ضرور آ؟ جاڏي اسان هن کي منجنداسين، اتي تہ اڳيئي بيٺو آ! انهيءَ شهر ۾ گهمندو ٿو وتي گهٽيون، گليون، بازارون! هن کي باقي غرض ڪهڙو آ جو ڪاٿي جهڪي؟ پر آهي غرض جهڪڻ جو تڏهن تہ آيو آ! اهو ڪهڙو غرض آ؟ ڪهڙي ڳالهہ آ؟ جنهن بنگلي ۾ محبوب ويٺو آ اوڏانهين ڪير وڃي وڃيس؟ هن کي ضرور اهو آ. هن کي وڃڻو اوڏانهن آ. هي ڪوشش اها ٿو ڪري، گهر جنهن ۾ محبوب ويٺو آ. اوڏانهين هن کي ڪير وڃي وڃي؟ گهر جو مالڪ ڪن ڪو غير؟ گهر جو مالڪ! اهو ڪير آ؟ اهو آ ڪامل مرشد! جنهن جو گهر آ!" اٿين پوءِ انهيءَ ڏينهن سن 1951ع ۾ فقير جاڻڻ چن سائين سرڪار امام مهدي رحہ جا طالب ٿيا. طريقت ۾ مرشد ڪين

Scanned with CamScanner

”صادق علي“ نالو ڏنو. جڏهن اهو حال فقير سائينءَ جي پائرن کي معلوم ٿيو ته فقير سائينءَ سان سندن ورتاءُ ئي مٽجي ويو. اهو احوال فقير جانڻ چن سائين هن ريت بيان ڪيو:

”پائر اسان جا پلا، سيئي نيڪ مرد نمازي، روزا هي هو. پاڻ چڙهي وياسين انهيءَ ملڪ تي، پوءِ سيني صلاح ڪئي ته هي اسان ۾ ڪافر ٿي ويو. هاڻ هن سان بائيڪاٽ ڪجي. هن سان کائڻ، پيئڻ، مرڻو پرڻو. ڳالهائڻ ٻولائڻ ترڪ. اها صلاح پاڻ ۾ ٿاهي، امان (والده) صاحب کي چيائون: ”هي اسان ۾ ڪافر اٿئي، نه روزو نه نماز نه ظاهر جو ڪو ڪلمو قرآن! الاءِ ڪهڙيون ڳالهيون ٿو ڪري، پتوئي نٿو پوي، ڪنهن جي سمجهه ۾ ئي نه ٿيون اچن! هي ڪافر آ. هاڻ هن سان بائيڪاٽ ڪيون.“ امان صاحب چيو: ”ابا هاڻ ڳالهه ٻڌو! منهنجي ڳُجهيءَ مان ڪافر به آيو مومن به آيو اصل ڳُجهيءَ جو ته مون کي سور آ! جهڙو ڪافر تهڙو مومن. توهان ڪان جيئن پڇي تيئن ڪيو پر مون کان نه پڇندو. جان محمد مون کي پيارو آ، پر پيارو هنجي يا ڪونرو هجي ڪافر هجي يا مومن هجي، منهنجي ڳُجهي جو آ نه؟ توهان کي جي ائين وڻي ته پلي ڪيو.“ چيائونس: ”جي تون ائين نٿي ڪرين ته تو سان به بائيڪاٽ! تون نه اسان جي ماءُ، نه اسان تنهنجا پٽ! توسان نه اڇڻو نه ويڇڻو نه ئي تون اسان جي ٻار کي هٿ لاءِ! “ جڏهن اهو بار پيس ته مجبور ٿي پئي ته هاڻ هڪڙي ڪاڻ چار پتيون ٿيون وڃن، پنجين پتي هيس مون، چار هو. روئيندي مون وٽ پهتي: ”ابا جان محمد! ٻيلي آندي ساڙ چوڙياني!“ سرائڪي به اسان ڪندا آهيون، منهنجي امان صاحب ”بروهي“ قوم مان بابا سائين شادي ڪئي هئي، ننڍي هئي جڏهن بابا وٽ آئي پوءِ سرائيڪي سکي، سرائڪي ڳالهائيندي هئي. ”ابا ميکون مار چوڙيئي! تيڏي ڀرا تين ڪنون بائيڪاٽ ڪر ڳئي هن، هڻ مين ڪون به آکندي پئي هن، هٽي چار پئي ويندي هن ميڪنون تين هڪڙي ڪاڻ، سياڻا تي ابا! ول آ ايڏي! چوڙ اِهين ڳالهه ڪون، ابا! ماٺهو ڪي پئي آکدي هن! تيڏي زال اها به تيڪنون بيزار اي! اها آکدي هي نڪاح مين ڪنون چڏ.“ چيم: ”امان هڙ هلي وڃن، مين الله نه چوڙسان“ آکي. ”جان محمد! ائين نه ٿي!“ ڏنم ماءُ آهي، نپ

جواب ڏيانس تہ هارٽ فيئل ٿي ويندس! دلاسي ۾ رکيومانس: "امان! چڱا، هٽي تہ ٿيا هم پليٽ، ڪوشش ڪرسان پاڪ ٿيوان، ايڏانهين آسان!" پھريون دلاسو ڏنائين، ٻي دلاسي ۾ ٻہ اِيئن. ٿيئن پيري آئي، هاڻ نماز هجي رمضان واري عيد جي، اها بہ مون نہ پڙهي. اتي چيائونس: "ڏيک اڃان ڪافر ناهين؟ ٻارهين مهيني سجدا بہ نهين ڏيندا!" "ابا جان محمد! اڄ مين آئي هان بس اِڏر جان اُڏر تون تہ تون. اسان اپڻي ڪاڻ، تون ڪوڙي ڏٽي ڏينداهين، ڪريندا ناهين، اهين ساڳي پيران تي ڪڙاهين!" دل ۾ چيم تہ ڪهڙا ڏيهاڙي ڪوڙ هڻاس. چيم، "امان ڳالهہ ٻڌا! ڳالهہ دل دي سڻاوين؟ آکي: "ها." هاڻ هو منهنجي لاءِ ويٺي روئي، مون پنهنجي محبوب لاءِ ويٺو روئان. ٻئي ويٺا روئون پوءِ ٻڌايو مانس، شعر:

يار دي سڪ وچ روئڻ ميڪون ڏاڍي راحت آئي
ڳالهہ اولڙي امان ميڏي، ميڪون ياد هي آئي
"ڪُن فَيَڪُون" ڪئون اڳي مين، ٻي انت سمنڊ وچ آهي
"ڪُن فَيَڪُون" دا هوڪا هُليا، ڏار ٿيس مين ڏائين
"الست" والا آواز ٻڌوسين رانجهن مُرلي وڄائي
"قالُو بلي! والي قول اسان ڏي، فرحت ننڊ ڦٽائي
روز ازل دا انگ اڙيل هي، ميڪون جهٽڪ نہ امان مائي!
پيٽ تيڏي وچ امان ميڏي، مين ٻال گڏ هئا ماهي
پالڪي تي پئي ميڪون پاليس، ڏاڍي فرحت آهي
ڇمندي وقت نڪيڙا ڪيتس، مين ڳوڪان ڪردي آئي
قرب دي ڪاتي نال وڍيا ها ناڙا ميڏا دائي
بانگي ميڏي ڪن وچ ويتر برهہ دي بانگ سڻائي
بانگي بانگ ڏيئي بس ڪيتي پڙهي ڪلمي دي مين وائي
"لااِلہ" ڪنون لنگهہ جڏانهن مين، "اِلاالله" تي آئي
"ميم" دا اولا پيچ پيا پولا، ساري سُرت سجهائي
نيهن اسان ڪونہ اڳهين نهوڙيا، اٿان ڏولي پي اهڙي آئي
پينگها پنڙ دا ڏُکان دي ڏولي، امان هي مين ڪاڻ ٺهوايئي
سڪ دي پاوي سُور دي سيرون ٻانهيان ٻاڻ جوڙايئي
واڻ ورهہ دا تانگهہ طلب دي، بُونبي برهہ ڪڙايئي

Scanned with CamScanner

سڪ دي ڏوري لوڙڻ والي، ٻانهين وچ ٻڌائي
عشق دي لولي امان ميڪون، ٻڌڻان وچ سُڻايئي
اوراڻي وچ رب جلي دا، نالا ياد ڏوايئي
لئون لئون ميڏي رڳ رڳ دي وچ، توحيد تند تپائي
جيستائين هُيس ننڍڙي نينگر، تيستائين چُپ آهي
جڏانهن ٿيس مين وات وڪيل، تہ خيال اِهين وچ آئي
ڪيڏانهون دي هس ڪيڏانهن آيس، ٿي پيم خيال سودائي
دل وچ آکيم يار ڪون ڳولان، ووڙ لهان مين ماهي
ووڙي ٿيس مين ساري جڳ وچ، پيش ”مهدي“ دي آئي
شاهہ جهانيان ”شاهپور“ وچ، اها ساڳي صورت وکائي
ڪيتم سجود پڙهہ شڪرانا، موليٰ مورت ملائي!
پيڻ پراوان جهيڙا لاتا، ”لوني! لڄ وڃايئي“
ٽڻان ڀاڄائيان پڄديان آئيان، ”ڪهڙا لقب لڳايئي؟“
ٻي پلي جهيڙن امان ميڏي، تون نہ جهٽڪم آئي!
ڪونہ مڙسان ڳالهہ اِهين ڪون، توڙي چاڙهن ڦاهي
مرشد مليا، آپ سڃاتم، مين نہ تُسا ڏي ڄائي
قلزم دي وچ ٽٻي ماريم، ساڳي سمنڊ وچ آئي
جانڻ چن دا پولا پيچ پيا، امان ميڪون مل ڳيا ماهي ماهي!

چيائين ”هاڻ ابا سڀ ڇڏي وڃن، مان توکي نہ ڇڏيندس.“ پوءِ وري هڪڙي عالم کي، بابي جو سنگتي سڄي ڪنهن وقت جو انهيءَ کي گهرايائين ۽ انهيءَ کي چيائين: ”هن مون کي هڪڙو جواب ڏيئي انهيءَ ۾ رهائي ڇڏيو آ. هو چار پتيون بہ مون کان ويون، هي ڳالهہ الاءِ ڪهڙي تو ڪري؟ ٻڌوس!“ انهيءَ عالم اسان کي چيو ”اڙي او بيوقوف!“ مون چيو: ”جي سائين!“ چيائين: ”هيڏانهن اچ!“ پاڻ اچي ويٺو ڪٽ تي، اسان پٽ تي اچي ويناسين. لٺ هڪڙي هجيس اها ڪڍي ويٺو چيائين: ”جيڪو ڏٺو ڏنو ٿئي، سچ ڳالهايو ٿئي يا ڪوڙ ڳالهايو ٿئي، ماءُ سان اهو ٻڌاءِ“ اسان شروع ٿياسين. جنهن مهل شعر شروع ٿيو اهو لڪڻ پرسان رکي ڇڏيائين. اکين مان ڳوڙا هلڻ لڳس. شعر ٻڌي امان صاحبہ کي چيائين. ”هن کي دعا ڪر، جنهن ملڪ تي هي آهي، اسان کي

انهيءَ جو پتو ئي ڪونهي! هن کي ڪجهه نه جڳائي. هن کي دعا ڪر!" پوءِ ويتر ئي پڪ پيس. هن جي به شاهدي مليس...."

(انهي واقعي کانپوءِ ڪنهن عرصي ۾ فقير جان محمد سائين جي والده فقير سائينءَ وٽ رهندي ئي هن جهان مان لاڏاڻو ڪيو).

سکر جيل ۾ ڏهه مهينا

فقير سائين جيئن طالب ٿيا تيئن ڪجهه ئي وقت ۾ سندن ئي پاڙي جي زميندار جيڪي "هاري تحريڪ" جي دور کان وٺي فقير سائينءَ تي خاريل هئا، جن جو مُک وڏيرو حاجي عمر قلقوٺو هو تن فقير جانڻ چن سائينءَ تي ڪيس ڪيو. اهو صدر ايوب خان جو دور حڪومت هو. ڪيس هليو. ليلا رام (جج) وٽ ڪيس هو. ڪورٽ فقير سائينءَ کي بي ڏوهي قرار ڏيئي بري ڪرڻ جو فيصلو ٻڌايو پر فقير جانڻ چن سائينءَ کي عشق حقيقيءَ اها صلاح ڏني ته "هي جو خلق بيزار آ دوزخ مان جيل آ دوزخ، بهشت آ گهر. دوزخ ته تو ڏٺي ڪونهي، تون دوزخ ڏي وڃ! ۽ هن شخص جنهن ايڏي دل سان توتي ڪيس ڪيو آ، هن جي دل به راضي ڪر!" جيڏيءَ مهل اهو خيال آين ته پاڻ ڏوهي بڻجي بيهي رهيا ۽ چيائون: "ڇا ڪورٽ بي انصاف آ جو ڏوهيءَ کي ڇڏي ٿي؟" ڪورٽ ۾ وڪيلن ۽ خود جج فقير سائينءَ کي ڪوڙ سمجهايو. پڇيائونس: "زال ۽ ٻار اٿئي؟" فقير سائينءَ وراڻيو: "هائو زال به آهي، ٻار به آهن." پڇيائون ته "پوءِ ڇا ڀنگ پيتي اٿئي؟" فقير سائين وراڻيو: "ڀنگ پيتي يا ڪئي ڇا به آ جڏهن مون قبولدار آهيان ته پوءِ توکي مون کي سزا ڏيڻي آ." فقير جانڻ چن سائين انهيءَ ڳالهه تي ڪُپي بيهي رهيا ۽ نيٺ ٻن قلمن مان هڪ قلم جنهن جي سزا ڏهه (10) مهينا هئي، اها ورتائون. جج صاحب جوش مان قلم وهائي چيو: "ڏهه مهينا مون تو ڏيان ست (7) سال سيشن ڏيندئي" فقير سائين خوشي مان چيو: "جنب ڏيئي ڇڏ!" ٻيو قلم جنهن جي سزا ست (7) سال هئي سو سيشن ڪورٽ ڏانهن ڪمٽ ٿيو. جڏهن فقير سائين سکر جيل پهتا ته اهو شام جو وقت هو. اهو احوال پنهنجي زبان مبارڪ سان هن ريت ٻڌايائون:

"اتي پهتس شام آ، ٿيهري آ، سکر پهتو آهيان، ملڪ جا ماڻهو

هجن سگهر ۾ سکر لاڙڪاڻو هڪڙو ملڪ آ! ايوب (صدر) وينل آ. ڪيئي امير ڪيئي وزير مير جيل ۾ هجن، ”وادي قلات“ جو ”الله بخش وزير“ اهو جيل ۾ آ. ”ڏکڻ“ وزير انهيءَ جو پاٽتيو ”احمدعلي“ نالو هئس اهو جيل ۾ آ، مون کي ڪاراتين ۾ رکيون ڏونرو ٻڌائي ڇڏيائون! چولو چيلهه تي، مٿي تي ٽوپي، ٽوال، پنن تي سُٿڻ، وينو آهيان صوبيدار آيو. چوي: ”توکي انصاري صاحب بي ڪلاس (B-Class) ۾ گهرايو آ.“ بي ڪلاس وارن چيو ته، ”اهو چن جانڻ، جيڪو پڙهون ٿا انهيءَ جو راڳ به ٻڌرائي ۽ ديدار به ڪراءِ“ وياسين بي ڪلاس ۾ سڀ ڪجهه هوندو آهي. باجا پيا ٿيئان ڏڪڙ ڪٽي آيا، راڳ شروع ٿيو. جڏهن ڳائي بس ڪيم پوءِ وزير ”ڏکڻ“ جو پاٽتيو ”احمد علي“ انهيءَ چيو: ”هن کان ڪم ڪرائيندين؟“ انصاري صاحب وڏو جيلر هجي،انهي چيو: ”مان ته پاڻ پڪڙ جي ويو آهيان! قانون منجهه لکندس ڪم. ڪم نه ڪرائيندوسانس، ويهي سزا گذاري وڃي!“ چوٿين نمبر ۾ مون کي رکيئون. الله مون کي اتي مليو. طالب هتان ٿيو ويو مانس، مليو مون کي اُتي..... سومرو هوندو هو ڊپٽي، ڏاڍا مڙس. انهن وٽ شراب، انهن وٽ چرس، آفيم، هوٽل پيا هلن، پر جي غريب ڪنهن کي بيڙي ڇڪندي ڏسي ته فنا ٿي ويو. ڏاڍن جي هيٺيان غريبن تي مارو!.... ”عبدالله ڪورائي“ جي دعوت ۾ ويٺا هجون، ته ڪيڏيءَ مهل آواز ٿيو: ”ڊپٽي صاحب رائونڊ ۾ لٿو آ! راڳ بند ڪرايو!“ عبدالله ڪورائي چيو: ”ڪنهن لغور جي پارٽي آ ڇا! ڊپٽي ڪهڙيءَ رن جو پُٽ آ جو منهنجي پارٽيءَ ۾ دست اندازي ڪندو!“ محفل تي گذري. نڪتاسين ٻاهر، محمد پناهه نالو هجيس، چيئين: ”سائين مون کي طالب ڪر“ مون چيو: ”ادا مون کي امُر ناهي.“ وري آچر تي دعوت وياسين. انهيءَ مون کي چيو ته ”مون طالب ڪر.“ مون چيو ”ادا مون کي اَمُر ڪونهي!“ وري ٽيئن دعوت تي وياسين.. پئسا به جام پيا ملن! جاتي وڃي ڳائيان اتي جهول پئسن جا! اهي به ڪنيو اچان ڪم به ڪون. وينو آهيان، رات ڏينهن موقعو مون کي اهڙو مليو ننڊ مون نه ڪئي. رات ڏينهن ايئن وينو آهيان جيئن ڪيرو! سڄي سکر جيل ۾ حيران ماٺهو هجن ته ”هڪڙو قيدي آيو آ سڄي رات وينو آ. ننڊ نه ڏينهن آ نه رات آ!“ اهڙو

Scanned with CamScanner

موقعو مليو ويتو جهنم ۾ آهيان. جنت ڏنم. اڙي جنت تہ هي آ پيٽا! پوئتي ظلم آ گهر تہ پيٽا! دوزخ آ تڏهن مون دوزخ جا بيت چيا آهن. ايئن ناهي مون جنت ڏسي دوزخ ۾ تڏهن اها ڳالهہ ڪئي... جڏهن ” محمد پناهہ“ مون ڪان طلب (روحاني سبق) گهرڻ لڳو تي دعوتون ملياسين تيئن دعوت ڪانپوءِ رات جو ڏسان تو تہ سرڪار (سيد امام مهدي شاهہ جهانيان رحہ) مون وٽ پهچي ويا ”مهدي پاڪ“. هن (ڪاپي) گوڏي تي منهنجو سر رکيو اٿن ۽ هيڏي (ساڄي) منهنجا پير آهن. جهوليءَ ۾ کڻي ۽ مون کي چيو اٿن: ”وات کول زبان کول!“ مون زبان کولي آ. وات کوليو آ تہ پنهنجي زبان مبارڪ تي آگر هڻي، منهنجي زبان تي هنيائون. چيائون: ”هت طالب ڪرڻ آيو آن، طالب ڪر! فيض ڏيڻ آيو آن، جي تون هتي نہ اچين تہ هنن کي ڪير ڏسي!“ اڳ ۾ اڳ طالب، پهريون طالب اهو ٿيو. چار سال ڪارنهہ ۾ سزا وٺي آيو هو. اڳيون نالو هئس ”محمد پناهہ“ (ذات ٿهيم) اسان نالو ڏنس ”فيض علي“. هلندي هلندي چا ٿيو ”دُراني“ آ ”چانڊيو“، ”جاگير“ ۾ سائين گمبل شاهہ جو طالب آ، انهيءَ ڏنو تہ ”پيٽا! ”صوفي!“ جنهن تي اسان ڪيون سچو ڏينهن تبرو اهو جيل ۾ طالب ويتو تو ڪري ۽ ايڏي عزت جا ڪنهن عالم کي ڪنهن سيد کي ڪانهي، ڪا جيڪا هنجي آ! چن جي!“ ڊپٽي صاحب جي آڏو هجي، هن جي هنڌي ۾ هجي انهيءَ کي چيئين تہ ”هن جي مخالفت ۾ ڪجهہ ڪري هن کي ڪا سزا اچي!“ هن وچي باهہ ٻاري پاڻ ۾ هنڌي ۾ هوندا ها. چيائين: ”سائين هي سي ڪلاس جو قيدي آ، ويتو بي ڪلاس ۾ آ ۽ هن جي ملڪ ۾ وڏي ڳالهہ آ، روزو بہ نٿو رکي نماز بہ نٿو پڙهي. رمضان ۾ نہ روزو نہ نماز ڪاهن جي ميجوتي آ! هن سان ڪجهہ ٿئي!“.... ڊپٽي چيو: ”انهيءَ جو موقعو پلا مان ڪيئن وٺان؟ ڪيئن سزا ڏيانس؟“ پُڇا ڪيائين. انصاري صاحب سمجهاءِ ڇڏيو صوبيدارن کي، ننڍن وڏن کي جمعدارن کي تہ هي ڳالهہ هن وٽ پهچندي، هي منهنجو ڪم ڪيل آ. هو منهنجو مخالف آ، توهان سڀ چئجو تہ ڪم ڪري ٿو“.... جنهن ڪان پڇي ڊپٽي چون: ”سائين آهي سي ڪلاس جو قيدي ڪم بہ ڪري ٿو“ ”مترو“ نالو هجيس، هندو هجي، چٽو هجي. جيڪب آباد مان قيدي

چئندا آهن تہ خوشي ڪندا آهن گڏجي. اسان جي. نمبر ۾ هجي. سياڻي ڇُٽي تو. انهيءَ جي رات خوشي آ.... بي ڪلاس مان ڊڪڙ ڪٽايا اٽئون باجا. تبلا. وڄائڻ وارو باجي وارو .... اٺين(8) جي ٽائيم ۾ موڪل آ توهان پلي خوشي ڪيو راڳ ڪيو پوءِ نہ .... اسان قانون موجب اٺين جي اندر ڪم شروع ڪيو آ. مخالف بہ هوڊانهن لڳا پيا هجن. ڊپٽي کي چيائون: "ڳائي تو پيو." ڊپٽيءَ کي مون سان مڙيئي وڙهڻو هجي. ڪنهن مهل باريڪ ڦري وئي ڊپٽي لهي آيو. صوبيدار. جمعدار سپاهي ٻيا ٽيئان... "ڪير تو ڳائي؟" مون ٽپو ڏيئي اٿيس. مون چيو "مون جانڻ فقير آهيان" "هان! باجو ڪير تو وڄائي؟" مون چيو "گلشن" گلشن نالو هجيس مڱڻهار هجي. خون جي ڏوهہ ۾ هجي. "تبلو ڪير تو وڄائي؟" مون چيو "سليمان!" جيڪي وينا هئا. رمضان جو مهينو آ. ٻيا سڀ ستا پيا هجن. جيڪي وينا هئا سڀ لڪيئين. چيائين. "سڀ پيش ڪيو سياڻي ماڙيءَ تي." اهو آرڊر ڏيو هليو ويو.... جنهن مهل هي آرڊر ڏيو هليو ويو. تنهن مهل مون سان ٽي طالب جيل ۾ باريڪ ۾ هجن. انهن چيو تہ ڊپٽي مري ويو سياڻي!" مون پڇيو" ادا ڇو مري ويو؟" چيائون تہ "سائين! هو توسان وڙهندو پوءِ ڊپٽي بچي وڃي!" مون انهن سان گهڻو متو ڏنو تہ ادا ٿيندو آهي! فقيرن سان. فلاڻي سان هيئن ٿيو حسين پاڪ عليہ السلام سان هيئن ٿيو. خود مالڪن سان هيئن ٿيو. انهن کي سهڻو آ. اسان کي سهڻو آ. تڪليف ايندي. توهان کي ناهي ڪڇڻو." چيائون: "ڪجهہ بہ ٿي وڃي سائين اسان ونگاري خون ڪياسين. باقي هت هي تنهنجي عزت وٺي ۽ ڊپٽي بچي وڃي؟" تن سان سڄي رات متو ڏنم نہ مڙيا. صبوح جو صوبيدار آيو. "پيشي ڏي" مون صوبيدار کي چيو: اهي ماڻهو منهنجا طالب آهن. مريد آهن. جي ڊپٽي کي مارائڻو هجيئي تہ وٺي هل. نہ تہ هنن کي بند ڪري پيا پلي وٺي هل. هنن کي بند ڪر. اهي ٽيئي بند ٿيا. اسان وياسين... جڏهن اسان هتي پهتاسين ڊپٽي صاحب کي رپورٽ ڪيائون. متئون لٿو آيو. لڳڻ هجيس نيت جو جوابدار ويهندو آ. هيئن (اوڪڙو ڪنڌ هيٺ) سيارو هو مون کي بوڇڻ ويڙهيل هجي مون کي چيائين: "ويهہ" مون بوڇڻ ڦٽي ڪري ويهي رهيس. واحد شاهد الله آ تہ هن پنهنجي

جوش ۾ وس سان ايڏا لڪڻ هنيا پر چوان پيو تہ جيئن اخبار لڳندي آ پُٺيءَ تي ايترو ڪڙڪو ٻُڌان پيو ايڏا نہ آيو. جڏهن هن پنهنجو جوش ماري بس ڪيو. چيائين، "مٿرو کهڙو آهي؟" هن چيو "سائين مان آهيان "نڪا جو لڪڻ ڪيائين تہ نونهہ هليو ويس، رت ۾ ڳاڙهو ٿي ويو. ٻہ ھُن ڪي چار هن ڪي هنيئين... هن ڪي وڙهڻو مون سان هو پنهنجي مطلب ڪري چيائين: "توهان ڪي جيل ۾ جيل "ڪولي بند" اسان جون معافيون مارليون اسان ڪي هتان ڪڍي مٿي وچي ويهاريون. ماڙهين ۾ ٻہ مهينا سزا، معافيون ڪُل مري ويون... مٿري جي گار جو باب پيو پوي، "ڊپٽي جي هتان گهڙي هتان وئي!" .... هاڻي جيل ۾ جيل! ڊپٽي هن ڪي چا ڪندو مٿي؟ مون ڪي سڏ ڪري، "او جانڻ فقير!" مون چيو "جي ادا يار!" ڪجهہ تہ ڪرينس چُپ ڪيو وينو آن" مون چيو" ادا! چا ٿيندو؟ جيڪو ٿيڻو هو سو ٿيو مون چا ڪيائنس؟" چيائين "يار! مون ڪي باهہ نٿي ڇڏي، جنهن ڏينهن ڇٽندس ٻئي مهينا گاريون ڏيندس!" مون چيو" ادا تنهنجي مرضي" ... پهرين مهيني ۾ شروع هجون تہ ٻهاري وارو مٿي آيو آ، "جانڻ فقير! مبارڪ هجيئي" مون چيو: "چئو سائين ڪهڙي ٿا ڏيو؟" چيائين: ڊپٽي تي ڪيس ٿي ويو!" .... ٻئي مهيني ۾ هليا آهيون، ايندو هو روز چيائين: "جانڻ فقير! مبارڪ هجيئي...." "ادا ڪهڙي ٿو ڏئين؟" چيائين: "ڊپٽي سسپينڊ! (هاڻ) انصاري ڊپٽي!" جنهن ويهاريو اهو "ڊپٽي". هو سسپينڊ ......پوءِ تہ سزا ٿيس. پنجين(5) مهيني وري سيشن جي ڪيس جي حاضري آهي، پنجين مهيني مون اتان هليو آهيان، ڏنڊا ٻيڙي سان...."قاضي فضل الله" اوچتو هن ڪي قدرت تي چوي تہ "فقير جي وڪالت ڪر!" مون حاضري تي ويو آهيان، قاضي صاحب اچي پيو... "جانڻ فقير تون آن؟" مون چيو: "هائو." اڳي ٻہ ڪجهہ ڏٺل هو چيائين: "تون قبولدار ٿيو آن اڳي ٻہ. هاڻي ٻہ ٿي جائين!" مون چيو: "ها آهيان ئي آهيان!" سيشن ڪي وچي چيائين: "هي تون ائين نہ سمجهہ هي ڪا رمز آ! سمجهين ٿو؟ مون ڪي امر ٿيو آ تہ "تون وچي فقير جي وڪالت ڪر" هيءَ ڪا ڳالهہ آ.... هاڻي سزا گهٽي ڏيندين؟" چيائين: "رعايتي ڇهہ (6) سال نہ تہ ست (7)" چيائينس: ڇهہ(6) مهينا ڪانگريٽ ڪرنس. اڳئين سزا سان رات ڏينهن مهينو

سال جو ڇهه سالن جو ڇهه مهينا!" اڃا هو سزا هلي پئي تہ سيشن جو ڪيس مون تان هليو ويو. هيءَ سزا هلي پئي جو هو ختم ٿي وئي! هي منهنجو دوزخ ۾ وڃڻ، مهدي جو منجڻ، دوزخ ڏيکارڻ، اتي منهنجي شاهدي بيٺي آ، منهنجو شعر آ:

ساري جڳ وچ دلبر هڪڙا، اُهندي روپ هزارين
ڪٿي سپاهي، ڪٿي جمعدار، ڪٿان صاحب صوبيدار اي
ڪٿان منشي، ڪٿان ڪلارڪ، ڪٿان شوقئون ششتيدار اي
ڪٿان ننڍا جيلر، ڪٿان وڏا جيلر ڪٿان جيل دا ڊپٽي مختيار اي
ڪٿان ڪمپائونڊر ڪٿان ميڊيڪل، ڪٿان دردان دا ڊاڪٽار اي
ڪٿان سپرنٽينڊنٽ، ڪٿان ڊي آءِ جي، ڪٿان آءِ جي عملدار اي
ڪٿان گورنر، ڪٿان جرنل، ڪٿان جرنل دا سردار اي
ڪٿان مقدم، ڪٿان واچ مين، ڪٿان بيڙي وچ بهار اي
ڪٿان سي ڪلاس ميڏا سهٽل سائين! ڪٿان بي ڪلاس دار اي
اندر آيا سير ڪرڻ، هڻ نڪرڻ ڪاڻ بہ تيار اي
پر امر اپڻي وچ آپ ڪڙا هي! نہ تہ سينٽر دي ڪيا ديوار اي
"خير هِي و شر هِي"، اهو صوفي ڪون اعتبار اي
صوفي جيڪا ڳالهہ سڻائي، سا سچي سمجهو يار اي
"اَلاِنسانُ سِرِي وَاَنا سِرَهُ"، آکيا رب غفار اي
صدقي وڃان، جانڻ چن حضرت عشق اتئون،
جنهن ميڪون ڳجهي گهمائي بازار اي

مون الله وچي ڏٺو. هڪڙو ئي پورو ٺوٺل جيڪو ڏٺم سو الله ڏٺم. وري ڏهہ (10) مهينا پورا ٿيا، انصاري صاحب ڊپٽي ٿي لٿو. "پير صاحب سرهندي" ڊپٽي ٿي آيو جيڪو نئون آيو سو هاڻ پنهنجو ڪم رکي. سڀ قيدي انهيءَ ڏيهاڙي گهرايائين. سڀ ڪنهن جو ڪتاب ڏسندو وڃي پر جڏهن "جانُوءَ" جو وارو آيو ڪتاب ڪڍي اڇي مٿان بيٺو تڏهن پڇي ٿو "ڪير آن؟" .... "چن آهيان" .... "ڪاٿي وينو آن؟".... " تعلقو وارنهہ ضلعو لاڙڪاڻو... صوبيدار بيٺو هجي پرسان، صوبيدار چيو: "سائين توهان ڪنهن قيدي سان نہ ڳالهايو آهي، هن

سان ڳالهايو اٿوَ مون کي اجازت آ مون ڪجهه ڳالهائيان؟" چيائين: "اجازت آ." چيائين "سائين هن کي "بُلها" سمجهه يا "باهُو" سمجهه! هي الائي ڪهڙي رمز آ! جيل ۾ آ هتي هن جا مريد آهن، طالب آهن!" .... "جيل ۾ مريد؟!" چيائين، "ها جيل ۾ طالب آهن" ... سڀنن قيدين کي چيائين: "خبردار! سومرو اهو هو جو هيٺن کي ڪُٽيندو هو مون اهو آهيان جو ڏاڍن کي ڪٽيندس. لڪڻ پيو آ ماڙيءَ تي ايئن ڪٽيندوسانوَ جيئن نانگ جي مُنڍي چٽجي. اوهان جي پٽي کي ڪابه جهل ڪونهي، راڳ ڪيو سينڍ وڃايو ملهه ڪيو ڪگي هٽو. جو جنهن کي فن اچي آچر آچر تي توهان سڀ گڏ ٿيو" مون کي چيائين: "مان توهان کي گهرائيندس، آچر تي"

مون چيو تہ "جي ادا" ... "ٻاهرين پارٽي گهرائيندس." ٻاهريون "پٽ گهرائي ورتين.... "پٽ" اهو سکر وارو "رسول بخش" نالو اٿس، پٽ پهرين هجي پٽ ڳائي بس ڪئي آ، مون کي وارو مليو آ: مون شروع ٿيو آهيان. ٻول اهو ٿو چوان:

جاٺي ڪاٺي تون آن، مون مُنيون ڪنهن سان ميا
مومن ڪافر گهر آ تنهنجو پيش مون سڀ جي پٽي ها

تون "رَبّ العالمين" ناهين نڪرڙيو
تنهنجو ڪنهن سان سنڌو نہ سيڙهو
باقي آهي چا تي جهيڙو
ٻوتا لاٿيون لئيان!

آدم، حوا، شيش بہ تون
نوح بہ تون طوفان بہ تون
يوسف يونس ۽ ذڪريا
يحييٰ يار بہ تون آن!

"رب ارني" تو پاڻ ڳالهايو
"لنَ تراني" لڪڙو لڪايو
طور تي نُور جو بار وسايو
ٽڪڙا ٽڪڙا ٿي آ!

ابراهيم بہ تون آڙاهہ بہ تون
اُتي ناز ۽ راض گماز بہ تون
باهہ منجهان باغ بہ تون
اهي نيهن جون چاليون نيان

نيل فرعون جي تو پي وهائي
تنهن منجهہ تون هئين تو نہ سُڪائي
پنهنجو عرض آ پاڻ اگهائي
سمجهن ڪي ڪي سئيان!

قدسي ڪعبو آدم بنايئي
تنهن منجهہ ويهي واعظ ٻڌايئي
"ونحن اقرب" چئو چتايئي
پڪ مون ڪي پئي آ!

'اَلانسانُ سِري و اَنا سِرَهُ'
شاهد حديث قرآن صحُوَ
راز ڳجهي ۾ تياسي وَهُو
ڳالهہ پڌر اچي پئي آ

جاڻ چن تيو تنهنجو ڳولو
'ان القلب الله' پجي پيو پولو
هر جاءِ آهي تو سان ميلو
جاڻي تو ليئو پائيان!

پير صاحب ٻڌي چيو: "برابر جهڙو ٻڌم تهڙو ڏٺم. تنهنجو رهڻ ڪاٿي آ؟" مون چيو " سائين چوٿين(4) نمبر ۾." "ٻڌان ٿو تنهنجا طالب ۽ مريد بہ آهن؟" مون چيو: "ها سائين" چيئين، "بدلي ٿو ڪيان تنهنجي بورچي خاني ۾ طالب اٿئي؟" مون چيو: ها. ٽي (3) هن" چيائين هاڻي تنهنجي خدمت بہ ڪندا" .... ڏهہ مهينا پورا ٿيا، رائونڊ ۾ لٿو چيائين: "توهان جي سزا ڪيتري آ؟" چيم " توهان ڏسو" صوبيدار کي چيائين: "سياڻي هن کي وٺي اچجان..." سزا ڏنائين، چيائين: "هو

سڀ تنهنجون معافيون ماري ويو آ. سيائي تنهنجي معافي جا رائونڊ ۾ ڪا ڳائڻ ۾ اڳي پوئي ڪري تنهنجي سزا ختم ڪيون.“ موٽي آياسين، ٻئي ڏينهن تي آياسين. چيائون: ”هاڻي توهان وڃو هليا“.... هي مون جنت ڏسي آيس، دوزخ ڪي مون جنت ڏٺو. الله ڏٺم اتي، سڄاتم اتي، جو ته محبوب جي هٿ ۾ ٻه پيالا هوندا آهن. هڪڙو شربت ٻيو زهر. شربت کان وات پاڻي تو ٿئي! باقي زهر کان پڇي ٿو. انهيءَ ڪي آنگوٺو ملندو جيڪو زهر کان پڇي ٿو ۽ شربت ٿو گهري، ان ڪي واڳڻ به ڪون ملندو....“

تاج ڪُلاهه

فقير جانڻ چن سائين جڏهن جيل مان موٽي آيا، تڏهن سندن مرشد و هادي سيد مهدي امام رحہ شهر ”شاهاڻي“ (ڳوٺ مير خان شاهاڻي، سوپوديرو) ۾ ”دروازي پاڪ“ جي مقام تي ”تاج ڪلاهه“ ٻڌرايو ۽ فرمايائون: ”تو سان ڳڏ هو؟“ فقير سائين وراڻيو: ”هائو مولي! ڳڏ هُئين!“ پوءِ ائين تاج ڪلاهه ڏيئي آمُر ڪيائونس: ”هاڻي فيض ڏي اڳي تو ڪي باطن ملياسين ته طالب ڪر. هاڻي تو ڪي ظاهر جو امر اٿئي. هاڻ طلب ڪر!“

سندن صوفياڻو سفر

هڪ ڏينهن فقير جانڻ چن سائين ”ڪنڊي“ جي شهر مان پنهنجي ڳوٺ ”ترڙي“ ڏانهن وڃي رهيا ها. جو واٽ ۾ هڪ شخص کين قتل ڪرڻ جي ارادي سان بيٺو هو فقير سائين اهو واقعو ٻڌائيندي فرمايو: ”ڪنڊي جو شهر، انهي ڪئون ٿيو پنهنجي ڳوٺ ترڙيءَ تو اچان، محرم جي ڏهين(10) آ. قاتل منهنجي آڏو وينو آ. ”اڄ وارو وٺانس!“ انهيءَ ”نيڪڙ واهه“ تي چڙهيو آهيان. اتي جهنگ هو وڏو انهيءَ ٻيلي مئون لٿس، پٽڪو ڏٺم، چٺو سڄاتم ته ”اڄ يار آيو!“ پر واحد شاهد الله آ. ائين نه چيم ته هي منهنجو دشمن آ. چيم: ”الله آيو آ. اڄ ماٺو ڪري الله آيو آ سر وٺڻ!“ هلندو ويس اڳتي هلي ويس ته عشق مون ڪي چيو اڙي! الله پوئتي، تون وري اڳتي ٿو وڃين! اهڙو ڏينهن هٿ ايندئي؟!“

اتان ئي پوئتي موٽيس. هن بہ ڏنو..... (هٿ ٻڌي) مٿان چيومانس: ”يا علي مددا!“ اتان ئي چيومانس: ”محبوب! هي ٻانهي ايڏانهين ٿي اچي تڪليف نہ ڪيو منهنجو سر حاضر آ!“ بس وڃڻ ساڻ هن پير تي چمي ڏنم هٿ تي بہ ڏنم، نرڙ رکيم ڏرتي تي هن ڪي ڪهاڙي بيل آ، هيڏي (هٿ کان نونٽ تائين اشارو) هاٿي جيئن ڪاٺي ڏاربي آ ائين آهيان هن ڪي، وار جو پيو ڪري تہ پاڇو پيو پوي اهو بہ ڏنم پوئتي، وار نٿو موٽي! پويان کان نٿو موٽي چيم، ”محبوب! مزو وٺ مون کي بہ وٺاءِ! تون بہ اميد پوري ڪر پنهنجي، منهنجي اميد بہ پوري ڪر!!“ پر هو ٻنگيو بيٺو آ. نٿو وار هيڏي اچي، ٽنگيو پيو آ. نيٺ پوئتي پڳو. چيائين، ”قسم ٿئي مهديءَ جو توکي امام حسين ع پاڪ پاڪر وڃهيو ويٺو آ، ڪجھ نہ ٿيندو جيڪو هو سو بخشيو ماڻءِ!“ انهيءَ مهل ڪربلا جو جيڪوئي علم آ سو حاصل ٿي ويو جيئن پرتجي وڃي، ايئن. . . “ انهيءَ واقعي کان پوءِ فقير سائين، هيٺيان بيت چيا:

عام ”دشمن“، عارفن، ”دوست“ ڪربلا آيو
”شمر“ جي جامي سڄڻ سامايو
مشڪل سمجهڻ مام آ، اوکو ٿي آيو
”حُسين“ ڏنو تہ، ”حق آ“ سِرڙو نوايو
”پلي ٿري هٿ حبيب جوا“، ڪنڌ نہ ڪيايو
”حُسين“ هيڪڙائي جو پڪو ڪيو پائو
ڪربلا جي ميدان ۾، هٿ نہ هلايو
”جاڻ چن“ گهمايو مهدي انهيءَ مُلڪ ۾
ڪاتيون ڪُهڻ آيون ٿي عاشق کي اظهار
عاشق سر آڏيءَ تي، تهدل ڪيو تيار
”جاڻ چن“ جيءَ ۾، ڪري ڏنم ويچار
تہ ڪاتيون پاڻ ڪُسي ويون

ساڳي ريت ٻيهر هڪ شخص ڪهاڙيءَ سان فقير سائينءَ تي وار ڪيو. حسن اتفاق سان ڪهاڙي نشان کان وڌي وئي ۽ ڪهاڙيءَ جي پوئين ڇُنبَ پاسراٽي تي ليڪو ڪري وئي. يڪدم هو شخص فقير

Scanned with CamScanner

سائين جي ڇاتي مبارڪ تي چڙهي ويٺو پر پوءِ قدرت هن کي اهڙي ڪا من ۾ وڏي جو پاڻ ئي لهي پيو ۽ وچڻ لڳو. تنهن تي فقير جانڻ چن سائينءَ چيس "هاڻ ويهه! جيڪو تو ڪم ڪيو آ، اهو بہ ڏنئي، هاڻي منهنجو ڪم ڏسي پوءِ ويچجان." جيئن تہ هي شخص فقير سائين جي چوڻ تي ماٺ ڪري حيرت سان ويهي رهيو ايتري ۾ فقير سائينءَ جو نندي ۾ نندو پٽ محمد علي سائين ڊوڙي وچي فقير سائين جي هڪ رياضتي طالب کي سارو احوال ٻڌايو هن طالب ٻني جو ڪم اتي ڇڏي سڌو اوطاق ڏانهن رخ رکيو ۽ ايندي شرط ئي اتي پيل ڪهاڙي کڻي ۽ هن شخص تي وار ڪرڻ لاءِ وڌيو. يڪدم فقير سائينءَ هڪل ڏنس: "ڇا ٿو ڪرين؟ اڳيئي مون ماريو ٿمانس، وري تون ٿو مارينس!" هن هڪدم ڪهاڙي ڦٽي ڪئي. انهيءَ واقعي تي فقير جانڻ چن سائين فرمايو: "هي هو قاتل کي شربت!" انهيءَ مهمانيءَ کان پوءِ اهو شخص اتان راهي ٿيو. فقير سائينءَ کي عشق بيقرار ڪيو: "چڙا پائي! ڇير پائي! مٿو اگهاڙو ڪر، مٿي طعام سان گڏ کاءُ، وڃائي پاڻ فنا ڪر! ترڪ ڪر هر شيءِ کي" اها حقيقت فقير سائين پنهنجي مرشد جي ئي هڪ طالب سان ڪئي تہ عشق وٺن اهڙيون صلاحون کڻي آيو آ، تنهن تي انهيءَ فقير سائينءَ کي دڙڪو ڏيندي چيو: "چڙو ڇير مهديءَ جو آ! ترڪ ڪيو آ تہ مهديءَ ڪيو آ، امام آ تہ مهدي آ، تون مهدي آن؟ مرشد سان ڪلهو ٿو هڻي!" اهي لفظ ٻڌي فقير سائينءَ کي اچي خوف پيدا ٿيو ۽ ايئن ٽي(3) سال پاڻ انهيءَ حال کان رهجي ويا. نيٺ خيال فقير سائينءَ کي چيو: "جانو! تون اهو هئين جو ڪو تو تي ڪک رکي تہ تون ترار هڻيس. اڄ تو کان هي ڪم ڪير ٿو ڪرائي؟ اهو خود مرشد مهدي ٿو ڪرائي. هي (شخص) پاڻ رهجي ويو توکي بہ رهائي ٿو."

جنهن مهل اهو خيال آين، تنهن مهل پاڻ سندن فرزند شوڪت علي سائين" ۽ "سيد غلام حسين شاهہ" (ملتان وارو) "ڪير ٿر" ڏانهن سفر ۾ هئا، فقير سائين جي زبان مبارڪ منجهان اهو احوال هن ريت بيان ٿيل آهي:

"ڪٽڪن جا لاب آهن، ڪير ٿر جو ملڪ اتي نانگ ايڏو ساوڻ ۾ هوندو آ جو ڪيولين جيئان. هڪڙا دوست هجن چانڊپيا، انهن وٽ ويا

هجون. انهن وٽ پهتاسين. اوطاق تي ماڻهو ڪو شهر ۾ ڪونهي، سڀ هجن لابن تي. اسان صبح جو پهتاسين. ڪٿون پيون هجن. هڪڙي ڪٽ تي منهنجو ڇوڪرو وڃي ويٺو ۽ تي جيڪو سيد مون سان ساڻ هجي جنهن پهريائين ئي ڏس ڏنو ته "مهديءَ ڏي وڃ اهو نانگو ويٺو اٿئي جو لوڏوئي هڪڙو!" اهو ئي ڪٽ تي ويٺو. ٽين(3) ڪٽ ڪي مون پاسو ڏنو. هاڻي ويهڻ جو خيال ڪيو اٿم ته عشق ٿو چوي ته "اڄ ترڪ ڪر ڪٽ ڪي! طلاق ڏي!" هاڻي بيٺو آهيان انهي ۾ ته عقل ٿو چوي: "ويهه!" عشق ٿو چوي ته نه ويهه" ٻه شيون اچي گڏيون. وڏائي چوي "ويهه!" عشق چوي: "نه ويهه!" هڪڙو تڏو پيو هجي ويڙهيل اپو بيٺو آهيان منجهيو ته مون کي حسين شاهه ٿو چوي: "جان محمد! ڪيون کڙا هين؟ ٻهيندا ناهين؟" هٿ جو اشارو ڏنو مانس، چپ رهيو. عشق چوي پيو "ترڪ ڪر!" عقل، نفس چوي ته "ويهه!" "نفي" جي مڪان ڪان، جو پنائي سائين به چيو آ ته:

نهائينءَ ڪان نينهن، سڪ منهنجا سپرين
سڙي راتيان ڏينهن، ٻاهر ٻاڦ نه نڪري

انهيءَ "نفي" مڪان ڪان هڪڙي شيءِ ڏنم ته متي چڙهڻ لڳي. جيئن بدن تي چڙهندي آ ڪا شيءِ ڏسبو آ ته هيءَ چڙهي تي وڃي، ماڪوڙو آ جان ڪيولي آ. نفيءَ جي مڪان ڪان ڪا شيءِ اٿي آ، اها متي تي هلي. جڏهن هلي هلي هلي انهيءَ جي مٿان قادر ٿي وئي ته جهيڙو ئي هليو ويو. ڪٽ کي هن ڇنگهن سان پوئتي ٺيلهو ڏيئي چيم ته "طلاق ٿئي!" وڃي هيٺ ويٺس. سائين حسين شاهه چيو: "ابا ڦُر ڇوڙيئي!" سرائڪي ڪندو هو. ملتان جو ماڻهو هو. "اهين ملڪ وچ رهگو هن ڪنگر" اسان ڇئون "ڪپر" هو چوندا هن "ڪنگر..." "ڪيولين جيئان ڪنگر ڦرندي هن، انهيءَ ملڪ دا سونهان به تون، هو ڇوڪرا مين پرديسي ڪنگر ڪو ڪاءَ گهتيئي ته اسان رُل وڃون! بابا اوڏانهين ڪٽ ترڪ ڪرين اپڻي ملڪ وچ باقي اِتان نه ترڪ ڪرين!" چيومانس: "جيڪي ٿيو سو گذري ويو." ڇوڪري منهنجي کي چيائين "شوڪت اُٿي بابي ڪون اها تڏا وڇا ڏيوين" اٿي وڇايئين. مون ويٺس. مالڪ به

آيا لابن ڏانهون موٽي، اوطاقن تي گهرن ڏي. هو اڳي منهنجا دوست هئا، واقف هئا زماني جي وقت جا. مون کي هيٺ ڏٺائون. چيائون: ”فقير سائين تون هيٺ ڇو وينو آن؟“ مون چيو: ”ادا! بس هيٺ آهيون.“ هنن وس ڪيو مون چيو: ”ادا ڪجهه ڪونه ٿيندو توهان منهنجي حال ۾ خيال ۾ راضي رهو ايئن نه ٿيندو جيئن توهان ٿا چئو...“ ماني ٽڪي ٿي، ڪڪڙ ڪنئون، ڪٽي آيا ماني، آٽي چوڪري کي به ڏٺائون هن سيد بادشاهه کي به، اتي هڪڙي چلهه ٻريل هئي، انهيءَ مان هڪڙي خاڪ جي مٺ ڪٽي اسان وڏي ٻوڙ ۾ انهن ڪٽي ڌانهن ڪئي ”ادا فقير! اهو ڇا ڪيئي؟!“ مون چيو: ”ادا جيڪي ڪيم سو اهوئي آ، باقي توهان نه چئو توهان ڏني، منهنجي مرضي آ....“ چاليهو هو ساوڻ جو ڪٽ ترڪ ٿي وئي، چڙا پئجي ويا، چيرون اچي ويون. جڏهن فقير جاڻ چن سائين اهو حال ۾ اهڙي رهڻي اختيار ڪئي، تڏهين سندن خاندان ۾ قبيلي ۾ پنڌڻ پئجي ويو ڇو ته فقير سائين دنيا داري جي لحاظ کان پنهنجي خاندان ۾ قبيلي ۾ چڱا ڀلا وڻندا هئا. انهيءَ حال کين حيرت ۾ فڪر ۾ وجهي ڇڏيو. ائين پوءِ هنن پنهنجا وس ڪيا، هر پاسي کان چورائڻ ۾ زور پرائڻ شروع ڪيائون ته جيئن فقير سائين انهيءَ ملڪ تان لهن، موٽي ساڳي حال ۾ اچن. نيٺ هڪڙيءَ رات سڀ پاڻ ۾ صلاح ڪري پائر، پيٽون، پاجائيون، پائٽيون، پاٽيجيون يعني سڄو قبيلو فقير سائينءَ وٽ ميڙ ڪري آيو. جيئن فقير سائين پاڻ فرمايو:

”مون هيٺ وينو آهيان، هنن اچي ٻوليون شروع ڪيون. اتي منهنجو ٻول چيل آ، مون روئان وينو امان منهنجي ماتا منهنجي لاءِ روئي ويني، پيٽون پائر سڀ روئن ٿا پيا ته ”تون هي کهڙي حال ۾ آيو آن! مهرباني ڪري انهيءَ حال تان لهه!“ هو منهنجي لاءِ ٿا روئن، مون پنهنجي محبوب لاءِ ٿو روئان.... اتي ٻول آ منهنجو:

روندي ني رت دي ڳوڙهي، جيڪي فقيران ڦٽيان
راز ڳجها ميڏي مرشد دا، چاٽن ڪيا اي چٽيان

عشق دي نانگ ڪاڏم نيهن نشان خماري
زخم نهين پيا ڇندا، ٻڏ ٻڏ ٽڪيان پٽيان

Scanned with CamScanner

مڙ ڪر آئي ني ماندي، پوپي، جوڳي ڦوڳي
زهر نهين پيا هتدا، پلٽ گهتينس وٽيان

هٿ، پير دا اي ڏنگ نهين، ڪاڏس جگر دا جيرا
پلي ڪاوي لک پيرا، چوڙ ڳيا تہ مين مُٺي هان

ڪر ڪر آئي ني ميڙين، پاڇائيان پرا ۾ پيٽين
”ٿي نہ چري، سک سياڻي“، ڪيوين ڪران جو مين لٽي هان!

ڏنگ لاوي، چڇلاوي، ڦوڪي ڏيوي پيا ڪاوي
ميڏي من ڪون پيا پانوي، ”جاڻ چن“ مين هڻ اُٺي هان!

ايئن پوءِ فقير جاڻ چن سائين نفي ۾ گهارڻ لڳا. سندن ويهڻ سمهڻ زمين تي ٿي ويو. لاڙڪاڻي جي ملڪ جي گرمي ۾ بسترو زمين تي، يقينن بسترو بہ زمين جي تپش تي تپيو پيو وڃي، جيئن تہ فقير سائين شوق جي شادي ڪئي هئي، ايئن پوءِ فقير سائين جي گهرواريءَ کين چيو: ”مان ڪيئن ڪيان؟ مان توسان ڪيئن اچي سمهان؟“ فقير سائين وراڻيو: ”جي ڪٿ سان رهو تہ پلي ڪٿ سان هجو. توهان اسان جي جڳهہ هيءَ آ. وڌيڪ توهان جي مرضي آ.“ انهيءَ حال مان نيٺ بيزار ٿي فقير سائينءَ کي فقيرياڻي سائينڻ چيو مون توسان ڪيو هو عشق، منهنجو عشق ڊاٿئي هاڻي جان تہ مون تان هٿ کڻ يا تہ فقيري ڇڏ!“ فقير سائينءَ وراڻيو: ”توهان پنهنجي مرضيءَ تي آهيو. اسان معشوق ڳولي چونڊي ڪري آياسين. پوري دنيا هڪڙي پاسي، چوڏانهن طبق هڪڙي پاسي، معشوق هڪڙي پاسي! هاڻي معشوق نہ ڇڏٽو آ. دنيا هلي وڃي تہ هلي وڃي. تون بہ هلي وڃ تہ هلي وڃ! هاڻ شوق تون بہ پورو ڪر. چونڊي جيڪو وٽئي هٿ رک، تہ دنيا هڪڙي پاسي، هي هڪڙي پاسي، تو کي بہ اجازت آ. جيئن مون ڪيو آ. تون بہ اِئين ڪر.“ پر جيئن تہ فقير سائين فقيريءَ ۾ اچڻ کان اڳ جي دور ۾ تمام ڏنگي خيال جا جوان رهيا هئا. انهيءَ ڪري فقيرياڻي سائينڻ فرمايو: ”پوءِ تون مون کي قتل ڪندين! مون کي سجهي ٿو. مان تو کي سڃاڻا ٿي! تون اهو آن جو پوءِ تون مون کي قتل ڪندين!“ تنهن تي فقير سائين وراڻيو: ”نہ نہ نہ! فقير جو وعدو سچو آ. اهڙي طرح آزاد

Scanned with CamScanner

ڪبو جو پوءِ توهان ٻانهه لوڏيو هليا، وڃو!" پڇيائون: "ڪيئن ڪنديـن؟" فقير سائين وراڻيو: "ڪليڪٽر وٽ هل، حڪومت وٽ هل، ڪاڏي بہ هل دستاويز لکي ڏيون. دل جاءِ ڪيو هليا وڃو اسان بہ شوق پورو ڪيو آ. آهي شوق جي ڳالها!" پر جيئن تہ فقير سائينءَ سان سندن دل هئي، انهيءَ ڪري پاڻ سائين جن وٽ ئي رهڻ رکيائون پر ڪوشش جاري رکيائون تہ ڪيئن نہ ڪيئن فقير جان محمد جانڻ چن کي انهيءَ حال تان موٽائن. پر ائين نہ ٿيو. فقير سائين هڪ احوال ٻڌائيندي فرمايو: "لوڙهو آ. پرسان اتي منهنجو بسترو آ. فقيرياڻي اچي ستي آ منهنجي پرسان. لوڙهي مان هڪڙو وڇون نڪتو آ. پر جهڙوڪر ٽن (3) آڱرن جيڏو آ. اسان لوڙهي جي پرسان ستا پيا آهيون. فقيرياڻي اسان جي پير ۾ ستل آ. وڇون آيو اچي مون کي ڏک هنيائين. پر اِئين ٿيو جيئن تيلي ٻري وسامي ويندي آ. ايذا آيو بس ايترو. پوءِ مون جاڳيس سجاڳ ٿيس. ڏٺم تہ وڇون آ ڪٽي انهيءَ کي وڃي لوڙهيَ ۾ رکيوسين. چيو سينس: "يار! چڱو جو مون ڏي آئين! هوڏانهن وڃي ها تہ فقيرڻ ماريئي هان!" بہ راتيون چار گذريون. بسترو اسان جو ساڳيو هن جو ڏرڙ بہ هتي. وري آيو وري اچي ڏک هنيائين. ساڳي حالت ٿيرين ايذا. پوءِ ائين جيئن تيلي وسامي وڃي ائين ٿيو. بہ پيرا ائين ٿيو ٽيئون پيرو اچي هنيائين. هن سڄيءَ جنگهہ ۾ هوا ڏکڻ جي گهلي پئي. ڏکڻ ڏي منهن ڪيو ويٺو آهيان تہ هتي ڪا شيءِ چري ٿي پئي. ڏٺم ڇا هي؟ ڏٺم تہ اهو وڇون آ ڏنگ ڦاٽو پيو آ پاڻ مري ويو آ. اسان ڏنگ ڪڍي تري تي رکيو ۽ چيوسين: "ادا اسان توکي نہ ماريو آ. منهنجي "مهدي" نہ ستو انهيءَ ماريو ٿئي. بيو پنهنجي نيت ماريو ٿئي! مون تہ منهنجي هاديءَ ڪک نہ ستو آ. تون مري وئين مون ويٺو آهيان!" مون کي اها پڪ آ. اڳيئي خيال چوندو هو تہ "هو ڪري تون نہ ڪر. تب هو نہ هوندو!" هڪ پيرو فقير سائينءَ جا مرشد سرڪار حضرت سيد امام مهدي شاهہ جهانيان رحمت الله عليہ پنهنجي فقيرن سان گڏ جي، فقير سائينءَ وٽ "ترڙي حاجران" آيا. انهيءَ وقت فقير سائين ڪوهہ بہ ڪوهہ جي پنڌ تي "ڪنڊي" جي شهر "سرائي بگو" نالي هڪ شخص سان ملڻ پي ويا پنڌ ۾ هلندي هلندي ڪين ونگ پئجيو پيا

Scanned with CamScanner

وچن ۾ خيال پيو اچين تہ "اچ الائي ڇا ھي!" پاڻ اچان انھيءَ وٽ پھتا آھن ۾ ڳالھائڻ بيٺا جو ايتري ۾ سندن فرزند "محمد علي" سائين اچي کين اھا خبر ڏني. انھيءَ مھل ئي فقير سائين واپس پنھنجي گھر ڏانھن وريا. انھن ڏينھن ۾ فقير سائينءَ کي ھڪ ننڍي چڙي ڳچيءَ مبارڪ ۾ پاتل ھئي ۽ چير ٻنھي پيرن ۾ پيل ھئي. جھڙي مھل آيل فقيرن فقير سائينءَ کي انھيءَ نفي جي حال ۾ ڏٺو تہ تنقيد ۾ ڪاوڙ مان چيائون "شرم ڪر! چير چڙو وجائي ٿو ڏيکارين، مرشد سان ڪلھو ٿو ھڻين!" فقير سائين جي ھلن بہ پيا تہ پير زمين تي آھستي رکن پيا، جڻ تہ آواز نہ ٿئي، پر سرڪار مھدي رحہ دلين جا مالڪ، آواز بہ ٻڌن پيا ۽ فقير سائينءَ جي نيت بہ ڄاڻن پيا. رات جو ڪچھري تي گذري، صبح جو فقير سائينءَ پنھنجي مرشد پاڪ کي عرض ڪيو: "سرڪار ! قدم قرب جا ھن عيبدار جي اڱڻ تي گھمايو! سرڪار مھدي رحہ پنھنجا پاڪ قدم ڪٺي فقير سائينءَ سان ھليا ۽ فرمايائون: "جانڻ فقير صادق علي! توھان کي ھڪڙي چڙي آ. اسان کي ھيڏو چڙو ھوندو ھو جو ڪنھن مھل ٻنيءَ ۾ ويندا ھئاسين تہ، ماڻھو سمجھندا ھا تہ ڪو مال فصل ۾ لھي پيو آ. بيشڪ ڏم ڏمائي عشق کي بيشڪ ڪڍائي وڃائي!!!" پنھنجي مرشد ھادي جا اھي لفظ مبارڪ ٻڌي، فقير سائينءَ کي دلجاءِ ٿي ۽ طالب ياڻرن جون ملامتون بہ ٺنجي ويون.

ھڪ ڏينھن پاڻ شھر وارھہ کان پي ويا، تڏھن وٽن ھڪ شخص جيڪو پوڙھو ھو سو آيو ۽ اچي چيائين، "سائين، مان غريب مسڪين آھيان، مون تي ٻارھان سئو (1200) روپيا قرض آھي، ڪيئي سال ٿي ويا آھن لاھي نٿو سگھان، مون کي ھڪڙي مولويءَ وظيفو ڏنو ۽ چيو ھئائين تہ "ھن وظيفي مان توکي اشارو ٿيندو اوڏانھن وڃجانءِ" مون وظيفو ڪيو جنھن بعد مون کي اشارو ٿيو تہ "چڙن وارو فقير" "ترڙي وارو "چن". توھان کي ٿي ڳوليم واھہ جو ملي ويا!" اھو سمورو احوال ٻڌي پھريان فقير جانڻ چن سائين کي ڏيڻ وارو خيال ٿيو پر يڪدم خيال ھي آيو تہ "پڇي ڏسي تہ ڪيئن ڏيان ڇا ڏيان؟؟" پوءِ فقير جانڻ چن سائين انھيءَ جھوني کي چيو: "جنھن توکي اشارو ڪيو آ، ھو مون کي بہ ٻڌائيندو. حالي تون وڃي ٻانھہ سيراندي ڪري سمھي پءُ مون

توڙي پاڻهين ايندس.“ فقير سائينءَ مستقل ٻہ راتيون پنهنجي فڪر سان پنهنجي مرشد کان پڇيو: ”يا مولا! ڇا ڏيان؟ ڪيئن ڏيان؟“ ٽئينءَ رات ڪين پنهنجي مرشد جو ديدار ٿيو جنهن ۾ فرمان ٿيو تہ، سر ڏي“. اهو ٻڌي فقير سائين بيحد خوش ٿيا ۽ صبح ٿيندي ئي وڃي انهيءَ همراهہ وٽ پهتا. انهيءَ جهوني فقير سائين کان پڇيو: ”سائين ڇا ٿا ڏيو؟“ فقير سائين وراڻيو تہ ”سر“. تنهن تي جهوني چيو ”سائين توهان جي سر جا ٻارهن سئو ملندا؟“ فقير سائينءَ چيو: ”ادا مون حياتي لکي ڏيندس. مون رت هڏ تائين ٻڌل آهيان. مون کي جيڪو بہ ڪم ڪرائيندا، مون اهو ڪم ڪندس“. فقير سائين چيس تہ هو فقير سائينءَ کي ڳچي ۾ مالڪي جو رسو وجهي جيئن مالڪ ڍور جي ڳچيءَ ۾ رسو وجهندو آهي، جنهن تي اهو جهونو راضي نہ ٿيو پر فقير سائينءَ جي چوڻ جي ڪري نيٺ فقير سائينءَ جي ٻانهہ ۾ رسو وڌائين ۽ پوءِ ائين فقير سائين ۽ اهو جهونو شهر وارهہ ۾ هوڪا ڏيڻ لڳا. جهونو اعلان ڪري چوڻ لڳو: ”ادا هي منهنجو غلام آهي، مون هن کي ٻارهين سئين کپايان ٿو“ ۽ فقير سائين اعلان پيا ڪن: ”مون حياتي لکي ڏيڻ لاءِ تيار آهيان، مون کان جيڪو ڪم وٺو تيار آهيان، ڪاڪوس جو ڪم ڪرايو رت هڏ تائين ٻڌل آهيان!“ جتي بہ اهي هوڪا ٿي هنيائون اتي حيرانگي ۽ خاموشي ٿي پي وئي. ماڻهو سڀ عجب ۾ پئجي پي ويا ڇو تہ سڀئي فقير جاڻڻ چن سائين کي سڃاڻيندا هئا ڇو تہ فقير سائين انهيءَ تر جا ئي هئا ۽ سندن حال فقيراڻي ۽ ڪافراڻي ڍنگ جي ڪري، اڪثريت ڪين ڄاڻيندي هئي. ۽ ائين اهي هو ڪا ڏيندي اچي مقامي اسپتال وٽان لنگهيا، اتي هڪ قريشي پير صاحب ڊاڪٽر هو جنهن جي آڏو بہ اهي هوڪا هنيائون ۽ پير صاحب جي ماٺ ڏسي اڳيان لنگهي ويا. پويان پير صاحب پنهنجو ماڻهو موڪليو ۽ فقير سائينءَ ۽ جهوني کي سڏرائي ورتائين. جهوني کي چيائين: ”هينئر فقير مان رسو ڪڍ، ايندڙ جمعي تي اچي پنهنجا پئسا وٺجان“ اِئين چئي پوءِ فقيرسائينءَ کي چيائين: ”ويهو ٻگيءَ تي، هلون“ فقير سائين چيو: ”جيڪو ڪم ڪرائيندا مون اهو ڪندس. مون حياتي لکي ڏيڻ لاءِ تيار آهيان“ تنهن تي پير صاحب چيو: ”توهان کي جي امر آهي تہ مون

Scanned with CamScanner

ڪي هيئن امر آهي، منهنجو ماڻهو موڪل تي ويل آهي، مال (يعني چوپائي مال) لاءِ پال جي ڪم لاءِ توهان کي هفتي ۾ ٽي ڏيهاڙا ڏيوٽي، باقي ڏيهاڙا ڇٽي. هڪ مهيني لاءِ رکو." ائين پوءِ فقير سائين اها مزدوري ڪئي، انهيءَ عمل ڪانپوءِ هڪ ڪلام ۾ ڪجھ بيت چيائون. انهيءَ ڪلام جو ٿلهه هت پيش ڪجي ٿو:

وڪامي وياسين، دلبر جي در تي
ڪندو قرب پنهنجو ٻانهي جي گهر تي

پنهنجي مرشد پاڪ جي رضا سان فقير سائينءَ ڪجھ ئي وقت ۾ ڳچيءَ مبارڪ ۾ هڪ چڙي جي جاءِ تي پنج چڙا پاتا، انهيءَ رنگ ۾ ڪي سال گذارڻ ڪان پوءِ ڪين عشق پاڪ اڃا بہ بيقرار ڪيو ۽ اها صلاح آندائين تہ "هاڻ ڪجھ ڪفر ڪمائجي!" تہ جيئن عام پلي ڪافر سمجهن. انهيءَ رمز ۾ پاڻ پنا اگهاڙا ڪري پيشاني مبارڪ تي تلڪ لاتائون (جيڪو چوڏاري گول ڳاڙهو ۽ وچ تي گيڙو گول ٽبڪو رکندڙ هو. ڳچ وقت ڪانپوءِ رنگن جي رکت ۾ تبديلي آندائون يعني چوڏاري گول گيڙو ۽ وچ تي ڳاڙهو گول ٽبڪو رکيائون) جڻيو (زنار) پاتائون ۽ اڃي ڏوتي (لنگوٽ هندو ڌرم واري) ٻڌائون فقير جانڻ چن سائينءَ کي انهيءَ حال ۾ جڏهن پنج سال پورا ٿيا، تڏهن سندن مرشد پاڪ سرڪار مهدي سائين رحہ شاهپور ۾ فقير جانڻ سائين کي چيو:

"توهان اسان جي عشق ۾ وڏو ڪفر ڪمايو آهي، اڄ توهان کي انهيءَ جي مزدوري ٿا ڏيون." ائين فرمائي پوءِ پنهنجي هڪ طالب جنهن جو نالو "مٺل" هو تنهن کي امر ڪيائون "اسان جي پيٽيءَ مان اسان جو قلندري جامو سٿڻ ۽ پٽ جو رومال ڪڍي اچو." اهي ٽيئي شيون گهرائي فقير جانڻ چن سائينءَ کي پنهنجو قلندري جامو (جيڪو پهراڻ جيئان ڊگهو ۽ اڌ ٻانهن سان هو) سو پهرايائون، ڌوتي لاهرائي پنهنجي سٿڻ مبارڪ پهرايائون ۽ ڳچي ۾ پٽ جو رومال وجهي فرمايائون:

"هي رومال تنهنجي ڳچيءَ ۾ معشوقي جو آ، هاڻي تون معشوق آن!" انهيءَ ڏاج ملڻ ڪانپوءِ فقير جانڻ چن سائين پنا اگهاڙا رکڻ ڇڏيا ۽ گيڙو رنگ جو پهرياڻ (ڪرتو) مستقل لباس جي طور تي پائڻ شروع

Scanned with CamScanner

ڪيو ۽ باقي لباس يعني تلڪ، چڙا، جٽيو ڏوتي ۽ چيريون قائم رکندا آيا. پاڻ ڳچ وقت پيرين اگھاڙي گذاريائون گھڻي وقت ڪانپوءِ پيرن ۾ چمڙي جي ڪسي نما سادي جتي پائيندا هئا. پاڻ جڏهن ڪيڏانهن پنڌ تي ويندا هئا تہ هڪ هٿ مبارڪ ۾ لڪڻ ۽ ٻئي ۾ گڏون ڪڻندا هئا. پاڻ هميشہ ڪچي اڏاوت جي گھر ۾ رهيا. سندن حياتيءَ جو گھڻو وقت سندن اباڻي ڳوٺ "ترڙي حاجران" ۾ ئي گذريو هو پر پوءِ سندن صوفياڻي حال جي ڪري، سائينءَ جن جي قبيلي ساڻن اختلافي ورتاءُ اختيار ڪيو ۽ ائين پوءِ نيٺ فقير سائين اتان ڪان لڏي "دڙي" جي ڳوٺ (الڳ حيدر شاهہ لاڪن) اچي ويٺا. اتي جي رهواسين بہ سندن رمز نہ ڄاتي ۽ جدا جدا طريقن سان بيزاريءَ جو ڀرپور اظهار ڪيائون. ائين پوءِ فقر سائين اتان ڪان بہ سانٽ سوڙو لڏي اچي "نصير آباد" ۽ "وارنهہ" جي وچ تي "موندر لاڪا" (تعلقو واراهہ ضلعو لاڙڪاڻو) ۾ آستانو اڏيو اتي ڪکن ۽ ڪانن جي اڏاوت ڪيائون. پنهنجي مرشد ڪامل جي رحمت سان ڪيل روحاني پنڌ جو ذڪر ڪندي فقير سائين فرمايو: "اسان هڪ ڀيرو سرڪار مهدي پاڪ جهانيان ڪان پڇيو ظاهر جو تہ "سائين فنا ڇا هي؟ بقا ڇا هي؟" مون کي غصي سان جواب ڏنائون:

"ايڏانهن تنهنجو ڇا هي ؟ جيڪي تو کي ڏسيو اٿئون ۽ ڏنو اٿئون اُتي گم ٿي وڃ! جيتر ڏسندي نہ تيتر پڪ نہ پوندئي!! ٻڌڻ تي پڪ نہ پوندي! ڏٺيءَ ٻڌيءَ ڳالهہ جو وڏو فرق آ!" هاڻ اتي ئي مون کي سمجهائين تا "جيڪي تو کي ڏسيو ٿئون ۽ ڏنو ٿئون، اتي گم ٿي وڃ سڀ ڪجهہ اتان پيدا ٿيندئي. ڏسندين تہ اعتبار ايندئي! پاڻ مؤن پرک، پاڻ مؤن ڏسندين تہ معلوم ٿيندئي." پوءِ اسان ظاهر جو پڇڻ سرڪار ڪان بند ڪيوسين. پڇيو بہ انهيءَ دفعي هوسين. پوءِ اتي پڇندا هئاسين. پاڻ سرڪار مهدي ڪاٺي بہ هجن، اسان ڪاٺي بہ هجون، پر پڇندا هئاسين تہ " يا مولي! هيءَ ڳالهہ ڪيئن؟" اسان جو پناڻي سائين جي ٻولي سان پيار هوندو هو. خيال جتي اڙندو هو تہ پڇندو هئس: "يا مولي! اهو پناڻي سائين جي چيو آ تہ اهو ڪيئن چيائين؟" خيال اچي اتي بيٺو تہ پناڻي سائين چيو آ:

"واٽ وندر جي، وڻ بہ ڏسيندئي، ڇو تو پڇين تون پنڌ پيرا"

Scanned with CamScanner

اتي اچي خيال بيٺو تہ "وٽن ڪيئن ڏسيو!؟" خواب ۾ ڏٺو تہ هڪ بر ۾ آهيون، جنهن مان آواز ٿو اچي: "مولا علي ٿو اچيئي! مولا علي ٿو اچيئي!" اهو آواز چوڌاري آ. "مولا علي ٿو اچيئي! مولا علي ٿو اچيئي!"

ڏسڻ ۾ ڪجهہ نٿو اچي، پر اهو آواز انهن وٽن ۾ آ، ڪرڙن ۾، ڪنڊن ۾، ٻوٽن ۾! خال چيو تہ ڪير ٿو چوي؟ ماڻهو بہ ڪو ڪونهي! ٻي بہ شيءِ ناهي!" اهو آواز انهن ٻوٽن ۾ آ. خيال چيو تہ ڪيڏانهن وڃان ڪنهن هڪڙي پاسي آواز هجي تہ اوڏانهن وڃون پر اهو آواز چوڌاري ائين هجي. خيال چيو تہ هي (عام ماڻهو) چون ٿا تہ مالڪ ايڏانهن آهن. مديني جي پاسي سجدو بہ ايڏانهين آهي چو تہ ڪعبو بہ ايڏانهن آهي. خيال آيو تہ "ايڏانهين ڊوڙ!" آواز تہ چئوطرف هجي. ڊوڙياسين، ڊوڙي ڊوڙي پگهر ۾ شم. پر ڏٺوسين تہ ڪجهہ ڏسڻ ۾ نہ آيو پر آواز چؤطرف حاري آ تہ "مولا علي ٿو اچي!..." وري ڏکڻ ڏانهن ڊوڙياسين. ڊوڙندي ڊوڙندي پگهر ۾ شم پر اوڏانهن بہ ڪجهہ نہ ڏٺوسين. وري هل اوير ڏانهن ڊوڙي ڊوڙي اوڏانهن بہ ڪجهہ نہ ڏٺوسي. هل وري اتر ڏانهن ڊوڙي پياسي اوڏانهن. ڏٺو سين تہ ها ! مولا علي عليہ السلام پاڻ آهن اڳيان، پويان گڏ هڪڙي پاسي ڏانهن امام حسن پاڪ آهن ۽ ٻي امام حسين پاڪ آهن، مولا ڪي پاڻ ڪي شملو آ. امام پاڪن ڪي گيڙو ٽوپيون آهن. باقي پويان فقر آ گهڻو پر آهي ملڪ سڄو گيڙو هُو جو پٽائي سائين چيوآ تہ:

"اترئون ٿي اُيريو جنهن ڪکر لاٿي ڪس"

مولا جي قدمن ۾ سڏو وڃي پيو هيان تہ ياڻ مون ڪي مٽي ڪٽن ٿا، هتان (سيني وٽان) "جاڻ فقير مٽي ٿي! صادق عمي مٽي ٿي! پٽي زمين مان مٽي ڪنيو اٿن. مٽي ڪٽي پکر پاتو اٿن. پاکر پائي سيني سان ملائي ۽ چيائون: "هاڻي ويهہ!"فرمايائون:

"پنج تن ڪان الگ الله پيو ڪونهي ڪو مبارڪ هُجيئي! الله سچاتئي، الله مليئي، الله اهو اٿئي".

ديدار دم ٿيو پڪ ٿي. پٽائي سائين ٿو چوي: " اترئون ٿي اُيريو" اجان اپرڻ هو پٽڻ هي ڏسڻ. پيو ديدار سمنڊ ۾ ٿا ڪرائن اسان بہ

آهيون پاڻ بہ بيٺا آهن انهي وقت آڏوتي خيال ۾ آهن پاڪ سُونهاري ڳنڍيون ڳنڍيون ڳوڙا ڳوڙا، زلف مبارڪ ڳنڍيون ڳنڍيون ڳوڙا ڳوڙا ، اسان کي پاڻي هتي تو اچي (سيني تائين اشارو) پاڻ سمنڊ ۾ بيٺا هن، لڱن تي لٺو ڪونهي ڪٿي جي گوڏ اٿن، ٿلهن سٿن تائين پاڻي مولي کي اچي ٿو. وار مبارڪ مٿي جا ڳوڙا ڳوڙا آهن آڏوتي حال ۾ پاڻ سمنڊ ۾ بيٺا هن، اتي گفتگو ڪا ناهي، چپ چاپ آهن. اهو ديدار اٿين ٿيو. آڏوتي حال ۾ هت جيڪو پهريون ديدار ٿيو هُت اوشاڪي...."

فقير جانڻ چن سائين مڪمل سڪونت ۽ يڪسوئيءَ لاءِ "پيارو ڳوٺ" اسٽيشن (ضلعو دادو) سان اڳتي ڪچي ۾ ڳوٺ "رڪيل پير" سان لڳ ڏکڻ ڏانهن هڪ "ڪبڙ" جي وڻ هيٺيان وڃي ڏيرو اڏيو. انهيءَ وڻ جون ٽاريون زمين تائين لٽڪيل هيون ۽ اندر ايتري جاءِ هئي جهڙوڪ ڪنهن ننڍي حُجري ۾. وڻ جون شاخون ٽاريون ڳچ گهاٽيون هيون. انهيءَ وڻ هيٺيان فقير سائينءَ يارهان (11) سال نفي ۾ گذاريا. ساوڻ هجي يا سيارو مينهن يا طوفان، پاڻ پنهنجي سر يا ڪڏهن ڪنهن رياضتيءَ سان اتي اهو وقت گذاريائون. پنهنجي مرشد پاڪ جي نظر ڪرم جو ذڪر ڪندي هڪ احوال هن ريت ٻڌايائون:

"اسان جو طالب آ "فتح پور" ۾ (تعلقو جيڪب آباد، ضلعو لاڙڪاڻو) اسان انهيءَ ڏي وڃون ٿا پيا. ڇوڪرو "وزير علي" نالو ٿس، انهيءَ جو ٽڻن تي هو جنهن کي ڪنيو "محمد پور" پيا وڃن دوا ڪاڻ، پر هنن جا سڏ اهي هجن تہ "آءُ جانڻ سائين! آءُ سانڻ سائين!" نيٺ ڇوڪرو وات تي بقا تي هليو ويو. موٽائي گاڏي ڳوٺ آيا هن، اسان بہ هيڏانهون پهچي ويا هيون. "فيض علي" (فقير جانڻ چن سائين جو پهريون طالب) انهن کي صلاح ڏني تہ " ٿائيم اٿوَ اهو فقير آيو آ اهو جيئرو ڪري ڏيندو!" وات ڏسيائين، طالب هو ڇوڪري جي ڏاڏي آ، اها ڪٽي آئي آ (ٻار جون اکيون دکيون چليون رت منهن تي ڪا شيءِ ناهي، دم وم ڪا شيءِ ڪانهي ڪا، آڻي اسان کي جهوليءَ ۾ ڏنائين. "جانڻ سائين! اي اسانکون جيئرا ڪر ڏي! سڏ تيڪون ڪيتوسين، سڏان تي پهچ ڳيائين. اسان ڪون اتي ئي اعتبار آڳيا! تون اهين ڪون جيئرا ڪرسين." آکيم "بابا مين ڪيوين جيئرا ڪريسان؟

بابا مين تي اهڙا بار نہ رکو! الله دا ماريل هي مين اهين ڪون ڪيها کر جيئرا ڪريسان؟" ويهي رهي چيائين، "نہ سائين اسان ڪون اعتبار اي تون اهي ڪون جيئرا ڪريسين، سڏان تي پهچ ڳياهين !!" پوءِ ڪيڏي مهل هيئن ججڪو آيو ۽ ڪنيومانس (ٻانهن تي):

"الله دي امان هووئي! "مهدي" مدد هووئي!
عمر دراز هووئي! بخت بلند هووئي!
"مهدي" مدد هووئي! فقير دي سجاڻ هووئي!

لولي هلي تي پئي تہ اکيون کلي ويون، ڏاڏي بہ ويٺي هئس تہ ماءُ بہ ويٺي هئس. ماءُ کي ڏنومانس "رک ٽڻن تي!" ٽڻن تي جو رکيائين تہ چنبڙي ويو ... اها قدرت مهدي ڏيکاريو. اها جانو کي ڏنئين دلجائي سجاڻي بہ اهو پيو...."

فقير جاڻ چن سائين جي سموري سوانح حيات ۽ سندن روحاني سفر جو احوال سندن ئي عنايت سان تمام ڪبير آهي، جيڪو هن مختصر مضمون ۾ پيش ڪرڻ ممڪن ناهي. فقير سائينءَ پنهنجي مرشد جي فيض ۽ رحمت سان بي شمارن کي حقيقي راهہ تي گامزن ڪيو. بي شمار انسان سندن فيض مان فيضياب ٿيا. گهڻن ئي اولاد کان محرومن کي پنهنجي هادي جي بارگاهہ مان اولاد جي نعمت سان نوازيائون.

خلق خدا لاءِ سندن خدمتون

فقير جاڻ چن رح تصوف جي راهہ تي گامزن ٿيڻ کان اڳ توڙي پوءِ پنهنجي حياتي خلق خدا جي خدمت ۾ گذاري، صوفياڻي سلوڪ سان گهڻن کي ئي حقيقي راهہ تي گامزن ڪيائون. پر بي غرض تي غريب مسڪين عوام لاءِ بہ وڏي جدوجهد ڪيائون. "گهاڙ واهہ" (ضلعو لاڙڪاڻو) رڌ هو هزارين ايڪڙ زمين ويران ۽ غير آباد پيل هئي، انهيءَ ڳنڀير مسئلي تي ڪنهن وقت کان ماڻهن درخواستون لکيون، عرضيون ڪيون پر حڪومت جي ڪامورن ڪو ڌيان نہ ڏنو. جنهن دور ۾ شهيد ذوالفقار علي ڀٽو وزير خارجہ هو انهيءَ دور ۾ فقير جاڻ چن سائين وچي "لالو زائنڪ" ۾ "گهاڙ واهہ" جو مسئلو ڀٽو صاحب جي اڳيان نظم جي صورت ۾ پيش ڪيو جنهن نظم ۾ "گهاڙ واهہ" پنهنجا سُور

Scanned with CamScanner

پاڻ وزير ساڻ ٿو سلي ۽ چوي ٿو تہ (آخري شعر پيش آهي، جيئن تہ نظم طويل آهي)

اڇي تنهنجي ڪورٽ ۾ اپيل ڪيم
جانڻ چن خيراتي وڪيل ڪيم
پاڻ کي تنهنجو اصيل ڪيم
جيڪو راهہ خدا ٿو تقرير ڪري!
هي گهاڙ غريب فرياد ڪري
ڏسي واهر وزير ساڻ حال ڪري

اهو نظم ڀٽو صاحبَ تمام دلچسپيءَ سان پڙهيو، پوءِ گهاڙ واهہ تي ڪم ڪرايو پوءِ گهاڙ جاري ۽ ساري وهڻ لڳو. ساڳيءَ ريت تقريبن 1975ع ۾ فقير سائين "پيچر واهہ" (ضلعو دادو) جو مسئلو بہ متعلقہ چيف انجنيئر جي آڏو نظم جي صورت ۾ پيش ڪيو. انهيءَ سائين جو نالو غلام رسول شاهاڻي هو ۽ هو فقير جانڻ چن سائينءَ جي مرشد و امام حضرت سيد مهدي شاهہ جهانيان رحہ جو طالب هو. انهيءَ صاحب فقير سائين جيَ نظم تي ڀرپور ڌيان ڏريو ۽ عمل پڻ آندو ۽ ايئن پيچر واهہ جو مسئلو بہ حل ٿيو. انهيءَ کان اڳ پيچر واهہ کي "منڇر ڊنڊ" ۾ ڇوڙيو ويو هو. پاڪستان جي سياسي تاريخ جي ٻن وڏين شخصيتن سان فقير سائين جي ملاقات ٿي. ڀٽو صاحب سان تہ گهڻائي ڀيرا ۽ هڪ ڀيرو صدر ايوب خان سان، جنهن ۾ فقير سائينءَ پاڪستان جا مسئلا نظم جي صورت ۾ پيش ڪيا. انهن ٻنهين شخصيتن فقير جانڻ چن سائين کي جدا جدا زمين ڏني جيڪا فقير سائينءَ پنهنجي لاءِ ترڪ ڪري غريبن ۾ ورهائي ڇڏي، اڳتي هلي فقير سائين ضلعي لاڙڪاڻي "وڳڻ" ويجهو ۽ "ماڻرن" سان لڳ "چنگاڻين" جي ڳوٺ لاءِ بہ هڪ واهہ جاري ڪرايو جنهن جو نالو "علي بحر واهہ" رکيائون. تنهن تي هڪ ڪلام بہ چيو اٿن. هت تنهن نظم جو ٿلهہ پيش ڪجي ٿو:

"علي بحر" آيو "چنگاڻي" چڙهي ويا
ڪين مهر موليٰ، مهدي سان مڙهي ويا

Scanned with CamScanner

1991ع ۾ ڪفر جي فتويٰ تعزير واجب القتل ۽ ”نارا جيل“ حيدرآباد

حيدرآباد جي اولهندي ڀنڀو ”غفور شاهه جهانيان“ ۾ وڏل جهانيان خاندان جي سائين حسين شاهه جهانيان جو آستان، حسين آباد گدو ۾ هو. فقير جانڻ چن سائين حسين آباد گدو ۾ پهرين پهرين درگاهه ”گلاب شاهه“ تي پنهنجي فقر (طالبن) سان گڏجي آيا پوءِ پنهنجي مرشد پاڪ جي نسبت سان سائين حسين شاهه جهانيان وٽ به نياز منديءَ جا ڦيرا ڪرڻ لڳا. اهو سلسلو 1980ع جي ڌاڪي ۾ شروع ٿيو. ايئن پوءِ فقير سائينءَ جو سائين حسين شاهه وٽ تقريبن هرسال هڪ نه ٻه ڦيرا اچڻ ٿيندو هو. رمضان 1411 هجري مطابق مارچ 1991ع ۾ فقير جانڻ چن سائين، صوفي نواب ولي محمد لغاري جي ميلي تان موٽيا ۽ سائين حسين شاهه جي مڪان تي آيا. انهيءَ کان اڳ ۾ هڪ نوجوان جيڪو حسين آباد گدوءَ جي ”مغل پاڙي“ جو رهاڪو هو ۽ جنهن جو پيءُ مُلو هو تنهن نوجوان، حسين شاهه کي عرض ڪيو ته هو فقير جانڻ چن سائين جو طالب ٿيڻ ٿو چاهي. حسين شاهه سائينءَ اها ڳالهه فقير سائين جي آڏو رکي جنهن تي فقير سائينءَ هن نوجوان کي آگاهه ڪيو ته اها واٽ تمام اوکي آهي. ۽ هن حال ۾ اچڻ واري تي دنيا سڄي جي ملامت هوندي آهي، جيئن ته اها ڳالهه فقير جانڻ چن سائين هر ٿيڻ واري طالب کي اڳ واٽ ئي چوندا هئا. پر هن نوجوان (جنهن جو نالو قمرالدين مغل هو ۽ سندس پيءُ جو نالو شمس الدين مغل هو) پنهنجي دل جي خواهش ۽ مرضيءَ سان طالب ٿيڻ جو خيال ڏيکاريو. تنهن ڪري 13 رمضان جي شام فقير سائين کيس حقيقي راهه جو مخفي سبق ڏنو ۽ طريقت ۾ کيس ”اسلام علي“ اسم ڏنائونس. جڏهن انهيءَ نوجوان جي والد صاحب مولانا شمس الدين مغل کي اها خبر پئي ته هو تپي ويو. ڇو ته هن جو تعلق وهابي مسلڪ سان هو. اڳي ئي حُسين آباد جي رهواسين مان ڪجهه گهورا فقير سائينءَ جا طالب هُئا. جن ۾ هڪ سيد بادشاهه به شامل هو اهائي ڳالهه اتي جي رهواسين کي سخت ناگوارا گذري. مٿان هاڻ ته ماڳي مُلي جو پٽ فقير جو طالب ٿي ويو! ڇو ته باهه هاڻ سندس گهر ۾ لڳي هُئي انهي ڪريءَ هن ملان حسين آباد جي انهن پراڻن رهواسين

سان صلاحون ڪرڻ شروع ڪيون. جيڪي اڳيئي فقير جانڻ چن سائينءَ تي خار کائيندا هئا ۽ انهن مان ڪن جي حسين شاهه سائين سان بـ دشمني هئي. شمس الدين مغل مک اڳواڻ ٿي مڪر ٺاهيو ۽ فقير جانڻ چن سائين جي طريقي تعليم ۽ پيغام تي تمام ئي بيحودا ۽ فرسودا الزام هنيا، جيڪي سڀ ڪوڙا ۽ بي بنياد هئا. انهي ملان صاحب پنهنجي هٿ ٺوڪين ڳالهين کي ڦهلائڻ شروع ڪيو تہ جيئن عوام ۽ حڪومت جو ايڏانهن ڌيان ٺئي، انهن مقصد لاءِ انهن سيني چندا جمع ڪيا تہ جيئن سني نموني ڳالهہ پکيڙڻ. انهيءَ تحريڪ ۾ هنن پمفليٽ ڇپرايا، پٽن تي لکرايائون، واعظ ۾ مسجدن جي لائوڊن تي اعلان ڪيائون، گڏجاڻيون ڪيائون ۽ پريس ڪانفرنسون ڪيائون. اها تحريڪ انهن مارچ جي ئي مهيني کان شروع ڪئي، انهيءَ وچ تي هنن مختلف فرقن جي قاضين ۽ عالمن کان ڪفر جي فتوي ۽ تعزير واجب القتل پڻ جاري ڪرائي. هنن شر پسندن جيڪي الزام فقير سائينءَ تي هنيا اهي ايترا بيحودا الزام هئا جو لکندي بہ حيف ٿو ٿئي، پر حقيقت ۾ سچي باهہ انهن مُلن کي فقير سائينءَ جي پيغام ۽ نعري تي هُئي ۽ اهو مک پيغام آهي "پنج تن پاڪ" جي الاهيت جو.

جن فرقن جي مُلن فتويٰ جاري ڪئي تن جا نالا هن ريت آهن

1۔ ديوبند، 2۔ اهل حديث، 3۔فقه جعفريا، 4۔ اهلسنت

آگسٽ 1991ع تائين اهو شر ملڪي سطح تائين ڦهلجي ويو هر ننڍيءَ وڏيءَ اخبار ۾ فقير سائين جي خلاف، ڪين ۽ سندن پوئلڳن کي ڪوڙا هڻڻ ۽ ڦاهي چاڙهڻ جي گهر پيي ڪئي وئي. فقير سائينءَ کي سنگ سميت "مرتد" پيي چيو ويو. هر مذهبي جماعت اهائي گهر پيي ڪئي. اخباري بيان بازيءَ ۾ پاڪستان جي شايد ئي ڪا مذهبي جماعت هجي، جنهن حصو نہ ورتو. ايئن نيٺ 23 آگسٽ جي ڏينهن احتجاجي جلوسن جي نتيجي ۾ حسين آباد پوليس سائين حسين شاهہ جي اوطاق تي ڇاپو هنيو. اتان سائين حسين شاهہ سندن فرزند ۽ اتي آيل ۽ رهيل ماڻهن کي گرفتار ڪري ورتو. ۽ حسين آباد ۾ موجود فقير سائينءَ جي طالبن کي بہ گرفتار ڪيو جنهن ۾ اسلام علي بہ

شامل هو. انهن ڏينهن ۾ فقير جانڻ چن سائين "پيارو ڳوٺ" اسٽيشن (ضلعو دادو) ۾ رهيل هُئا. جيئن اها خبر اٿي، تيئن فقير سائينءَ جا طالب پاڻ هلي اچي حسين آباد ٿاڻي تي پيش ٿيڻ لڳا. توڙي ڪن اخبارن اهڙي ڪوڙي خبر به ڇاپي ته "ڇاپي مهل فقير جانڻ چن حسين آباد مان فرار ٿي ويو". ٽي ڏينهن گرفتار ٿيل ماڻهن کي لاڪ اپ ۾ رکي چوٿين ڏينهن ڪورٽ ۾ پيش ڪيو ويو. پوءِ ڪورٽ ريمانڊ جي لاءِ ستن ڏينهن لاءِ "نارا جيل" موڪليو. هوڏانهن فقير جانڻ چن سائينءَ سان ڪئي طالب سنبري بيٺا، پر فقيرسائين انهن مان ڪن ٿورن کي ئي هلڻ جي اجازت ڏني. فقير سائينءَ جو هڪ طالب جنهن جو حڪومت ۾ واسطو هو تنهن فقير سائينءَ کي چيو ته هو سندن ضمانت ڪرائي سگهي ٿو تنهن تي فقير سائين فرمايو:

"اهو عشق جو دستور ئي ڪونهي! جيڪي طالب منهنجي پويان آهن، اُهي هُتي بند آهن. جن کي جي مون هٿ (هن جهان ۾) نه ڇڏايو ته اڳيان ڪهڙو ڇڏائيندو سان! باقي سولي ته منهنجو ڏاج آ!!

ايئن پوءِ اتان ئي فقير سائين پنهنجي طالبن سان گڏ، ٻڌيءَ سواريءَ ۾ روانو ٿيا ۽ سڌو اچي حسين آباد جي چوڪ بازار ۾ بيهي ٿاڻي جو پڇيائون ۽ پوءِ پرجوشيءَ ۽ جذبي سان وڃي پيش ٿيا. سندن نعرا وڏي واڪي اهي هئا:

"نعراءِ علي الله"

"نعراءِ پنج تن الله!"

اتان ڪان پوءِ کين نارا جيل پهچايو ويو اتي به فقير سائينءَ جا اهيئي نعرا هئا. اتي کين ۽ سڄي ساٿ کي خاص سيل ۾ رکيو ويو جيڪي اڳي گرفتار ٿيل هُئا اهي به انهيءَ ئي سيل ۾ رکيا ويا هئا. هاڻ ڳالهه ڪورٽ ۾ آئي چو ته جوابدار پهچي چڪا هئا. هاڻ انتظار فريادين جو هو پَر مُلن شاهدي ڏيڻ يا ثبوت پيش ڪرڻ کان انڪار ڪيو. حقيقت ۾ ڪو ثبوت هوئي ڪين ۽ نڪي ڪو شاهد. چو ته ڪجهه ٿيو هجي ته ڪنهن ڏنو به هجي! ٻئي طرف فقير سائين پنهنجي طالبن کي چيو: "ادا ڳالهه ٻڌو! هنن جو جهيڙو آهي مون سان توهان کي به انهي لاءِ ٻڌايو اٿن. توهان جا ٻار ٻچا به آهن، ڪن کي اجا دنيا ڏسڻي

آ. هاڻ منهنجي پويان پنهنجي زندگي نہ وڃايو!“ تنهن تي طالبن پڇيو: ”پوءِ ڇا ڪيون؟“ فقير سائين فرمايو تہ ”اهي جيڪي ڳاڙها گيڙو ويس اٿوَ اهي لاهي ڦٽي ڪيو ٻاهر ۽ چئو تہ. ”اسان هن جا ناهيون “ ۽ ٻانهہ لوڏيو هليا وڃو.“ تنهن تي طالبن چيو ”جي اسان کي ڪيڏٽو اٿئي تہ اسان کي پاڻ کان ڇو ٿو ٽڙين؟ تون ئي ڪجهہ ڪر سڀ تنهنجي هٿ آهي!“ تنهن تي فقير سائين فرمايو: ”منهنجي هٿ ڪجهہ ناهي سڀ ڪجهہ مهدي جي هٿ آ.“ ايئن اتي ڪين ٽيئون ڏينهن هو جڏهن فقير سائين کي آواز آيو: ”چئو!“ ۽ اهو آواز باريڪ ۾ گونجي ويو. جڏهن پنهنجي سيني ڏانهن نهاريئون تہ ڪين پنهنجي مرشد پاڪ جو ديدار ٿيو ۽ پوءِ هي بيت چيائون:

پکيئڙا پرينءَ جا عاشق ابابيل
هٿن جي هاٿين کي تہ فنا ٿين فيل
جانڻ چن چوي اصيل، آيا مرد ميدان ۾

سندن انهيءَ بيت جي مڪمل ٿيڻ جي دير هئي، جو هيڏانهن سپاهي ڊوڙندا آيا ۽ اچي باريڪن جا ڪڙا لاٿائون ۽ چيائون: ”وڃو وڃو نبري ويا آهيو!“ تنهن تي فقير جانڻ چن سائين فرمايو: ”ادا ڪيئن نبري ويا آهيون؟ فريادي ڪٿي هن؟ جن اسان کي هت گهرايو.“ سپاهين ۽ سپرنٽينڊنٽ ورائيو: ”هو ڀڄي ويا!“ عدالت جي ججن مُلن جي مڪر کي سمجهي ورتو ۽ ايئن پوءِ فقير سائين ۽ سموري ساٿ کي باعزت رها ڪيائون. فقير سائين انهن جج صاحبن کي جس ڏيندي هڪ بيت چيو:

امانت وئي عدالت ۾، انهيءَ ججن کي آ جس
ڪسوٽي هنيائون ڪوڙن، کي ملا قاضي ڪس
جانڻ چن چوي ججن، کي ڏوريئون پيو ڏس،
جي وسو کي ويجها ٿيا

جج صاحبن فريادين کي جڏهن اچڻ لاءِ چيو هوتہ هنن فقير سائينءَ جي آڏو اچڻ کان انڪار ڪيو ۽ چيائون: ”انهن کي ائين ئي ڦاهي چاڙهي ڇڏو!“ تنهن تي جج صاحبن تي ڳالهہ ظاهر ٿي پئي تہ هي

Scanned with CamScanner

سارو شور ملن جي هٿ جو مڪر آهي ۽ انهيءَ ۾ ڪا به سچائي ناهي.

حقيقت ۾ ملن سان گڏ جوڙ ۾ ڪي غير سنڌي ۽ سنڌي قوم جوم دشمن قوتون به شامل هيون، جن جو مقصد ڪنهن نه ڪنهن طريقي سان سنڌ ۽ سنڌين کي ختم ڪرڻ آهي. فقير سائين فرمايو "اڳي عاشقن، صوفين، فقيرن کي سوليءَ چاڙهيندا آيا، ڪن جون کلون لاهيندا آيا، ڪن جا سر ڪپيندا آيا پر هن پنڌرين صديءَ ۾ قدرت جو ڪو اهڙي رنگ رکيل هو جو باطل پڇي ويو ۽ حق غالب اچي ويو!"

("نارا" جي واقعي کانپوءِ حسين شاهه سائين تمام بيمار رهڻ لڳا. ايئن پوءِ 8 مئي 1992ع ۾ 73 سال جي عمر ۾ سندن وفات ٿي ۽ کين سندن اباڻي ڳوٺ ٽنڊو غفور شاهه جهانيان (ڏٺابو) ۾ مدفن ڪيو ويو.)

1992ع کان 1995ع تائين

نارا جيل مان واپسيءَ کانپوءِ فقير جانڻ سائين ڪجهه عرصو موندر لاڪا ۾ ئي رهيا. پوءِ سال 1992ع جي شروعاتي مهينن ۾ ويجي ڳوٺ رکيل پير (لڳ پيارو اسٽيشن، ضلعو دادو) لڳ ڪچي ۾ آستانو اڏيائون. (جتي ويجهو اهو وڻ آهي، جنهن هيٺ پاڻ نفي ۾ گذاريائون) اتي اڳي به سندن رهڻ ٿيندو هو پر 1992ع کان مستقل اتي ئي رهڻ ٿين. پاڻ موندر لاڪا مان هجرت ڪري اچي اتي رهيا. (اهو ماڳ ڳوٺ رکيل پير جي ذڪڻ پاسي ڏانهن آهي. اتي اولهه ڏانهن سندن گهر مبارڪ هئا، اتر ڏانهن اوطاق مبارڪ ۽ اوطاق جي ذڪڻ ڏانهن ڪجهه قدمن جي پنڌ تي اهو ڪيڙ آهي) فقير سائين پاڻ انهيءَ ماڳ کي "فقير آباد" نالو ڏنو. 1992ع جي ٻارهين مهيني کان فقير سائين جو شعر ڪلام ڦُڙي ڦُڙي ٿي اخبارن منجهه ڇپجڻ شروع ٿيو پر اهو تمام ٿورو ٿي ڇپيو. 1993ع ۾ فقير سائين پنهنجي مرشد پاڪ جي عرس مبارڪ تي شاهپور جهانيان ۾ پنهنجي ڪلام جي مجموعي کي، "حق اثبات" نالو ڏنو. آڪٽوبر 1993ع کان سندن سوانح حيات ۽ ڪلام تي باقاعده ڪم شروع ڪيو ويو. 1994ع جي پهرين مهيني کان ڪلام حق اثبات ڀاڱن ۾ ڇپجڻ شروع ٿيو. ڪلام ڇهن ڀاڱن ۾ ڇپيو ۽ اهو ڪم 1995ع جي جولاءِ ۾ مڪمل ٿيو ساڳي وقت ۾ فقير سائين جن جي حياتي

Scanned with CamScanner

مبارڪ جو سمورو احوال اڪثر پاڻ اچي ٻڌائيندو هو ته ڪيئن ڪو جو پاڻ ٿي ايئن عنايت ڪندا آيا. جيئن 1992ع ۾ پاڻ فقير سائين اچي ”فقير آباد“ وسائي. ايئن پوءِ يڪو آڪٽوبر 1994ع تائين پاڻ اتي ئي رهيا. پوءِ فقير سائين جو هڪ اهڙو طالب هو جنهن ساڻن تقريبن ٽيهه (30) سال گذاريا هئا. انهيءَ اتي جي ٻين شر پسند ماڻهن سان گڏجي فقير سائين کي بغاوت ۽ ساڻن بيزاري جو اظهار ڪيو انهيءَ ڳالهه ڪانپوءِ فقير سائين جلد ئي اتان هجرت ڪري واپس اچي موندر لاڪا ويٺا. انهن ڏينهن ۾ محترمه بينظير ڀٽو (جيڪا ان وقت وزيراعظم هئي) فقير سائين سان ملاقات ڪرڻ چاهي، اها خواهش ڪيس گهڻي وقت کان هئي. 1994ع جي آخر ۾ جناب عبدالقادر ابڙو (جيڪو پاڻ لاڙڪاڻي جو رهاڪو ۽ فقير سائين جو عقيدتمند آهي) بينظير ڀٽو جي فقير سائين جن سان پي ايم هائوس لاڙڪاڻي ۾ ملاقات ڪرائي، ملاقات ۾ بينظير ڀٽو فقير جانڻ چن سائين کان دعا ۽ روحاني سبق طلب ڪيو جنهن تي فقير سائين فرمايس:

”دعا توهان کي (يعني ذوالفقار علي ڀٽو کي) مهدي سرڪار جي آهي. پاڻ ۾ ماءُ ڌيءَ ڀاءُ گڏ ٿي رهو پوءِ توهان کي ڪو لوڏو ناهي. ٻيا هي جيڪي ماڻهو توهان ۾ راشي آهن. جيڪي غريبن جا حق غذب ڪيو ويٺا آهن. انهن کي ڪڍو. غريبن جي خدمت ڪيو. سبق توهان کي اهو اٿو باقي مهدي سرڪار شاهپورجهانيان، اوڏانهن پنڌ نه وسارجو. اوڏانهن توهان جو پنڌ هجي.“

اهي نقطا فقير سائين جن بينظير ڀٽو کي سبق طور ڏنا. بينظير ڀٽو فقير سائينءَ کي عرض ڪيو ته پاڻ سائين جيڪو چون اهو هو سندن لاءِ ڪري. تنهن تي فقير سائينءَ فرمايو: ”توهان غريبن جي خدمت ڪيو اسان لاءِ مهدي ڪافي آ.“ انهيءَ هوندي به هن درگاهه جي ڪم ۽ گهرن جي پڪي اڏاوت ۾ دلچسپي ڏيکاري. انهيءَ سلسلي ۾ فقير سائينءَ جي بينڪ رقم ۽ گهرن مبارڪ جي پرسان هڪ ڪوارٽر جي اڏاوت ڪرائي، (جيڪو ٻن ڪمرن هڪ ورانڊي ۽ هڪ بورچي خاني تي مشتمل آهي) پر انهيءَ ڪوارٽر ۾ فقير سائينءَ جن پاڻ هڪ

ڏينهن ٻ رهائش نہ ڪئي. پاڻ ساڳي ريت پنهنجي ڪڪائين گهر مبارڪ ۽ اوطاق تي ئي رهيا. انهي سال فقير سائين جي ٽئين فرزند "محمد علي مست" علالت سبب جمعرات فجر جو 27 جمادي الثاني 1415 هہ مطابق پهرين ڊسمبر 1994ع جو هن جهان مان لاڏاڻو ڪيو. کين سائينءَ جن جي گهر مبارڪ جي پر ۾ دفن ڪيو ويو. ڪجهہ ڏينهن ڪان پوءِ فقير سائين جي شريڪ حيات سائينڻ فقيرياڻي پاڪ جي روح مبارڪ جمعرات جي ڏينهن يارهين (11) رجب 1415هہ مطابق 15 ڊسمبر 1994ع جو دارالبقا ڏانهن پرواز ڪيو. کين سندن فرزند جي پر ۾ مدفن ڪيو ويو. اهي ئي ڏينهن هئا جو فقير جانڻ سائين پنهنجي ڏوتي ديدار علي سائينءَ کي پنهنجي جسم جي مدفن ٿيڻ لاءِ جاءِ ڏيکاري ۽ فرمايائون: "اسان کي هت جاءِ جو" (اها جاءِ فقير سائينءَ جي فرزند ۽ گهر واريءَ جي مزار جي پرسان هئي) ان کانپوءِ پاڻ پنهنجي وڏي فرزند فتح علي سائين کي فرمايائون تہ پاڻ هن جهان مان لاڏاڻو ڪن ٿا. جنهن تي فتح علي سائين عرض ڪيو تہ پاڻ اڃا ٻہ ظاهر رهن. پوءِ پاڻ فرمايائون تہ پاڻ اڃا سال جو وقفو رکندا. 1995ع جي آگسٽ جي آخر ۾ فقير سائين پنهنجي هڪ طالب "قنبر علي انڙ" وٽ "انڙ ڳوٺ" (ٽنڊوڄام کان اندر) آيل هئا. جت طبيعت ۾ ظاهر جي ناسازگي رکيائون. ميڊيڪل رپورٽ مطابق سندن غدود پرجي چڪا هئا. پوءِ علاج جي بهاني وچي سول اسپتال لاڙڪاڻي داخل ٿيا. جيئن تہ فقير سائينءَ جن جي جسم مبارڪ جي حياتي سئو کان مٿي هئي، تنهن ڪري آپريشن ممڪن نہ هو باقي ليزر جي وسيلي علاج ممڪن هو. اتفاق سان لاڙڪاڻي ۾ علاج جو انتظام ٿي نہ سگهيو ۽ ائين پوءِ فقير سائين جن کي ڪراچيءَ جي سول اسپتال ۾ ڊاڪٽر اديب رضوي جي وارڊ ۾ داخل ڪرايو ويو. (فقير سائينءَ جو ڪراچيءَ ۾ اهو پهريون ۽ آخري ڀيرو اچڻ هو) انهيءَ علالت جي ڏنگ ۾ اچڻ شرط ئي فقير سائينءَ کائڻ پيئڻ تمام گهٽائي ڇڏيو. لاڙڪاڻي اسپتال ۾ جڏهن ڊاڪٽرن کين گهڻو پاڻي پيئڻ لاءِ چيو تہ پاڻ جوش ۽ جلال ۾ فرمايائون: "توهان مون کي سچاتو آ؟ مون عاشق، آهيان مون باهہ آهيان" انهيءَ کانپوءِ تہ پورو هڪ هفتو نہ پاڻي ئي پيتائون. نڪي

ڪجھ ڪاڏائون. ڪراچيءَ اچڻ ڪانپوءِ ڪجھ ڀاڱي پيٽ ڻ ۽ ڪڍھن ڪجھ تمام ٿورو ڪائڻ لڳا. نيٺ نومبر ۾ ليزر جي وسيلي سندن علاج ڪيو ويو. جيترا ڏينهن پاڻ انهيءَ وارڊ ۾ هئا، اوترا ڏينهن مستقل انهي وارڊ ۾ ڪائن اڳي داخل ٿيل مريض شفا پايو ڇٽندا پي ويا. انهيءَ ڳالھ تي اتي جو اسٽاف پاڻ بہ حيران رهيو. فقير سائين جي علاج لاءِ انتظامي خدمت جو ڏاج سائين عبدالقادر ابڙو کي نصيب ٿيو. جانڻ چن سائين، نومبر جي مهيني ۾ اهو علالت جو ڏينگ پورو ڪري، واپس موندر لاکا آيا. انهيءَ علاج دوران سندن چير مبارڪ لٿل هئي ۽ پوءِ جڏهن موندر لاکا وريا تہ تمام بي چين ۽ بي آرام گذارڻ لڳا. ڪائڻ پيئڻ بہ ڇڏي ڏنائون. انهيءَ دوران سندن مرشد پاڪ جو ساليانو عرس مبارڪ بہ ٿي گذريو پر پاڻ انهيءَ حال جي ڪري اوڏانهن بہ نہ وڃي سگهيا. ائين پوءِ آخر 23 ڊسمبر 1995ع ڇنڇر جي شام جو پاڻ پنهنجي هڪ رياضتي طالب "امن علي" کي آگاھ ڪيائون، تہ پاڻ ايندڙ رات جو هن دنيا کان مظهر مٽيندا ۽ پوءِ پنهنجي قول مطابق پهرين شعبان 1416 هہ مطابق 24 ڊسمبر 1995ع آچر جي فجر جو پنهنجي هند تي آرام جي حالت ۾ پنهنجي جسم مبارڪ کي هن ڌرتي تي ڇڏي پنهنجي اصل ماڳ تي موٽي ويا.

سندن طالبن سندن جسم مبارڪ آڏو سجود سان نماز پڙهي ۽ پوءِ سموري سنگ فقير سائين جا ٻول ڪلام ڳائيندي، سندن جسم پاڪ کي مزار جي جاءِ تي کڻي آيا. پوءِ سندن ڏسيل جاءِ تي سندن جسم مبارڪ کي سپرد خاڪ ڪيو ويو. سندن گاديءَ تي هن وقت سندن وڏو فرزند فتح علي سائين "نصيب علي" ويٺا آهن، جيڪي پنهنجي والد صاحب جا طالب آهن. هن سال 1417 هہ پهرين شعبان مطابق 12 ڊسمبر 1996ع فقير جان محمد جانڻ چن صادق علي رحمت الله عليہ سائينءَ جو پهريون عرس مبارڪ ملهايو ويو. فقير جانڻ چن سائينءَ جا اهل و عيال موندر لاکا ۾ فقير سائين جي درگاھ مبارڪ لڳ سندن رهائش گاھ ۾ ئي رهن ٿا. جيڪي فقيري فيض ۽ رنگ قائم رکيو اچن.

Scanned with CamScanner

حق إثبات

Scanned with CamScanner

بيت

ابابيل

پکيئڙا پرينءَ جا، عاشق آبابيل
هٽن جي هاٽين ڪي، تہ فنا ٿين فنا،
جانڻ چن چئي آصيل، آيا مرد ميدان ۾

ڪافي

ابليس

- اِبليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٿورا مون ڏي گهڻا"

تو آ سجدو الآدم" چيو، تنهنجو چيو مون نہ ڪيو
جماعت وئي منهنجي وڏي، توڏي آيا ڪي ڪي ڪٽا
ابليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٿورا مون ڏي گهڻا"

منهنجا، تنهنجا ڪڏهن نہ ٿيندا، آدم کي نہ سجدو ڪندا
علم پڙهيئون انڪار جو، تڏهن تو مان هيءَ هام هڻا
ابليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٿورا مون ڏي گهڻا"

مان تو پڙهايان "مان" ۽ "مون"، تون تو پڙهائين "تون ئي تون
منهنجا قوڪيل تنهنجا فنا بقا، منهنجا مونکي وٺيا تنهنجا توکي وٺيا
ابليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٿورا مون ڏي گهڻا"

تنهنجا رڳو توکي گهُرن، دنيا، عقبيٰ نہ ٿا گهُرن
طالب ٿيا توحيد جا، وڃي ويڙهہ وحدت جي وڙهيا
ابليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٿورا مون ڏي گهڻا"

دِنيا، عقبيٰ منهنجا گهُرن، ست جهنم جاگير ا تم
وندي وراهي مون ڏنن، جيئن ٽپن ٻٽ ۾ چڙا
اِبليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٿورا مون ڏي گهڻا"

Scanned with CamScanner

ملڪ جو مالڪ تون وڏو امتحان اتئي منهنجو ڦڏو
اچلي وڌو مان هڏو اچي گڏ گڏهه تي مونسان چڙهيا
ابليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٽورا مون ڏي گهٽا"

تو سان مون وونگ ڪئي، منهنجا علم وارا ايجنٽ هئا
ڪٽي قرآن ڪچن ۾ اچي، ساجهر لالچ تي سڙيا
ابليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٽورا مون ڏي گهٽا"

تنهنجي منهنجي رمز کي، ڪي عشق جا چاٽن اسير
اهي منهنجي واري ڪين وريا. سر سهاءِ ڏنائون پڙا
ابليس چيو الله کي "آيا توڏي ٽورا مون ڏي گهٽا"

ڳالهه سموري آ سچي، ڪُوڙ خلاف. ناهي ڪچي
ڪربلا ۾ ٻاهتر، ٻيا سيئي حق سان لڙيا
ابليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٽورا مون ڏي گهٽا"

حق جي ٻولي تنهنجا پڙهن، منهنجا تنهنجن سان ٽا سڙن
تنهنجا ٽورڙا تب نه مُڙن، وچي سبق سوليءَ جو پڙهيا
ابليس چيو الله کي "آيا توڏي ٽورا مون ڏي گهٽا"

صوفين سر ثابت ڪيو، صورت کي سجدو ڪيو
جانڻ چن چئي جار سان، وڃي موج مهديءَ جي مڙهيا
ابليس چيو الله کي، "آيا توڏي ٽورا مون ڏي گهٽا"

بيت

احد

جيڪي "احد" کي "عبد" چون، اُهي ڪين ڏسڻ
سڏاءِ "دوست" کن دُشمني، مُنافق مُسڻ
جانڻ چن چوي اُهي ڪيئن پسن، مشاهدو محبوب جو

سرائڪي ڏوهيڙو

احد، احمد ماهي هڪڙا، مين ڪڏهن منهن نہ موڙان
اهين عقيدي دوزخ جاوان، صدق مول نہ توڙان
تحت الثرا توڙي نيون، تب دامن مول نہ ڇوڙان
جنهن نال ہڏي هان تنهن نال ڄُڙسان، مين سائين دي نال سوڙهيان
عربي ڍول دي ڪول هووان، هن ميڏيان نصيبان ڏوڙيان
سرڪار مديني تان صدقا وڃان مين جانڻ چن، هن مين تي ڪرم ڪروڙان

ڪافيون .

سنڌي/سرائڪي

ڪافي 1

لامڪان ۾ "احد"، عرشن مٿان ٿيو "احمد"
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

عبدالله اڳيئي ڇڏي ويو دنيا منجهان لڏي ويو
پيٽ پٽيءَ نہ ڪا شيءِ، مثقال نہ گڏي ويو
"لَم يَلدِ وَلَم يُولد"، محمد اڇي سڏايو
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

الله آهي عربي، فرقان ٻولي عربي
جيڪي ٻيو چون ٿا، سزا انهن تي پربي
مذهبن ڇڏيو ٻلائي، ويل تنين وهايو
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

عرب ۾ آيو ٿيو عرب، "ع" بنا آهي "رب"
"ڪل شيءِ مُحيط"، الله ڳُل ۾ جذب
صوفين آهي سڃاتو، فرقان آ فرمايو
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

شام ۾ قصرا جون ماڙيون، ڏسبيون نه هيون ڏيهاڙيون
جڏهن ذات ڪيو ظهورو، آيون ڏسڻ ۾ ماڙيون
حليمہ چيو "اڇي ويو"، جنهن ڏور پيي ڏسايو
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

گمراهہ چون ٿا دائي، آمنا جي ويجهو نہ آئي
ناهي ڄڻيو ڄڻايو، ڪيئن ٿي حليمہ دائي؟
آمنا قسم کڻي پئي، "عرشن ڏانهون آ آيو"
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

ٽيهٺ سال هتڙي، زمين تي گذاريائون
آهن ست زمينون، وري هيٺين کي سنياريائون
هيٺين چيو: "اڇي ويو محمود، حامد آيو"
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

چوڏهين ۾ مهدي مليو پنڌرينءَ ۾ ٽياسين پڌرا
چوڏهينءَ ۾ پنڌرين ۾، برهہ ڏنا آهن بهرا
جيئي سدا جهانيان، مهديءَ هي رنگ لائيو
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

جانڻ چن ٻڌائي، پنڌرينءَ ۾ پڌرائي
"ٻانهي" چئو ميان تو ناهي حليمہ "دائي"
آبو آ هلندو گهُمندو الف ميم پائيو
زمين تي ٿي "محمد"، آمنا جي گهر آيو

ڪافي 2

تي احدئون "احمد" آيا،
وي محبوب ميم دا برقعا پايا

آيا آدم دي تي اولي، گُر گيت بتايا سمولي
ٻولي "انا احمد" ٻولي، "بلا ميم" آک سڻايا
وي محبوب ميم دا برقعا پايا

جيڪو "عبد" اي سوئي "احد" اي اهين حد دي وچ ئي لاحد اي
"قوسين" دي ڪُرسي شاهد اي، فرقان صحيح فرمايا
وي محبوب ميم دا برقعا پايا

آپ نفي اثبات اي، اهو قرب ڪمايا ذات اي
اها ڏاتر دي وچون ذات اي، اهين ذات وچون ذاڻ ڏِوايا
وي محبوب ميم دا برقعا پايا

صوفي سير سمورا ڄاتا، اهو فيض فقيران پاتا
جانڻ چن نسنگ تيا ناتا، اهو مهدي محب ملايا
وي محبوب ميم دا برقعا پايا

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

آدم

ڪافي 1

صحيح سڃاتم، آدم آهي ڪير آدم
آئي ذات صفات ۾ آ، ڏاڍو لڪڙو لڪايو آ

آب، آتش، هوا، خاڪ گڏي گڏي
ويئي قدرت تنهن منجهه ڪعبو اڏي اڏي
آهي قلب ۾ ڪير؟ صوفي سڃاتو آ سير
اهو محلات محبوب جو آ

قدرت جو ڪعبي ۾ سر ويو ٿهي ويو ٿهي
"الانسان سِرِي وآنا سِرِهُ"، صحيح آ صحيح
"آدم"، "آدم" چوان ڪي نہ "الله" چوان؟
جنهن جو شاهد حديثِ قرآن آ

عاشقن الله جي اثباتي، ڪئي آ ڪئي
ڇاتي اندر تن جي، جهاتي پئي آ پئي
ڪيائون سر ڪي سجُود، ڇڏي ڏنئون پيو معبود
ائي پهر نماز آ

جانڻ چن، مرشد مهدي مليو آ مليو
تنهن جي پاس سان در ڪعبي جو کُليو آ کُليو
لهي پئي آهي لِڳ، ويا شِرڪ ۽ شڪ
ٿيو معراج موليٰ جو آ

ڪافي 2

آدم کي ڪيو سجدو ملائڪن، مام انهيءَ کي سمجهي ڪير
ثابت سر کي ڪيو آ صوفين، مُلن جو ايڏانهن اير نہ پير

عشق جڏهن پيرولي پڙهائي، سمجهڻ ٿي سي سولي سڻائي
گم ٿي پيائي آئي هيڪڙائي، من مؤن نڪري ويئڙو مير

"اَلاِنسان سِرِي وَ اَنا سِرَهَ"، دم ۾ ڏنوسي ڳولهي هو هو
دم سان دم ۾ دويدو، ڪُپيري جو لڌوسين پير

مٽي جو سُر ڪي مرشد پياري، شڪ ويا، پئي سُڌ سموري
جيئي جهانيان ڪئي سرداري، واقف ٿيوسي سارو سير

صوفين صاف لڌو آ سوجهي، فرق نہ جاڻن سهڻي ڪوجهي
پار انهيءَ وصالؤن ويجهي، جانڻ چن چئي ڪو فند نہ ڦير

ڪافي 3

- پاڪ پليت ڪڏهن نہ ٿيندو آدم آهي پاڪ

پليتيءَ جو آ شڪ جنهن کي
ابليس سمجهو پڪ تنهن کي
اهو پاڻيئي ڪري ٿو ساڪ

”يُوسَوِسُ فِي صُدُورالنَاس“
”مِنَ الجنتُ“ آهي ”وآلنَاس“
واحد جو آ واڪُ

”وَنَفَخَت فِيہَ من روُحِي“ ظهورو
”وَفِي اَنفُسَڪُم“ پتو آ پورو
هاديءَ هُلائِي هاڪ

سئو چوهٺ سيڪو پنهنجي نيندو
پاڻ تي پاڻ شاهد ٿيندو
ٻڌو ساري لولاڪ

”آسجُدو الآدم“ يجي پيو پولو
رولن لاءِ آهي،س دائين رولو
لڌو جانڻ چن ويجي ٿاڪ

ڪافي 4

بهشت ڇڏيو آهي پاڻ مون، مونکي نہ ڪنهن لوڏايو
”طالب العُقبيٰ مونث“، پسند مون کي نہ آيو

مون کان مٿي ٻيو ڪير هو؟ جيڪو ترّاءِ ها مونکي
منهنجي اهائي ذات آ، ملائڪن تي سر جهُڪايو

قيمتي ڪٺو ويس ڪڍي، جيڪا موچاري هئي مَڏي
مون تي ملامت ڪئي تنين، جن کي سمجهہ ڀر نہ آيو

هٿ سان حوا کي ڇڏي، هجر جو هُنبا ڪيم
نفي ۽ اثبات جو پاور مون پچايو

"مُوتُوا قبل" جي ٿيا، اُنهن منجھ اثبات ٿيس
اُتي آواز آ منهنجو "انا الحق" آلايو

جامو "چن جانڻ" جو ڪري، بارود آيو آهيان پري
سر تي جيڪو سر ڏري، انهيءَ منجھ سمايو

ڪافي ٥

آدم الله آهي، آدم نٿو مري
موٽي وڃي ٿو ملڪ تي، پوءِ هيءَ جاءِ تي ڪري

مردار مري سو ٿيو جنهن دم وساريو دائما
قائم ڪلالي ٿيا، دم موج ٿو ڪري

"ونَفَخَت فِيہِ مِن رُوحِي"، رمز کي جن ڏٺو انهيءَ جاءِ ۾
شرف ۽ شان سان، اُها مٿي مان تي ڪري

مرضيءَ موجب پنهنجي، جيتر رهي هن جاءِ ۾
پوءِ بہ پنهنجي خيال سان، پرواز ٿو ڪري

"مُوتُو قبل" سان مري، تارڪ ويا سڀ تري
خبر آنداٺون ڪري، وڃي سمنڊ جي تري

ملان مصحف آ پڙهيو پر قلب ۾ ناهي ڪڙهيو
فرقان انڌن سان اڙيو ملان واڙ نہ وري

جانڻ چن جاچي ڏٺو "وَنَحن اَقرُبُ" آ وينو
ذات آئي صفات ۾، لڪي لاڏ ٿو ڪري

Scanned with CamScanner

ڪافي 6

آدم الله آهي، ويساهه آڻ قاضي
مشڪل حل تڏهن ٿيئي، آدم ٿيئي راضي

آدم سوا ڪشا نه ٿِئي، ملان ڪنهن جي مشڪل
جنهن وساريو پاڻ کي، اهو آهي عذابي

ڇڏ ويسارو جُود ڪر، صورت کي سجود ڪر
پير مغان معبود ڪر، فيض ٿئي فياضي

وحدت جو واپار ڪر، "پاڻ" کئون نه ڏار ڪر
"پاڻ" کي شڪار ڪر، عمر ٿيئي درازي

'سري وَانا سر هُو'، اهو اٿئي "الله هُو"
"خَلقَ الآدم" هُو بهُو انهيءَ سان ٿي سازي

'وَفِي اَنفُسَڪُم' وعدو قانُون پڪو قائدو
هيا تو حق لڪايو روڳي ٿيئن روازي

مثل بي مثالي، جانڻ چن بحالي
وحدت سان ٿيو والي، باطق آ آوازي

ڪافي 7

پاڻ ڏٺي آيو هتي، آدم جي ٿي اولي
بشر بوتو بيک بنايئين، "مون کي ڪو ڳولهي"

نفي مئون اثبات ڪيو آ، عاشقن اظهار
پيهي ڏنائون پاڻ ۾، مليو مردن مهندار
"اَنا اَحَمد بِلاَمِيم"، پاڻ ويٺو ٻولي

"احد" ٿون "احمد" پاڻ ٿيو ڪو سڃاڻي نه سگهي
عاشق اٽڪيا ڪينڪي ويا لاحد ڪان به لنگهي
ملان قاضي مُنجهي پيا، خلق وڏائون رولي

جتي ئي صفات آ، اُتي ئي آهي ذات
مانجهي مُنجهيا ڪينڪي، ٿا لون هڪڙي لات
"عَبدُه و رسوله"، اُتي ڪئي پُلي پيا پولي
پير مُغان جي پاس سان، جانڻ چن پاتي جهات
مهديءَ اوڏانهين موڪليو جاتي ڏينهن نہ رات
وياسين ملڪ انهيءَ تي جاتي ٿُردي ماسي تولي

ڪافي 8

- آدم پاڻ "الله"

هر شيءِ "هوُ" جو قطرو آهي

عشق چيس تڏهن انگڙا چنديائين هر شيءِ ۾ پنهنجو نور ونديائين
ڏني اتس عشق صلاح، هر شيءِ "هُو" جو قطرو آهي

بشري بوتو بيک بنائي، پنهنجو آيو پاڻ لڪائي
اوکو ٺهايائين ٺاهُہ، هر شيءِ "هُو" جو قطرو آهي

پاڻ ٿو ڪائي پاڻ اُپائي، هر شيءِ "هُو" جي تابع آهي
اهو لنگهي ڪو لاهُہ، هر شيءِ "هُو" جو قطرو آهي

جانڻ چن کي ويساهہ آيو پريڻ پنهنجو پاڻ پسايو
ملي ويو محب ملاح، هر شيءِ "هُو" جو قطرو آهي

ڪافي 9

- اٿان آيس ٿي مين "آدم"، ميڏا بخت بلند هي اعظم

ميڪون سجدا ملائڪان ڪيتا، هڪڙي عزازيل نہ نيتا
ٿيا دوزخ دا تہ پليتا، هي دوزخ ميڏا خادم

مين تي عشق هي حُڪم هلايا، اهو شاهي طبل وڄايا
مين ڇڏيا نہ ڪنهن دا ڄايا، ميڏا ڪل دي مٿان هي قدم

ميڏي شان ڪون حد نا لاحد! اِتّان عشق ڪيتا هي پابند
اهڙا برهہ بهادر بيحد. مين هان مالڪ سارا قُلزم
ميڪون سپ ڪنهن نهين سُڄاتا. ڳُجها راز رندان هي ڄاتا
اهو فيض فقيران پاتا. ميڪون دوڙ لڏوني وچ دم
اتّان غيب دي ديسئون آيم. ڪر ناچُو عشق نچايم
رنگپُور وچ ديرا لائيم. چُپ آيس اولي عبدم
ڪتّان خالق خلق دا والي. ڪتّان "جانڻ چن" سوالي
ڏيک نينهن دي چال نرالي. ڪيڏا برهہ ڪيتا مين تي هاگم

بيت

اُضحيٰ

ڏڳا، ڏور، ٻڪرا، تا عالم اُضحيٰ ڪن
عاشقن اُضحيٰ پنهنجو نفس ڪيو دم دم ساڻ ڳُهن
انئي پهر الله سان، ونڊن ۽ ورچن
وحدتي وصال تي، ڪيو ڪاهہ اچن
"رَضِيَ اللهُ عَنهُم وَرَاضوَاعَنه" پيا تا راض رچن
جانڻ چن چئي سچن، برهہ بادل برسيو

بيت

آڪڙا

اُچلي چڏ آڪڙ ڪي، تڏهن مليئي الله
احرامي تي عشق جو تي اُگهاڙو آءُ
پاءِ ڳارو ڳچيءَ ۾، آئين پيئٹون ماءُ
انهيءَ اچڻ ڪي ياد ڪر، تون ساڳيو رک سماءُ
هتان ويندي پوئتي، کهڙو ٻڏيو ويندي ڳلاهہ
ناحق ٻن گهڙين ڪاڻ، بانوريو آهين ياءُ
جانڻ چن چئي جڳ ۾، نہ سير سڌاءِ نہ پاءُ
آڪڙ ۾ الله، ڪڏهن نہ ٺهيا پاڻ ۾

Scanned with CamScanner

ڪافي

ڏسي آڪڙ ڪي تو ارمان ٿئي
"مُوتو قَبل" سان منهن ڪير ڏئي

جي "فقير" ڪوٺائين تہ تي فنا
اهي پيچ وڏائيءَ جا ٻيڙهہ ٻنا
وينا ڪاتب ڳُلهن تي پرن پنا
جيئن فخر ڪرين، وڌئي جُرم تيئن

جيئن علم پڙهن تيئن سيٽ گهٽي
اها سيٽ ڏٽيءَ ڪي ناهي وٽي
اهو دين آندو اٿن ڪاڏانهون ڪٽي
شل پيالو فخر جو ڪونہ پيئي

جيئن علم وڌو تيئن آهي ڦـو
انهيءَ طرف وڃي جاڏي ڪُوهہ ڪڏو
سوا "مُوتُوا" جي آ نابين جڏو
پوٽو پنڌ ڪري وري ڪين جيئي

پوشاڪ پسند پنج تن ڪي نہ هُئي
مٽي ماڳ تن جي سيج هُئي
ڪتون، پلنگ ترڪ ساري دنيا هُئي
اڄ تہ صوفي توکي هي سبق ڏئي

جانڻ چن توکان پيل باگڙي چڱا
جيڪي ساري عُمر آهن خاڪ سُمهيا
اهي توکؤن پلا، توکي ڪين ميجان
ڪٽي گوءِ تڏهن جڏهن اهڙو ٿئين

Scanned with CamScanner

ڪافي

آل

نوحؑ ڪي جن ناهي سُڃاتو نوح جي آلِ ناهن اُهي
نوح ڪي جن آهي سُڃاتو نوح جي آلِ آهن اُهي

فرقان فيصلو چڙيو آ چاٽي، جنهن سڃاتو سوئي چاٽي
ڪاذب ڪوڙ جي دعويٰ آٽي، پنهنجا مسئلا ناهن اُهي

"علي" الله جن ناهي سُڃاتو آلِ عليءَ جي آهن اُهي
"علي" الله جن آهي سُڃاتو آلِ عليءَ جي ناهن اُهي

"عَلِي العَظِيم" سڀ کئون اعليٰ، جوئي الله سوئي اعليٰ
پول پُلي ويا ٻالا پولا، حق جا طالب ناهن اُهي

"مظهر العجائب والغرائب"، هر هڪ دعوتي ڪي عجب عجائب
محمد وٽ هو سرڪار صاحب، عبرت ۾ پيا دعوتي اُهي

جانڻ چن چوي "علي الله"، ڏسي چوان ٿو ڪيو ويساهه
فرقان مونسان گڏ گواهه، بي ويساهه گمراهه اُهي

بيت

الف

مرشد پاڪ مهدي امام، مون کي ڪنيو هنجُ
آئون گندي هيس گدلي، منهنجا سيئي ٿيا سهنج
پنج مڪان، پنج ڪلمه پنج رڪُن، پنج طريقه مُصلَہ پنج
پنج ڪعبيٰ، پنج ڪتاب، گهمايائين سين منجهه
چوڏانهن طبق قدم ٿيو هڪڙو لکين آثار لکين پاتار
"پنج تن" جسم هڪڙو اسم ٿيا پنج
جانڻ چن چوي هڪڙي "الف" منجهه سارو مون سنسار ڏٺو

Scanned with CamScanner

ڪافيون

سنڌي/هندي

ڪافي 1

”الف“ آهي اسم اعظم، اهو آهي پڙهيو ڪو ڪو
بُرو آ جُرم ”ب“ وارو انهيءَ کئون آ بچيو ڪو ڪو

اکر آهن مثل واڱو، کائي ويا عام خلقت کي
فرقان سارو اکر آ ايڪ، انهيءَ ۾ آ ڪڙهيو ڪو ڪو

جوئي ”احد“ سوئي ”احمد“، جوئي ”محمد“ سوئي ”مهدي“
وٺي آيو اهو مظهر، انهيءَ ۾ آ مڙهيو ڪو ڪو

ڏني رندن آهي ڏاڙهي، شريعت جي اڏيائون ماڙي
چڙهي ويا عشق جي چاڙهي، اها چاڙهي چڙهيو ڪو ڪو

شريعت جو شرع سان ڇا؟ شرع کي شر ڪيو پيدا
شريعت عشق مان آئي، شريعت تي آيو ڪو ڪو

جانڻ چن عشق جي آ سام، اُتي هليو هٽي هيءَ هام
چوڏنهن طبق تي هڪڙي گام، اهو قدم پري ڪو ڪو

ڪافي 2

ليڪو سيئي لهي ويو چاڙهي عشق جي چڙهياسي
بيزار ٿياسين ”ب“ کان، هڪڙو ”الف“ پڙهياسي

ڇُڙ پُڙ ڇپن جي ڇُپ تي، تسبيح ٿلهيءَ جو ٺُرڪو
برهه ڏنو آ پڙڪو قلب اندر ڪڙهياسي

تڪ تور ۾ تارازي ڪنڊو خلاص تي ويو
حساب ڪتاب هليو ويو تڪبر جڏهن تڙيوسي

Scanned with CamScanner

ڏهاڪا، ٽيها، چاليها، برهه بيڪار ڪيئڙا
ليڪ، لکن ڪي ڏيئي، وحدت منجهه وڙياسي

چن جانڻ جام پيتو، جوڙي ڪي آهي جيتيو
سارو سمنڊ سيتيو، وچي مهديءَ ساڻ مُڙهياسي

ڪافي 3

الف پاڪي ميم ڪا برقعا، "آدم" نام ڌرايا
"آدم" نام ڌرايا، اِهو عشق هي بيک بنايا

ذاتي پوش صفاتي پهريا، عشق دي تاب تپايا
لاحد "احد" عرش تي "احمد"، اِت "انسان" سڏايا

ساڳي گندم، ساڳي حوا، آدم خُوب هي ڪايا
اپني راءِ اپني مرضي، بهشتئون آدم آيا

توبہ تائب ڪيي آدم تا، اهو هُل اجايا
گندم حوا ني خوب هي ڪايا، ڪيي بعض نہ آيا

ميم الف وچ عين الله تا، "علي"، "احد" ساڳيا
"لَحمَڪ لحمِي جِسمَڪَ جسمي"، هڪ دا هُل هُلايا

هم جبين هي آپ پهچانا، غير نظر نهين آيا
"احد، احمد"، جان محمد، "چن جانڻ" تخلص پايا

غزل

الف پاتو ميم جو برقعو منجهي پيو آ ملان قاضي
ائين چو ٿيو! نٿو ڄاڻي، بڻائي عشق آ بازي

"انا احمد بلاميمي"، حديثن ۾ ڏنو هوندئي
ٿيو اعتبار آ جن کي، ڪٽي ويا گوءِ سي غازي

Scanned with CamScanner

حجابن جا ڪٽي پردا، لنگهي وڃُ حد، لاحد ٿئي
اتي خود ذات آ حق جي، ڪرائي عشق تَس آزي

محبت مام آ اوکي، سوا صوفيءَ ٿيو ڇا سمجهي؟
هر مظهر ۾ آهي ماهر، سڀ ڪنهن سان آهي سازي

مليو "مهدي" مزو ڏاڍو ڏٺو سين پاڻ ۾ پاٺهين
مليا سين دوست سان دم ۾ جانڻ چن روح ٿيو راضي

بيت

الله

الله ۽ آدم ۾ جنهن ڪيو فرق
ابليس آ اهو مجوسي مشرڪ
الله آدم هڪڙو پئجي وئي آ پڪ
"الف" جنهن جي اڳ ۾ سو حقيقي آهي حق
جانڻ چن جنهن ڪي انهيءَ ۾ شڪ اهو مردودي مردار ٿيو

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي/هندي

ڪافي 1

- "پنج تن" آهي "الله"، الله ڪڏهن ناهي مرٽو

اول، آخر، باطن، ظاهر،
آهي هميشه حاضر ناظر،
دم دم ساڻ ديدار، سچو ڪلمو آهي پرٽو
"پنج تن" آهي" الله" الله ڪڏهن ناهي مرٽو

ظاهر ظهورو ويساهه ناهي
بي ويساهه ڪي ڪير سمجهائي
جنهنجو اصل ڪان انڪار اهو ڪڏهن ناهي ورٽو
"پنج تن" آهي "الله"، الله ڪڏهن ناهي مرٽو

Scanned with CamScanner

هيڏنهئون سواري هوڏانهن مهاري
ڪربل ۾ وري نيزي هسواري
پڙهي ڏڙسوا پيو قرآن، گهوٽ قاسم جو ڪربل پرڙتو
"پنج تن" آهي "الله"، الله ڪڏهن ناهي مرڙتو

'مَظهَرالعَجائِب ولغَرائِب'
'عَلِيُ العَظِيمِ' فرقان شاهد
مذهب ناهي تابع تائب
غير ڪيو گمراهہ صوفي سمُندر ۾ بہ ڪوڪو گهڙتو
"پنج تن" آهي "الله"، الله ڪڏهن ناهي مرڙتو

مدد ڪنهن جي ڪين ٿو چاهي
اهو ڪم الله جو آهي
آيس پوءِ قرار ڪم اهوئي هُيس ڪرڙتو
"پنج تن" آهي "الله"، الله ڪڏهن ناهي مرڙتو

پنڌرينءَ ۾ ٿي اچي پڌرائي
ڪربل ۾ بہ اها هئي وائي
صوفي شهيد ٿي ويا سيئي
اڄ بہ اهو آواز ڳالهہ انهيءَ ڪان ناهي ٽرڙتو
"پنج تن" آهي "الله"، الله ڪڏهن ناهي مرڙتو

"مهدي" محمد هڪ هڪوئي
علي الله حق اهوئي
جانڻ چن ڏٺو ثابت سوئي
لهي ويا شڪ گمان، سوليءَ ڪان هاٽي ناهي ڏرڙتو
"پنج تن" آهي "الله"، الله ڪڏهن ناهي مرڙتو

Scanned with CamScanner

ڪافي 2

الله "احمد" تي آيو وڃڻ ٿرڻ سجود ڪن ٿا
ملا منا تهين "احد" کي، "عبد" ڪن ٿا

گدڙ بگهڙ، ڀولڙا، مرون بہ ڪل مڇن ٿا
حيوان، اٺ، هاٿي، اُهي بہ "حق" چون ٿا
جن و ملائڪ، حوران بت بہ سجود ڪن ٿا
ملا منا تهين "احد" کي، "عبد" ڪن ٿا

پاڻ تہ رليا رلي ويا، ٻيا بہ ڇڏيائون رلائي
جيڪي لڳن پويان، تن کي ڇڏيائون ڀلائي
منافق مڪي جا بہ، ملن جيئان چون ٿا
ملا منا تهين "احد" کي، "عبد" ڪن ٿا

هر شيءِ ڏني اوگاهي، الله ئي اهو اٿوَ
سجدو اسان سڃاڻي، معبود کي ڪيو اٿوَ
منڪر تب نہ مڙيا، هوڏيلا هوڏ ڪن ٿا
ملا منا تهين "احد" کي، "عبد" ڪن ٿا

الله جي اچڻ جو ڪيڏو ثبوت آهي
بي ساهہ ساهہ وارن، سڀ ڪيو سجود آهي
ظاهر ڇڏي ويا ظالم، قرآن کي ڪهن ٿا
ملا منا تهين "احد" کي، "عبد" ڪن ٿا

حرام ۽ حلال بابت صحيح سڃاڻو
مردار اٿئو اهوئي، جنهن نہ پرين پڇاڻيو
مردود مالڪن تي، بيڪار پيا ٻهن ٿا
ملا منا تهين "احد" کي، "عبد" ڪن ٿا

مروئن چيو موليٰ کي، ملان نہ منهن وجهجان
جيڪي ڦريل توکان تن کئون پناهہ ڏيئجان
توسان ڇڱي نہ جن ڪئي! توسان هٺن ڪٺن ٿا
ملا منا تهين "احد" کي، "عبد" ڪن ٿا

Scanned with CamScanner

جانڻ چن چئي مون کي، امر ٿيو آ الاهي
هوڪو ڀلي ڏي حق جو چوڏنهينءَ ۾ ٿي چٽائي
ڪاذب مڃي نہ مڃي، لکڻ وارا لکن ٿا
ملا مڻا تهين "احد" کي، "عبد" ڪن ٿا

ڪافي 3

الله پنهنجو پاڻ گهر ٿاهيو ڀي ڪنهن نہ بڻايو آ
قلب ٿاهي ڪعبو "قدسي"، الله آدم ٿي آيو آ

نڪا تيشي، نڪا ڪرني، نڪي ٿس ڏور نڪي شاهل
چوي "بڻجان" تہ بڻجي پوي، چون ماڻهو تہ "چائو آ"

اچي اوڏانهون سهيو سنيريو پنهنجو گهر پاڻ سان ٿاهيو
"ونحن اقرب، وريد" ويجهو اچي هٿ هل هلايو آ

"وَفِي اَنفُسڪُم" وري ويتر ڏنو آ ڏس پڪو ڏاهي
ڀلي وئي خلقت ڀولي، ولهن ويساهہ وڃايو آ

ناهي منجهيل نہ محتاج جو ڀين کي چوي "توهان ٿاهيو"
"لَقَد خَلقَنَا اَلاِنسَانَ" صورت سڀ رنگ رچايو آ
الله، آدم اکر هڪڙو الف آهي پڪو شاهد
ڀڏي ڀيائي وارا ويڙا، جنين واحد نہ ڀانيو آ

نڪي چائو نڪي ڄڻيو، نڪي مادر نڪي پدر
قطرو بحرين ۾ آيو موتي سڀ ۾ سمايو آ

جانڻ چن آ لڏو ڳولهي، اندر پنهنجي منجهان ڦولي
ڀڏاءِ ٻول تو ٻولي، لاهوتيءَ نہ لڪايو آ

ڪافي 4

الله ڏرتيءَ تي آيو آ، تون مٽي هٿ ڇو ڪٽي ملان؟
ملائڪ هيٺ هٿ ٽا ڪن، تون مٽي هٿ ڇو ڪٽي ملا؟

”ونحن اقرب وريد“ ويجهو ڏٺو فرقان ۾ هوندئي
اتي اعتبار نہ آيئي وڏي رولي رلين ملان

”وَفِي اَنفُسَڪُم“ درس ديهي، پرين آيو پاڻ هتِ پيهي
”آسجدو الآدم“ چيائين ويهي، تب ٻولي ٻلين ملان

الله، آدم آهي واحد، فرقان تنهن جو پڪو شاهد
ظلم ڪيئي پاڻ سان زاهد، وڏي ويلي مُٺين ملان

تو ۾ مسجد تو ۾ مندر، تو ۾ خانو ڪعبو اندر
جانڻ چن چوي اچ ڏسيائين مون گهر، پر توکي ملڻو ناهي ملان

ڪافي 5

تو ۾ آ الله، مون ۾ آ الله، هن ۾ آ الله، هن ۾ آ الله
اهو سارو اٿئي هِڪُ، ملان ڪڍي ڇڏ شڪُ

”وَنَحَن اقرَب“ وينو آهي،
توکي تنهن تي ويساهہ ناهي
پيئي نہ قرآن تي پڪ، ملان ڪڍي ڇڏ شڪُ

پڙهيئي گهڻو پر پت نہ آيئي،
ناحق پنهنجي عمر وڃايئي
هٿ نہ آيئي ڦڪُ، ملان ڪڍي ڇڏ شڪُ

نفس ندوري نرهہ ڪيو اٿئي،
ساٿي نہ پنهنجو برهہ ڪيو اٿئي
انهيءَ نفس جو ڪاٽج نَڪُ، مُلان ڪڍي ڇڏ شڪُ

Scanned with CamScanner

جانڻ چن چوي آءٌ اوطاري،
صوفين جي اچي لڳ تون لاري
فقير ڏيڪاريئي حقُ، ملان ڪڍي ڇڏ شڪُ

ڪافي6

الله تہ ڏاڍا سئوڪا، هي آپ سماوڻ اؤڪا
اڳتي اڳتي سب ڪنهن ويکيا، پڇتي ڪنهن ڪنهن ويکيا
لڪ چپ ڪيڏيا ڪيتس اولا، بي مثلي دا پڳوسي پولا
ظاهر تي پيا ماسہ تولا، ٽاڪ جڏهن مين ٽيڪيا
عشق جڏهن اڻ جهل آيا، برهہ بهادر ديرا لايا
بيچون اپنا آپ وکايا، سور ڏتس جڏهن سيڪا
الله لڪا مين ڳولهہ لڌا، مين لڪيس مولا نہ لڌا
اهڙا گم تيس تيا نہ سنڌا، پوک اهڙي مين پوکيا
ظاهر تي بيچون مليا، دلبر گونا گون مليا
آکي جانڻ چن ارغون مليا، مهدي جڏهن موکيا

ڪافي7

سنو اڇي هي بات هماري، ويساهہ اس پي ڪرنا
ويساهہ اس پي ڪرنا، هي الله آدم نا ٻرنا
”آسجدو ال“ امر آدم ٽا، ٽوٽ گيا سب پولا
صلوات، سجود آدم تي ٽا، ڪلمان اوير پرنا
”فيہِ من روحي“ رمز پڇانو ذات صفات آئي
اول آخر، باطن، ظاهر، قدم ڪل تي ڏرنا
آپ مين آپ جسي هي ڍونڍيا، ’ونحن اقرب‘ ديکا
هر جاءِ ذاتي ظهور اسي ڪا، نہ مومن ڪافر رهنا
”ماسوا الله“ ڪون سماوي؟ غير رهيا نہ غوطا
چن جانڻ اپنا نام ڏراڪي، حال حقيقت ڪرنا

Scanned with CamScanner

بيت

ال م

1

"ا ل م"، آهي صوفين سڃاتو
مذهب انهيءَ معنيٰ ڪئون، گونگو ۽ ٻاتو
"صمٌ بڪمٌ عميٌ" سي ٿيا، جڻن ڪين ڄاتو
پيوند نہ اٿن پرينءَ سان، اٿن نفس ساڻُ ناتو
جاڻڻ چن چئي تن ٻاتو جن ناهہ ڪيو پنهنجي نفس کي

2

"ا ل م"، ظاهر ظهورو
هَيِنِ لڪايو حق کي، سڙين کي سورو
جاڻڻ چن چوي پورو
پتو نہ ڏين پرينءَ جو

3

"ا ل م"، اول سو آخر
آديسين جي اڳيان، حاضر ۽ ناظر
جوڳيئڙا هر جاءِ تي، محب سان ماهر
چن جاڻڻ چوي هر هر،
مون سامين تئون صدقي وڃان

4

"ا ل م"، سوجهي ڪر صحيح
وقت وڃئي تو ويسلا، رڻ ۾ پؤ نہ رهي
جاڻڻ چن چئي صحيح،
وڃهندي ڪهڙي ورق تي؟

بيت

آنا

پيدا ٿين ڪين ها، آنا اهي وائي
ٽڪڙا ڪيائون دين کي، پيچي هيڪڙائي
پاٽي وڌائون ڪير ۾، نہ ٿر نہ ٿڌائي
ماندائي مانداڻ جي، گمراهن گهمائي
ايڪو پسند الله کي، هنن ۾ ٻيائي
"اِنَماالمؤمِنيِنُ اخواة"، اوگاهي آئي
گهر مومن جو هڪڙو تنهن منجهہ لڙائي
ڪي شيعا ڪي سني، ڪي قادياني، مرزائي
ڪي لهابي ڪي خارجي،
نلفني ڪي رافضي ڪيا حلاٽي ڪلفت وئي ڪائي
پارٽيون ٺاهيائون پيٽ لاءِ،
اها ملن ۾ ذاڪرن مڏي مچائي
جانڻ چن چوي جائي،
تن کي گهوٽ لوڏايو گهر مؤن

بيت

اندر

1

ظاهر عمر زيان، اندر آبادي
وحدت جي وجود ۾، وهي پئي وادي
وريا ورق وصال جا، شوقئون ٿي شادي
"مان" نڪي "مون"، هردي ۾ هادي
هر جاءِ پسن حق کي، خودي جن ڪاڏي
جانڻ چن چئي تادي، نانگن ڪئي پنهنجي نفس سان

Scanned with CamScanner

2

ظاهر عمر زيان، اندر هندورا
پلا پاڳ تن جا، سامي سدورا
جوڳين لڏو جُوءِ ڪي، گاروڙي گهورا
موتي ويٺڙا ماڳ تي، ڪامل تي ڪورا
جانڻ چن چئي جورا، اُتي ڏيهي ڏسڻ آيا

3

ظاهر عمر زيان، ٿنَ ۾ تنوارين
چورن ڪين چپن ڪي، گونگا تي گهارين
توحيد جي تلوار سان، ملحد ڪي مارين
ظاهر جي ذهد ڪي، ويراڳي وارين
مورئون ميجوتيءَ جا، ڏاڳا نہ ڏارين
جانڻ چن چئي سورين، ڳجهو مٽيو من جو

4

ظاهر عمر زيان، اندر ۾ عيدون
سدائين سجڻ سامهون، ديدن ۾ ديدون
ڏاڍي ڪيف ڪڪوريون، رمزن سان رِڌيون
جانڻ چن چئي ٻڌيون، آهن "قالو ابليٰ" جي قول سان

5

ظاهر عمر زيان، اندر آئينو
"فَاذڪُروني اَذڪُرڪُم"، صفا ڪيائون سينو
پنهنجو لڏائون پاڻ ۾، راول رنگينو
جانڻ چن چئي ڪينو ڪڍي ڇڏيائون ڪوٽ مان

6

ظاهر عمر زيان، اندر ۾ سيٺيا
ڪيميا ڪن قلوب ۾، ويراڳي ويٺا
سيوا ڪن سمنڊ جي، چت اندر چيٺا
جانڻ چن چئي ڪنا، لال ڪيا اٿن لِڪ ۾

Scanned with CamScanner

7

ظاهر عمر زيان، اندر ۾ مقصود
گڏ گذارين گهوٽ سان، محلي ۾ معبود
دم نہ خالي دوست کان، ساري عمر سود
"وفي انفسڪم افلا تبصرون"، ووڙيائون وجود
جانڻ چن چئي سجود، سامين سيني ۾ ڪيو

8

ظاهر عمر زيان، اندر اڪيچار
لڳي لاهوتن کي، لونءَ لونءَ منجهہ لغار
فاني ٿيا فڪر ۾، پرينءَ جي پچار
جانڻ چن چئي آڏار، آهيون عجيبن جي

9

ظاهر عمر زيان، اندر ۾ آرام
ڪعبي وچن ڪاپڙي، عمر جو احرام
"شراباً طهورا"، جنت پيتائون جام
سدا نشو نينهہ جو ديدن منجهہ درام
ڳجها اچن ڳجها وڃن، اولي آهن عام
ملن پاڻ پرينءَ سان، مُنجن ڪين سلام
جانڻ چن چئي وريام، گڏ گذارين گهوٽ سان

ڪافيون

ڪافي 1

اهو ڪيئن وساريان وينو آهي اندر ۾
"وَفِي اَنفُسَڪُم" دم دم نظر ۾

چٽي پياسي ٻي ڪنهن ويڙ وجڻ کان
مسجد مندر پنڌ ڪرڻ کان
پاڻ ئي پاڻ ڪعبو پنهنجي ئي گهر ۾
"وَفِي اَنفُسَڪُم" دم دم نظر ۾

جاڏي ڏسو نهاريان اوڏانهن يار آهي،
هڪ جاءِ ويٺي سڄو سير آهي
ڪيان پير ڪاڏي ڪعبو اندر ۾!
"وَفِي اَنفُسَكُم" دم دم نظر ۾

اها شيءِ آ ڪهڙي جنهن شي ۾ ناهي؟
اها شيءِ ڪو ملان قاضي ٻڌاءِ
"ڪُلِ شيءِ مُحِيط" شجر ۽ هجر ۾
"وَفِي اَنفُسَكُم" دم دم نظر ۾

جاڻ چن مرڪز محلات آهي
ذات صفات ۾ وٿي وار ناهي
ڪشمير قلبي بهاري بندر ۾
"وَفِي اَنفُسَكُم" دم دم نظر ۾

ڪافي 2

اندر ۾ ائث عاشقن ڪي، موڳن ڪي مال جي آهي
رهي تسبيح سدا تن جي، نڪي هڪ ساعت جي آهي

لهوارو وهي سيڪو وهن عاشق اوپارا
سوا سڙهہ ساڻ سيٺهہ، جي رڳي لڙ لعل جي آهي

سڄڻ سامي ٿا ڳڌ جالن، الستي ٻول ٿا پالن
نڪي دم ڏار ٿا ٽالن، نڪي ڪل قال جي آهي

پاتي جن آ اندر جهاتي، تنهين تئون معاف مماتي
هميشہ تن حياتي، حقيقت حال جي آهي

جاڻ چن راتيان ڏينهان، رڳن ۾ راڳ جون ريهان
سيني جي پڙ اندر پيهان، پلي جي پال جي آهي

Scanned with CamScanner

نظم

انسان

"مسلمان" آ تہ "نانُ" آ
جي "نانُ" آ تہ "خانُ" آ
جي "خانُ" آ تہ "خام" آ
جي " خام" آ تہ "خَناس" آ
جي "خَناس" آ تہ "ناس" آ
جي "ناس" آ تہ بوءِ نہ رهي باس آ

"مسلمين" آ تہ "امين" آ
"امين" آ تہ "انسان" آ
"انسان" آ تہ "عشق" آ
"عشق آ تہ "ايمان" آ
"ايمان" آ تہ "دين" آ
"دين" آ تہ "مومن" آ
"مومن" آ تہ "محمود" آ
"محمود" آتہ "مهدي" آ
"مهدي" آ تہ "محمد" آ
"محمد" آ تہ "احمد" آ
"احمد" آ تہ "احد" آ

ڪڙو آ تہ "الف" آ
نياز آ تہ "ح" آ
سجود آ تہ "م" آ
وينو آ تہ "د" آ
"ميم" ، "د" "عبد" آ
جو "عبد" آ سو "احد" آ

Scanned with CamScanner

"الف" آ تہ "الله" آ
"ح" آ تہ ثابت آ

ثابت ڪي سجود آ
سجود آ تہ "معبود" آ
"معبود" آ تہ لاحد آ
لاحد آ تہ "لامڪان" آ
"لامڪان" جو مڪان آ
'وَنحَن اَقَرب اِليَه مِن حَبَل الوَرِيد'
اهو سندس آستان آ.
'اَلاِنسان سِرِي وَاَنا سِرَهُ'
آيو تي انسان آ
"والله بِڪُل شيء مُحِيط"
ڪل ۾ سمايو سبحان آ
صوفي لڪ لنگهي ويو
صاحب سر سلطان آ.
رک ڏيان هميشہ جانڻ چن چئي،
تو منجھ تر ميزان آ

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

ڪافي 1

آيو تي انسان

بي رنگ، رنگي بيک بنائي
احد، احمد هڪڙو ماهي، عاشق معشوق پاڻ الاهي
رسول بنجي ڪري رسائي، سيڪارڻ آيو سلطان
"معبود" وينو "عبد" سڏائي، آيو تي انسان

ڪاٿي مسجد ڪاٿي مندر ڪاٿي سپاهي ڪاٿي سڪندر
ڪاٿي آ صوفي مست قلندر ڪاٿي "صنعان"
چاهه منجهان ويٺو "چاڪ" چوائي، آيو ٿي انسان

ڪاٿي "منصور" ڪاٿي "قاضي" ڪاٿي سازي ڪاٿي آوازي
واهه واهه برهه وڏي آ بازي، ڪاٿي "لڇمڻ رام"
ڪاٿي "پنج تن" پاڪ بڏائي، آيو ٿي انسان

"اَلانسان سِرِي وَانا سِرَهُ" صوفين سڃاتو سوجهي صحو
محويت مست هميشه محو لهي ويا شڪ گمان
سانوڻ سياري مستي آهي، آيو ٿي انسان

ڪاٿي "مهدي" هادي آهي، لاحد جا ويٺو سبق پڙهائي
طالبن کي ويٺو پاڻ پسائي، شڪر ڪيا شڪران
جانڻ چن منجهه جاڳيو آهي، آيو ٿي انسان

ڪافي2

ڏاڍا عشق لڳئي انساني دا
لاٿئي ويس وڳا سلطاني دا

"احديت" وچون "عبد" سڏايئي
غيب دي ديسئون جهوڪ لڏايئي
الانسان دا برقعا پايئي
ڏاڍا لِڪڙا آ لِڪايئي فاني دا

"وفي انفسڪم" فاش گواهي
"ونحن اقرب" آيت آئي
"الانسان" آک سُڻائيي
اعتبار هي قول قرآني دا

Scanned with CamScanner

ملان قاضي ڪين سڃاڻن
رمز هي اوکي راز نہ ڄاڻن
حضرت عشق دي موج نہ ماڻن
هن ظاهر ذهد زباني دا

صوفيءَ صورت صاف سڃاتي
ڇاتي دي وچ پاون جهاتي
اُتهين جانڻ چن نماز هي نيتي
ديدار ڏٺيا دل جاني دا

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

بازي
ڪافي 1

بازيگر آهيان، بازي وڏي اٿم
منهنجي بازي سمجهي ڪير؟
- ڪشف ڪرامت ڪوڙي ڪهاڻي
الٽي بازي سمجهي ڪير!
- پٽ پاراتو ڪين ڏيان ٿو
منهنجي ڪاني سمجهي ڪير!
- سواءِ هٿيار جي سورهيہ آهيان
فاتح فتح جو سمجهي ڪير!
- مونکي سڃاڻي ڪين سگهن ٿا
مون کي سڃاڻي ٿو "مهدي" شير
- ڪئي ڪونڌر ڪهي وڌا
مون، ونگجي ويا آهن وڇير

Scanned with CamScanner

- ساري دنيا تي سايو آهيان
ڪڪ پن ۾ آهي منهنجو سير
- ڪاٿهين پير، پيغمبر آهيان
ڪاٿهين منهنجي آ ذات جهير
- جانڻ چن جي مظهر آيس
اصلي آهيان مون عشق دلير

ڪافي2

چوڏانهن طبقان دا بار
ڪٿيم بازي ميڪون عشق ڪٿائي

الست والا انجام ٿيا پورا، ”قالو ابليٰ“ اقرار
عشق جڏهن امام ٿيوسي، ”مهدي“ ٿيا مهندار

فخر وڏائي نيهن نهوڙيم، نانگا ٿيا نروار
دوزخ والي آڙاھ آتش دي، لهس نہ آيم وار

جوئي اندر سوئي ٻاهر، نظر هڪو اکيان چار
جانڻ چن هان جيتر جڳ وچ، توبہ استغفار

ڪافي

باطل

چڏي دين حق جو باطل تي آيا
ذاڪرن ۽ ملن ماڻهو منجهايا

وهابي، قادياني، شيعا ۽ سني
رهجي راھ ڪان ويا، منزل نہ پني
پاڻ تہ رهجي ويا پيڇلڳ رهايا

حق جي پڏائين، ٽئي ڪين جهيڙو
بنجي وڃي ها، هيڪڙائي جو ميڙو
پنهنجا پنهنجا رستا هر ڪنهن پڏايا

'ڪُلَ مومن اخواني'، موليٰ پڏايو
جهيڙي جو هنن وٽ، ڪاڏانهون دين آيو
مومن ساڻ مومن مذهبن وڙهايا

ٿاهي مذهب روزگار بنجي ويا ساٿي
وڙهايائون خلق کي، وڻ وڻ ٿي ڪاٿي
آهي دين هڪڙو انهن گهڻائي بنايا

لڙ ۾ ڪنگلن جو مڪو مچي ويو
ضد ۾ ضدين ڏي، دعوتي اچي ويو
الگ ٻاڙا پٽا، ٻيا ڪيسا پرايا

جتي آهي محبت، اتي آهي رحمت
جتي آهي ڪلفت، اتي آهي زحمت
جانڻ چن چئي سچائي صوفين سر نوايا

بيت

بحر

هيس بحر عميق ۾ قطرو ٿيس ڏار
جان جان گذريم ڏينهڙا، تان تان ٿيئڙم سار
ساڳا هيم سي پرين، پنڌ ڪيم تنهن پار
جڏهن مهدي مرشد مليو تڏهن پڪو ٿيم اعتبار
جانڻ چن کي جار سمنڊ ساڳي سان گڏيو

Scanned with CamScanner

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

برهه

ڪافي 1

ڏاڍو برهه پينر، اوکو مون ريجهايو
پئسن سان نه پرتو سِرُ مون سهايو

جنهن جي دل چاهي، اچي مون ڏي ڪاهي
ڏسيان مون انهيءَ کي، ته هيئن مون پهايو

برهه باهه آهي، جگر تو جلائي
ڪائي تو ڪپائي، پيتو مون سوايو

ڪارو نانگ آهي، هٿ ڪير لائي
سر مون سهائي، جهولي ۾ جُهولايو

آتس قوت جيرا، ڪائي ڏي تو ڦيرا
ڪري ڏيانس هيرا، تڏهن مون رهايو

ننڍي لاڪڻ ڳولي، گناهگار گولي
جوڳي جنگ پچايم، "مهدي" ملايو

مرشد معرفت، سر ۾ ٿيو ثابت
وجودي آهي وحدت، چڻ جانڻ ۾ سمايو

ڪافي 2

برهه جي بادشاهي، وي
واهه واهه ٿني سي شاهنشاهي وي

- عشق الله کي آندو آدم ۾، هستي نيهن نوائي، وي
- محلات منصور منجهه ويهاري، وچي چڙهايائين ڦاهي، وي

Scanned with CamScanner

- شاهه بلاول گهاٽي پيڙهايائين، سرمد سيس ڪٽايئين، وي
- سڀ ڪنهن پنهنجو وقت نباهيو حسين جهڙو نه ڪوئي، وي
- ڳجهه ڳجهي ڪي ڳولي لڌوسين، چائي تي ڦهڪائي، وي
- ويساهه آيو وسوسا ويا، "مهدي" موج مچائي، وي
- چوڏهين سن ۾ تي آ چٽائي، چن جانڻ! جٽيو پايئي، وي!

ڪافي 3

ڀڏو برهه جون بيحد خبرون
ڏسو عشق جا زورا زبرون

مڙي معشوقن مصلحت ٺاهي: اسان جي آ وڏائي
پنهنجي شوق شڪار جي لاءِ، هيءَ ساري دنيا بنائي
شاهن جا به شاهه اسان هون قائم شاهنشاهي
جنهن کي ڀاهيون تنهن کي ٺاهيون، پوري ڪيونس پلائي
'مُوتُو قَبَلَ اَنتَ مُوتُو'، ڪيون جٽريون تن جون قبرون
ڀڏو برهه جون بيحد خبرون
ڏسو عشق جا زورا زبرون

مڙي معشوقن مصلحت ٺاهي: اڄ ڪنداسين چڙهائي
عام ٻين سان ڇا هي اسان جو عاشق سان آ لڙائي
وجهي ڪان ڪجل جو اک ۾ چاتيءَ ۾ چٽڪائي
ويتر ڦاهي پمبڻن واري، گردن ۾ گهتڪائي
وچ بازار ۾ سولي چڙهي ويو اُتي لوڪ ساري جون نظرون
ڀڏو برهه جون بيحد خبرون
ڏسو عشق جا زورا زبرون

مڙي معشوقن مصلحت ٺاهي: اڄ شڪار ڪنداسين
مرئون مانگر سيڪو ماري، اسان عاشق هرڻ ڪنداسين

محبت واري مهاڙيءَ ۾ پوءِ ڪُڏنا خوب ڪنداسين
گنڊ مشين جو گهوٽ متان، گهرو وار ڪنداسين
وارن ۾ وارو وار تي ويندو پوءِ خاص آئيندو خبرون
ٻڌو برهه جون بيحد خبرون
ڏسو عشق جا زورا زبرون

مڙي معشوقن مصلحت ناهي: گور ڪي زير ڪنداسين
هٿ رکڻ تو ڏي نه ڪنهن کي، تنهن کي پور ڪنداسين
سٽي ڪٽي ثابت تنهن کي، اسان شور ڪنداسين
ڏنڊي ڪونڊي منجهه تنهن کي، مهٽي مات ڪنداسين
صافي صاف ۾ ڇاٽي تنهن کي، صفا صاف ڪنداسين
معشوقن جي مجلس ۾ پوءِ، ويهي ونڊ ڪنداسين
پوءِ آواز انهيءَ مان ايندو 'اسين' هستي نٽا سنيرون
ٻڌو برهه جون بيحد خبرون
ڏسو عشق جا زورا زبرون

مڙي معشوقن مصلحت ناهي: عاشق ڪين نينداسين
ڪين ۾ لوڙهي ٻوڙي تنهن کي، ڪين جو رنگ ڪنداسين
درياهه سمنڊ سمائي تنهن ۾، عاشق ڪين ڪنداسين
ڪين مان ٻولي ڪين جي ايندي، اسان هون پاس ڪنداسين
جانڻ چن کي حضمر ڪيوسين هاڻي اسان هون تنهنجي بلرئون
ٻڌو برهه جون بيحد خبرون
ڏسو عشق جا زورا زبرون

غزل

بي ادب

بي ادب بڪواس ڪن ٿا، محبوب کي چون 'بي وفا'
پاڻ ڪوڙو ڪري کي چوندو فيصلو ٿيو ويو صفا

بي ادب اديب ناهي، سخت تنهن تي آ سزا
برهہ جي بازار مان تڙيو وڃي سو سؤ دفعا

هي چاتي شودا شيدائي آهن، محبوب ڪي تا داغ لڳائن
اهي عاشق ناهن فاسق آهن، عاشق جو ڪم آ جفا

”طالب الدنيا مخنث“ آهن، ”طالب العقبيٰ مؤنث“ آهن
اهي ”طالب المولىٰ مذڪر“ ناهن، مرد جو ڪم آ خفا

چرپٽن ڪي چوڙ وارو ڪين ڪو آيم نظر
پوءِ چيم تہ مون چوان، سمجهي ويندا ٿيندن شفا

عاشق مجنون معشوق ليليٰ، سنگ ليليٰ جي ادب ادا
جانڻ چن چئي مجني وانگر، ادب ڏنا مون کي نفا

بيت

ٻاڙو

ڏسڻ منجهہ اڇا، ٻولن تان ٻاڙو
ڪنگلن ڪينجهر ۾ هنيو دين ڪي ڏاڙو
”طالب الدنيا مخنث“، تاڙي تي تاڙو
جانڻ چن چوي تن ڪئون، پري ڪر پاڙو
متان سوڙهي جو ساڙو وني وڃي پاڻ سان

ڪافي

يج

يج، يجڻو آهين تہ يج، ڏينهن اٺئي پنهنجو رات پرائي
مرڻو آن مر اڄ، يج، يجڻو آهين تہ يج

”مُوتُو قَبلَ“ موليٰ چيو ڪم اهو تو ڪونہ ڪيو
وهڙي جيئان نہ وڃ، يج، يجڻو آهين تہ يج

سواءِ "موتو" جي عمر اجائي ٻيا سپ ڪم اٿئي ڪوڙي ڪمائي
ڇائي جا ٿئي ڇڄ، پيچ، پيچڙو آهين تہ پيچ

وحدت جو واپار وهائج، ڪامل ڪن ابهيءَ ۾ ڪاهج
رچڙو آهين تہ رچ، پيچ، پيچڙو آهين تہ پيچ

جيئري مرڻ موجون ماڻڻ، پوپون مرڻ پاڻ کي ساڙڻ
هاويءَ ۾ نہ هج، پيچ، پيچڙو آهين تہ پيچ

چن جانڻ جوڳي ايندا جاتي، کھڙو ڪنڌ ڪٽندي تاتي
ماريندئي اتي لچ، پيچ، پيچڙو آهين تہ پيچ

بيت

پينگ

پينگين پينگ قبول ڪئي، پينگيا ويا پينگ
اڻ هوند مان هوند ڪيائون، عمر آندائون امينگ
جانڻ چن چوي ٻينگئي پينگ، ڪروڙن مان ڪنهن ڪاپڙي قبول ڪئي

ڪافي

تانگھ

تولاءِ ڪيو اٿم سانگ، تولاءِ ڪيو اٿم سانگ
'فَاذكُرونِي اَذكُركُم' توکي بہ آهي تانگھ

سچو آهي تنهنجو وعدو تڏهن پيو اٿم فائدو
وار نہ آهيان واندو نيهن جي ڪاڏم نانگ

لڳي آهي تنهنجي لوري، جيءَ اندر ۾ جهوري
جند جان مون آ گهوري، برهہ سٽائي بانگ

جانڻ چن لڏو جانو ماٺهو چون مستانو
ڪي ٿا چون حيوانو مون آهيان مجنونءَ وانگ

بيت

تسبيح

چپ چورڻ تسبيح سورڻ، اهو ڪم ٺڳن
مردن لڌو ماٺ مان، ڳولي ماڳ مڳن
اورن ڏورن اسم کي، واتائون ڪين وڳن
لوهه منجهان لعل ٿيا، ٿا پارس ساڻ لڳن
طلسم جي تسبيح کي، ٽوڙيائون ٺڳن
ميجوتي محروم ٿيا، اهي پير پڳن
جانڻ چن چئي اهڙي درس ڏڳن وچي جوڳين لڌو جوءِ کي

بيت

تڪبر

1

چو ڪرين ٿا ڪئون ميان! تڪبر جيڏي تڏ؟
هتئون نتو هيٺ ٿيئين، هوڏ گهٽي تئي هڏ
ڏيهاڙي ڏينهن ۾ قبر ڪريئي تي سڏ
خبردار خيال ڪر، هڪ واحد کي تئي وڏ
جانڻ چن چوي لڏ، چاڻ لڏين تو لوڪ مئون

2

بندا بانور چو ڪرين؟ تون پيدا منجهان گهار
ٿا منجهائون ٿا ٿيئين، پنهنجو پاڻ پچار
پلين تون ڪيئن پيٽ ۾ ڏس قادر جي هيءَ ڪار
جائي پچاڻا جڳ ۾ ٿيئي عزت اڪيچار
هتاءِ هستي هوڏ کي، تڪبر ڇڏي ڏي تار
دز ڪيڙي ڇڏ دل مان، انهيءَ خوجي ۾ ٿئي خار
حياتي انسان جي، ڀاڱا تي پئي چار
صغيري بي سمجهه هئي، جواني ۾ رک جار
اڏ وهي اک نه پٽين، پيري تي بيڪار
جانڻ چن گذان سدا نوڙت نياز سان

ڪافي

توبہ توبہ

ـ آئون تہ ڪئي آ توبہ توبہ!

حجت ڪانهي هوت سان
ذات زور آور توبہ توبہ!

ڪجھ نہ ڪمايم ڪڏهن
خرچ نہ ڪنيم توبہ توبہ!

رهبر رسجان راهہ ۾
واٽ اويڙي توبہ توبہ!

جانڻ چن جون زاريون
قبول وجهندين توبہ توبہ

ڪافي

تون ئي تون

"مون" نہ هجان شال "مان" نہ هجي
ٿون هُجين مهديا تون

"مان" ۽ "مون" کي مار تون موليٰ
سرڪار تنهنجي آهي بالا
ٻي چان نڪي هجي چون
تون هجين مهديا تون

"مان" ۽ "مون"، جنهن وٽ آئي
ڪتيل بازي تنهن آ هارائي
تن جون جايون ڏٺيون سين سڃون
تون هجين مهديا تون

اول بہ تون آن، آخر بہ تون آن
باطن بہ تون آن، ظاهر بہ تون آن
هِتي بہ تون، هُتي بہ تون
تون هجين مهدي! تون

جاڻ چن تنهنجا ڳڻ تو ڳائي
پاڪي ڪڏهن ڪين پڏائي
شال وحدت منجهہ ويون
تون هجين مهدي! تون

بيت

پاڪ، پليت

صغير هئين تہ "پاڪ"، ڪبير ٿيئين تہ "پليت"
ڪلهہ هئين اڄ هيئن، اها ڪهڙي آهي ريت؟
آهين سر ساڳو تون، ڪڏهن ناهين پليت
"مُوتُو قَبَل اَنت مُوتُو"، رکيئي نہ سيت
جاڻ چن چوي منهنجي پئي وڃي نيت
توکي وڏائي آهي پليت ڪيو

نظم

پاڪستان

پاڪستان چوي توکي ايوب صدر
"ٻڌ منهنجي خبر"
"علامہ اقبال" اپاءُ ڪيو
تنهن تي "قائداعظم" آهي عمل ڪيو
مون کي جوان جناح "پاڪستان" ڪيو
ورتو ملڪ "مستر"

"لياقت علي" ٻه لائق هو
منهنجو دوست دلي مون تي شائق هو
فرمانبردار ڏاڍو فائق هو
هو نيڪ نظر

بعد انهن جي مون آيرو هئس
ڏاڍو ڏکن ۾ ڏيرو هئس
سواءِ پردي جي پڌرو هئس
هو غم سان گذر

"جاگيرون ختم"، قائداعظم چيو
تنهن کي ختم اڃي توئي ڪيو
بي ريا ءَ نه تو ڪنهن جو رايو ڪيو
پڳوئي ڪوٽ ڪفر

پاڪستان آهيان، مون پاڪ حرم
هڪڙو تو ماري مون کي شرم
تنهنجي هوندي رشوت جي آ بازار گرم
ڪڍي صاف تون ڪر

رشوت جي مردي کي ڪر تون دفن
پاڪ ٿئي منهنجو سارو صحن
راشين جو بند ٿئي دست دهن
اڄ تون اقرار ڪر

جي پورو منهنجو فرمان ڪندين
پوءِ دنيا سڄي حيران ڪندين
هندستان کي ٻه پاڪستان ڪندين
هڻ نعرو تون نر

Scanned with CamScanner

باقي رهي آ مون ۾ هڪڙي خلت
منهنجي شان سان جنهن جي ناهي ملت
تڙي ڇڏ تنهن کي، ٿئي مون کي صحت
وڃي مرض مگر

مون جيڪو جانڻ چن آهيان
مون اهوئي پاڪستان آهيان
"جناح" آهيان "اقبال" . آهيان
اعتبار تون ڪر

بيت

پاڻ

1

جانب انهيءَ جوءِ جو ڏاتر ڏنم ڏس
'اَلاِنسان سَرَي وَانا سَرهُ'، گاروڙي ويا هي گس
پيهي ڏس تون پاڻ ۾، پاڻئون پرين پس
جانڻ چن چوي رس، پنهنجو اٿئي پاڻ ۾

2

پاڻ کي پاسي ڪيان، ڪين پنهنجو ڄاڻان پاڻ؟
"اَلاِنسان سِرَي وَانا سِرهُ"، لاشڪ آهيون پاڻ
پولا سپ پيچي ويا، انهيءَ آيت ساڻ
"وَفِي اَنفسڪُم افلا تَبصرُون"، اسين ڄاڻي وياسين ڄاڻ
"وَنَحن اَقَرب اَليَہ منَ حَبَل اَلوَرِيد"، اها ثابوتي اٿئون ساڻ
ويساهہ جن ويهي ويو تن کي ڏينهنڪ مليا ڏاڻ
جنهن جا ڳولا آهيون، اهي آهيون اسان پاڻ
جانڻ چن پڪ ڄاڻ، صحيح سڃاتاسين سپرين

Scanned with CamScanner

3

ترڪ دنيا ترڪ عقبيٰ، ترڪ ترڪ و ترڪ
جن سڄاتو پاڻ کي، تن ڪيو موليٰ ترڪ
ٻوڙو ٻيائي جو پٽيائون، پاڻ ۾ پنهنجي پرک
چن جانڻ چئي غرق، اهي پالها ناهن پاڻ ڪئون

ڪافيون

ڪافي 1

”وَفِي اَنفسڪُم“ سچ!
پاڻئون لڌم پئي پڪ
وچي هڪ سان ٿياسين هڪ

ملان قاضي پڙهي ٻڌائن
ويساهہ تنهن تي تر جو نہ آين
لهي پيا اٽن ڪک

مسجد مندر منهنجو ڇا هي
ڪين وڃان مون اوڏانهن ڪاهي
شرڪ ويا سڀ شڪ

مڪو آهيان مدينو آهيان
گنگا جمنا سمندر آهيان
هتڙي ليي پيو حق

”مهدي“ هادي جام پياريو
جيئي جهانيان آهي جيئاريو
موکيءَ ٻاريو مچ

ساقي اها تا سرڪ پيارن
ورهين جا تا مئل جيئارن
جانڻ چن چوي اڄ

ڪافي 2

پاڻ کي صحيحي سڃاڻ، پل لهي پيو پولو
پسيم صورت پنهنجي، جنهن جو هيس ڳولو

'مَن عَرفَ نَفَسه فَقَد عَرَفَ رَبَه'
ڏٺم ته الله آهيان، آدم جو اٿم ولو!

هت اچان ها ڪينڪي، پر ذوق ضرورت ڪئي
پنهنجي حسن پاڻ کي، شوق ڏٺم شعلو

ڪل تي آهيان قادر، زابرن تي زابر
صبر ڪم به منهنجو، توريم ماسو تولو

هر جاءِ هڪو آهيان، ڪاٿهين نه ٻِڪو آهيان
ٿي جانڻ چن لِڪو آهيان، آهيان غلام گولو

ڪافي 3

پاڻ کي ڏاٺم اور ٺهڻ لاءِ، ڏهي ٿيس سبحان!
"مان ۽ مون"، جڏهن مون وٽ هئي
تون ئي تون، تڏهين مون وٽ نه هئي
تڏهين هيس نادان
جتي آ لاهه اتي نه آبادي
لاهن ۾ آ وڏي بربادي
اتي آهي ويران
لوڏي پنهنجو لاهه ڪڍيو مون
مون وٽ آئي، تون ئي تون تون
پوءِ ٿيس سلطان
وڏائي پنهنجي کي ماري ميڃايم
'وَفِي اَنفُسَڪُم'، سيني سمايم
پوءِ جانڻ چن ٿيس جوان

ڪافي 4

پاڻ وڃايم پاڻ ۾، تڏهن پاڻئون لڌم پاڻ، وو يار
پاڻئون سوا مون ڪين ليان ٿو ٻي نہ ڪنهن سان ٻاڻ، وو يار

"مان ۽ مون" جڏهن مون وٿان وئي
پاڻ تي نظر تڏهن پئي
ديوار دوئي جي گم ٿي وئي
ڏاڻ ۾ ڏٺم پاڻ، وويار

دوزخ، بهشت کي ترڪ ڪيوسي
حورون جو نہ درڪ پيوسي
پنهنجي وصال جو ورق وريوسي
ڪا نہ رهي آ ڪاڻ، وو يار

پاڻ سڃاتم وئي گمراهي
منهنجو ناهي باپ نہ مائي
ڪانہ ڪپي تي ٻي همراهي
پاڻ سان آهيان ساڻ، وو يار

جانڻ چن پنهنجو نام ڏاريم
بشري بوتو بيک بنايم
پنهجي لاءِ محلات ٺاهيم
ماپيس ٻئي نہ ماڻ، وو يار

ڪافي 5

پاڻ کي ڍاهي پاڻ کي ٺاهيم
پاڻ سان لاٿم نيهن

"لا اِلہ" جي ڪين چوان ها
"اِلا الله" ڪين هجان ها
ميم ۾ آيس هيئن

نفي منجهان اثبات تي آيس
هر صورت ۾ تڏهن سمايس
محبت وسايو مينهن

'فِيهِ مِن رُوحي' جي رمز رلايم
آدم کي تڏهن سجدو ڪرايم
اتي آهيان مون شينهن

فنا بقا جو سير سمورو
جانڻ چن ۾ ڪري پورو
رهان ٿو راتيان ڏينهن

ڪافي 6

"ونحن اقرب" ويٺو آهيان
پاڻ ٿو ٻوليان پاڻ ٻڌايان

ٻاهر شيشو اندر شمع هان
پاڻ تي مست پاڻ همہ هان
پاڻ سان پاڻ ٿو رمز رلايان

پاڻ هان سلطان پاڻ سڪندر
پاڻ سپاهي پاڻ گداگر
پاڻ ٿو عشق جي ڇير وڄايان

پاڻ هان احد پاڻ هان احمد
پاڻ هان موسيٰ طور ڪيان پنڌ
پاڻ ٿي حاڪم حڪم هلايان

پاڻ هان مطلوب، پاڻ هان طالب
پاڻ هان خلق، پاڻ هان غالب
پاڻ ٿو جانڻ چن سڏائيان

Scanned with CamScanner

ڪافي 7

پاڻ ڏئي تو پاڻ وٺي تو
پاڻ چوي تو "آهي الله"

پنهنجي اثباتي، پنهنجي ٻولي
سنتُ ڪو سمجهي، ساڏو پيرولي
'قُل هُو الله اَحد الله، پاڻ چوي تو "آهي الله"

الله اچي ڪئي پنهنجي اثباتي
موسيٰ اها رمز نہ ڇاتي
"لن تراني" چيس الله، پاڻ چوي تو "آهي الله"

"ڪل شيءِ محيط "آهي مرڪز موليٰ
شاهد سندس ڪلام الله
عشق ڏني اتس اها صلاح، پاڻ چوي تو "آهي الله"

پاڻ پاسينگر، پاڻ آهي ٻيڙو
پاڻ سان پاڻ ئي آهي پيڙو
پاڻ سمندر پاڻ ملاح، پاڻ چوي تو "آهي الله"

جاڻ چن آهي صاف سچاتو
فيض فنا مؤن آهي پاتو
"مهدي" ٻڌايم تاج ڪلاهہ پاڻ چوي تو "آهي الله"

ڪافي

ٻاند

لڳو اتم ساڻ پاند پڪن
آئون تہ ڪچي آهيان ڪميٽي

- مون منجهہ لڪ مدايون، پلا پلايون ٿا ڪن
- هٿ "مهدي" جي هٿ پر، ننگ نباهيو ٿا نين

- 'فاذڪروني' مون ڪيو 'اذڪرڪم' ڪيو انهن
- گونگو ٻوڙو نہ ڪپي، تنهن کي ڏيان مون ٻن
- سارو ساٿ جانڻ چن جو پرين پار ٽا ڪن

سرائڪي ڏوهيڙو

ٻَنْ

مذهب والا تون ڪيون پيا پِٽيندائين؟ اها عشق گهتي هي بازي
ذات پنج تن دي ناهين سڃاتئي، اها هي ذات خدا دي
الله ڪڏانهن بہ ناهين مردا، تون الاهيت ڪنون ٽيئين باغي
حد دي وچ پيا غوطي کاوندائين، حد لاحد لنگهہ ڳئي غازي
"من رانِي فَقَد راءَ الحَق"، هوڪا هلايا هادي
آکي جانڻ چن مذهب مرٽا چوڙ ڏي، اصلي اها هي ڦڪي فسادي!

ڪافي

پرايو

تون پاڻ پرايو آهين
پراين کي ڇو پنهنجو ڪرين ٿو

پٽ پرايو زال پرائي، مال عيال اٿئي مالي پرائي
ٽانو ٽپو ٽئي ٽالهي پرائي، ڪجهہ نہ هلندئي ساڻ
مفت اجايو ڪنهن لاءِ مرين ٿو

حرس وڌيئي تو عمر ڪٽي تي، ڏينهون ڏينهن پوئتي هٽي تي
قبر تو لاءِ وات پٽي تي، غفلت ۾ آن غلطان
ڏيان نہ تنهن جو ڪو تون ڏرين ٿو

هٽ پرائو هٽي پرائي، سودو سود سٽي پرائي
منڊل مانڊاٽو مٽي پرائي، "فاذڪروني" فرمان
ساجهر اوڏانهين ڇو نہ سِرين ٿو؟

جانڻ چن ڪر فهم فڪر تون، ورد وجود ۾ چوري ڪر تون
ڪسيل ڪوٺاري ڪر اوجر، تون ٿي نفي اثبات
گهير انهيءَ ۾ چو نہ گهڙين تو؟

بيت

پري

پري جاٽن پاڻ ڪؤن، ڪن وات پٽي واڪا
پري سڏ سيڪا ڪري، ڏئي ويجهو ڪن ڪا ڪا
گهر ۾ وينو گهوٽ آ، ٻاهر ڪن ٻاڪا
وِٽي ناهي وار جي، سمجهي ٿي سا ڪا
جانڻ چن چئي جهاڪا، اسان لنگهي وياسين لِڪيون

بيت

پَسَن پِرَ کي

1

پسڻو هجيئي پِرَ کي، تہ من محراب تون ٺاهہ
نشاني نرڙ جي، داغ انهيءَ کي ڏاهہ
ظاهر تو ذهد ڪرين، ماڻهو مڃائڻ لاءِ
تہ ڏسن پلي ڏيهہ ۾، 'هي بہ بزرگ آهہ!'
لڪيل جيڪو لوڪ ڪئون، تون اهو ڪم ڪماءِ
تنهنجو ڪم ڪريم سان، تنهنجو تو منجهہ آهہ
جيڪي جو ڪجهہ تون ڪرين، ڳجهو هن ڪئون ناهہ
"وَفِي اَنفُسَڪُم اَفَلا تُبَصرُون"، جوڙيو وينو آ جاءِ
جانڻ چن چئي جنهين، اُتي ڪئي آ نرت نگاهہ
اهي وڏي ساڻ ويساهہ، گُرَ سان گاروڙي گڏيا

2

پسڻو هجيئي پِرَ کي، تہ نفي ناد وڄاءِ
هٿن گوڏن موت نہ آ، نڪي نرڙ گساءِ

Scanned with CamScanner

’ڪُل نَفُس ذائِقَتَ الموت‘، تنهن کي ڪم ڪراءِ
”قالوُ ابليٰ“ جي قول ڏي، انهيءَ وعدي ڏي واجهاءِ
”مُوتُو قَبَل اَنتَ مُوتُو“، مانجهي مرد ملهاءِ
جاڻ چن هن راهه، ڳُرَ سَان ڳاروڙي ڳڏيا

3

پسٽو هجيئي پِرَ کي، ته ملهه وڏي کي مار
سندرو ٻڌ صبر جو توحيدي تلوار
متو تنهن مُئي جو کتي ڇڏ ڪاپار
فڪر جي ڦرهيءَ کي، نڪي ويل وسار
جاڻ چن هن پار، ڳُرَ سان ڳاروڙي ڳڏيا

4

پسٽو هجيئي پِرَ کي، ته هنبارن ۾ هڻ
تو ۾ خزاني ڪاڻ آ، وڃ نه ٻئي آتڻ
اِيئن چرخو چور تون، چپ نه ڪن چڻ پڻ
اَنئي پهر عجيب جي، اندر ۾ اُڻ ٽُڻ
وڃي ڇڏ وجود مان، وڏائي جو وڻ
جاڻ چن چوي هيئن پڻ، پوءِ ڳُرَ سان ڳاروڙي ڳڏيا

5

پسٽو هجيئي پِرَ کي، ته ڏي دين دنيا کي ڌِڪو
ٻاهر ”ڪافر“ ڪوٺنئي، اندر سونو سِڪو
ڪڻ ملامت مرد تي، لوڪ ۾ لِڪو لِڪو
متائينءَ کي ماتِ ڪري، تي وڃ جهڪو جهڪو
تون کي چون ”قوت“، تون ٻول نه ٻاڙو ڦِڪو
جاڻ چن چئي جنهين وٽ آهِڪو اهي ڳُرَ سان ڳاروڙي ڳڏيا

6

پسٽو هجيئي پِرَ کي، ته ذڪر ڇڏ زبان
چڱي طرح چوري ڪر، پڇاءِ پهلوان
بدمعاشي برهه جي، آٽي رک اعوان

سزا سئو ڏهين جي، سهائج سجان
پاءِ سڳي جي مارڻ جو خوني ٻڄ خان
تارون وٺ تنبور جون، ڏيئي چڏ فرقان
دم جي دنبوري سان، تندون وهائج تان
ماڻهو چونئي ملڪ جا، "ڪيئن تيئن ڪفران؟"
ٻاهر ٻنهي جهانن کان، نڪري تي نشان
اهڙيون ڏارين عادتون، تڏهن تيئن جوان
جانڻ چن چوي تڏهن مليئي ماڻ، محبوبن جي مجلس ۾

سرائڪي ڏوهيڙو

'رَحمَتُ العلِمِين' ذات پنج تن دي، باقي ڪهڙا شڪ اي
"اَنا اَحمَدَ بِلا مِيم" احد، احمد، هڪ اي
"محمد" بن ڪي اتڙي آيا، ميم دا ڪرڪي لِڪ اي
"مَن رانِي فقد راءِ الحَق"، حق اهو ئي "حق" اي
اهو جنهن ڪون اعتبار نهين، اهو ڪافر سو مشرڪ اي
گونگا ٻوڙا الله مين چوڙيا، ڪن نہ جنهن ڪون اک اي
هٿ نہ پير جنهن ڪون جلوه، جنهن وچ ڪونهي ڪک اي
اهو نڪوئي هي نڪو ليسئي، تنهن ڪون ڳولڻ جک اي
آکي جانڻ چن مين مول نہ مڙسان، ميڏي "عربي" ڍول تي پڪ اي

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

پنج تن پاڪ

ڪافي 1

پياري حسن حسين امير ڏونهين
جيڪي ساري امت دي پير ڏونهين

ميڪون حب تہ هميشه حيدر دي
منتي محمد دي برادر دي
مينڪون سڪڙي تسان دي سير ڏونهين

نبي هڪ هڪ انگل منيندا هي
اپڻي سر تي قدم ڏرا ويندا هي
ڪيتس هٿ هٿ وچ شبير ڏونهين

ڪتي "شمرا" هي ڪتي شان ويکو
اهڙي طاقت ٻيا ڪيڏا پيار ويکو
آئي قتل قضا تقدير ڏونهين

اهو داغ تہ دل ڪون دردان دا
صدقا ڪون چاتا مين امامان دا
جانڻ چن ماتم ڪر معصومان دا
اکيان روز روئن پلي نير ڏونهين

ڪافي 2

واهہ واهہ پنج تن دين سکايا
مومنان دي لاءِ اهو رستا بنايا

پنج تن دا اي سردار عالي
پاڪ محمد دوجگ والي
گهر دشمن دي پچڻ هي آيا
واهہ واهہ پنج تن دين سکايا

هر مظهر دا مالڪ حيدر
سوالي آوي ول وجي نہ ٻي در
شربت قاتل ڪون هي پلايا
واهہ واهہ پنج تن دين سکايا

پاڪ بتول دي ويکو شفقت
باري بلاشڪ سندس رحمت
جنهن "شمر يزيد" ڪون پهلي چڙايا
واهه واهه پنج تن دين سکايا

حسن ڏي آيا، جام زهر دا
ساڙڻ والا بر بحر دا
زهر الايا، تب نہ ولايا
واهه واهه پنج تن دين سکايا

حسينڻ ڪيتي ڪربل تياري
سختي ڪربل مينگهہ ملهاري
دين محمد دا ديرا ڇمايا
واهه واهه پنج تن دين سکايا

اها رمز هي التي، الٿ ڪو ڄاڻي
بن رهبر ٻيا ڪونہ پڇاڻي
"مهدي" اسان ڪون ملڪ گهمايا
واهه واهه پنج تن دين سکايا

چوڏانهن طبق چڪر ڦريوسي
هر جاءِ پنج تن پاڪ ڏٺوسي
جانڻ چن هي اُلٿ سمايا
واهه واهه پنج تن دين سکايا

ڪافي 3

مذهب وارن ميان! پنج تن ناهي سڃاتو
اها مام آهي مخفي، ڳجهو راز ڪين ڄاتو

Scanned with CamScanner

گمراهہ ٿاهہ ٿا ٿاهن، عالي شان ٿا جهڪائن
جيئن چٽن جا نالا، پاڪن جا ٿا ٻڌائن
حسين رنج آهي، مون کي پيو آ پتو

ناجائز شعر ٿاهن، پنج تن پاڪ رنج آهن
مون کي قسم خدا جو مالڪ نٿا پيا چاهن
سمنڊ بيڪنارو فاسقن نہ فيض پاتو

قصو هي ڪربلا جو رندن پروڙيو آهي
اهو ڪم هئو ڏٺين جو "شمر" "يزيد" چاهي!
مالڪن انهيءَ مزي کي، ڪيو خريد کاتو

'عَلِيُ العَظِيم' علي، خالق خود آ جلي
شريعت بنايو احمد، پنج تن پاڪ هڪ رلي
صوفي لنگهي ويا لاحد، انهيءَ پڙ ۾ پير پاتو

ٻڌو حديث آهي، 'لحَمَڪ لحمي' ٻڌاءِ
'دَمَڪ دَمِي' چيو دلبر، 'رُوحَڪَ رُوحِي' رلاءِ
"جِسمَڪ جِسمِي" جدا ناهي هڪ آ بدن بوتو

'انا احمد' آهي، 'بلاميم' ٻڌاءِ
اسم ذات آهي هڪڙي، تنهن ۾ ڪو شڪ ناهي
جانڻ چن پنهنجي، خالق سان نيهن لاتو

ڪافي 4

سچا اٿم اباڻا، سنياريائون وطن کي
اميرن پنهنجي، پاڙيو آ سخن کي

'ڪنف' ڪان اڳئي، وچن هو ويڙيچن
ڪيائون قول پورو طاقت ڇا ڪوفين کي

ويل سي وهي ويا موٽي ماڳ پنهنجي
ڪري دين سان ويا، پرتو گهرن کي

مون بہ اج سياڻي، ويڙيچن ڏي ويندس
چوندس اتي نيئي، مرحبا ادن کي

ميندي موڙ ڳانا، ڏرئون هٿا ڏٽين کي
اچا تائين اها اٽن، لالائي لڳن کي

پرين پاڪ پنج تن، هت بہ رهن ٿا
اچن ڪين ٿا پيا، نظر بي نظر کي

جانڻ چن چئي مخفي، ڪي رند راز ڄاڻن
ڪل عام ڪهڙي، خبر بي خبر کي؟

ڪافي ۵

جن کي پنج تن پاڪ جي ناهي سڃاڻ
"جانوءَ" کي تن جي، ڪانهي ڪا ڪاڻ

"شاهہ" سڏاءِ توڙي "سڪندر"
ملان قاضي توڙي تونگر
بيائي جو جن کي لڳي ويو ٻاڻ

اِسم الله، جسم پنج تن
دائم قائم واحد آدم
قلندري آهي اهوئي ڄاڻ

معشوق هو عرش تي، عاشق اتي هٿا
آيو معشوق فرش تي عاشق اچي ويا
قلندرن وجي ڏنو وٿاڻ

Scanned with CamScanner

وحدت ڪثرت آهي واحد
”ڪُلَ شيءِ مُحِيط“ فرقان شاهد
مذهبن ملڪ ۾ وڌو مانڌاڻ

مذهبن وڌو آ خلق ۾ خلل
هر گهر ۾ آهي دوئي ڪي دخل
گمراهيءَ جو پيتئون سيباڻ

”لا فرقو بين“ فرقان ڇڏي ويا
ڪاذب ڪوڙ جا اڏا اڏي ويا
باغين جي آهي بنا حق تاڻ

ڪلمون توحيد جو عام نہ پڙهيو
الف وساري لام ڏي لڙيو
ڪلمي جي تن ڪئي نہ پڇاڻ

”مهدي“ امام الف پڙهايم
جاڻ چن چئي سيني سمايم
جانو آ سگ، شل وٺيو ويندا ساڻ

بيت

پنهل

1

تون پارس پنهل ڪيچ ڌڻي، مان لانگوٺي لوٺي
مان فنا تون بقا، تنهنجي قائم آ چوٽي
ٻاجهہ مٿائون ٻاجهہ ڪرين، موهن تون موٺي
ڏسي جاڻ چن وٺ ڪوٺي، مٿان مون ڪان منهن مٿين

2

تون پارس پنهل ڪيچ ڌڻي مان لُنبي مَنجهائون لوڪ
ڪوجهي آهيان ڪملي، توڪون ڪري لوڪ

ٻاجهارل ٻاجھ ڪرين، واھ واھ ڪري لوڪ
جانب جانڻ چن جي، سبز ڪرين تون سوڪ
متان ڏسي ٿوڪون لوڪ، مون ڪان منهن مٿيين

3

تون پارس پنهل ڪيچ ڌڻي، مان پنيوري پولي
رهبر اتي رسين، جتي چوھ وڏي چولي
تون آهين 'رحمت العالمين'، مون جهلي آ جهولي
انگ نہ اٿم اوڇرو اٿم چاڪن سان چولي
مان ٻانهي تون آن سائين، تنهن جي گولن جي گولي
جانب جانڻ چن جي، توسان ٻانهپ جي ٻولي
ڏسي ڏوھ پري ڏولي، متان مون ڪان منهن مٿين

4

تون پارس پنهل ڪيچ ڌڻي، مون ڪکي ڪٿياڻي
اوکي ويل اچي ٿيئن، جانڻ چن سان ساٿي
ڏسي عيبن هاڻي، متان مون ڪان منهن مٿين

5

تون پارس پنهل ڪيچ ڌڻي، مون ڪميڻي ڪمذات
آڻ سرندي سيڪو ٿري، تنهنجي سرندي ٿري ذات
جانڻ چن جي گناهن جي، بيحد آهي بات
متان ڏسي پوڻي ذات، مون ڪان منهن مٿين

ڪافيون

ڪافي 1

ڪيچي مون سان قول ڪري ويو
ڪاڏي ويو ڪوهيارل ڪاڏي ويو ڪوهيارل، الا هي الا
اتر ڏکڻ مون ڳوليان، ڪين اولهہ ۽ اوير

ڳوليان ڳوٺ گليون گليون، مون سينَ هٽان در در الاهي الا

لولي سورن جي ڙي سرتيون، مون کي ڏني مادر
روئيندي، پڙهندي وتان مان، دردن جو دفتر، الاهي الا

جاڻ چن نماڻيءَ جي توکي، پارت آهي پنهل
دير نہ ڪر دلگير سان، سگهو ويچاري ڏي ور، الاهي الا

ڪافي 2

آيو ڪيچ ڏٽي، ڪيڏو ملڪ هٽي
قربان ٿيان!
آيو ملڪ جو مالڪ ڪا ڳالهہ ڳٽي
بيٺيءَ ٻانيڻ لاءِ، بيٺو لاٽا لٽي
ڏسو سسئي لاءِ تو ڏوہي ٻٽي
سر ساهہ ڏيان

ڪئي سسيون پنهل تو لاءِ سِڪنديون وتن
وڇڙئي ڍور جيئان، اهي ٻڪنديون وتن
تو ڏي لِئي پائڻ لاءِ لڪنديون وتن
ڪئي راتيان ڏينهان

ڇڏي سسئي پنهل کي ننڊ ڇو تي سُتي
آندو عشق اگڻ نہ هئين جوڙ جتي
ڦيريون ڦهر وڃاءِ پوءِ اُٿي
جيڪر زهر پيان

جاڻ چن پنهل ڪر ووڙڻ وس
تون آن لوهہ لڙهيل وڃي پارس پس
ڏسيو "مهدي" تو کي گهوٽ جو گس
اها جُوءِ ميان!

Scanned with CamScanner

ڪافي 3

آيو ڪيچان پنهل، لُٽِي سسئي جي دل
تڏهن ٿي دانهون ڪيان

آندو عشق ذري، ايڏو قصد ڪري
ڪيڏو ڪيچ پري، آيو ساٿ پري
ورتا سور سسئي واپار ڪري
تڏهن ٿي آهون ڪيان

نہ ڪر جاڙ جبل، آهيان ڏاڍي ڏڌل
وڃان پٺيان پنهل، آهيانِ بولين ٻڌل
ميثاقي مهل، اتم قول ٿيل
تڏهن ٿي ڪاهون ڪيان

بي ترس ڏونگر، نٿو منت مڃي
ملندو نيٺ پنهل، ڪنديسانءِ پورا پيچي
ڪندو ڪانڌ ڪمينيءَ سان نيٺ چڱي
ٿي الاهون ڪيان

جاڻ چن صبر، پنهل ئي ووڙ نہ ٽر
آهي تنهنجي اندر، ويهي ڳول مگر
انهيءَ ويڙ وجودي پنهنجي ڇاتي اندر
ٿي نگاهون ڪيان

ڪافي 4

پنهل وٺيو ٿي اچان، تڏهن ٿي مان نچان!
جيڏيون! مون سان پنهل پاڻ بہ نچي ٿو!

نشو ڪيو اٿم نيهن جو الوڙي ميان
ڏينهون ڏينهن ٿي مچان! تڏهن ٿي مان نچان!
جيڏيون! مون سان پنهل پاڻ بہ نچي ٿو!

شرابڻ آهيان شوق جي، الوڙي ميان
برهه سان تي بچان! تڏهن تي مون نچان!
جيڏيون! مون سان پنهل پاڻ به نچي ٿو!

ديوار پڳي اٿم دوئيءَ جي، الوڙي ميان
وڃي وئي آ وِچان! تڏهن تي مون نچان!
جيڏيون! مون سان پنهل پاڻ به نچي ٿو!

آهي جس جتن کي، الوڙي ميان
مون مٺون ڪيڏيون اٿن ڪچان! تڏهن تي مون نچان!
جيڏيون! مون سان پنهل پاڻ به نچي ٿو!

عشق جي آڙاهه ۾، الوڙي ميان
پتنگ جيئان تي پچان! تڏهن تي مون نچان!
جيڏيون! مون سان پنهل پاڻ به نچي ٿو!

رمز رندي جانڻ چن چوي، الوڙي ميان
راز انهيءَ تي رچان! تڏهن تي مون نچان!
جيڏيون! مون سان پنهل پاڻ به نچي ٿو!

بيت

پهرو

پهرو بيهارين پاڻ تي، توکي ڊوهڙ آهي ڏپُ
نيت تنهنجي نانگ آ، سيني سريئي ٿو سپُ
"اِنَ اَولِياءَ الله لاخَوفَ عَلَيهِم وَلاهُم يَحزَنُون"، شرڪ نه تنين کي شڪُ
جانڻ چن چوي جن کي مليو حق، خوف نه خطرو تن کي

ڪافي

ڦريون مومن

ڦريون مومن ڪير آ، جيڪو عشق جي سوليءَ چڙهيو؟
پاڻ کي فدا ڪري آڙ ڪنهن نہ اڙيو

توريت ڪلهہ، زبور ڪلهہ، انجيل ڪلهہ فرقان ڪلهہ
پنجون ڪتاب اولين آ، جنهن ساڻ هي آ دوجڳ جڙيو

"پنج تن" پنج، "رڪن" پنج، "ڪعبا" پنج، "ڪتاب" پنج
پنجن جي جن پرکا نہ ڪئي، تڏهن اٿن دوئيءَ جو دڙو

جيڪو "في لوح محفوظ" ٿيو اتي پاتو وڃي مون لِيئو
پنجون ڪتاب معلوم ٿيو تڏهن پاتو آهي مون چڙو

هي خاص خاصن جي خبر، مذهب انهيءَ کان بي خبر
عشق جي تکي تبر، جوئي وڍيو سوئي وڙيو

هي جاني چن اثبات ڪئي، ڏسي لاهوتيءَ لات ڪئي
پنهنجي تن اندر تجلات ڪئي، آهي موج "مهدي" جي مڙهيو

نظم

پيٽ

لٿي پيٽ جي مون کي، ڪا ڳڻتي نہ آهي
جنهن ڏاريو آ مون کي، سو چاريندو آهي

نڪو بهشت گهران، نہ حورن قصوران
دوزخ جي ڪا مون کي پرواهہ ناهي

گهران ڪين دولت، زماني جي عظمت
باقي "طالب المولىٰ" هي واپار آهي

Scanned with CamScanner

مليو مون سان "مهدي" منهنجو آهي هادي
ڏني آ ڏات ڏاتر، هو ڏاتار آهي

باقي آهي بهانو رياضت جو خانو
جانڻ چن ڪي ڏاڍو قرار آهي

ڪافي

پيچر واهه

پڌ چيف صاحب پيچر تو پڪاري
آهي اپيل منهنجي ڏک تو آزاري

ايڪڙ هزارين غير آباد ٿي ويا
مال ۽ ماڻهو تاراج ٿي ويا
هوندي سوندي مون کي ميار ٿي ماري

منهنجو نام "پيچر"، پيچون مون پياريان
انبار ان جا، موتي، لعل ڏاريان
چڏيان چو نہ جيڪر مرده جيئاري

فقيري اميري ڏني توکي "مهدي"
شاخ ۽ منهنجي ڪري چڏ شادي
ملي پاڻ ۾ ٻئي، چڏيون اجارا پياري

پاڻي ٿئي سجايو وهي تو اجايو
ڪنهن ڪم نہ آيو
ڏنڊين منجهہ تو ڏاري

چوڏهين سن ۾ يار رک يادگار
سگهو جاڳ جاني
چڏين مت وساري

Scanned with CamScanner

رياضت راهه عبادت ڪيدي آ
سدائين جواني ڪڏهن نه پيدي آ
ٿين بر بهاريون، عالم چڏ اوجاري

مون آهيان دادو ضلعو ڪرڪو منهنجو بلو
ڪم آ آبادي، ايئن پيو نه ضلعو
ٿيان سبز سائو، شڪر گذاري

اهڙي اسڪيم ٺاهيائون، مون کي مٽايائون
مون پٽ درياءَ جو، مون کي ڏهنو بنايائون
ڪيائون نار نالي، منهنجو حق ماري

"جهانيان" جهان جو "مهدي" آهي والي
ڏنائين پاڻي هٿ تنهنجي، "جاڻ چن" آ مالهي
ڪري عرض آرائين، ڪويل تي تنواري

بيت

پيري بزرگي شاهي، مخدومي، شيخي

پيريءَ ڪئون پري ٿي، بزرگي ڪئون بيزار
شيخ شيوخي لقب کي، هڪارئون هار
ميجوتي ماڻهن جي، بيحد اٿئي بيڪار
"دوزخي" دنيا ۾ چوئئي مر چوڏار
جاڻ چن چوي جڳ ۾، اهڙا ڏاڳا ڏار
پوءِ عاشق انهيءَ پار، اوڏو ٿيئين الله کي

ڪافيون

ڪافي 1

پيري، مخدومي برباد ڪري پوءِ عشق جي چاڙهي تي چڙهٽو آ
شيخي مشائخي شو ڇڏي، بدمعاش برهه جو بڻٽو آ

Scanned with CamScanner

منجهان منجهہ ميدان جو آهي
ڪاهي چڙهہ تون ڪنڌار تي ڪاهي
سورهيہ سان ڪر سندرو ساهي
جوان جوڌي سان لڙڻو آ

علم عقل اتي تيندئي نہ رهبر
پاڻي ولوڙڻ مکڻ نہ آکر
عشق سوا برباد عمر
آڙ ڪنهن نہ اڙڻو آ

طالب موليٰ جو سڌائڻ سوکو
مرد ٿيئڻ آهي اهينجو ۽ اوکو
مادي ڪڪڙ جي بانگ بيڪار
ڪم رنداڻو ڪرڻو آ

مرشد کان وٺ سرڪي سوائي
پير مغان ڪئي آ بالا ٻلائي
صورت سيني منجهہ سمائي
پيو پنو نہ پڙهڻو آ

جاڻ چن ڪئي آ حق جي ٻولي
"مهدي" جي آهيان ٻنگهياڻي ٻولي
مرشد ڪنئي آ ٻالي گولي
لعنت کان نہ لڙڻو آ

ڪافي 2

ٿياسين شاهيءَ پيريءَ کان پري
بزرگيءَ مان بيزار ٿياسين

شاهي پيري ڇڏيا راڄ رلائي، بزرگي بيحد ٻلائي
انهيءَ مذهبن ڪري، لامذهب منظور ڪيوسي

Scanned with CamScanner

امُر آخواني پڄجي پيو پولو رولن تنهن ۾ وڏو آ رولو
'مُوتُو قَبَلَ' مري، فنا بقا جي ملڪ وياسي

'رب العالمين' ناهي نڪرِيو باقي آهي ڇاتي بڪيڙو
اهو خلل پيو اچي کهڙو رندن جي اسان راهه وياسي

ڪنهن کي چئون مومن، ڪنهن کي چئون ڪافر
ڪنهن کي چئون شيعو ڪنهن کي چئون سني
'ڪُل شيءِ مُحِيط' ميلو وحدت جو واپار ڪيوسي

جانڻ چن چوي وحدت وائي، وحدت ڪثرت حق هيڪڙائي
اسان کي الف ڇڏيو آ پڙي، اهو سمنڊ سارو هڪ سرڪ ڪيوسي

بيت

جاڳ

1

نفل ننڊ جن جي سجاڳي آ سنت
ويهي وحدت ۾ رهيا، اشراقي عادت
طبع تعجد تن جي، فڪر ٿين فرحت
پڙهيائون فرض فنا جو ڪيائون سجدو کي صورت
آڙاهه عشق مچايا، روئڻ ٿين راحت
جانڻ چن چئي اهڙي ساڻ الفت، سامين سمهڻ مؤن لڏو

2

سامي سمهن مر اهي، ننڊ ٻه جن جي جاڳ
دم نه خالي دوست کئون، اهو وڏين آ ويراڳ
سامين سگ چني ڇڏيا، لاهي ڇڏيائون لاڳ
'مُوتُوا! قَبَلَ اَنتَ مُوتُو' اها ڪتيائون آڳ
اهڙي طرح انهن کي، ستي مليو سهاڳ
جانڻ چن چوي پيو جاڳه، متان ريس ڪندي رهجي وڃي

Scanned with CamScanner

3

اهي جاڳن نہ جاڳن، جيڪي آهن عبادت
پليتي ڪئون پاڪ ٿيا، وجودي وحدت
جاڻ چن چئي انهن جي، ازلي آ عادت
سامين سان صحبت، ڪري ڏسين تہ ڪل پوئي

4

اهي جاڳن نہ جاڳن جيڪي آهن جونجهاري
ويٺي، بيٺي، هلندي، وجهن نہ گهاري
ستي ننڊ سجاڳ ۾، جوڳيئڙا جاري
کهہ ڪٽئون ڪيائون، خونچا وهاٽا واري
آين پيٽ برهہ جي، بار ڳرو باري
سڄي عمر ساري، چن جاڻ جس انهن کي

5

اهي جاڳن نہ جاڳن، جن سولي ٺاهي سيج
جيئن پاٽي پوک کي، ائين رحمت ريج
بيراڳين تي برهہ جي، بوند اُتي آ پيچ
سولي جن جي سيج، چن جاڻ جس انهن کي

6

اهي جاڳن نہ جاڳن، جيڪي آهن اوجاڳو
ستي ننڊ سجاڳ ۾ سارن پيا ساڳو
پري وڃن نہ پاڻ کئون، جاڳن نہ جاڳو
’فَاذِڪُرُونِي اَذڪُرڪُم‘، واڳي ۾ واڳو
معرفت ماڳو چن جاڻ چئي جوڳين کي مليو

Scanned with CamScanner

ڪافيون

ڪافي 1

اُٿي ستا تون جاڳ
ڇڏ تون ويسر رات ويهاڻي

صبح ٿيو بازار کلي وئي
لعل موتين جي هاڪ هلي وئي
توکي ننڊ جو آهي نياڳ

بازار انهيءَ ۾ سودو هزارين
هڪ تو جيتي پيو تو هاري
جنهن جو پڙائي ڀاڳ

جانڻ چن تون دوڙج دم ۾
اور اسم کي جيءَ جسم ۾
اهو رڳن منجهه راڳ

ڪافي 2

جاڳي تو جاڳي، الله تو جاڳي
الله ڪري ننڊ، تہ ڪانہ بچي ڪا ڪنڊ

اها ڪل انهيءَ کي، برهہ جنهن جي ڀاڳين
جاڳي تو جاڳي الله تو جاڳي

'فَاذِڪُرُونِي آذڪُرڪُمر'، واڳي ۾ واڳي
جاڳي تو جاڳي، الله تو جاڳي

همذات هڪ ٿيو سرت ڏني آ ساڳي
جاڳي تو جاڳي، الله تو جاڳي

سولي سيج انهيءَ جي، درد جنهن کي داڳي
جاڳي تو جاڳي، الله تو جاڳي

Scanned with CamScanner

جانڻ چن کي "مهدي امام" پهچايو ماڳين
جاڳي تو جاڳي، الله تو جاڳي

سرائڪي ڏوهيڙو

جانڻ چن

"جانڻ چن" ڪنون اهو برتن پليرا، جيڪا ڪتيان دي چٽ اي
تنهن ڪنون گهٽ اي

"جانڻ چن" ڪنون اها پٽي پليري، جيڪا ٻڌيندي ڦٽ اي
تنهن ڪنون گهٽ اي

"جانڻ چن" ڪنون اهو پتر پليرا، جيڪو ڪريندي وٽ اي
تنهن ڪنون گهٽ اي

آکي جانڻ چن مين ڪنون اهو لتر پليرا، جيڪو پيران ڪون ڏڪ اي
تنهن ڪنون گهٽ اي

ڪافي

جٽيو

آئون ٻُڌَ تو ڳايان تنِ، سائين! جٽيو پارايو جنِ
پاڪن مون کي پاڪ ڪيو ميري ڌوتي آتنِ

- چني چوري ڳنڍيائون، گڏون گڏيو اٿن
- رنگي رنگ لائيم، تلڪ لڳايو اٿم
- ڪنيم گام گروءَ ڏي، چيريون چم چم ڪن
- سنيالي سنيار وڌائون، چڙا تا چونگارن
- عشق انعام ڏنائون، بيحد بخشيو اٿن
- 'فَاذكُرُونِي اَذكُركُم'، قرب ڪيو اٿن
- جسو جيءُ جانڻ چن جو "مهدي" "مهدي" ڪن

Scanned with CamScanner

ڪافيون

سنڌي/هندي

جوڳي

ڪافي 1

جوڳي هتي هن، سامي هتي هن
پنڌ ڏسين ٿا پورب جو پيا ٿا رنگ رنگيئڻ

- جيتر دنيا جوڳي هوندا، پيا ٿا اچن وڃن
- سامين کي سڀ ڪو سڃاڻي، اولي عام آهن
- رحمت رب جي ڪان ڪٺي آ، چمڙا ڪين ڏسن
- پنڌ نہ آهي پيرن جو "ونحن" ويڙ وڃن
- جانڻ چن کي مرشد "مهدي" پهچايو پرين

ڪافي 2

جوڳيئڙا ٿا جڳت نيائن، ساميئڙا ٿا سنگ ٺاهن -
نال نفي دي آون جاون، جيتي ئي مرجاون، آڏوتي سي آهن

اخفا اخفي اٿن اوتارا، ناميا نر هٽن ٿا نعرا
ظاهر ۾ آهن ڪافر ڪارا، طالب تلڪ لڳائن

مسجد مندر پاپ پيالي، جيڪي وڃن موٽن خالي
صوفي پيي ٿيا مست موالي، پاڻ ۾ جهاتي پائن

'فَاذكُرُونِي' پيتائون پيالو "اَذكُرُكُمْ" ٿيو قرب ڪمالو
واهہ واهہ محب مليو متوالو چن جانڻ جاڳائن

ڪافي 3

عشق شاهنشاهہ ماريا نعرا
جوڳي ذات نيارا، سامي ذات نيارا

مسجد مندر مين نا جائون، مڪي ڪڏهن پير نا پائون
من مدينا آئون جائون، گهر وچ ڏريم ڏارا

جوڳي ذات نيارا، سامي ذات نيارا

جوڳي ڪهاوي جڳت نہ جاني، جوڳي نهين سو جوڳي
ڪام ڪروڌ تڪر توڳي، نفس امارا نا مارا

جوڳي ذات نيارا، سامي ذات نيارا

ڪنٺي، ڪلابي، ڪنگڻيان، بگلي، آپ ڪهاوي "بابو"
دوئي دراز دل وچ هوئي، جوتا پنڌ پسارا

جوڳي ذات نيارا، سامي ذات نيارا

طرلا، شملا، پٽڪا نا پڳڙي، تاڄ نا ٽوپي، نا روڳي نا رگڙي
سرئون ننگي هن جٽ ڦٽ ڦڪڙي، اهو ملڪ همارا

جوڳي ذات نيارا، سامي ذات نيارا

جڳ ڪنون جدا هي ميڏي چالي عشق دا هان مين مست موالي
برهہ بهادر ميڏي مالي، اسڪا ڪونهي ڪنارا

جوڳي ذات نيارا، سامي ذات نيارا

"مهدي" مولي جوڳ ڪمائي، لامذهب دي بين بجائي
اي جڳ او جڳ اسڪي وائي صوفيان دا سردارا

جوڳي ذات نيارا، سامي ذات نيارا

سامي "ناهہ" وچ قلم ڏريندي، "ڪين" ۽ "لا" دي ڪلمي پڙيندي
سارا سمندر تارو تريندي، اهو جانڻ چن دا چارا

جوڳي ذات نيارا، سامي ذات نيارا

بيت

جهانيان

جهانيان مالڪ جهان جو ٻيا سڀ نوڪر
"مهدي" "محمد" هڪڙو عالم جي آڌر

لَحمَڪَ لَحمِي جِسمَڪَ جِسمِي، دَمَڪَ دَمِي رُوحَڪَ رُوحِي
هڪڙو مولي علي ءَ جو سر
حسن حسين هڪڙو وائي جو آ ور
جاڻ چن ان پَرِ، آسري انهيءَ جي

بيت

جيئري مرڻ

1

جيڪي مرن جيئري، تن جو مذڪور
سنياسي سبحان لءِ، ويراڳي وهلور
ڇنڊي چاڙهيائون جيءَ ۾، قلب ساڻ ڪلور
آڙاهہ عشق مچايو، تپاين تنور
ٻاهر ٻاڦ نہ نڪري، اندر چڪنا چور
صورت سور مچايو گهايو وجهي گهور
جاڻ چن چوي هن دستور، فنا مؤن بقا ٿيا

2

جيڪي مرن جيئري، هميشہ حيات
رکيائون سر اڏيءَ تي، ڪڍيو ڪلالن ڪات
ٻولي ٻولن ٻي نہ ڪا، ٻڪن هڪڙي بات
جاڻ چن سوغات، آين عشق اندر ۾

3

جيڪي مرن جيئري، مرڻ تن تان معاف
نفي واري ناد سان، سينو ڪيائون صاف
گهوٽ ملين گهر ۾، تن ۾ ڪيائون طواف
جاڻ چن چوي قاف، انهن ڪري گذاريو اڳهين

Scanned with CamScanner

4

جيڪي مرن جيئري، وري ڪين مرن
وحدت جي درياءَ ۾، تارو تڪ ترن
اونهان هلن عجيب ڏي، نڪي چپ چرن
آئي پهر الله ڏي، ساميئڙا سرن
دنيا ۽ عقبيٰ کي، گاروڙي نه گهرن
’طالب المولیٰ مذڪر‘، هڪڙي لاءِ هرن
جهونا ڳڙهه جهرن، جانڻ چن چئي جيءَ ۾

5

جيڪي مرن جيئري، سي سدا حياتي
پائي ڏنائون پاڻ ۾، جيءَ اندر جهاتي
ڪڙڪائي قلوب تي، ڪلالن ڪاتي
جهنگ ويو جاءِ تي، صورت سجاتي
’وَمَن عَرَف نَفَسه فَقَد عَرَفَ رَبَه‘ ظاهر ٿيو ذاتي
جانڻ چن چوي ياتي، پنهنجو لڌو سي پاڻ ۾

6

جيڪي مرن جيئري، بنا شڪ بقا
مرڻ تن تان معاف ٿيو لٿن ڊوڙ ڊڪا
وحدت جي درياءَ ۾، ڏنائون لهر لقا
جانڻ چن پڪا، ’قالوُ ابلیٰ‘ جي قول سان

7

جيڪي مرن جيئري، سيئي جڳ جين
واڍوڙيا ورهه جو پرٿيو جام پين
”لَن تَنَالُو البِر حَتي تَنفِقَوا مِمَا تُحِبُونَ“، لاهيو لحم ڏين
جانڻ چن چوي ٿين، پاڻان سونهان پر سان

ڪافيون

ڪافي 1

جيئري مرڻ قيمتي، پويون لهي نہ پائي
”مُوتُو قَبَل اَنتَ مُوتُو“، امر تيو آ الاهي

سر ڏي تان سر مليئي، تي وريتي ور مليئي
گهوٽ سهڻو گهر مليئي، لوڪ ڏيئي واڌائي

تي نفي اثبات تون، ڪڻ اها درجات تون
ڪر اهڙي همات تون، بسم ڪر وڌائي

وڃ عشق وارن جي تڏي، ڪنيو ڪات ڪاسائي توسڏي
رک ڪنڌ عشق جي اڏي، سودو صفن صفائي

جاڻ چن چئي ڏس مري، تي مرڻ کان واندو وري
اها خبر آڻيندي ڪري، جيڪا وحيءَ ڪل نہ ڪائي

ڪافي 2

مرڻو آهين تہ جيئري مر، پويون مرڻ بيڪار آ
’مُوتُو‘ واري مام تي، ڪيو اڏوتن اقرار آ

’ملھ‘ ڪي هڻ ’ملھ‘ تي، مرد هي مھل اٿئي
اوکو پونديئي ڳل تي، هو ڏاڍو هنردار آ

ير نہ ڏيس ڍاري ويندئي، مونڙيون ڏيئي ماري ويندئي
ڪلر منجھ ڪيري ويندئي، خام خبردار آ

خيال ڪي هوشيار ڪر، پاڻ تنهن تي سوار ڪر
ويريءَ اُتي وار ڪر، نفي جي تلوار آ

جاڻ چن چئي جوان تي، ’مُوتُو قبل‘ مري جي
آب حيات جو پيالو پي، جو فنا سو بقادار آ

Scanned with CamScanner

ڪافي 3

جيئڙي مرڻ ڏاڍو مزو ڪٿي ڪو جنگ اڪبري
آب حيات ڪو پئي، وحدت جي واديءَ ۾ گهڙي
اوڏر اڳيون آهي نہ ڪو سورهيہ سينو ڏالَ ڪَنِ
وک وک اچن وڏندا تيئن، اها طالبن ڪي آ تونگري
ٻين لڙاين ۾ ڪروڙين، ڪٽڪ تا ڪاهيو پون
هن برهہ جي پرتيءَ ۾، سورهيہ ايندو ڪو سنبري
هڪ ڏينهن جو ناهي ڪسڻ، نت روز آهي ڪاتي ڏسڻ
آهي ترارن تي ترڻ، پوڳ چرچو ناهي مسخري
ڪيچن، ڪسن تب نہ مُڙن، جڏهن چاڙهہ تي عاشق چڙهن
'نَصرٌ مِنَ اللهُ' تا پڙهن، ڪوري ڪلهن ڪٺون ڏين سري
ڪفر سان اسلام سان، چاهي منهنجو ايمان سان
اسان ويٺا آهيون عشق امام سان، چن جانڻ چوي آهيون هري

بيت

چار

چار عناصر، چار ئي دفتر، عرش جا پاوا چار
چار مذاهب، چار مصلا، ڪرسي ڪي پاوا چار
چار طريقا، چار قبلا، ڪعبيٰ بہ آهن چار
ابوبڪر، فاروق عمر، عثمان، علي سائين، يار حضور جا چار
چار ڪنڊون آسمان زمين ڪي، ڏينهن رات جا پهر بہ چار
پير، امير، عالم، جاهل، دنيا ۾ دڪان بہ چار
شريعت، طريقت، حقيقت، معرفت، ملڪ ماهيءَ جا چار
چئني ۾ مظهر ذاتي، چئني ۾ هڪ ئي يار
چئني ۾ جيڪي ماهر ٿي ويا، تن لڌو دلدار
جانڻ چن چوي جڏهن "مهدي" مليو واقف ٿيم اسرار
تڏهن ٿيو آهيان تيار منصر ۾ موج تي

Scanned with CamScanner

ڪافي

چارٽسُر سورٺ

چارڻ لاتي چوٽ
راءِ ڏياچ کي رمز لڳي وئي

چارڻ ويٺو چنگ کي چوري
راءِ ڏياچ پيو سرڙو گهوري
چوٽ ۾ پئي نہ کوٽ

سورٺ ڪري پئي آزي نيازي
چارڻ بند ڪر اها تون بازي
چارڻ ڇڏي نہ چوٽ

ڪڻ سيئي مال خزانا
بند ڪر بازي ڇڏي بهانا
منهنجو گهاءِ نہ گهوٽ

جانڻ چن چوي عشق اڙانگو
ساهہ ۾ سر جو رکي نہ سانگو
اصلي آ اٺموٽ

ڪافي

چن

شاهہ نہ پير مين نا بزرگ، نا ڪوئي ميڪون مني
’چن‘ بلايم چاهہ ڪنون، هٽي چن دي هان مين چني

نامين مومن نامين ڪافر، نامين شيعا نامين سني
آڻ مين بٽيس وچ دي مني، مين نال ڪو آ ڪني

چوڏهين پندرين چن ٿيا روشن، حضرت عشق دا پڪڙيم دامن
علم اهو ڪو ڄاتيَّ ٻاونهہ، ميڏي ڳجهارت ڀني

Scanned with CamScanner

ملڪ ميڏي دا انت نہ ڪوئي، لا مذهب دي حد نہ ڪائي
عشق شاهنشاهہ ڏتي اوگاهي، سيئي ڀڳي مين ڀني

هٽي رهيا ميڪون غرض نہ ڪوئي، روزي نماز دا فرض نہ ڪوئي
سڀ ڪجھ چوڙيم سڀ سيوئي، هڪ "مهدي" ميڪون مني

مين هان چن دا چن هي ميڏا، "جانڻ" "جانو" فن هي ميڏا
ملھ مهانگا ڏن هي ميڏا، رند ميڪون ڪو گھني

بيت

چوڏهون سنہ هجري

1

چوڏهون سنہ آ چوڏهين، چوڏهون ناهي چوڙ
چوڏهين تي چٽرون ڪرين، غافل ڇڏ تون گوڙ
وهي فيض فراق سان، تون آوندي کي لوڙ
ڏاڍي مئي مهراڻ کي، آهي ٻاٽڙ ٻوڙ
وحدت جي واديءَ جي، جاءِ اندر ۾ جوڙ
چوري ڏس تون چنگ کي، ويهي وجود ۾ ووڙ
جانڻ چن چوي جيءَ ۾، خاصا خيما کوڙ
چوڏهين ۾ الله ڀهرين اوڙ اڳي سال ٿيندا هئا سِڪندي

2

چوڏهين ۾ چپ چون، اُهي آهن اکين ڪور
ڏسن پسن ڪينڪي، چمڙي وانگر ڪور
گمراھ پاڻ غافل ٿيا، چوڏهين سنہ تي شور
جانڻ چن چوي لغور، چوڏهين تي چٽرون ڪندا

3

چوڏهون سنہ چئو اِئين، جيئن چوڏهين رات
ڏورڻ وارن آ ڏنو اُتي آڏيءَ رات

پاتائون منهن مؤنن ۾ ظاهر ڏٺائون ذات
الله آهي اُتاهين، ڪانهي ڪا صفات
جانڻ چن چوي ذات، لوچڻ وارن آ لڌي

4

پڇيئي نہ پاڳل پاڻ کؤن ڪرين چوڏهين سنہ تي چٽر
رحمت جي درياهہ کي، ڪنڌي ناهي ڪر
جر وهي ٿو جوش کؤن، هوندن ۾ هونگر
الجال اُپو وهي، چاٿون ڪيو چر
جانڻ چن چوي اڏيو متئون گهر، اوڳا تو اُڄَ مرين!

5

چوڏهين سنہ تي چٽرون، نہ ڪر اوڳا تون اٽڃاڻ
گاروڙي تي گام تي، وڃي ڏس تون وٽاڻ
چٽا چوڏهين سنہ ۾ ياڳين جا آهن ياڻ
اهي پاٽئون پسن پاڻ ۾، خود پاٽئون آهن پاڻ
"مهدي" جهڙي مرد سان، ڪر تون روح رهاڻ
"شاهپور" ۾ شوق سان، ويٺو آ رنگڻ ڪاڻ
رنگيا وچن ٽا ڪيترا، ڏينهن هڪ وٺيو ڏاڻ
جانڻ چن چوي سباڻ، مرشد واري مرد ڪيا

ڪافيون

ڪافي 1

ڪري ڏس تون روح رهاڻ
چوڏهون سنہ اٽئي سچو چانداڻ

پاڻ ۾ پاٽهين گم تي غازي
برهہ جي وجهي ڏس تون بازي
تون منجهہ تون آن، پاٽئون پاڻ

Scanned with CamScanner

ويهه تون هڪ جاءِ وچ نہ ڪاڏهين
ڳولِ نہ ۽ئي هنڌ، ڪونهي اوڏانهين
ڦر نہ ڏڱن جيئان ڪاءَ نہ ڀاڻ

'وَنَحن اَقَرب' وعدو آهي
اعتبار ڪر تون تو منجهہ آهي
مسجد مندر ڏي نہ تاڻ

"مهدي" مليو سڏ پئي ساري
'جاڻ چن' جو ڀاڳ ٿيو ڀاري
جيئي جهانيان مليو مهراڻ

ڪافي 2

چوڏهون سنہ چتو ٿيو پنڌرين ڪئي پڙهايو
چوڏهين جهڙو علم ڪنهن ڪي نہ آيو

چوڏهين روشنائي، صبح شام تائين
اونداهي نہ آئي، وڏا وڏ سوابو

آهن پنج، ٻارهن، چوڏهن چٽا ٿيا
انڌن لاءِ اونداهي ٿي چمڙن چوايو

اکر عربي ٽيهہ، سيپارا بہ ٽيهہ
صديون بہ ٽيهہ، اڌ ۾ آ آيو

چوڏهون سنہ آ چقمق، صدين جو آ نڪ
ظاهر ٿيو باطل، حق، لڪ نہ لڪايو

جاڻ چن چوي پنڌران نہ ويهہ صديون ٽيهہ
پوءِ بہ جيڪي، رب جو رايو

بيت

چوري

1

ساڌ ٿيئن تہ ساڌو نہ مليئي، ڪر چوراڻي ڪار
سڄو ڏڻ ڏڪي وڃ هڪ نہ پهرو ٽار
مرون جي مارڻ جا، دام تون پختا ڏار
ائي پهر الله جا، اهو شوق شڪار
مرئون ڪائي مست ٿي، وڃ دوستاڻي دربار
چڍ تون هير حلال جي، تڏهن وجي هن پار
جاڻ چن چوي گهار گهرو انهيءَ گام ۾

2

چوري ڪيئي چور، ڪري نہ ڄاتئي
هنيئي نہ هنبارن ۾، سيٽ نہ سڃاتئي
ٻڌا ٻاکر ڪاهيئي، موتي نہ چاتئي
محبوب جي محلات ۾، جهاتي نہ پاتئي
جتي هيون لاٿون لعل جون، تالو نہ لاٿئي
باقي جاڻ چن چوي ڪاٽئي، گڏهہ گمراهيءَ جو

3

چوري ڪر الله جي، پيا پاڳيا ڏي ٻن
بيهي ڏس تون پاڻ ۾، مالي پئي اٿئي من
جاڻ چن چوي رندن، ڏوري ڏنو پاڻ

ڪافيون

ڪافي 1

ڏاڍي اوکي الله جي چوري آهي
انهيءَ ڪڙهہ تي ويندو ڪو رند ڪاهي
سَڏَڙين سال لنگهيا، پيا تا ڳيٽيون ڳٽن
نہ سرتئون سانگو ڪٽن، نہ هنباري هٽن
اهڙا چور پوتار کي ڪين وٽن
چور جانيوءَ جي اُتي جاءِ ناهي

بيٺي پهري تي آهي فوج ڏاڍي
دارين ڪئون آهي مالي وڏي
ڪٽي دنيا، عقبيٰ تئون هٿ جڏين
تڏهن پوءِ انهيءَ جو اُتي داءُ آهي
جاڻ چن ويو پيچ پيچ ڪري
پائي چيريون، چڙا، ڏما ڏم ڪري
چڙهيو عشق جو لشڪر تي فوج پري
پوءِ مون کي ياڳئي چيو هي تنهنجي مالي آهي

ڪافي 2

الله جي گهر کي مون ڪاٺ هنيو
ٽجوڙ منجهائون وچي لعل ڪنيو
چوري پنهنجي مون کي پاڻ ڏسيائين
مون نہ ڏوهہ ڪيو مون کي پاڻ بچيائين
رمبو ڪاٺ وارو مون کي پاڻ آڇيائين
متان پوءِ ڪرين تون ارمان پيو!
مون کي ياڳئي چيو: گهر ۾ آءُ گهڙي
جي تون عاشق آن، لاهہ سانگ سري
آيو ڪڙهہ تي آن، هاٽي وچ نہ وري
جي توکي عشق منهنجي آهي تاب تيو
گهٽ گهير ڏسئينءَ، ”هلندو آءُ اڳي“
”ٽجوڙ پئي اٽئي پاسي ڪبي“
تنهنجو ويري بيٺو تو وچ تي وڳي
تنهن تي توحيد جو مون وار ڪيو

چوري ڪندڙ ڪرائيندڙ چور ٻئي
هڪ حال ٿيو وڇڻون وٽ وئي
رهيو چور ڀاڳئي ۾ فرق نه ڪوئي
ملي "هي" ۽ "هو" وڃي هڪڙو ٿيو

ڀاڳئي چور سڃاڻي، مون کي وڏو آ چڙو
مون ٻه ماليءَ تي، آهيان مست ڪڙو
وچين 'وَنَحنُ اَقرب' لاٿم ڪڙو
جانڻ چن انهيءَ محلات پيو

ڪافي 3

الله جي گهر جو مون چور آهيان
بدمعاش برهه جو شهزور آهيان

محلات پهتس وڃي رمز انهي
مون کي ڪنهن نه ڏٺو ڳجهي سرنگ سنهي
گهر ويٺي منهنجي ديد پني
هاڻي چورن مٿئون مون مور آهيان

چوري جي ڪو چور ڪري
ڪري لعل ڪٺي نه مالي مري نه خزانو ڪٺي
جيئن ڀاڳيو ٻه وري منهن نه مٿي
ٻڌندو ڀانيو ڏڳو نه مون ڏور آهيان

سر گهر ڦرائي هاڻي مون تو ڦُريان ڀاڳيو
راضي ٿيو آ، تو سراهيون ٻريان
هاڻي سڏڙين لاءِ پيو رستو گهڙِيان
مثل منصور جي مون گور آهيان

ٻين جا ٽپڙ ويا سڀ چور ڪٽي
مون رند آهيان، ڪيم هنڌ هٽي
مرشد "مهدي" ڪي، منهنجي چوري وٽي
تڏهن جانڻ چن ٿيو تڪ تور آهيان

ڪافي4

چور آهيان مون چور
حرام ڪائيان ٿو چوري ڪيان ٿو

عشق اسان جو ڪافر آهي
زابرن مٿئون زابر آهي
پيچي ڪيو اٿئين پور

عشق جي فوج اچي ٿي فالم
بدنام چوي ٿو سارو عالم
لوڪ ڪري هور هور

عشق آ پنهنجي مرضيءَ وارو
ڪونہ چلي ٿو تنهن سان چارو
سرڪش آ شهزور

عشق اچي ڪئي پنهنجي پڇاڻي
پٽر پگهاري ڪيو ٿئين پاڻي
'چن جانڻ' جو سر گهور

بيت

چلو

چلو نہ هو چيچ نہ هئي، نہ هو اڪيلو
نہ خلق هئي، نہ خالق هو گُر نڪي چيلو
نہ ڏڻ هو نہ ڏٽي هو چيلو نہ ليلو

Scanned with CamScanner

نڪي عرش هو نڪي فرش، هو نڪي تنبيلو
نہ ڏينهن هو نہ رات هئي، وقت نڪي ويلو
نہ شجر هو نہ هجر هو، ميوو نہ ڪيلو
نہ بر هو نہ بحر هو، پيٽ نڪي پيلو
نہ ڪچو هو نہ پڪو هو، پچو نڪي پيلو
نہ مهر هئي نہ محبت هئي، نڪي پيار نڪي ٽيلهو
نڪي رنگ هو نڪي روپ هو، نہ ڳاڙهو نہ پيلو
چلو چيچ هڪ ٿيا، متو پوءِ ميلو!
ڳولي لهي هن ڳالهہ کي، ڪو ڳهلن جو ڳهيلو
جانڻ چن چوي جيڪو ٿئي پالن جو پالو سو ماڻي انهيءَ ملڪ کي

ڪافي

چلو آ ڪپي جو سچي ڪين پائيان
قيمت چلي جي، دو جڳ نہ پانئيان

چلو جنهن ڏنو آ، وينجهر پلو آ
موتي لعل جنهن ۾، ڪيو تنهن رلو آ
سچي جا سونارا، مون گهوري گهمائيان
قيمت چلي جي دوجڳ نہ پانئيان

”چلو چيچ“ چا هي؟ اهو ڪو ٻڌائي
خاصن جي خاص کي، اها خبر آهي
چلو جي چون ٿا، تو تن چتائيان
قيمت چلي جي دو جڳ نہ پانئيان

چلو نہ هجي ها، نہ دنيا هجي ها
نہ توريت، زبور نہ انجيل هجي ها
نہ فرقان حديث، سچ تو سڻائيان
قيمت چلي جي دو جڳ نہ پانئيان

جانڻ چن سان ڪيون ڳجهيون عشق ڳالهيون
چاليون نراليون، مون سيني ۾ پاليون
تڏهن ڏينهون ڏينهن، مون قدم تو وڌائيان
قيمت چلي جي دو جڳ نہ پائيان

سرائڪي ڏوهيڙو

حاجي

هزارين ميل ڪريندي حاجي، "محمد" ڪيون نهين مليندا
هڪڙي ويندي واپار دي سانگي، اُتهين سودا سستا مليندا
هڪڙي ويندي بيک بکيا لاءِ، پن ڪي پيٽ پليندا
هڪڙي ويندي ڪاڻ مزوري، جنب اُتاهين جاليندا
هڪڙي ويندي عيش عياش لاءِ، دنيا دؤر ڪريندا
هڪڙي ويندي شوق اهين نال، اڻان "حاجي" لوڪ سڏيندا
جيسين نفس خبيث نا مارين حاجي! "عربي" ڍول نہ ملدا
سچا حاجي اُهين ڪون آکيجي آکي جانڻ چن،
جنهن ڪون گهر ويٺي گهوٽ پيا مِليندا

بيت

انڌا عربستان ويا، سڄڻ ڏٺو هِتِ
انڌن پنڌ اجايا، نہ ڏٺائون هِتِ نہ هُتِ
جانڻ چن چوي مَتِ، موڳن ڪان منجهي وئي

ڪافي

مسجد الحرام ڪان اُتي، مسجد العقصيٰ تي ويس
ڏيل پنهنجي ۾ ڏٺم، ثابت سچو حاجي ٿيس
هُئي حاجران تلاش ۾، پاڻيءَ جي پياس ۾
جٽي ٻوڙيس مون وچي، حضور ۾ حاضر ٿيس

Scanned with CamScanner

جتي طالبن طواف آ، حجاب نہ اُتِ غلاف آ
صِراط المستَقِيم رستي مليو انهيءَ پنڌ سان پهچي ويس

پنهنجي نفس کي اضحيٰ ڪيم، مينا مري وري جيم
ٻئي کي ڪُهڻ قهر آ، انهيءَ ظلم کان بچي ويس

دم دما دم جام آ، آڌوتن انجام آ
عمر جو احرام آ، ضمير ۾ ظاهر ٿيس

"مهدي" مليو مون کي يڪو جانڻ چن سان پڪو
اُتي لڳو منهنجو چڪو ڪامل جي ڪُٽي پيس

سرائڪي ڏوهيڙا

حسن ۽ مجاز

1

سهڻا سائين سيني لاوين،عرض لاچار دا سڻ تہ سهي
محبت تيڏي چا ماتم لايا، درد نادار دا سڻ تہ سهي
دردان واليان دانهان دلبر، سور بيمار دا سڻ تہ سهي
ڏتوئي دل کون داغ جدائي والا، عرض آزار دا سڻ تہ سهي
هڪ وار سجڻ گهر گهار ميڏي، ڪيتم عرض هزار سڻ تہ سهي
جانڻ چن درويش دا دلبر، عرض بيڪار دا سڻ تہ سهي

2

دلدار ميڏي دل نڳ ڳيا، ڪري ناهہ نڳي دا جلدي
تير ماريس اڪثير والا، لنگهہ پار پيا هي جلدي
ڏڪ دي نال ڏيڪ پيوسي، ڪرِ ڍهہ پيس مين جلدي
پيچ ڊڪ آئي مٽ مائت مٿئون، "ڪر ڳالهہ اسان نال جلدي"
"ڪر حال سارا ڪيها ڪال ٿيا؟ ڪير مارڳيا تيڪون جلدي؟"
ميڪون ڏڪ سڄڻ دي زخم ڪيتا، ڪيوين ڳالهہ ڪران مين جلدي

Scanned with CamScanner

نال سجڻ دي نا هٿيار هئا نا لشڪر ها، سهڻي نيڻ چاتياٿس جلدي
چار ئي بازو ميڏيان دور دور ڪيتس، سر ڏار ڪيس ڏڙ جلدي
جنهن دي ناز ننگي جنهن دي زلف زنگي اُهينڊا گهمڻ رنگي دلڙي ونگي ميڏي جلدي
سارا جهنگل گهمان، مين تہ جبل ڳولان، ووڙي يا رلهان مين جلدي
راتيلن ڏينهان لوري هيم جنهن دي جهوري جند جان گهوري، ڳيا يار زوري ميڪون جلدي
خفا ڪو نہ ڪرو بچڻ ڪونہ ڏيسي، ميڏي رڳ رڳ ساري جلدي
ميڏي يار بنا ميڪون ڪونہ سجهي، جيڪو مرض سڃاڻي جلدي
يار دي فراق وچ جانڻ چن مر ويجي ميڏا خون بخشاويس جلدي

سنڌي نظم

1

ذلربا تي اوچتو منهنجي نظر پئجي وئي
دل دکيل دانهون ڪيون، جو بي خطا ڦرجي وئي
دک دکو دل ۾ ڏيو ديدار ۾ ڏڪجي پئي
"چن جانڻ" چڙهي رخ باز جي، هي بلبلي جهپجي وئي

2

منهنجون اکيون سهڻل جي اکڙين سان لڳيون دل ۾ تڙ تڙ تي ويئي
فوج جنگي تي تفنگي، چپ ۾ چڙهہ چڙهہ تي وئي
تير اندازي تاب مئون تي، گهاءُ گڙ گڙ تي وئي
پوءِ عاشقن جي وات مؤن، هي ريهہ رڙ رڙ تي وئي
سوز تو سيني کي ساڙي، برهہ پڙ پڙ تي وئي
نيڻ نازڪ جا چٽا ٻئي، کوهہ ڪڙ ڪڙ تي وئي
پوءِ "چن جانڻ" دل منهنجي، ائين هٿيڪي هڙ هڙ تي وئي

3

چيم محبوب پنهنجي کي، "ملڻ واري آئي يا نہ ؟"
چيائين، "چڻ کپائين تو؟ عزت پياري آئي يا نہ ؟"

چيم، ”چو تو ڏيئين دڙڪا، قربداري آئي يا نہ ؟“
چيائين، ”ماٺ ڪر موڳا، بچڻ واري آئي يا نہ؟“
چيم، ”تان دير چو ڪئي تئي! ڪناري هڻ، آئي يا نہ ؟“
چيائين، گوڙ ڏئي غمزو ”شرمساري آئي يا نہ؟“
چيم، ”بي وس آهيان“ جاڻڻ چنڻ ”حياداري آئي يا نہ؟“

4

چيم محبوب پنهنجي کي، ”ڪري نانگو نچايو تئي“
چيائين، ”هي وري کهڙو وٺي جهڳڙو مچايو تئي؟“
چيم ”توکي خبر ناهي، پتنگ وانگر پچايو تئي“
چيائين، ”نينهن لائڻ سان، وٺي ماتم مچايو تئي“
چيم ”حاجت منهنجي ناهي، برهہ باري بچايو تئي“
چيائين، ”ڪرسانت ’جاڻڻ چنڻ‘! مون توکي رنگ ۾ رچايو تئي!“

5

هڪ سجڻ اڳئي سهڻو پيو ويتر ڪري سينگار
مرگهہ منهن محبوب جو جيئن شمع آهي شعاع دار
خال گل ڪاڏي مٿئون، جيئن ماهہ تارن ۾ موچار
لب مٿان لعل جي، عجب دندن جي آهہ ڏار
جڏهن نيڻ تو نرگس ڪٽي، تڏهن ڏڙ سسي ڪؤن تئي تو ڏار
سيف خط ۾ مشق بيني، تنهن جي ڪيان ڪهڙي پچار
جڏهن زلف تو سنبل سينگاري، ڪڪر ڪارو شرمسار
قياس ”جاڻڻ چنڻ“ تي ڪر، مفت مجنون کي نہ مار

6

منهنجو سجڻ سينگارجي، آيو ناز سان نازڪ بدن
سون جواهر جون هسيون، سهڻل سندي سيني سونهن
دندان موتن جان ہرن تا، دلربا جي منجهہ دهن
وئي شمع ساري ڇپي، محبوب مرڪيو تيو چمن

گفتار سهڻي يار جي، گويا ڪيو گوهر صحن
لعل لالائي لبن جي ڪي ڏسي پيا هن ڇپي
لعل ٿا جيڪي پڇهن، سي لعل ٿا هن ڪي چون
دلربا ويو باغ ۾، ماهه لقا منهنجو صنم
گل گلابن جا ڏسي، محبوب منهنجي جي ڳلن
سپ سجڻ جي سامهون، سي نياز سان پيا ٿا نمن
نرگس، چنبيلي ناز سان، ڇهه ڇهه چمن ۾ ٿي ڪئي
جلوو جانب جو ڏسي، سورج پيا سختيون سهن!
قيد ڪاڪل ۾ ٿيا، ڪيئي لاڏلا لڙڪيا پون
سنبل پيچي پورا ڪيا، ڪونڌ ٿا ڪڙڪيا پون
ناز مان اکڙيون کڻي تو جانِ من مون ڏي ڏسي
تئي تو جگر مان خون جاري، جيئن ڪا سائي پھرو کھن
وئي لڳي جانا جي مون ڪي، تيز مان ترڇي نظر
”چن جانڻ“! تون بہ هڪڙو سور ٿا ڪيئي سهن

7

هي تاب آ سهڻل جي اکڙين جو نہ پانئج سي آ
ويو هڻي هلندي مونکي، سو نوڪ نيڻن جي آ
اوچتو اکيون کنيئين، نهہ نهہ نڪاون ٿي ويا
ريفلون سهڻل جي اکڙين ۾ پانئيان سنگين آ
ڪکر تيرن جو وسي پيو جيئن ساونڻ مينهن آ
تو اصيلن کي آزاري، اهڙو نادر نينهن آ
”چن جانڻ“ جن لڳي تن کي خبر، نينهن اهڙو شينهن آ

ڪافيون

ڪافي 1

مٺا سائين تنهنجن ماڻن، مون کي ماري مڃايو آ
ڏکي تون منهن مونکي نہ ڪُهُ، ڇا ڪاڻ رخ تو لِڪايو آ

آئين جڏهن خلق ۾ ڪاهي، دنيا ۾ هل هي آهي
چون گهل گهل "قمر چا هي! شمس تابان آيو آ"

حسن جي تاب جون لاٽون، عشاقن جون سريون ڪاٽيون
قتل جي خون جون ڇاٽون، تبر ابرن وهايو آ

ڪوليو بجلي تہ تئي تجلي، ڪُهي مر خلق اک ڪجلي
وچي دنيا ۾ مر هُلي، "قتل اڪٽرين ڪمايو آ"

اصل ايڏو ڪرين ماٺو تہ بہ ڏيڊي اک ساڻ ڏس مون ڏي
سمورو گهُنڊ نہ هڻ گوهر، "جانڻ چن" تو سِڪايو آ

ڪافي 2

سجڻ تو ڇڏيو سڪائي سڪائي
سهڻي صورت پنهنجي لڪائي لڪائي

سرندي پنهنجي جا، مون کي ڏي نہ صدمہ
ٻاريو برهہ باهيون، ڏئي عشق اڏما
مون کي مار نہ تون ڇڪائي ڇڪائي

ببر برهہ آيو ڏئي داٻ دڙڪا
نيهن جي شينهن ڪاڏم هڏ ماس ڪڙڪا
ڏنم طعام تنهن کي ٽڪائي ٽڪائي

تنهنجو ڏوهہ ناهي، ستو شينهن جاڳايم
پاٽئون ڏاڍي سان، ناتو نينهن لايم
"جانڻ چن" ڏنو سر وڪائي وڪائي!

Scanned with CamScanner

ڪافي 3

چوڙي زلف زنگي دلڙي يار ونگي
ڪيفي نيڻ سجڻ تنهنجا ناز ننگي

سهڻا نيڻ ڪٽي تفنگي تير هٽي
الله پاڪ جاٽي، نتو قياس آٽي
اهڙي ڪل نہ پئي، بي پرواهہ بٽي
تنهنجي عشق منهنجي جند جان انگي

ڏسي قطار دندن، رخ روءِ سندن
مون کي مست ڪيو تنهنجي لعل لبن
پسي هاڪ حسن، جي مرجان ڪنبن
تنهنجي نور ٽلڻ، ڪيا رنگ رنگي

لعل عقيق، مرجان ڪجا؟
خوشبوءِ مشق عطر، عنبير ڪجا؟
روشن دار بدن، بجلي باهہ ڪجا؟
نہ ڪر دير ملڻ ۾ دوست دنگي

مرڻ ڪونہ ٿيو اجا پئي ٿي جيان
ڳولي يار لهان، نہ تہ زهر پيئان
پنهنجي ڪانڌي تئون قربان ٿيا
مون کي روئندي رڙندي هي رات لنگهي

تنهنجي عشق ۾ چيھ هي شعر سارو
ڪٽي آءُ قدم، هٽي نينهن نعارو
تنهنجي عشق پارايم ويس ڳاڙو
چڏ تو "جانڻ چن" سان جنگ جنگي

Scanned with CamScanner

ڪافي 4

اکڙيون مينگهه ملهار
پرون تنهنجون آهن بحري

جاڙا نيڻ جاڙ ڪري ويا
دل منهنجي سان ڏاڙ ڪري ويا
ريءَ ڪجل جي ڏار
پنبڻين ساڻ ويئيون پهري

ڪاڪل بند ڪمند وڏا
زهزن ويهي رند وڏا
ڪن ٿا ڪاريهر جي ڪار
زلف زنگي تنهنجا آهن زهري

وهه وهه چالي، لبن جي لالي
خون ڪان نه آهن ڪڏهن خالي
سرخيءَ ريءَ سينگار
ڪونه ڏٺم هيو ڪو اهڙو سحري

ڏار دندن جي دوست دهن ۾
لالان لڙيون محب موهن ۾
چوڏاري چمڪار
چوڏهين رات کان زياده چهري

ماري مسافر مار ڪيائون
"جاڻ چن" کي شڪار ڪيائون
آين پوءِ آرام
ٿاڪ تي تڏهن ويئيون ٺهري

Scanned with CamScanner

ڪافي 5

مون شڪار تون توپچي ڪڻ اکيون فائرنگ ٿئي!

مون کي پلي جان مار تون، ٻي طرف نه نهار تون
مون نه ڏسان ڪو ٻيو رنگ بيرنگي جيئن

شوقين تون شڪار جو مون نشان وار جو
جڏهن تو اکڙيون ڪٽي، مينهن تيرن جو جيئن

بيشڪ تون اسرار آن، صورت ٻجو سردار آن
غم ٻه آن غمخار آن، هوري لاتي ٿئي هيئن

گهر ويٺي شڪار ڪيئي، ٻيو نه هٿيار ڪنيئي
نوڪ نيٽڻ جي هنيئي، جان "جانڻ" جي نيئي

ڪافي 6

دلڙي يار ڪسئي ڪري زوري زير
اکڙيون عين ڪٽي نازڪ ساڻ نظر

سڪيئي دل جي ڪسڻ جو علم ڪاٿئون،
پانئيان ويو آ پڙهي افلاطون اتائون
اهڙو پاس ڪيو ٿئي، ڪاليج ڪاٿئون
پوي تنهنجي هنر جي ٿي ڪانه خبر

ماري نازن سان ڪيئي نرهه سڄڻ
مون کي ٻاري ٻڇايو ٿئي برهه سڄڻ
لُدني علم اٿئي، ڪين سحر سڄڻ؟
اهڙيون ڪا ٿئون پڙهيو آهين زيرون زبر

گونا گون عقل تنهنجو آهي اصل
امتحان پڪل پنو پاس ٿيل
هي اپوجهه عقل ڪري ڪهڙو دخل
ٻڌ "جانڻ چن" جي بات بحر

Scanned with CamScanner

ڪافي 7

توکي چاهي مِٺا جيڪا مونکي خبر
ڪسي دوست ويئن دلڪري زوري زبر

تون آن منهنجو هڪڙو تنهنجا پيا بہ گھڻا
ٻين کي وڻا نہ وڻا، هُجي تنهنجي نظر

ڦِريان پيار ڪري، پوءِ نٿي يار پري
ڏسي ڏوھہ منهنجا، نہ ڪر مون تي ڏمر

"جاڻ چن" گدا، آ تنهنجي در تي سدا
لڳم عشق تنهنجو ڪانهي ڪاڻ قبر

ڪافي 8

منهنجي دل کي دلبر، تون ڏاڍو وڻي وئين
منهنجي دل سموري، سڄڻ تون ڪٺي وئين

جا ڪئون جدا ٿئين، مون کي چين ناهي
افلاطون جو تون استاد آهين
ڪيئي سحر مون سان، تون جادو هڻي وئين

وير ناڻ وڻ تي، تي ليلان گهرايئي
مون کي رمز سان تو اک چنپ اٽائي
ٻالا علم تنهنجو تون بالم ٻڌي وئين

جادوگر سيئي، تو وٽ جهڪي ويا
علم سين جا، تو وٽ مڪي ويا
مُتِ ڪئون مٿي تون، لاب لٽي وئين

Scanned with CamScanner

"بُقلمن" جادوگر، تنهنجو سپاهي
سپيئي پيش تنهنجي، سينن جو تون سائين
سينن جو تون صاحب، سينن ڪان چڙهي وئين

تون ڏاڍن ڪان ڏاڍو، مون آهيان اڀوجھ
منهنجو توتي پوندو، ڪهڙو هي بوجھ
مهر تو منگا مون هزن ۾ هٽي وئين

"جانڻ چن" ڪي آ آزي نيازي
بيرنگ جي تو وڏي آهي بازي
راتيان ڏينهان اڻ تڻ، تندن ڪي تٽي وئين

ڪافي 9

مون دل توکي ڏني، تون ڏيئين نہ ڏيئين
مون تنهنجي آهيان، منهنجو ٿيئين نہ ٿيئن

محبت آهي مٺي، پر اهو آهي زهر
مٺي محبت جو اهو آهي اثر
ٻاري برهہ بنا، ڪري هل حشر
مون اهو زهر پيتو، تون پيئين نہ پيئن

تنهنجي محبت جي، ماريو موت مون کي
ٿي آسوپ تنهنجي، ڪن ٿا وَهہ وَهہ توکي
ڏسي سوپ پنهنجي، ٿي راضي مونتي
مون ماڳ مران، تون سدا پيو جيئين

تنهنجي عشق جو ڀٽ، تو آڙاهہ مچي
روز روز تنهن ۾، تو پتنگ پچي
"جانڻ چن" جي اندر، تو نينهن نچي
اڇي محب ملاءِ، منهنجي هِينئين سان هِينئين

ڪافي 10

هت جو منهنجو دلبر آيو ڪاڏي ويو دلدار
او پرديسي يار

محبت ڏيئي مخمور ڪري ويو
دلڙي چڪنا چور ڪري ويو
سارو سينو سور ڪري ويو
پوري جو پوتار او پرديسي يار!

ڪائڻ پيئڻ آرام ڦٽي ويو
سرمون سينڌ سينگار ڇٽي ويو
سرخي، پان، مساڳ ڪٽي ويو
زهر ٿيو چندن هار او پرديسي يار!

ميخ محبت جي هنئي جا حبيبن
جوڙي جيءَ ۾ مون کي عجيبن
ناهي ڇٽڻ جي جاءِ نہ طبيبن
جگر ٿئون جاري پار او پرديسي يار!

دل جو سودو ڪٽي ويو سراسر
ڇوٽين پٽي آئي نہ منهنجي گهر
جانڻ چن هاٽي صبر ڪٽي ڪر
ڏاڍو هو قابل ڪار او پرديسي يار!

ڪافي 11

مون کي پنهنجي دلبر جو ارمان آ
جسو جيءُ سارو پريشان آ

ديدار ڪارڻ ٿي دانهون ڪيان
ساري رات روئي الاهون ڪيان
ٻڏي ڪين ٿو پيو ڏاڍو جوان آ

هڪ دل ويئي ڦرجي پيو دلبر پري
اکيون روز روئن ٽيون سڏڪا پري
دلاسو ڏي ڀانئيان احسان آ

"جاڻ چن" جهڙا گداگر گهڻا
ڦرن ٽا واپاري سوداگر گهڻا
جنهن کي دل ڏئي هو خاني خان آ!

ڪافي 12

دردي دانهون ٻڌي دل کي ڏک ٿا لڳن
جيئن ڪرٽ کهاڙا وڻ ٿا وڍن

مون سريتي آهيان، ٻين جا سور ٻڌي
اٿن سور منهنجا، ويان ٿي مون ٻڌي
منهنجا سور چون، "هاڻي وئي آ لڏي"
منهنجا سور مون لاءِ بيٺا پار ڪڍن

اهو تنهنجو رسڻ آهي مون لاءِ مرڻ
تنهنجو ڪم آهي مون تي رحم ڪرڻ
توکي ناهي مناسب قهر ڪرڻ
گهوڙا! گهوڙا! ڪيان آهون عرش وڃن!

ماري ماري مون کي، وري جيارين نٿو
ڪيل قول پنهنجا پرين پاڙين نٿو
مون کي دل ۾ دلبر واڙين نٿو
پونڌو ترس توکي ڪهڙيون ڳالهيون ڪجن

مون چاڳل چريءَ سان، تو پيار ڪيو
پهريون پيار ڪري، وري ڏار ڪيو
"جاڻ چن" نماڻي سان، تو سحر ڪيو
تنهنجا منڌ مون تان، اهي ٿا ڪين لهن

Scanned with CamScanner

ڪافي 13

رس نہ سهڻا رسڻ گهوريو رسڻ تنهنجي روئاريو آ
اُتي برسات ڳوڙن جي، ڪڪر ڪنجرو ڏوئاريو آ

رسي وئين ڏينهن جنهن لا ڪئون، ڦٽي هينئڙو ٿيو ڦاڪون
ڏنا ٿئي چيهہ سان چاڪون، اندر سوداءَ ڳاريو آ

گهرين جيڪي ڪيان حاضر، ناهيان نابر منهنجا دلبر
گهوريان گهر تر توتئون سر زر، مون کي نوڪر تو ڏاريو آ

جنهن رنگ ۾ ٿئين راضي، بنايان مون اها بازي
"جانڻ چن" ڪئي توکي آزي، اکين مئون آب هاريو آ

ڪافي 14

ڪانگل ڪن ڏيئي ٻڌ، منهنجون آهون ادا
منهنجي دوست اڳيان، ڪجان دانهون ادا

روئجان يار اڳيان، جيئن مون تي روئان
روئي پلئو ڳوڙن سان، جيئن مون تي ڏوئان
وچ نام خدا، توکي پيرين پوان
لهي آ خبر ڪا اوڏانهون ادا

پاءِ پاند ڳچي نِوڙي نياز ڪجان
شتاب زبان دراز ڪجان
اتي دانهون وڏيون آواز ڪجان
من ڪو، قياس ڪري ٻڌجان ٻانهون ادا

مون کي درد وڏو آ دلگير ڪري
وڏو سور سڄڻ جي راهگير ڪري
منهنجي دل ڦري ويو فقير ڪري
ايندو يار ڪڏهن کهڙِون راهون ادا

چئجان دلبر ڪي تون هيئن وڃي:
تنهنجي برهه ڪيو مون کي پور پڃي
سواءِ تنهنجي سڄڻ آهي سيج سڃي
ڪر تون "جانڻ چن" تي نگاهون ادا

ڪافي 15

نٿو يار لهي، منهنجي دل تان گهڙي
روئي واٽون نهاريان، بيٺي خوب ڪڙي

آهيان بيوس مون، اٿم هاڻ لڳل
منڊ، منتر، جادو پائيان رمل
مون سان سحر ڪري ويو منهنجو سڄڻ
پائيان تنهنجي اٿر، منهنجي جان جڙي

بي پرواهه سان دل ڪي اڙايو مون
پنهنجي ننڊ آرام ڦٽايو مون
سارو ساٿ دلين جو لٽايو مون
ويو اٿم جان جگر، سينو سوز سڙي

ڪهڙي طرفئون ايندو انهيءَ طرف ڏسان
"جانڻ چن" سڄڻ جو ديدار پسان
ايندو يار جڏهن، تيڏي عيد اسان
ڏيندو ڏيهه مبارڪ، مون کي لوڪ لڙي

ڪافي 16

ڪڏهن ملندين يار
سڄڻ توکي منهنجو ساهه تو ساري

توکئون سواءِ ٿيون ڪائن جهوڪون
سڪ جون سيني ۾، چيڪن چوڪون

Scanned with CamScanner

نيڻ نسارا، وهن تيون موڪون
چشم ٿيا ٿمٽار

ٿيندي اسان جي عيد تڏاهين
جنهن ڏينهن ايندين يار جڏاهين
ساهيون ڏيندو سور تڏاهين
برهه وڌو ٿم ٻار

تون ٿو رسين، تب مون ٿو مُسجان
جي مون ٿو رسان، تب مون ٿو مُسجان
جاڏنهن ڪاڏنهن مون ٿو ڪسجان
تکي خنجر جي ڌار

دلين جو ڏاڙو دوست هٽي وئين
ٻئي دليون تون يار ڪٽي وئين
ڪيئن ڪيان تون مون کي وٽي وئين
ڏُکيو ڪيم واپار

جانڻ چن سان ڪر نه جدائي
هوندين خوش تون سهڻا سدائين
ٻَلن ڪئون ٿيندي آهي ٻلائي
اسان هتي تون آن پار

ڪافي 17

منهنجي محب ڪيو آهي مون سان ماٺو
منهنجي دل ۾ گهمي رهيو آهي گهاٽو

جيئن مشن پيڙي، ڪري پاهه سرنهه
تنهن ڪان وڌ ڪئي آهه مون سان ورهه
مون تي بار وڌو آهي ڀاري برهه
من ميڊو ٿيو منهنجي دل جو ڌاٽو

Scanned with CamScanner

مون منجهه غمن ٻڌايو گوندر آ
جنهن ڪي جام چوڏاري سئو در آ
ڏاڍو عشق جو اوکو اوپر آ
سڏڪا سخت پري ٿيو ٿم ساهه سانڻو

هڪ هڪ سور اتي هٽي تير پري
مون منجهه سورن لڏي آ جاگير ڪري
لڳن واند جڏهن، ٿيو پيارو پري
مون ڪي ائين ٿا ڦرن جيئن چور وراڻيو

"جانڻ چن" سان ايڏو تون ماٺو نہ ڪر
تون آن ڏاڍو هيٺن تي هتڙو ڏر
ڏس توري تڪي، مون سان ڪيڏي آ پر
منهنجي عشق اندر ۾ ڪيو آ ٽاٽو

ڪافي 18

نہ آرام اچي نہ قرار اچي
نٿو تو ڪئون چنڻ ڪو فرار اچي

مون سان گڏجي گذار تي نہ ڏار گهڙي
تنهنجي قرب وڏي آهي قابو ڪڙي
اچي دردن لاتي آهي، ڏم ڏڙي
توسان گڏجي رهڻ ڪو برار اچي

موکو مست ٻڌيو تو هلندو وتان
تنهنجي جانب جدائيءَ ۾ تو جلندو وتان
تنهنجي پورن تي تو پلندو وتان
منهنجي آب اکين مئون تو نار اچي

تنهنجي عشق جو مون کي سور وٽي
نه تي حور وٽي، نه قصور وٽي
تنهنجي عشق جي منڙي گهور وٽي
تنهنجو ياد مون کي ٿو پيار اچي

پنهنجي عاشق تي ڪر قرب عطا
مون "جاڻ چن" کي وسارين متان
منهنجي دارون دوا آهي تنهنجي هٿان
پنهنجي برهه جو ڏس تون بيمار اچي

ڪافي 19

آهي الاءِ ڪير؟
جنهن منهنجو آرام ڦٽايو

رنگ نه روپ قد نه مد
مومن نه ڪافر نيڪ نه بد
سيد ناهي پير
ڏاڍو پنهنجو پاڻ لڪايو

ڪوري نه موچي لنگهو نه لورو
ماءُ نه پي چنو نه چورو
ناهي هو دلگير
ڪوين جو جنهن ڪنڌ ڪپايو

تير تفنگ نه پڙچي نه پالو
لڙڻ هُن جو آهي نرالو
سوا ڪاتيءَ وجهي سير
"نانهن" منجهائون "آنهن" تي آيو

Scanned with CamScanner

نشاني هن جي دم دم دانهون
اٿندي ويهندي نڪرن آهون
ٿو رت روئاري نير
فقيري جوُ خرقو پايو

"جانڻ چن" چوي ٻارڻ ٻاري
هستي مستي ساڙڻ گذاري
ماري ٿو مهمير
علم عقل جو خيمو ڦٽايو

ڪافي 20

مون کي يار ڪري ويو دلگير اديون
منهنجي دل تہ ڦري ويو فقير اديون

نہ گهر ٻار وڻي نہ سينگار وڻي
نڪو سون جواهر جو هار وڻي
نڪي ڪائڻ خوشي خوراڪ وڻي
اونڏي ڪنڌ وهن نيڻين نير اديون

نڪي وِهنجي وار. ڳُنڌائيندس
نڪي سرتيون سيند چٽائيندس
ڪٽي خاڪ لڱن کي لائيندس
پيچان ڪين سڄڻ جو سير اديون

بيشڪ يار منهنجو تہ امير آهي
چوي ڪير "گداگر" مهمير آهي
سو گفتار سهڻي شڪر شير آهي
وجهو ڦڪ تيون مون کي پچندؤ پير اديون

Scanned with CamScanner

جانڻ چن مون نينهن نيائيندس
برسر بار برھ جو وسائيندس
روئي حال سڄڻ کي ٻڌائيندس
ڪندم ساھ اڃي پوءِ سڏير اديون

ڪافي 21

ڳولي ملڪ سڄي ۾ يار بي پرواھ ڪيو اٿم
سوگھو ساھ ڪيو اٿم

بي غرض کي ڪهڙي غرض منهنجي درد دکن جي
حسن ۽ ناز سندو پار درياءَ ڪيو اٿم
سوگھو ساھ ڪيو اٿم

جلوو جانب جو ڏسي حيران ٿيون حوران
قصوران ڪري پٺ تي، پيون واھ جو ڪيو اٿم
سوگھو ساھ ڪيو اٿم

جهڙو يار تنهنجو "چن جانڻ"، اهڙو ٻي ڪنهنجو ناهي
قبر قيامت لاءِ سو همراھ ڪيو اٿم
سوگھو ساھ ڪيو اٿم

ڪافي 22

پنهنجي يار سهڻي سنهڙي جي آهيان
صفا صاف ظاهر هوڪو پئي هلائيان

ٻڌي لوڪ، ٿئي شوخ، پرواھ ناهي،
پنهنجو يار تونگر، لوڪئون ڇو لڪائيان

آهيان يار جنهنجي، مون ۾ دعويٰ تنهنجي
ماءُ پيءُ جو ڇا هي، عزيزن جي ناهيان

Scanned with CamScanner

ننگي سِر نزواري، برھ باھ ٻاري
ملامت ملھاري ڇپر ڇانوَ پانئيان

چمڪن چيريون، وڄن ٻگل پيريون
چڙن جون چونگارون، ٿورو ڪين لاھيان

ڏاڍا سھڻا زيور، وڏا گھوٽ مون کي
ور ڪي جو وڻيا ”جانڻ چن“ مون پائيان

ڪافي 23

تو ۾ محب مٺا اسرار ڏٺم
سينگار بنا سينگار ڏٺم

پنيا وار تنھنجا آھن سون سيا
ور واسينگ وجھن، وڏئون واٽ وھيا
تنھنجي زلف زھريلن، ڪيڏا ڪيس ڪيا
مٿان ڪارو ڪکر ڪاروڻيار ڏٺم

سنھيون سھڻيون اکيون چيروين چاڪ ڪيا
ڦٽي ڦٽ اندر ۾ فراق ڪيا
منھنجا جيرا جگر، ٻي چاڪ ڪيا
تنھنجي جاڙي پرون جي جھڪار ڏٺم

ڪلڻ مرڪڻ تنھنجو ڪير ڪنڌ آھي
وينتر ناز نرالا، جادو منڊ آھي
تنھنجي صورت مٺ، نڪي چنڊ آھي
ڪرندي لعل لبن تان گفتار ڏٺم

پاءِ گب ڳب جي تون آئين ھسي
ڏسي تنھنجي ھسي پوءِ ٿاھيائون ھسي
توڙي سون جواھر جي ٿاھيائون ھسي
وڌ تنھنجي ھسيءَ جو چمڪار ڏٺم

Scanned with CamScanner

تنهنجي ٿور جهڙي نہ ڪنهنجي ٿور آهي
تنهنجي ٿور جي مٽ نڪي مور آهي
نڪا ٻيل، ڪبڪ نہ چڪور آهي
تنهنجي سڀ کان سهڻي رفتار ڏٺم

اچي ويهہ اکين ۾، مون ڏڪيان اکيون،
تو کي ٻيو نہ ڏسي، ڏسن منهنجون اکيون
تنهنجيون غير ڏسڻ کان، آهن پاڪ اکيون،
توکي خواب ۾ بہ ستردار ڏٺم

"جاڻڻ چڻ" تي ڪئي تنهنجي حسن هلا
چاڙهي فوج فراق جي ڪري حملا
خيما عشق کوڙيا اچي قابو قلعا
تنهنجي حسن جي سخت سرڪار ڏٺم

غزلَ

غزل 1

اهي اکڙيون تنهنجون سهڻا، گهڻا مهمير مارنديون
ڪنڍين پنبڻن جي ڦاهي ۾، چاڙهي تختي ٻيهارينديون

اچين بازار ۾ جڏهين، ڏڪيو منهنڙو هليو وڃجان
لاٿئي جي منهن مٿان پردو سوين سِريون اڏارينديون

اهڙو اسرار ٿو ڏسجي، اکين تنهنجين ۾ اي سهڻا!
اشاري سان مُقامن مان، مُئل مُردا اٿارينديون

"جاڻڻ چڻ" ڇا هي؟ ڪئي سڪندر کهن زوري وٺي زابر
ڏارن در تي ڪئي نوڪر، وٺيون وهہ جون پيارينديون

Scanned with CamScanner

غزل 2

خط اچي تو دوست دلبر، درد جو دفتر پڙهيو
پڙهي پنو تون پاس ڪر، مون وري آهيان وريو

اول زليخان ٿي چري، پوءِ يوسف ٿيو چريو
تڏهن ملي همدم ٿيا، جڏهن ڏيل ٻنهي جو ڏريو

سسئي مومل، هير، سهڻي ڪيئن نيايو نينهن کي
مارئي وئي ڪيت ڏي، جنهن پير نہ پوئتي ڏريو

قيس قابل هو مگر، عشق آ مجنون ڪيو
لاڏ سي ليلا چڏيا، سر تي آهي سر ڏريو

مون کي عام ٿا ماڻهو چون، "تون موڳو مستان آن"
تنهنجي منهنجي توکي خبر، عشق جو آڙاهہ ٻريو

اڳي هڪڙي حال محرم، ڏس ڏنو دل سان لڳو
"هِي روڊ ٿئي هو ٿئي "گدو"، جي ٿيو آهين چريو!"

ناتو نڀائڻ فرض آ، مون پنهنجو پورو ڪيان
تون رضا جو آهين راڻو تون آن سريو مون اڻ سريو

ڦيريائون ڦيريائون پيار ۾، تو دادلو مون کي چيو
ساڳيو جانڻ چن آهيان، دل جو مون تي هٿ ڏريو

غزل 3

مون کي منا تو ماري چڏيو اٿئي
ڳٽتين ۾ هئي هئي، ڳاري چڏيو اٿئي!

ڪانگل نہ قاصد ڪنهن کي مُنجان مون
ڪيان زور زاريون ٻاري چڏيو اٿئي

- گهر ٻار زهر ڪم ڪار تي ويو
ڏيهه ڏکن جو ڏيکاري ڇڏيو اٿئي
- دل جي ڪسڻ لاءِ ڏيئي پيار پيارا
”جانڻ چن“ کي روئاري ڇڏيو اٿئي

غزل 4

نظر دوست تي ڪيئن پوي ديدار ذري جي
هڪ پردي ڍڪيل پوش ستر، ٻيو آ ديد پري جي

ويو ڦٽي آرام آ، ڪيئن پلا هاڻي ڪيان
ٻڌي دانهن اچي من دلربا مجنون چري جي!

تي وچي جيڪر سچو يا خدا مطلب منهنجو
هجان دز يار جي پيزار سچيءَ سيم پري جي

جوش ”جانڻ چن“ کي، من اندر موجود آ
بوسو بوتل ٻئي ملن شراب نري جي!

غزل 5

ڪيان مون ڪيئن سچڻ سائين، لڳي وئي بي قراري آ
علم تنهنجي عشق آ ڪوڙيو برهه تنهنجي باهه ٻاري آ

نرهه نازن تنهنجن مون کي ڪيو ماري مٺا سائين
ڪبڪ جان ٿور تنهنجي آ، مور ڏني مون کي ڏيکاري آ

پلي پيا پنور پرون تي، چون، ”سورج گل ساڳيو !“
چتون، چيها لڙي آيا، ڪئي بلبل بهاري آ

ڏسي خمار اکڙين جو ڪري دانهون چيم سر ويو
ڪنيا جڏهن نيڻ تو خوني، ڪڍيئي سرڙي ڪٽاري آ

Scanned with CamScanner

جڏهن ڪاڪل ڇڏيئي ڇوڙي، ڏنگي تلوار تو ٺوڙين
”جانڻ چن“ ڪيئن ڪنڌ موڙي، سوليءَ تي سر سواري آ

ڪافي

حق

توکي جو لڏو اٿم، ڪيئن مون لڪايان
جي تو لڪايان، ته مشرڪ آهيان
وري جي تو ہڏائيان، ته ڪافر آهيان

اڄي ہئي بار پيا مون تي، مون کھڙو ڪٺا
ڪارو ٽيان ڪافر، من توکي وٺا
پلي ٽيان مون ڪافر مشرڪ ناهيان

دوزخ جي دڙي تي تو بانگون چوان
ممبر انهيءَ تئون ڪڏهن نه لهان
جماعت پنهنجي اتي تو بنائيان

اچي گھر اتي جو تو آ اڏيو
طوبي بهشت حورون، تڏهن مون ڇڏيو
جتي تون اتي مون تو ناتو نپائيان

ڏسي باه کي ويون پنيوريون پچي
پتنگ پروانا اُتي پُرِ ٽيا پُڄي
تڏهن جام وحدت جو تو مون ورائيان

تو کي ”عبد“ چون، نٽي دل سهي
جانڻ چن تو کي، احد تو چوي
چوين تو تون ”چؤ“ پوءِ مون ڪيئن نه ہڏائيان

Scanned with CamScanner

نظم

حقيقت

منهنجي توبهہ آهي توبهہ! آهي تنهنجي اڳيان زاري
لکين تون پنهنجي لِڪڙي جا، متا مالڪ ڏيکارين ٿو

سچا سچ ۾ آهين راضي، چوان شال ڪين ڪاوڙجين
ڏچان ٿو توکي هيئن چوندي، ٿهاري نام ڏرائين ٿو

تون آهين خالق مون آهيان ٻانهو خطائون معاف ڪر منهنجون!
بلاشڪ مون بچي ويندس، مون کي جي تون بچائين ٿو!

وينو مالڪ هجي گهر ۾، ڪري ٿو چور ڪيئن چوري؟
کٽايو تون ٿيڙ گهر مئون، مون کي ڏوهي بنائين ٿو

ڪرين هان چور نہ پيدا، وڃي ڇو هان مڏي گهر مان؟
هڪڙو گهيري ڇڏيئي گهر ۾، ٻيو ٻاهر بچائين ٿو!

هچاري حرص ۾ آٽي چوين ٿو "بچ"، بچان ڪيئن مون؟
ڏيي اٽئي جهرڪيءَ کي مُوري، هاڻي "چين چين" ڪرائين ٿو

هيئان چاڪو مٿان گدرو ڪِرِي سو ڪيئن نہ ڪپجي؟
وري دڙڪا ڏيئي دوزخ جا، ڏوهين کي تون ڏڪائين ٿو

عبادت جي توکي ڪهڙي، هئي پرواهہ، اي پرور!
مزو توکي شايد آيو پنهنجي هستي ڏيکارين ٿو

سين نفسن توکي سجدو ڪيو هو ڏينهن ميثاقي
هاڻي چاڪاڻ وري ٻيهر، هر هر اونڌو ڪرائين ٿو؟

وري تنهن جي مٿئون مقرر ڪيو ٿئي قبر تائين روزو
اسان جو هڪ خدا آهين، ڏکهو روزو رکائيئين ڇو!

وڏو ٿي بار پاڻيءَ جي، مٿان ڦوٽي الهٽ لاهي
آهي ڦوٽو ڪهڙي هستي جنهن کي طاقت ڏيکارين ٿو؟

ڏهن ويرين ڏنئي وچ ۾ آهيون ڪهڙي اسان ڏاڙهي؟
مصيبت ۾ مچر ڪي ڏيئي، متي هيٺ ڪرائين تو
يا اسان کي بہ ڪرين هان تون، ملائڪن جيئان بنا تنخواهہ
هجون مشغول هان توسان، هي چنتا ڪرائين چو؟
ڪرم ڪر تون پنهنجو قادر! قسم تئي آلِ محمد جو!
اسان جي ڪا حاجت ناهي، جهڙي اٿڪل ڏيکارين تو
ٻچان تو نام تنهنجي ڪئون، قسم آهي تنهنجو واحد
جيڪو نالو قيامت جي، ڏهاڙي ڪان ڊرائين تو
انهيءَ سان گڏ وري آهي، تنهنجي رحمت، زمين ۽ آسمان مٿان
تو ۾ اميد تو جيڏي، "الرحمان راحمين" سڏائين تو
ڪشادو آ تنهنجي رحمت سندو درياءُ، اي دلبر!
ڊوبي ميرا سيئي ويندا، "جانڻ چن" جي گناهن جا
اهڙو الله تون آهين عاصين کي اجارين تو!

سرائڪي ڏوهيڙو

ڪائڻ حلال تون چوڙ ڏي اصلئون، ڪر قوت حرام گذارا
دين ايمان دي قتي ڪر ياري، منگ عشق دا خير وڏارا
محمدي ملت من وچ هووئي، ظاهر ڪفر دا نعرا
"مسجد" "مندر" نور هڪوئي، "گنگا، دير دئارا"
فرق نہ ڄاڻي شرڪ نہ آکي، هر هنڌ وسدا آپ پيارا
هر مظهر وچ آپ سماوي، ڪري اپنا آپ نظارا
سهڻا ڪوجها صرف بهانا، سير ڪريندا سارا
اپڻي ڪون آپ لڪاوڻ ڪيتي، اوڪا بنايس چارا
جيئن ڪاڪ مومل دي ڪيئي ترس پئي، هڪ راڻي ماريا نعرا
اي تہ اور اوکي هي واٽ اُهين ڪئون ڪي رند سوجهسن چارا
صوفي "جانڻ چن" جنهان آپ سڃاتا، پڄي عرش تِيوَن اوتارا

ڪافي

جاتي ڪاتي تون آن، مون مُنيون ڪنهن سان ميان
مومن ڪافر گهر آ تنهنجو، پيش مون سڀ جي پئي هان

تون "رب العالمين" ناهين نکتڙيو تنهنجو ڪنهن سان سنڌو نہ سيڙهو
باقي آهي ڇاتي جهيڙو ڀوتا لاٽيون لئيان!

آدم حوا شيش بہ تون، نوح بہ تون طوفان بہ تون
يوسف يونس ۽ ذڪريا، يحييٰ يار بہ تون آن!

"رب ارني" تو پاڻ ڳالهايو "لنُ تراني" لِڪڙو لڪايو
طور تي نور جو بار وسايو ٽڪڙا ٽڪڙا ٿي آ!

ابراهيم بہ تون آڙاهہ بہ تون، اتي ناز ۽ راز گماز بہ تون
باهہ منجهان باغ بہ تون، اهي نينهن جون چاليون نيان

نيل فرعون جي تو ٻي وهائي، تنهن منجهہ تون هئين تو نہ سڪائي
پنهنجو عرض پاڻ اگهائيي، سمجهن ڪي ڪي سئيان!

قدسي ڪعبو آدم بنائيي، تنهن منجهہ ويهي واعظ ٻڌائيي
"ونحن اقرب" چٽو چتائيي، پڪ مون کي پئي آ!

"اَلانسانُ سِرِي وَ اَنا سِرَهُ"، شاهد حديث قرآن صحو
رازَ ڳجهي ۾ ٿياسي وَهُو ڳالهہ پڌر اچي پئي آ

"جاڻ چن" ٿيو تنهنجو ڳولو "ان القلب الله" پڇي پيو پولو
هر جاءِ آهي تو سان ميلو جاتي تو ليئو پائيان!

ڪافي

خدا ۽ خودي

خدا خوديءَ کي ڇڏي فقير بنجي ويو
خودي وئي خبر پئي ڪشمير بنجي ويو

Scanned with CamScanner

خدا خودي گڏ هئا سراسر سچ هئي،
عشق اچي امداد ڪيو اڪثير بنجي ويو

لطف ڪيس "لا اله"، "الاالله" تڏهن ٿيو
نفي مؤن نهال ٿي مهمير بنجي ويو

نانهه ۾ ناسوت ۾ اچي اڏايو گهر الله
ڪين ۾ ڪاهي پيو پوءِ ڪير بنجي ويو

خدا خوديءَ جو اچي عشق مٽايو آستان،
نياز سڪيو نينهن ڪئون ڪنڌ ڪير بنجي ويو

'شاهه' 'پير' 'بزرگ' چن جانڻ چوي ٿيو پري
رنڌن واري راهه ڪان گهگير بنجي ويو

بيت

خلق ۽ خلقڻهار

مون نہ هجان خلق، تہ تون نہ خلقڻهار
مون نہ هجان پينو تہ تون نہ سخادار
مون نہ هجان بکيو تہ تون نہ پالڻهار
مون نہ هجان اگهاڙو تہ تون نہ ڍڪڻهار
مون نہ هجان بيمار تہ تون نہ شفادار
مون نہ هجان گناهگار تہ تون نہ بخشڻهار
مون نہ هجان عاشق، تہ تون نہ ماڻيدار!
اهي ڏنم پاور توکي، تہ تڏهن ٿيئن اظهار
هاڻي تنهنجي عشق جو گهُرجي ٿو آزار
درڪار آ ديدار جي، ڏاتر تون ڏيکار
بهشت ۾ جي تون نہ هجين، اها جنت نہ درڪار
پلو بهشتئون پانئيان، جي دوزخ ملين يار
"جانڻ چن" کي تنهنجي رڳي آ درڪار
جي تون ملين يار، مون کي سڀ ڪجهہ ئي مليو

نظم

ڏسو پيدا ڪري دنيا، خدا قدرت بنائي آ
سڄي مخلوق حيرت ۾، ٿيو سيڪو ثنائي آ

پنهنجو ٿو پاڻ کي ڄاڻي خدا جي ڪل نہ ڪائي آ
الاءِ ڇا ۾ آهي راضي خدا عبرت بنائي آ،

راضي باطن ۾ بيحد، ظاهر ڪيئي قتل ٿي ويا
سڪندر کي گدا گر ڪيائين، اها سندس وڏائي آ

ڏسو آدم کي داڻي ڪان آنڌائين بهشت مان تڪڙو
[illegible] آدمي، [illegible] خدا اٽڪل بنائي آ

اڙايئين ٻن بلائن سان بندو بيوس بشر هڪڙو
بچائي پاڻ کي جيڪو خدا ڪثرت بنائي آ،

آهين ڇا تون؟ آهين ڪاٿي؟ آهين رڳو خاڪ جو پتلو
شاعر ٿي شعر ٿو ناهين خدا حڪمت بنائي آ

شڪر ڪر چن جانڻ تون آهين امتي "محمد" جو
ڪيو آ قرب هي قادر، خدا رحمت بنائي آ

بيت

درويش

هڪڙا سچا درويش پيا دلريش، ٿيان آهن رڳو ويس
آئون انهن منجهہ آهيان، ڳنڍي لوڪ لبيس
اجهو نہ اتم اوچرو نڪي ڏاريم ڪيس
پر 'لَاتَقۡنَطُو مِن رَحۡمَتُ الله'، منهنجو رهبر آهي رئيس
جانڻ چن چوي پرويش پرورش، پيادي جي ڪندو

Scanned with CamScanner

ڪافي

ڏڳ

هنيم الله جو اڳ، ملي ويم ڏڳ
جيڏيون! ڪيو آ مون حاڪم هٿيڪو

حيدرين جا هل ٿيا، الوڙي ميان
لڏو نيئي ماڳ مڳن، سونهان ڏڳن
جيڏيون اهو هم توڙئون طريقو

عشق اچي امداد ڪيو، الوڙي ميان
وري آيم وڳ پاءِ پهڳ
جيڏيون مون ڪنيو آهي عشق جو ٺيڪو

جيڪي پنئيون لڳاسي نہ پنا، الوڙي ميان
پلي ويو سارو جڳ، لڏئون نہ ڏڳ
جيڏيون مون تہ لنگهي ويس ليڪو

’جانڻ چن‘ جائي چوي الوڙي ميان
”مهدي“ جو آهيان سڳ، تنهنجي آ لڳ پڳ
جيڏيون ناهيان مون پاڻ وسيڪو

ڪافيون

دل

ڪافي 1

جتي منهنجا پرين رهن، دل ٿي رهي انهي پار ۾
دل ٿي رهي انهي پار ۾، اڪيون بہ رهن انهي پار ۾

منهنجي جهلي نہ جهلي، مون کان ڪڏهن نہ پلي
زوران زوي ويئي هلي، ڪم نہ ٻي آ ڪار ۾

Scanned with CamScanner

مون کي چيائين ڪلم ڪليو "تو اجايو ٿي مون کي جهليو"
"هاڻي اسان جو هل هليو تون پئو وڃي پلي سرڪار ۾"!

"جانڻ چن" ڪٿي چُپ ڪئي، وس ڪئون ڳالهه آهي وئي
ڏيهين سان مليا نيئي ڏيهي، توڪل تاريو انهيءَ تار ۾

ڪافي 2

اي دل! اهڙي همت ڪر دلبر مچائجان
هن زندگي جو پورهيو تون نہ وڃائجان

- اي دل! آهين تون شيشو لڙي پٿر سان پئو
توڪل پٿر پگهاري، سرڙو نوائجان

- توڪل ٻڌي تون ترهو، پؤ يار جي پٺيان
پوندئي ليي سگهوئي، وڪڙي وڏائجان

- ملڻو اٿئي تہ هٿ مل، اتي ڪينڪي ملندئي
اڄ ڪي نہ ڪر سياڻئون، وچ تي نہ ويهجان

- "جانڻ چن" ڪي جاڪئون لڳو عشق سڄڻ جو تاڪئون
ڦٽي هيانو ٿيو آ ڦاڪئون ٻئي ٻچ ڳنڍائجان

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

دم

ڪافي 1

پيو ڪونہ ڪيو سين ڪار ۽ ڪم
رڳو دم دم آهي دم اسم

روزي نماز کي ترڪ ڪيوسين
دين ڪفر ۾ نہ فرق ڪيوسين
رمز انهيءَ ۾ غرق ٿياسين
پاڻ ۾ پنهنجو ٿياسين گم

ڪفر ڪي منظور ڪيوسين
دين ايمان کان دور ٿياسين
حاصل پوءِ حضور ٿيوسين
گهوٽ جو گهر ٿيو هڪڙو قدم

عام جي ليکي غافل آهيون
ننڊ سجاڳ ۾ شاغل آهيون
وحدت ڪثرت ڪامل آهيون
"هُو هُو" آهي سارو جسم

جوش جنون جلال آهيون
نہ حرام آهيون، نہ حلال آهيون
قادر ڪُل ۾ ڪمال آهيون
اهو سارو قرآن آ منهنجو نظم

"جاڻ چن" ٿي آيس بهانو
هر جاءِ آهي منهنجو خانو
جهنگل توڙي آبادي ويرانو
سڀ ۾ تو سونهان سهڻو صنم!

ڪافي 2

دم اسم ذاڙو هٽي، اغوا ڪيم الله کي

چڻيم ٿي چوغان ۾، برهہ جي بارود سان
جيئنيم جوڙي کي وجي، سوگهو ڪيو اتم ساهہ کي

ملڪ 'مُوتُو' جي ويس، 'اَنتَ مُوتُو' پوءِ ٿيس
فرمان مجيم فرقان جو ونيو ويس ويساهہ کي

شريعت طريقت جي تڏي، هيئنئون حقيقت سان گڏي
معرفت جو گهر اڏي، ويهاريم الله کي

Scanned with CamScanner

لک ڏين تب نہ ڏيانءِ، توڙي ڪوڙيون ڪروڙن جون ڏين
”جاڻ چن“ چوي جوش سان، ساڙيان انهيءَ صلاح کي

ڪافي 3

شال ڪين قضا ٿين، دم جون گهڙيون
جيڪي دم کان غافل، سي ڪرمن سڙيون

آهي دم جي حڪومت دم تو هلي
اهي ڏک سک بہ دم تو جهلي
انهيءَ ساڳي سمنڊ سان دم تو رلي
جيڪي دم کان گسيون، سي توڙئون تڙيون
دم دم ساڻ دلبر آ
اهو دم ”الله هو اڪبر“ آ
اهو دم آهي هادي، دم رهبر آ
انهيءَ دم دم سان آهن ديدار جهڙيون
دم دم ساڻ نظارو آ
اهو دم دنيا جو سهارو آ
انهيءَ دم تي دنيا جو ڪاروبار آ
اهو دم نہ هجي هجن ڪين گهڙيون

جيڪي ”جاڻ چن“ اهو آهي دم
هاڻي دوجگ ۾ مون کي ڪونهي غم
انهيءَ دم کان سواءِ پيو ڪونهي ڪم
اچي درد سڪاريم دم جون ڏڙيون

ڪافي 4

جو دم جيوين چور پچور
چاڙهہ هنڌي تون ڪائي سور

Scanned with CamScanner

ويسلي ٿيسين ليٿيسن ڪوئي،
طعام تي ويسئي چوئي چوئي
سُمسئي ڪني چلهہ وچ چوئي
گدلي تي نہ مارنگ ٻوڙ

ڄلدي ڪون ٻالين، ڦوڪا نہ ٽالين
ٻيان سپ چوڙين سيئي ڳالهين
توڪل دي نال طعام ڳُون ڳالين
ڏوئي ڏِڪڻ گهہ ٿيسئي ٻوڙا

منڍڙا هٿ وچ قابو چاوين
ڪانو ڪتر متان هنڊي وچاوئي
مرشد ڏول ڏِڪڻ ٿيوئي
همت دا تون هٿ نہ چوڙ

گَهتِ ڪُني وچ ذاتي مسالا
”صمٌ بڪمٌ“ ٻي سپ خيالا
سهاڳڻ ٿيسين انشاءَ الله تعاليٰ
ٻِن سهري ذي ٿيسيءِ نہ سِوڙهہ

ٻچي ور ڪون لڳسين پياري
گهر دي ڏياٽي سڄي ساري
وينگس ٿيسين ڳوري ٻاري
ڏير مبارڪ ڏيسن ڪوڙ

”جانڻ چن“ اهو راهہ حقيقي
ڳئي تقليدي آئي تحقيقي
ڳئي سپ شڪ شڪوڪ شڪيڪي
عشق دا ترها ترسئي توڙ

Scanned with CamScanner

ڪافي 5

آني 'الله' جاني 'هُو' نا قضا هون نا فارغ هون

"هُدًي المُتَقِين" ڪم همارا
"صِراطَ المُستَقِيم" پڪڙيم چارا
دم دي ڏمال وڃيندي هون

روحي سري سير همارا
نفي خفي دا لٿا خسارا
وچ آسيرا آندي هون

اخفيٰ اخفِي مرا تڪاٽا
ڪين ولايت دي وچ ٽاٽا
قلبي ڪاج هليندي هون

الٽ سماوڻ اُلٽي ٻولي
ڪيا ڪجهه ڄاڻي خلقت پولي
ڳڻ مهدي دي ڳائندي هون

'لااِله' ڪنون ڪيم ڪنارا
"الا الله" وچ ٿيا ميم دا ديدارا
"چن جانڻ" نام ٻليندي هون

بيت

ڏور

مون ٿي پانئيون دور پر ڏاڍو لڌم ويجهڙو
پير مغان جي پاس سان، مون کي ڪيائون منظور
دم دم ديدار ٿيو حاصل ٿيم حضور
نينان نينن سان لڳيون، نظر آيم نور
اندر عشق جلايو جيئن جلايو ڪوهه طور
"جانڻ چن" دلبر ناهي دور ثابت سڪ سچي هجي

بيت

دوزخ

1

دوزخ جي دڙي تي، اڏيو گهر الله
رند ويندا انهيءَ راهہ سان، سڀ ڪنهن ناهي ساهہ
پنڌ اڙانگو پٽيون، ڪنڊي ناهي ڪاءِ
اُتائون مانجهي مڳ هليا ويا، ڀاونهہ هنيو ڀانهہ
”جانڻ چن“ چوي لاهہ، لاهُوتي لنگهي ويا

2

دوزخ قيمت دُرهي، بهشت سستي بئي
داناءِ دوزخ ڏي ويا، سر جو سودو ري
سستو جن وهائيو حيف تنين ڪي هي
”جانڻ چن“ چوي مئي، پيتائون نہ پريت جي

3

دوزخ جي دڙي ڪي، ڪيوسي منظور
”اَلعشقُ نارَيَحَرڪُم“، ٻِرهہ ڪيو ڀرپور
اڙاهہ عشق مچايو تہ حاصل ٿيم حضور
”جانڻ چن“ چوي هن دستور، وڃي مليا سين محبوب سان

4

دوزخ جي دڙي جي، چڙهياسين چوٽي
مانجهين ماڳ اتي ڪيو مُور نہ پيا موٽي
چاڙهي انهيءَ سي نہ چڙهيا، نيت جنين کوٽي
”جانڻ چن“ چوي تن هوٽي، هُت بہ ناهي ڪر ڪريم ڪي

5

دوزخ جي دڙي تي، اڏي سي اوطاق
ڏاڍو قرب قرار ٿيو ورڻ نہ ٿيو سي واڪ
اٿڻ تنهن اوطاق تان، سامين ڪنئي آ ساک

Scanned with CamScanner

مليا سين محبوب سان، هاڙي ۾ پئي هاڪ
"ونحن اقرب" وعدو هن ٻـ پاڙيو پنهنجو پاڪ
"جاڻ چن" اوطاق، اڏي انهيءَ جاءِ تي

6

دوزخ جي دڙي تي، ڏاڍو مزو آهـ
آئي بهشت صدقي ڪيان، جنت اهڙو ناهـ
حوران طوبيٰ ترڪ ڪري، اتي اڏيسي جاءِ
"طالب موليٰ مذڪر"، سامين چڪيو ساءِ
"جاڻ چن" چوي جس تن آهِ جيڪي مانجهي گهڙيا مچ ۾

7

عشق ڪيوسين اڳ ۾، رهبر ڏسيو راهـ
ڏسيائين دڳ دوزخ جو تـ ڪئي سون ڪاهو ڪاهـ
مانجهي گهڙيا مچ ۾، صدقو ڪري ساهـ
چڙهياسي جڏهن چوٽ، تـ اتي تي آگاهـ
"احد" "احمد" هڪڙو وجي سجاتوسين الله
"جاڻ چن" صلاح، اها عام نـ ورتي عشق جي

شعر

دين

دين ڪفر درڪار ناهي، مذهبن سان منهنجو ڇا؟
عشق نعمت آ نهايت، ٻي نـ آهي طلب ڪا
هاتڪ حقيقت ۾ هلن، سي معرفت ماڻن مزا
طالب طريقت جا تمام، شامل شريعت سان ٿيا
پاڻ ڳولي پاڻ ۾ سي، پاڻ ٿيا قاضي قضا
حرام ڪائي حق سان مليا، ڏني سالڪن سڳ ڪي سزا
"هو" ۾ هڪ ٿيا "هي" وجي، رهيا راض ۾ راضي رضا
"چن جاڻ" چوي جن گام انهيءَ ۾! آهي غزا!

Scanned with CamScanner

سرائڪي ڏوهيڙا

1

اهو دين اسان ڪون درڪار نهين، جيڪو دين پيا دين نال لڙدا
اُهين دين ڪنون اهو ڪفر ڀلا، جيڪو سپ صورت ڪون پيا نوڙدا
اُهين دين ڪنهان ڪون رول ڇوڙيا، جيڻن جهنگل ڍور پيا وڙدا
اُهين دين والا آکي "جانڻ چن"، عشق دي چاڙهي مول نہ چڙهدا

2

لوڪ منگيندي دين ايمان، اسان دين ايمانڻ ڪون ڇوڙ ڏتا
لڄ شرم درڪار نهين، اسان ننگ ناموس ڪون ڀوڙ ڏتا
لمبيان تسبيان ليڪي واليان، اسان ظاهر ذڪر ڪون توڙ ڏتا
مسجد مندر مول نہ ويسان، عشق هي ڪعبي جوڙ ڏتا
"جانڻ چن" ڪون مرشد مهدي، عشق دا ترها توڙ ڏتا

ڪافي سرائڪي

عشق اسان ڏا دين ايمان اي، برهہ دا عاليشان ميان
عشق انجيل، توريت، زبور اي، عشق آندا فرقان، ميان

ملائڪان ڪيتا معبود جنهين ڪون
ميڏا بہ هي سجود اهين ڪون
عشق وڪايا ڪعبا اسان ڪون
صورت سر و سلام، ميان

لوڪ ويندي هن ڪعبي خليلي
ماڳ اسان ڏا ڪعبا جليلي
سٺ ٻيان ڳالهيان ڇوڙ دليلي
عرش متي آستان، ميان

Scanned with CamScanner

جانڻ چن هي ڪعبا مڪا
يار لڌو سين پڪا پڪا
"ونحن اقرب" واهه جو چڪا
مرد ڪٽن ميدان، ميان

ڪافي

ڏاڙو

ڏينهن ڏني ڏاڙو هنيم
وڃي فوج واريءَ ڪئمپ ۾

وٺ وٺ، چڙهه چڙهه ٿي وئي، ترڪ ترسيس پوئتي
نينهن جو نعرو هڻي، وڃي ملڪ جو مالڪ ڪنيم

فوج ٿي فائرنگ ڪئي، ۽ برهه جو ٻيو بم چٽو
ڏاڙيل ڪي سيني ڏنو فالم ٿي فتح ڪيم

وائرليسون ڪل ڪٽي، ٽنيا ۽ تارون سڀ پٽي
فوج جون راهون لٽي، محبوب سان ملاقات ڪيم

اندريان ٻاهريان سڀ اٿيا، "جانڻ چن" جا نه ٻج ڪٽا
"مهدي" ويو مون کي ملي، شڪر وڏا شڪران ڪيم

بيت

ڍاڪا

ڍاڪئي ڏور ٿيا، تيها چاليها ئي چٽ
لکن هزارن مؤن نه لڌئون، ناحق ٿيا نپٽ
"جانڻ چن" هٽي جهٽ، هڪڙي مؤن حاصل ڪيو

ڪافي

ڏنگ رکي آيو ڏول
”ڏسان تہ مون کي هٿ ڪير تو سڃاڻي!“

ظاهر باطن رنگ رکيائين
ڳولڻ وارن کي پرکيائين
اَنا اَحمَد بِلا مِيم
ٻولي ٻڌايائين ٻول

حد لنگهي ٿيا عاشق ڳولا
اولي منجهائون پڳائون پولا
لاحد ۾ ٿيا محب سان ميلا
پري ڏنائين جهول

صوفين سوجهي صاف سڃاتو
من منجھ ماڻڪ پارس پاتو
نينهن نباهيو نانگن ناتو
وٺي ويهاريائين ڪول

رمز اها ڪو رند پڇاڻي
مامَ انهيءَ کي ڪو مانجهي ماڻي
”جانڻ چَن“ پيتو چاڻي چاڻي
تولا ماسا تول

ڪافي

سرائڪي

ذات

- مين هان ذات جل جلال، ميڪون عشق فراق ڏتا!
عشق تپايم تنور ڪيتم آدم وچ ظهور
مين هان حقيقي نور ڪيتم خاڪ منظور
ڪونهي عشق دا مذهب دين
ميڪون عشق ٻهڻ نہ ڏتا

تاهيم شريعت دا ڪوٽ، ڪيتم لڪڙ ڪيتي اوٽ
ڏاڍي عشق ڏنم چوٽ، جيڪو اصل ها اٽموٽ
ڪيتس طالبان ڪون تيار
ميڪون عشق لڪڙ نہ ڏتا

ڪيتس ڪرسي ڪنون بيزار آکيس "غيب دي ديس نہ گهار"
آيم آدم وچ قرار، ڪيتم هر شيءِ ڳون نہ عار
گهميس ڪئي ڳليان بازار
ميڪون عشق آندا هي اِتان

شريعت بہ مين هان طريقت بہ مين ها
حقيقت بہ مين هان معرفت بہ مين هان
دين بہ مين ها ڪفر بہ مين
هر مظهر جتان ڪتان!

احد بہ مين هان، احمد بہ مين
رسول بہ مين هان ول "عبد" بہ مين
اهوو اهہ جو وٽيو وهنوار
مين شوق شراب ڏتا

مليا مهدي مهندار، تيم آپ تي اعتبار
جنهن ڪون پي ڳوليم، سو پيا نهين يار
پڇي آپ وچ تيس گم گار
"جانڻ چن" نہ ڏتم اتان

ڪافي

ذڪر

مون الله جو ذڪر ڪيان تو الله منهنجو ذڪر ڪري تو
وعدو سندس آهي سچو "فاذڪروني اذڪرڪم"

Scanned with CamScanner

منڪر اها ڳالهه نه مڃن ٿا، تحت الثراءِ ۾ توڙي وڃن ٿا
"حَاسِدِ اِذَا حَسَدَ" ڪين مڃين ٿا، سارو سمورو مون سچ چوان ٿو

مون آهيان دم مون تي اسم، منهنجو آهي ذاتي جسم
نفي اثبات آ منهنجو ڪم، تڏهن پاڻئون پاڻ پسان ٿو

جاڏي به مون منهن ڪيان ٿو ڪعبو اوڏانهن قري اچي ٿو
ڪعبو مون کي طواف ڪري ٿو تڏهن نانگو نينهن نچان ٿو

"رَضِيَ اللهُ عَنهُم وَرَضُوا عنهُ" محبوب جوڙيو مون منجهه مَنهُ
راضي ٿيو آ سهڻو صنم، شڪر وڏا شڪران ڪيان ٿو

"جانڻ" "جانو" ڪونه پڇاڻي، رمز انهيءَ کي رند ڪو ڄاڻي
خلقت پولي ڪين سڃاڻي، فنا بقا جو مزو وٺان ٿو

نظم

ذوالفقار علي ڀٽو ءِ گهاڙ واهه

هي گهاڙ غريب فرياد ڪري!
ڏسي واهر وزير، سان حال ڪري

چوي گهاڙ ستم مون تي ڪافي آ
ٺيڪيدار ڪامورو راشي آ
منهنجو ماءُ نه پي نه ماسي آ
هٿ راشين آهيان، ڪاٽي ڪير ڪري

ٺيڪيدار اچي منهنجو ٺيڪو کڻن
انجنيئر، ايس ڊي او کي پئسا ڏين
مٿانهيون منهنجيون گهڙي پيا هيٺاهينءَ ۾ وجهن
منهنجو تاس سمورو منهنجي پيو آ تري

Scanned with CamScanner

ڪونهي ٿانءُ مون ڪي ڇا ۾ پاڻي جهليان
اِهي راتيان ڏينهان پيو ٽلون ٽليان
ڪُنو ڪارنهن جو ڪنهن ڪنهن ڪي مليان
ڳن ڪين پريو پيچڙي پئي آ پري

وزير صاحب منهنجي پٽ تون پر
منهنجي مشينن سان تون ڪاٽي ڪر
پوءِ ڏس موج منهنجي تون هي، هو پر
ڳن پيچڙيءَ جون ڏيان ميريون پري

ٻين ناڻن تي ساريون هن
اڇا خاڪ ۾ منهنجون ٻاريون هن
ڏاڍيون واري ونڊي تي گاريون هن
وڙهيو هاري پون، پيو تن پٽڪو پري

ڪيڏو نانءُ منهنجو ! ڇا ٿانءُ منهنجو
ذوالفقار! ڪولي ڏس هيانءُ منهنجو
جن ڪيو آ نانءُ بد نام منهنجو
شال تن کي هدايت هادي ڪري

نصل بنا بي باقي ٻٽي
منهنجي ڪاتيدارن ڪي آ موت قٽي
ڏڳا ڍور ڍلن ۾ وڃن هٽي
مجبور آهيان پيو تو ڏيل ڏري

پتا صاحب! مون سان هٿ تون ملاءِ
هن راشين مان منهنجي جند ڇڏاءِ
وقت ڪاٽيءَ جي مون تي ڪئمپ تون لاءِ
ڪاتيدار هاري توکي دعائون ڪري

Scanned with CamScanner

جي آهي پئسو تہ ناهي ڏکو
جي ناهي پئسو تہ ڏکي تي ڏکو
منهنجي ڪاتيدارن وٽ ڪونهي سِڪو
انب آڊي جي پوري ڪير ڪري

اچي تنهنجي ڪورٽ منجھ اپيل ڪيم
"جاڻ چن" خيراتي وڪيل ڪيم
پاڻ کي تنهنجو اصيل ڪيم.
جيڪو راهِ خدا تو تقرير ڪري

نظم

ذوالفقار بہ تون، آهين وار بہ تون، سرڪار بہ تون!
توکي شوق آهي خاص خدمت جو
تنهنجي من ۾ موتي محبت جو
توکي عشق آ پاڪ پاڪستان جو، خود پيار بہ تون!

عظمت ڏانهن توکي اعليٰ چوان
خدمت ڏانهن توکي ادنيٰ چوان
جيڪو اعليٰ ٿئي ادنيٰ تنهن جو انصاف ڇا، مختيار بہ تون

مرڪز بہ تون، صوبا بہ تون
جنت عوام لاءِ طوبيٰ بہ تون
آب حيات آئين بہ تون، اقتدار بہ تون

ستئي ميل تو گھاڙ مشينون گھڙي
مٽاهين هيناهين ڪان ويندي تري
هڪ ڏينهن ڪم ڪر عمر جي ڪري، ٿمتار بہ تون

Scanned with CamScanner

اهو آهي طريقو نبي پاڪ ﷺ جو
وينو خدمت ڪري مالڪ لولاڪ جو
توکي آهي سبق انهيءَ استاد جو عملدار بہ تون

”ڪشمير“ فتح آ تنهنجي هٿان
تون ”ذوالفقار“، علي آ تنهنجي مٿان
پارٽ کي بعيت جون ٿيندیون رٿان، سالار بہ تون

مون کي پڪو پيو آهي پتو
چنڊ جهوليءَ تنهنجي آهي لٿو
مرشد ”مهدي“ آ ”جانڻ چن“ کي هٿ ۾ هٿيو گلزار بہ تون

ڪافي

مسٽر پتو آهي حق جي حمايت
خلاف تنهنجي آ ملن جي جماعت

ذوالفقار علي تجار آهي
مجاهد تيو دولت کان بيزار آهي
سچو دين تنهن جو سائين آ سلامت

محمد چيو سرمائيداري نہ ڏاريو
غريبن يتيمن کيُ وراهڻي چاريو
تڏهن بہ اتي پئي انهن ڪئي شرارت

ارڙهن هزار ناظران ٿي سٺوست حافظ هئا قاري
حسين پاڪ کان ٿيا باغي بيزاري
يزيد وٽ ڪاڏي وڃي ڏنبن دعوت

”اِنماالمومنين آخواةٌ“ امر يار آهي
هنن جو ڏسو تان جهڳو ڏار آهي
مٿي تي مڪاڻ ڪنئي آ ملامت

مستر پٽو تو چوي هيڪڙائي
ملن کي چڙيو آ ٻوڙي ٻيائي
ڪوڙا ٿا سچي تي مڙهن ڪوڙي تهمت

ڏيئي ديني دلبو دوکو ٿا ڦهچائين
خدا جي خلق کي، بيحد ٿا پلائن
باطل جي بيڪارن ڪئي آ دلالت

ذوالفقار علي، "علي سيف" آهي
دشمن تنهنجو شڪي حيف آهي
اهو آ عذابي سدائين قيامت

پٽي ڪان جو پليو سو آخر رليو
جيئن ڪوٺو ڏوڪڙ هر جاءِ چليو
ڏسو ڪيئن "ايوب" تي اچي وئي قصورت

جو ٻلي ياڻ آيو سو به نه ٻليو
حق کي سڃاڻي، حق ساڻ هليو
آخر "حُرَ" وانگر داخل ٿيو رحمت

"جانڻ چن" چوي مون، حق ٿو ٻڌائيان
جي حق ٿو لڪائيان، ته مشرڪ آهيان
فرمان فرقان ۾ آئي آهي آيت

سرائڪي ڏوهيڙا

راڳ

1

عشق ميڪون هڪ رمز سکائي، واهه جو رهبر راهه بتايا
ڇوڙ نماز ته راڳ ڪيتو سين، واهه راڳ وچون جهوٽا آيا

خيال ڳيا اُڏر مُلڪ اُهين تي، جتان "وحي" نہ پيرا پائيا
زلف غلاف سجڻ دي ويکيم، اُتئين مين چڪر طواف دا لائيا
عشق اُتاهين امام ٿيوسين، سهجئون سجدا پايا
"جاڻ چن" ڳون سر سمجهايا، ميڪون راڳ هي رب ملايا

2

راڳ ڳولين تہ رب لهين، ڳُجها راز هي راڳ خدا دا
اُلٽي عاشق ڏس ڳئي ني، هي الٽا پنڌ خدا دا
عام آوڻ دي اٿ جاءِ نهين، ڪو آسي رند خدا دا
ڪفُر ڪماوين مطلب پاوين، منگ نہ بهشت خدا دا
بهشت منگڻ والي زاٰلين ڄاڻي، مردان منگيا عشق خدا دا
عشقئون مُول نہ مُڙسان "جاڻ چن"، جنهن ڏسيا راهہ خدا دا

بيت

رحمت

جي تو ڏسان پنهنجي ڏوهن ڏي، تہ منهنجا ڦقڙ ٿا ڦڙڪن
جي تو پر وري ڏسان تنهنجي رحمت ڏي، تہ منهنجا ميرا ٿا مُرڪن
"لاتَقنَطُومِن رَحمَتُ الله"، جُوتا ٿا جرڪن
جائي جاڻ چن چوي جي والي ٿا وڙڪن، پوءِ ٻانهي ٻانهہ سيراندي

بيت

رنڍي ۽ ڪيري

رنڍيون لک ڪروڙين، ڪيري آهي ڪا
جنهن جو پيوند پرين سان، ڪيري ٿيندي سا
"جاڻ چن" چوي توهان ۽ اسان، هلو تڪيا پسون تنهنجا

2

رنڍي رنڍجي رهجي وئي، ڪيري لنگهي وئي پار
رنڍي ڪي لالچ رنڍايو، شيطان مٿان ٿيس سوار
ڪيري ڪنهن ڏانهن نہ نهاريو، پهچي وئي دربار
”جانڻ چن“ چوي جنهنجا اهڙا پار، هلو تڪيا پسون تنهنجا

3

رنڍي پاڻ تہ رنڍي، پيا بہ رنڍايا
ڪيري ڪاهو ڪاهہ ڪئي، پيا نہ ڪي ڪاهيا
”جانڻ چن“ چوي آئون تنهنجي جُتي جوڙ ناهيان۔
تڏهن ٿو چاهيان، هلو تڪيا پسون تنهنجا

4

رنڍيُ تي منڍي، اها ڪيئن نچي؟
ڪيريُ لوها لڳ ٿيا نچي پئي مچي!
وحدت جي دريا ۾ وڃي پئي اچي
”جانڻ چن“ چوي سچي، هلو تڪيا پسون تنهنجا

سرائڪي ڏوهيڙو

روپ هزار

ساري جڳ وچ دلبر هڪڙا، اُهندي روپ هزارين
ڪتي سپاهي ڪتي جمعدار، ڪتان صاحب صوبيدار اي
ڪتان منشي ڪتان ڪلارڪ، ڪتان شوقئون ششتيدار اي
ڪتان ننڍا جيلر ڪتان وڏا جيلر، ڪتان جيل دا ڊپٽي مختيار اي
ڪتان ڪمپائونڊر ڪتان ميڊيڪل، ڪتان دردان دا ڊاڪٽار اي
ڪتان سپريڊنٽ ڪتان ڊي آءِ جي، ڪتان آءِ جي عملدار اي
ڪتان گورنر ڪتان جرنل، ڪتان جرنل دا سردار اي
ڪتان مقدم ڪتان واچ مين، ڪتان ٻيڙي وچ بهار اي

ڪٿان سي ڪلاس ميڏا سهڻل سائين! ڪٿان بي ڪلاس دار اي
اندر آيا سير ڪرڻ، هڻ نڪرڻ ڪاڻ بہ تيار اي
پر امر اپڻي وچ آپ ڪڙا هي! نہ تہ سينٽر دي ڪيا ديوار اي
'خير هي و شر هي' اهو صوفي ڪون اعتبار اي
صوفي جيڪا ڳالھ سُڻائي، سا سچي سمجهو يار اي
"اَلاِنسانُ سِرِي وَاَنا سِرهُ" آکيا رب غفار اي
صدقي ويچان "جانڻ چن" حضرت عشق اتئون جنهن ميڪون ڳجهي گهمائي بازار اي

ڪافيون

ڪافي 1

هر رنگ ۾ تون رُل مل تي وئين، عام کي ناهي پڇاڻ
اسان ڄاڻي وياسين ڄاڻ!

ڪاٿهين حاڪم حُڪم هلائين، ڪاٿهين تو مسڪين سڏائين
پاڻ ٻُڌين تو پاڻ ٻڌائين، ڪاٿهين نہ ڪنهن جي اٿئي ڪاڻ

جي تو ٻُڌائيان ڪافر آهيان، ڪين ٻُڌائيان مشرڪ آهيان
حق جي موج ۾ حق تو ٻُڌائيان، "الانسانُ" اُڃاڻ!

ڏسي ڏُکن کي چو گهبرائيان، پوئتي ڪڏهن پير نہ پائيان
ڏينهؤن ڏينهن تو وک وڌائيان، جو تو سان پريل تہ ياڻ

صوفي خيال کي خيال سڃاڻي، رمز رندن جي رند پڇاڻي
ملان قاضي ڪين تو ڄاڻي، ڪونهيس عشق سباڻ

"جانڻ چن" جڏهن جهاتي پاتي، پاڻ ۾ پنهنجي ذات سڃاتي
ذات صفات سان لئون آ لاتي، ڪئي سين روح رهاڻ

Scanned with CamScanner

ڪافي 2

ڪاٿهين ٻہ گهر ناهين، محبوب منهنجو آهين
شمس الحق جيئان ڪلڙي منهنجي، توڙي چم لهائين!
تب محبوب منهنجو آهين!

شيعن ۾ تون سُنين ۾ تون
بر بحر ۽ رُجن ۾ تون
ڏاون ٻُڪين اُجين ۾ تون
توڙي سُج وسائين
تب محبوب منهنجو آهين!

مسجد ۾ تون مندر ۾ تون
ظاهر باطن، اندر ۾ تون
برهہ جي بيشڪ بندر ۾ تون
سوين ٿو سُور سهائين
تب محبوب منهنجو آهين!

ڪاٿي رحيم ڪريم سڏائين
ڪاٿي لڇمڻ رام سڏائين
ڪاٿي احد الله سڏائين
ميم جو گهونگهٽ پائين
تب محبوب منهنجو آهين!

باغ ۾ تون، بستان ۾ تون
حور پري، غلمان ۾ تون
سڪر ۾ تون، سڪران ۾ تون
اهي دڙڪا ڏيئي ٿو دٻائين
تب محبوب منهنجو آهين!

Scanned with CamScanner

جمعادات ۾ تون، نباتات ۾ تون
هر صورت ۾، هر بات ۾ تون
بي مثليءَ جون ڏيئي لغاتون
ڇو تو پاڻ لڪائين؟
تون محبوب منهنجو آهين

ڪاٿهين ابا بڪر، عمر، عثمان بڻي
ڪاٿي اسد الله تي نعرو هڻي
ڪاٿي حسن حُسين تي بار ڪٽي
يزيد ڏانهن پيو بگل وڄائين
تب محبوب منهنجو آهين

عاشق معشوق پاڻ تون عادل
پاڻ شهيد، پاڻ تون قاتل
حق آ حق، ناهي باطل
توکي صوفي سڃاتو آهي
تون محبوب منهنجو آهين

”احمد“ بنجي ڪيئي هدايت
احديت ڏانهون نڪا عداوت
ابوجهل تي رُڳي آ ملامت
سڀ ڪجهه تو ڪيو آهي
تون محبوب منهنجو آهين

ڪاٿهين صوفي رند سڏائين
”انا الحق“ پيو پاڻ الائين
سُوليءَ تي پيو پاڻ چڙهائين
عشق جا گيت تو ڳائين
تون محبوب منهنجو آهين

Scanned with CamScanner

ڪاٿهين جوان جهانيان آهين
"شاهپور" ۾ پيو قرب ڪمائين
"مهدي" تي تو مُلڪ نوائين
فيض جو فاضل آهين
تون محبوب منهنجو آهين

هر مظهر ۾ توکي ڄاتم
تنهنجو پيد صحُو مون سڃاتم
"جاڻ چن" ۾ جهاتي پاتم
اتي بہ ويٺو آهين
تون محبوب منهنجو آهين

بيت

روزو ۽ رمضان

1

روزا ۽ نماز پڙهين، هوڏانهن ڪرين ڏوهہ!
کهڙي ڏنئي ڪتاب ۾، ڏوهڙ اهڙو ڏوهہ
"مَڪَرُ و مَڪَرَاللہ وَاللہ خيرُ الماڪِرِيْنَ"، تيئن وڌيئي تو ڏوهہ
مالڪن مان نہ چاڙهيو تو وڏو آ مانهہ اوهہ
فرض "فنا في اللہ" جو تا رند ڪمائن روهہ
"مُوتُو قَبَلَ اَنتَ مُوتُو"، ڪاف لنگهي ويا ڪوهہ
"جاڻ چن" ڏوهہ، جيڪي مڪر تون ڪرين

2

يارهن مهينا يل چرين، ٻارهين مهيني روزا رکين تيهہ
تنهن ۾ ٻوٽ ٻڌل، نفس ڇُڙٻل، اها بہ چار سئو ويهہ
ڪاٿي ڏنئي قرآن ۾، تہ نفس جو طالب ٿيءُ
وساري ڇڏيئي ور کي، لڄ نہ توکي ليءَ
"جاڻ چن" اهو ڏينهن، پورب ٿيندئي پڌرو

Scanned with CamScanner

3

جنهن کي ٿو روزو چئجي، اهو روزو رک
"مُوتُو قَبَلَ اَنتَ مُوتُو"، ريت رندن جي سک
"جاني چن" جيئري، ڪاءِ هڏن جي مک
پوءِ لالائي جي لک، لڪجيئي لاهُوت ۾

4

جنهن کي هيوئي روزو رکائڻو تنهن کي ڇڏيو اٿئي ڇيڪ
سڪٽو ڀڏيو ڀوت کي، پاڻ سڏائين نيڪ
مالڪ کي معلوم ٿيو ڀُڇڙا تنهنجو ڀيڪ
"جاني چن" ڏيک، تنهنجو مڪر ئي معلوم ٿيو

5

ڀڏ نہ پنهنجي ڀوت کي، هڻ خبيث کي خاب
جاڏي پنڌ انهيءَ جو تاڏئون ڏيس جواب
وحدت جو وجود ۾، رڳن منجھ رباب
"جاني چن" پوءِ ڪونهي ڏوهہ حساب، هِن ۽ هُن جهان ۾

ڪافي

هڪ مهينو ناهي، نادان! زندگي رمضان ٿئي
سانپر آيئي سج اُپريو قبر تائين قائم ٿئي

هٿن ۽ پيرن کي روزو ڪنن ۽ اکين کي روزو
زبان کي روزو دل کي روزو فرمايو فرقان ٿئي

فرقان آيو رمضان ۾، عمر جو روزو ڪٽي
واحد قائم اَمُر ڪيائين، شاهد قرآن ٿئي

ماه رمضان بيشڪ شريف، ڀلا ٻين ماهن کي ڇا چئون؟
سڀ ماهہ شريف، سڀ سال شريف، ڀلو ٻرو ڪردار ٿئي

هڪ مهينو يارهن جي ڪاٽي هلي پوري ڪندو
تارازي ۾ ٽِرَ ٽُرن ٿا، عمر جو احرام ٽئي

رات ڪاٽي وئي ڏينهن کي، ڪٽر ڪا ڪان پئي
پنڌ نہ نبريو ڪين پهتين، باري اهو بمبال ٿئي!

اَن پاٽي آهي حلال، حرام ڪرڻ اٿئي گناهہ
گناهن ۾ تون غرق آهين، هي بنايو مڪر ٿئي

"جانڻ چن" چوي مرشد مليو سُڌ مون کي پئي آ ساري
آڏو اٿئي بار باري، "مهدي" اُتي مهندار ٿئي

بيت

زاهد

ضايع عمر زاهد جي، ناحق ٽيس نپٽ
جي تو روڪي ريهہ کي، مري تو اُقٽ
نٿو روڪي ريهہ کي، وضوع نماز چٽ
مسئلن، مونجهايو اچي ڦاٿو آهي ڇٽ
"جانڻ چن" چوي ڇٽ ۾ ڦٽ، ٻئي ٻڌا يلا

سرائڪي ڪافي

سر جو سودو

ـ سرڙا ڏي پچي سرڙا گھن گھن، زاري دا ڪيا ضرور؟

اٿڪل نال الله نہ ملسئي
طلسم والي نہ توبہ چلسئي
چوڙ وڏائي غرور

ڏي دلبر ڪون دل نذرانا
چوڙ سيئي شوق شهانا
حاصل ٿيئي حضور

Scanned with CamScanner

هڪڙي ڏينهن چا توبہ ڪر تون
گرهہ گرهہ تي نہ ڪلمين پڙ تون
اهو ناهين رندي دستور

"جانڻ چن" هي سردي بازي
روزي نمازان اٽڪل بازي
تي وڃ چڪنا چُور

بيت

1

سر گُهري سر ڏئي، آيو واپاري
مون نماڻي نصيب تي، مُهل موچاري
سليم سودو سر جو ڪڍيائين ڪٽاري
چيم، هڻ، هوتن کي ڏنم اختياري
ٺريو هٿ حبيب جو تي بيحد بهاري
سر مليو سر کي، سُڌِ پئي ساري
هرجاءِ ڏٺم هيڪڙو ڪمري نہ ڪاري
"وَاللهُ بِكُلِّ شَيءٍ مُحِيطٌ"، نوري نہ ناري
"جانڻ چن" چوي جاري، تي ويو فيض فضل سان

2

سر گُهري سر ڏئي، اچي ڏنائين ڏاهہ
کي کي آيا ڪاپڙي، صدقي ڪري ساهہ
"الست ارواحن" کي، اڳهين هُئي آگاهہ
"قالُو ابليٰ" جي قول تي، ڪيائون ڪاهو ڪاهہ
"جانڻ چن" چوي لاهہ، لاهُوتي لنگهي ويا

3

سر گُهري سر ڏئي، پرين پُڪاري
"فَاذْكُرُونِي اِذْكُرْ كُمْ"، ڏسي ڏيکاري

Scanned with CamScanner

سپاجهن سڏن سان، محبتي ماري
وحدت جي درياءَ ۾، طالب ٿو تاري
”جانڻ چن“ چوي ساري، سارينديڙن کي سپرين

ڪافي

وڪامي ويا سين، دلبر جي در تي
ڪندو قرب پنهنجو پانهي جي گهر تي

منهنجي يار جو آهي ملڻ مهانگو
مشڪل ملي ٿو سستو نه سهانگو
گهري سر ڏئي سر، سودو آهي سر تي

”مُوتُو قبل“ جو ڏنائين هوڪو
انهي پڙيءَ تي، آيو آهِ ڪو ڪو
اندر آبادي، ظاهر آ بَرَ تي

منهنجو يار آهي، سهڻو واپاري
ٺڳي نه ٺڳاءِ، آهي پيٺ ڀاري
سودو سڄڻ جو ناهي ڪو اِرَ تي

”چن جانڻ“ گهوري، ڏنو سر آ سوري
اُڇليائين اڏيءَ تي، تڪي نڪي توري
اٿم اميدون هوندم قبر تي

ڪافيون

سسئيءَ سُور

ڪافي 1

سسئي ساجهر جاڳي ننڊ مئون، ڪري ريهان روئاري پئي
سيئي سرتيون سڏي سيائي، روئي رندڙا ڏيکاري پئي

Scanned with CamScanner

”ڪٿو هنڙا گھرو دعائون“، ’وڃان تي مون پنهل ڏانهون“،
ڳراٽيون پائي هر هڪ سان، موڪلائڻ ساڻ ماري پئي

پنهل جو ڏوهه پڪ ناهي، ڏيرن جو به چوان مون نه
پنهل کي متان پاراتو ڏيو“. ائين چئي ڏيهه ڏاري پئي

اُڪيليئين وار وِيهي چڏيائين عطر ۽ ميندين
لاهي پئي سينڌ ڦل چوٽيون، چني هارن کي هاري پئي

”جانڻ چن“ جان جانب تئون، ڪيان سؤوار مون صدقي
سسئي ڏس ڪيئن سنياسڻ تي، ڏونگر منجهه ڏينهن گھاري پئي!

ڪافي 2

ڪيڏي ڳيا پُنهل پيارا پيارا
سسئي نماڻي دا؟

ننڊڙي وهايم، پنهلؔ وڃايم
بي بختي ڪون سختي چايم
ڀاڳ نه ڏتم وارا وارا

ننڊ وچون اٿدي ڳئي آهان ڪردي
سڏڪي پردي، ڪُوڪان ڪردي
راهه نهاري پئي چارا چارا

بنسر، بولا، ڪنگڻ، ڪڙيان
ٻانهيان پيڙي، چندن گھڙيان
سينگار ڳيا هي سڀ سارا سارا

”جانڻ چن“ اميد اهائي
ڪيچ ڏي ويسان پنيور ڪون باهي
من ڪو ڏيري ڏارا ڏارا

Scanned with CamScanner

ڪافي 3

ناهيان مون پاڻ چڱي ناهي ڏوھ توڏي
هجان هان جي چڱي تون مون کي ڪين ڇڏين

ڀهريان ڪان وٺي هئس پوٺي مون
آهن اوگڻ مون ۾ اوٺي مون
بڇڙي بيحد بيٺي چوٺي مون
اچي پيش پيس پنهل تنهنجي تڏي

جنهن سيرَ لنگهين، اُهي سير ڇُما
جنهن واٽ وئين، گهٽ گهير ڇُما
جنهن لڪ تان لنگهين، اُهي سير ڇُما
مون کي گُوندر منجھ وئين پنهل گڏي

هن بڇڙي سان ڪر يلا يلي
رھ "جانڻ چن" سان محب ملي
هاڻ دم تو ٽُٽي، پُڄ دوست دلي
سڀ ڳالھ مڃيم، آهي مهڙ مون ڏي

ڪافي 4

ڪٺي پئي پير پنهل جا، رندن تي ريهون، وويار!

ـ پينر ڪاڻ بلوچ جي، اِلوڙي ميان او
ڪري پيئي پيهون، وويار!

ـ لُڇندي ۽ پُڇندي وتي، الوڙي ميان او
ڇاتي تيس ڇيهون، وويار!

ـ ڪاهيو وڃي پئي ڪيچ ڏي، الوڙي ميان او
ور پُڇيو ويهون، وويار!

ـ "جانڻ چن" جي جيءَ ۾ الوڙي ميان او
پنهل جون پيهون، وويار!

Scanned with CamScanner

ڪافي

منهنجا خان پنهل پلي ڏي تون ڏک
اهي تنهنجا ڏک ڦري ٿيندم سک

تنهنجا سک پلا، تنهنجا سور پلا
تنهنجا ڏک پلا، تنهنجا پور پلا
ڪيا عشق اندر اهي ناسور پلا
دل تانگهه تانگهي مون ڪي تنهنجي آ ٻک

تنهنجي سورن سان پرنوش آهيان
مدهوش آهيان، مون خاموش آهيان
تنهنجي دردن ڪيو درويش آهيان
منهنجو ساهه سوگهو ٿيو تو سان سڳ

جيتر تون نه ورين، تيتر ڪيچ پري
ڪيچي ڪيچ ڏانهون، اچ قرب ڪري
سسئي روهه جبل ۾، تي ريهون ڪري
ڪيم ننڊ نڌر، اها منهنجي آ چڳ

سسئي مهڙ مڃي، تنهن تي ميار ناهي
ڇا ٻانپڻ ٻيٽي، ڇا تڪرار آهي
لائبو زور وارن سان زور آهي
مون هيٺي ڪي ڏين تو دلبر ڏڪ

تنهنجا سور مون ڪي، تو ڪي ويڃهو ٿا ڪن
ٽيليفون ناهيو ٿا، لين ڳنڍين
بي رنگ جي تار ۾ اچن وڃن
”جانڻ چن“ پنهل تو سان، ملي ويو پڪ

Scanned with CamScanner

بيت

1

سُور مڙئي سُور، مون وٽ سُور نہ سُورن جهڙا
وٽي نٽا ڏين وار جي، من ماريس سورن گهور
لڪن مٽان لٽڪي ويجان، مون سان سونهان ٽيئڙم سُور
"جانڻ چن" پنهل جا، مون کي پرٽيا پون پُور
دل منجهہ عشق انگُور، دردن وجي درخت ڪيا

2

سُڪن ڪئون سئو وار مون، تہ شابس سُورن کي ڪيان
هڏ نہ ڇڏيائون هيڪلي، مون سان سُور هليا هم ساڻ
جانڻ چن جبل ۾ مون سان، ڪيائون روُح رهاڻ
جڏهن پنهل پسايو پاڻ، تڏهن سور ڦري وري سُڪَ ٿيا

3

ٺَڪَرَ شال ٺُڪريون ٿئين! تو کي گهير نڪي آ گس
ووڙيان پير پنهل جا، ڏونگر ڏيم ڪو ڏس
ڏاڍا ٿو ڏاڍايون ڪرين تو کي ترُ نہ آهي ترس
ويندس، رهندس ڪينڪي، ووڙي ڪندس وس
"جانڻ چن" پس، پارس پاڪ پنهل کي

4

ٺَڪَرَ شال ٺُڪريون ٿئين! توکي وادوڙيا تہ ودِن
ڏند نہ بچيئي ڏاٺ ڪا، تنهنجي ڪوٽي پاڙ ڪڍن
چيتيون ڪني چيٽين سان، تنهنجو لاهي ڇوهہ ڇڏن
"جانڻ چن" شال اَڏِن، پڪا ڪيچي ويجهڙا

5

ٺَڪَرَ شال ٺُڪريون ٿئين! تنهنجا ڊاهي ڇڏن ڍير
ودِئي وادوڙيا اچي، تو مٿون سڏا ٺاهن سير

اچڻ وڃان اوڏانهين شال، مون کي ٿئي نہ اوير
"جانڻ چن" سوير، پس پارس پاڪ پنهل کي

6

ڏونگر ڏور نہ سسئي! نڪي جبل سان جهيڙ
پنڌ ڇڏي ڏي پيچرا، ڪيٺ نہ بيا تون ڪيڙ
گهر ۾ ڳولج گهوٽ کي ننڊ اکين جي ڦيڙ
"ونحن اقرب" واعدو ڳول وجودي ويڙ
"جانڻ چن" نہ ميڙ، مٿئون ماٺهو پنهنجي

بيت

سڪ ۽ درد

1

هئي! هئي! ڪيان هنيانءَ نري لهي ڪس قلب توُن ڪور
اِئين ڍِڪان ڍول لاءِ، جيئن ڍڪن ڍور!
ڇُٽان وينې ڇُپ ۾، جيئي چوري ڪن ٿا چور
"جانڻ چن" چوي پور، ڪيان سڪ سڄڻ جي

2

هئي! هئي! ڪيان هنيانءَ نري، وڏي ٿو ورھ
مون کي تات پرين جي، آهي شام پرھ
جيئن ساريان سڄڻ کي، تيئن نينهن ڪيم نرھ
"جانڻ چن" برھ، باري بار وسايو

3

هئي! هئي! ڪيان هنيانءَ نري، سڪ نہ ڏي ساهيون
وڌن ٿيون وجود ۾، ورھ سنديون وايون
آٽي، عشق اڏايون، جيءَ اندر جايون

Scanned with CamScanner

ناتي نينهن پرين جي، لاتيون لڙايون
دونهان درد ڏکن ٽا، پڙڪن ٽيون باهيون
”جانڻ چن“ لايون، ڏيدون پنهنجي دوست سان

4

محبت جو منهنجا پرين، تو وڌو آ واڙو
سانت نہ اچي ساهہ کي، جيئن قبر ۾ ڪاڙو
جوشن جي جلايو سوز گهڻو ساڙو
مستي ۾ منهنجا پرين، تن سُڪِي ٿيو تاڙو
ڦَڪيون ڏينم فرق جون، ڪو ترب [illegible] و ڪاڙو
”جانڻ چن“ نماڻو گهائي گهوٽ ڦٽي ڪيو!

5

گهايئي، گهارڻ تنهن سان، توکي واجب آهي وري
ڏس هنڊائي هوش سان، تہ منهنجي ڪانہ سري
ملامت مٿي تي ڪنئي، آ چُست چري
”جانڻ چن“ دري، ڪٿي آ دردن دل کي

6

دلبر تنهنجي درد ۾، مون کي سورن ڏني آ سٽ
ٻيهان تہ ٻيهڻ نہ اچي، ويهان تہ پون وٽ
سمهان تہ سمهڻ نہ اچي، ڪائڻ اچي ٿي ڪٽ
ڳوڙا ڳلن تئون ڪريا، پون مٿاهون پٽ
دلبر دل کٽي وئين، جهام ڏيئي جهٽ
”جانڻ چن“ اُڦٽ، آهي مارڻ محبوبن جو

سرائڪي ڏوهيڙو

يار دي سڪ وچ روئڻ، ميڪون ڏاڍي راحت آئي
ڳالهہ اولڙي امان ميڏي، ميڪون ياد هي آئي

Scanned with CamScanner

"ڪُن فيڪُون" ڪئون اڳي، مين بي انت سمنڊ وچ آهي
"ڪُن فيڪُون" دا هوڪا هُليا، ڏار تيس مين ڏائين
"الست" والا آواز ٻُڌوسين، رانجهن مُرلي وڄائي
"قالُو ابليٰ" والي قول اسان ڏي، فرحت ننڊ ڦٽائي
روز ازل دا انگ اڙيل هي، ميڪون جهٽڪ نہ امان مائي!
پيٺ تيڏي وچ امان ميڏي، مين نال گڏ هئا ماهي
پالڪي تي پئي ميڪون پاليس، ڏاڍي فرحت آهي
ڄمندي وقت نڪيڙا ڪيتس، مين ڳُوڪان ڪردي آئي
قرب دي ڪاتي نال وڍيا ها، ناڙا ميڏا دائي
بانگي ميڏي ڪن وچ ويتر، برهہ دي بانگ سُڻائي
بانگي بانگ ڏيئي بس ڪيتي، پڙهي ڪلمي دي مين وائي
"لااِلہ" ڪنون لنگهہ جڏانهن مينَ "الا الله" تي آئي
"ميمٖ" دا اولا ٻچ پيا پولا، ساري سُرت سُجهائي
نينهن اسان ڪون اڳهين نهوڙيا، اٽان ڏولي پي اهڙي آئي
پينگها پٽڻ دا ڏُکان دي ڏولي، امان هي مين ڪاڻ ٺهوايئي
سڪ دي پاوي سُور دي سيرون، ٻانهيان ٻاڻ جوڙايئي
واڻ ورهہ دا تانگهہ طلب دي، ٻوُنبي برهہ ڪڙايئي
سڪ دي ڏوري لوڏڻ والي، ٻانهين وچ ٻڌائي
عشق دي لولي امان ميڪون، ٻڌٽان وچ سُڻايئي
اوراٽي وچ رب جلي دا، نالا ياد ڏوا ئي
لئون لئون ميڏي رڳ رڳ دي وچ، توحيد تند تپائي
جيستائين هُيس نندڙي نينگر، تيستائين چُپ آهي
جڏانهن تيس مين وات وڪيل، تہ خيال اهين وچ آئي
ڪيڏانهون دي هس ڪيڏانهن آيس، تي پيم خيال سودائي
دل وچ آکيم يار ڪون ڳولان ووڙ لهان مين ماهي
ووڙي تيس مين ساري جڳ وچ، پيش "مهدي" دي آئي

Scanned with CamScanner

شاهہ جهانيان "شاهپور" وچ، اها ساڳي صورت وڪائي
ڪيتم سجود پڙهہ شڪرانا، موليٰ مورت ملائي!
پيڻ پراوان جهيڙا لاتا، لوٺي! "لچ وڃايئي"
ٽان ياڃائيان پڇديان آئيان، "ڪهڙا لقب لڳايئي؟"
ٻي پلي جهيڙن امان ميڏي، تون نہ جهٽڪم آئي!
ڪونہ مُڙسان ڳالهہ اِهين ڪون، توڙي چاڙهن ڦاهي
مرشد مليا، آپ سڃاتم، مين نہ تُسا ڏي ڄائي
قُلزم دي وچ ٽٻي ماريم ساڳي سمنڊ وچ آئي
"جاڻ چن" دا پولا پچ پيا، امان ميڪون مل ڳيا ماهي ماهي!

ڪافي

سنڌ

هندستان بنگال بہ جوڙ
مهدي! سنڌ ڏي پاٽيءَ کي لوڙ

اولهہ، اوپر، اُتر، ڏکڻ
چارئي قبلا ماکي مکڻ
هر جاءِ هر جي اوڙ

ڇهون، ستون، اٺون، نائون
سڳداسي ٽيو پُر پنجاهون
انبار انن جا ڪوڙ

ڦٽيون ڦريون، ڪمند جوئرون
خشڪ وارن جون وڏن واڙيون
ڪٽڪون انب ڪيلا ڪوڙ

بلوچستان ۽ سرحد ساوا ڀاوا
پُر ٽين سب لنجها لاوا
پوي نہ ڪنهن کي لوڙ

Scanned with CamScanner

تون آن "مهدي" ٻارهُون امام
جهان جهانيان! تنهنجي سام
تنهنجي آهي امن امان
قيامت تائين توڙ

دنيا ساري ڌرم هجي
تنهنجو سب سان ڪرم هجي
بخشي ڏي تون ٻرم هجي
صوفي وحدت ووڙ

چاليهہ تنهنجا دنيا تي ڏاريل
چهل ابدال آهن واريل
"جاڻ چن" ڪي آهن ساريل
تنهنجا ڪرم ڪروڙ

ڪافي

سني ۽ وهابي

سُني سچڻ ڪئون، وهابي ڀلو آ
دوست دشمن ڪئون دشمن ڀلو آ

ظاهر باطن دُشمن هو آهي
ڪري "سائين" سُني چورايو گلو آ

چوي "نور آهي"، "احد نہ آهي"
ڪري ٻہ زبانون نڪر ٺلو آ

چوي "آهيان عاشق"، پڙهي "عبد" ڪلمو
منافق جو تنهن ڪي درجو مليو آ

مجنون هو عاشق، چيائين "ليلا موليٰ"
هي ڪري ٿو ڪوڙي دعويٰ مڪر مُلو آ

دشمن، دوست ڪڍهن ٿي ٻه ويندو
جي دوست ٿئي دشمن وري نہ رليو آ

جن آ سچاتو تن فيض پاتو
”جانڻ چن“ تن کي نہ جهولو جُهلو آ!

بيت

1

سڄڻ سندا سُور توکي، ماڻهو ٿا پڻن تہ ”مر“
مون وٽ ٻارڻ ٻار تون، سُڄ جو آهين ثمر
مون آهيان مهماني تنهنجي، تون هڏا ماس پيو چر
مون پلي جان خاڪ ٿيان، تون سهنجو ٿي سپر
تو آئي آبادي ٿي، وسي پيو اتم گهر
اونداهي مان سُجهندو ٿي پيو ويجهو ڏنم ور
”جانڻ چن“ چوي سامي سي سڌر جن وٽ سُور سڄڻ جو

2

سڄڻن سندي سور، وڃي سڻائو ڪيم سات
پيهي ڏنم پاڻ ۾، نظر آيو نات
الله ڏنم اورتي، اڳتي پاتم جهات
حيرت ۾ حيران ٿيس تہ ڪاڏي وئي صفات؟
اُتي ٻہ نطر آيو نيهن آ اڳتي اورتي ذات
وڃي ذات سان ملي ذات، ”جانڻ چن“ چوي قرار ٿيو

3

سڄڻن سندي سڪ مون کي، سُورن ڏنو آ ساءُ
سڄڻ سُورن جهڙو پيرڻ نڪي اتم پاءُ
مني مونجهہ پرين جي، اهڙي مني نہ ماءُ
سُورن مان سُڌ پئي، ڏاڍو لڳم داءُ
”جانڻ چن“ منجهاءُ، مون کي سُورن سهڻو ڪيو

4

سُورن ٿي سهڻو ڪيو پُورن ڏنم پير
اُٿي هليس اڳتي، جاچيم گهٽيون گهير
سُورن مان سُجهندو ٿيو سوجهي لڌم سير
ديهي ۾ ديدار ٿيو ويا وهم وڃي وير
ٿي ”جانڻ چن“ دلير، دائم ڪاهج دم ڪي

5

جي مون وٽان وڃڻ واريون تون ڪرين، توکي وڃڻ نہ ڏيان مون سُور!
منٿون ميڙيون توکي ڪيان، ميڙيان پير فقير،
تون جُڪ سدائين جان ۾، ٿو تو سان وڃي تنبوُر
جتي آڏاٽا تو اڏيا، اهو هنڌ حضُور
جتي ويلو تو نہ ڪيو دلبر تن ڪان دوُر
مون سان سنگتي ساڻ هج، قبر تائين سُور
مُنڪر نڪير توکي ڏسي، ڏڪي بيهندا ڏُور
دوزخ ڏسي دانهون ڪندو چوندو ”رب غفُور!“
”اهو مون ڏي آڻيو ڪينڪي، مون کي ساڙيندو سُور“
”جانڻ چن“ چوي پرپُور، شال هُجان سجڻ جي سُور سان

ڪافيون

سُور

ڪافي 1

سجڻ سور اُهي ڏي جيڪي ساهہ سهي
هت غمن جو تو پيو ڳاهہ ڳهي

لڳو عشق جو ڏڪ مون کي باري آ
ٿيو خون جگر مئون جاري آ
منهنجي توبه توبه زاري آ
اکيون رت ٿيون روئن پيو ٿو واهہ وهي

اچي درد اُنا، ٿيا سُور ڪنا
ٻاريا برهه ٻنا، سي مون سر تي سنا
منهنجا ڪرم مُنا، ڪئي آ ڏُکن جٽا
تو ريءَ بار غمن جو تو ڪين لهي

"جانڻ چن" صنم ڪري پنهنجو ڪرم
وڃي سارو وهم، تي فرق فهم
ڏيان لاهي لحم، ڪيان دير نه دم
جڏهن محب اچي مون وٽ رات رهي

ڪافي 2

سور سڄڻ جو آيم ڪهي
مون وٽ پيو آ راتيون رهي

ننڊڙي لاڪئون نينهن سڄڻ جو
ويٺي پاليان شينهن سڄڻ جو
جوبن جواني ڪائي ويو وهي

سوغاتون سُوکڙيون سُور تي سمجهان
توشه تحفو پُور تي سمجهان
اکڙين ۾ ڏيان جايون ٺهي

نت نت نئون ڪيو تنهن کي نهاريان
"جانڻ چن" تي سور سينگاريان
ٺهلون ڪيان تي وڃي نه ٺهي

ڪافي 3

سورن مون کي ساٿ ڏنو
مون سورن کي چو چڏيان، الاهي الا

Scanned with CamScanner

- سُورن سچڻ ملايو مون
سُک جي نہ ڪاڻ ڪيان الا هي الا

- ماڙي ماڙي جي مٿان
مون عشق جي چو نہ اڏيان الا هي الا

- سُورن ريشم روح ڪيو
مون تڏيون ڪين تڏيان الا هي الا

- ”جانڻ چن“ چوي حد لاحد
اورتي بِئي هن مون ڇڏيا الا اهي الا

ڪافي 4

سُورُ پلي تنهنجا ساڻ هُجين
مون سان تون بہ ساڻ هجين، الا هي الا

- نہ سُور وچن نہ تون وچي
منهنجو پريل چاڻ هُجي، الا هي الا

- روئڻ تنهنجي عشق ۾
مون کي اها تان هجي، الا هي الا

- ”فاذڪُروني اِذ ڪُرڪُم“
مون کي اهو ڏاڻ هُجي، الا هي الا

- اندر ٻاهر تو کي ڏسان
شال پنهنجو نہ پاڻ هُجي،ا لا هي الا

- ناهي ”جانڻ“ جوڙ جُتي
مون کي اهو جاڻ هُجي، الا هي الا

Scanned with CamScanner

ڪافي 5

ـ سُور پنهنجا سينو پنهنجو پاڻ ٿو پنهنجا سهان

مُڪيم ملائڪن ڏي ذري، بيزار ٿيا باغي بري
پنهنجي ڪنيم پاڙيئي پري، پنهنجو ڪيو پاڙهين لهان

بار برهہ جو ڏسي، پٿر پيا آهن پُسي
طُور ڪان صحت ڪسي، اُتي "لَن تَرانِي" پيو ڪهان

"الف" هئس آرام هو "ميم" ۾ آيس جهيڙو متو
جنهن سچاتو سو رتو، دم بدم تنهن سان رهان

برهہ جو جڏهن بار پيو قلم ذري پوءِ ڏار ٿيو
اهڙو ورهہ وار ڪيو اُتي "جان محمد" پيو ٺهان

بيت

سهڻي ميهار

1

"اُتي آڏي رات جو، تي سهڻي لنگهي سير
نہ تي ڏر ڏم جو، توکي تڪا هٽندو تير
ڪاهيو ڪُنن ۾ پوين، سُرڪي ڪارڻ ڪير!
نانگي وڃائي ٻنگ کي، پُڄندئي وڏا پير"
جن کي "جاڻ چن" اُڪير، سي تانگهي نہ ڏسن تار کي

2

"بيهودي بس ڪر تون، ڏاموهڙ تي ڏنگين
پُٺ وراءِ ڏس پنهنجي، رڳو دانگوڙي تي دنگين
هڪ ڳالهائين بي ڳڻو پيو کوڙ بيٺي ڪنگهين
ڪاهيو ڪنير ڏي وڃي، لوڙها وڃي تي لنگهين
ڏڪي اُتي آن ڏانگ تي، تون تہ مار بيٺي تي منگين
ڪيان تي خوف خُدا جو نہ تہ سس جيڪر تون سنگين

مون ڪي ميهر يار جي، ٻاڻ وڌو آ ٻنگي“
”جانڻ چن“ ٽنگي، مون ڪي وڌو سڪ ساهڙ جي

3

لپ لپ سُورن سپ ڪنهن مون وٽ هَن پليون
رمزون ميهر يار جون ڪري روٽ رليون
مارڻ خاطر منهنجي جهوئي يار جهليون
سڏڙيا لڪائن سر ڪي، مرُ هٽن گھور گھليون
سامان لٽيائون ساهہ جو ويون ڪسي دل پليون
جانڻ چن ٻگليون، مون ڪي ٻگولهڻ آئيون

4

لپ لپ سورن سيڪا، مون ڏي چڙيا هن چانگ
محبت آ مستان ڪيو مون ڪي مجني وانگ
ويهي ويم وجود ۾، برهہ ڏني آ بانگ
اُلٽي بازي عشق جي، نينهن نسورو آ نانگ
سهڻي ڪي ميهر ڪارڻ، مَچ ڪائي ويا مانگھ
رانجهن خاطر هير جي، تخت چڏيا سپ تانگھ
مجني ڪارڻ ليلا جي، سُج ۾ ڪيا سانگھ
مومل ڪي ماتم هيو، ڏاهي جوڙايو ڏاگھ
سسئي ڪي سور تيا، دل اندر ۾ داڳ
”جانڻ چن“ ڪي تانگھ، طلب ڪٽي تاراج ڪيو

ڪافي

سهڻي سمجهي وچ پار درياءَ وهي تو پيو تار
مُٺي! ميهر وسار دل گهر ساڻ لاءِ

سس ساتين تہ تون سات
مَ تہ ڪُچين ڪا بات
ويندس ميهر ڏي رات
مولي! ميهر ملاءِ!

Scanned with CamScanner

ساهڙ جي ٿم ساهه ڪي لوري
جي اندر ۾ آئون جنهن جي جهوري
لنگهي ويندس مون سير، پار پهچائيندو فقير
جاٽي جهوڪ ڏساءِ

حق جو بارو هادي جاٽي
حق، ناحق تون ڪين سڃاڻي
سهڻي ڏم نه ڏڪاءِ
مارِي پڇنديئي خدا

دوستي ڏنار جي مئون ڇا هٿ آيئي!
جي جهنگل سان ڪيئن ڦاسائي؟
ڇو تي جان جلائين؟
تڪي دوزخ جي باهه

سس ٻيلي ۾ آهي بازار
پاڪ پنجتن جي آ دربار
مِٺي ميهر جي گفتار
گهوريو گهر تو پيو ڪاءِ

ميهر سان مون نڪاح، موليٰ علي پڙهيو هم
پاڪ پنج تن ڏانهون ڏاج مليو هوم
ڏيندس ڏم تي مون ڏانهن جهلي پرائي ٿئين ٻانهن
"جانڻ چن" چوي گناهه مورئون مون تي ناهه

بيت

شريعت

شريعت مثل ڏوٻي، ڌوئي ڪري پاڪ
"لا اِلٰهَ اِلا اللّٰهُ مُحمَدٌ رَسُولُ اللّٰه"، اوّل نفي پوءِ اثبات
اول فنا پوءِ بقا، چارئي پلو پاڪ

”مُوتُو قَبَل اَنتَ مُوتُو“، سامين سچي ساک
”جانڻ چن“ چوي سُنڌري ناهي مذاق، جو سيڪو شريعت تي اچي

ڪافي

شريعت چيز آ اهڙي، مولويءَ ساڻ ملائي
مليو جنهن سان ناهي مولي، شريعت تي اهو ناهي

شريعت جو پائي بُرقعو ڪري آيو اهو خرقو
سُڃاڻي يار جو سرڪو، شريعت ڪئون جُدا ناهي

ٻيڙي شريعت درياءَ وحدت، سڙهه طريقت حقيقت ونجهه
معرفت محب منهنجي هنج، ظاهر باطن ٻُڏائي

نفي اثبات ٽيا نانگا، لاٿائون ساهه جا سانگا
”مُوتُو قبل“ لنگهيا لانگها، شريعت شيءِ اها آهي

”مُوتُو قَبَلِ“ جي ڪاتيءَ سان ڪُسي جلال ٿيا هاتڪ
مُئو جو موت پوئين سان، مري مُردار ٿيو آهي

اُهي ٿيندا اُتي ظاهر، جيڪي هن نفس سان ماهر
اندر ڪارو نڳي ٻاهر، شريعت کي لقب لائي

شريعت آ اُها هستي، جنهن ۾ الله جي مستي
مهانگي آ ناهي سستي، ”جانڻ چن“ ڪن جو ڪم آهي

سرائڪي ڪافي

شعر

ذاتي صفاتي هي شعر اسان ڏا، قلبي ذڪر ڪميندي هُون
”ونحن اقرب“ ويجها ٿيوسي، روحي رمز رليندي هُون

محبت مست و مست بنايا، دوُنهان درد ڏکيندي هُون
تن وچ تاران ڪرن پچاران، وحدت نال وڄيندي هُون

ڇاتي دي وچ جهاتي پاڪي، سجدا سيس نويندي هُون
من محراب تيو سين مسجد، هُو هُو دم هليندي هُون

جوئي مرڻا سو ئي مرسي، اسان ڪونہ قبر وچ آندي هُون
”قالُو ابليٰ“ جو قول ڪيتوسين، ناتا نينهن نبهيندي هُون

جاڻڻ والي انهي راز ڪون ڄاتا، لوڪان ڏي نہ واجهيندي هُون
ڦٽ ڦڪڙي هي ڏاج اسان ڏا، عام لاءِ ڪفر ڪميندي هُون

جنهن وقت اسان ڏا شعر شروع هي، مُلڪ فنا وچ رهندي هُون
دو جڳ ياد نہ ”جانڻ چن“ ڪون، سارا وجود وڃيندي هُون

ڪافي

شهباز قلندر رحہ

- سيوهڻ جا شهباز قلندر توکي ملي سنڌ ساري
”سيوو“ مان تو سيوهڻ ٿاهيو
تيلي منجهائون ٿنب بنايو
سيووءَ سُيوا مئون فيض آ پايو
تو تنهنجي ڪئي اظهاري

واهہ واهہ سيوو واهہ واهہ سيوهڻ
واهہ واهہ! تون آن مست قلندر
سيوو ڪي ڏنا ڏاج تو ڏيوڻ
روزان روز بهاري

سيوو اهڙو قدم وڌايو
ٻي ڪنهن اتي پير نہ پايو
تو پاڻ سيوهڻ جو آ سڏايو
سيوهڻ جو ڀاڳ باري

Scanned with CamScanner

سنڌ تي تنهنجي تون تئين سيوهڻ جو
سڪو چوي تو آهي، سيوهڻ جو
سيوهڻ کي هاڻي خوف نہ ڪنهن جو
سيوو جي آ ساري

"جانڻ چن" چوي جهان جي مالڪ
تنهنجو شان وڏايو خالق
"احمد" "محمد" " علي" "مهدي"
تو سان ڪئي آ ستاري

سرائڪي ڏوهيڙا

شهر شاهاڻي

شهر شاهاڻي ڪعبي جاتم، ڊُونهين دلبر دي تي حج اي
"شاهپور" سمجهو "بيت المقدس"، ظاهر پيالا مچ اي
"جانڻ چن" ڪر مُرشد ڪون سجدا، ميڏي "مهدي" پليندا لج اي

بخت بلند شاهاڻيان دا جت آپ خدا دي جهوڪ اي
ڪري ريس جو هيس شاهاڻيان نال، اُهو سمجهو ڪملا لوڪ اي
محبوب ميڏي جٽ پير هي پاتا، سبز ٿيا سڀ سوڪ اي
"جانڻ چن" ڪون جام پلايا مُرشد مهدي، عشق دا پر پر موڪ اي

ڪافي

شير علي جهانيان رحہ

"شير علي" شهنشاهہ پڳدار آيو
يلا ياڳ منهنجا سردار آيو

- مخدوم مطلوب ساري دنيا جو
جهانيان جهان جو آڌار آيو

- شريعت، طريقت، حقيقت جو مالڪ،
معرفت جو مقصد اچي يار پايو

- "احد" "احمد" اهوئي آ "محمد"
برهه آهي بيحد ساڳوئي سمايو

- هر شيءِ اتي آ پنج تن، ڪاڏي ويو؟
"پنج تن" جهانيان جو القاب پايو

- ڏسو ساڳيون وصفون وڏائي نه آهي
محبت جو مرڪز ڏينهون ڏينهن سوايو

- لا مذهب صوفي مذهب نه آهي
ظاهر ذهد تسبيح کي ترڪ ڪرايو

- رمزون روحاني وچن عرش معليٰ
لڪيل ڪم دما دم "هُو" جو هُل هلايو

- "جانڻ چن" سگن سگ اچا به تهان سگ
ڪري قرب "مهدي" انهيءَ رستي لايو

بيت

شينهن شوق ۾ شڪار

1

ڪيهر جاڳيو ڪهڙ ۾، شوق منجهئون شير
مرون مهاڙي مئون ڀڳا، پٽ نه لڳن پير
مورا سيئي مرض جا، فنا ڪيائين قير
راڪس رڇ هليا ويا، ڪپي ڇڏيائين ڪير
لڪ لٽو لهڙو ويو، ڀولن ڀڳو ڀير
گدڙ اوناءِ گُم ٿي، ٻريا شمع ڄُڄير
جڏهن واندو ٿيس وجود کئون، گهري ڏنم گهير

”وَنَحن اَقَرب اَلَيہ مَن اَلحَبل اَلوَرِيد“، جنهن جو آهي شعر
”جاڻ چن“ چوي ٻيو ڪير، وچي اُهو ڏنم اُتهين

2

ٻوڙو خالي ڪونہ ڪو سڀ ۾ آهي شينهن
موڳن پڻي مروڻءَ جي، رات وڃايو ڏينهن
پيٺي ٻوڙ ٻُلائو تي، لايو وتن ليءَ
پڪوڙائي پري رهيا، غافل سڪٽي گيهہ
سامين سهائي سر ڪي، نالو ڳڌو نينهن
آڌوتن اُتاريو تہ ٺهي اُٺيو ٺينهن
وڏئين هٿ هيبت وئي، محبت اُٺو مينهن
”جاڻ چن“ ڪي شينهن، ڪائي يلي خوش ٿئي

3

لونبڙ جي لت ڪٿون، شينهن يلي ڪائي!
شينهن جي شڪار ڪي، جوڪو ئي ناهي
شينهن شڪاري شائق جو ڳوپن تي ڪاهي
لونبڙ پُٺي لالچين جي، پُورو ٻُلائي
شينهن پنهنجي شڪار ڪي، مولي ملائي
لونبڙ لامارو ڏيئي، گپ ۾ گچائي
”جاڻ چن“ آهي، قُوت ڪيهر شينهن جو

4

شينهن ساٿي شائق جو اتي شائق پائي ٿو پير
ٻئي مليا پاڻ ۾ ٻيو ڪاهي اچي ڪير
لڳي جنگ جُلو تي، بگل وڳو پير
گرگ، گدڙ پولڙا، شڪ ڪڍيا سڀ شير
لونبڙ لنب هليو ويو وڃئون ويو وير
شينهن شائق هڪ ٿيا، ڪونہ رهيو ٻيو ڪير

Scanned with CamScanner

اونهي هن اسرار جو صوفيءَ ڪيو سير
نڪي مومن، نڪي ڪافر، نڪي آهي جهير
نڪي شيعا نڪي سُني، نڪي آهي مير
"والله بِڪُلِ شيءِ محُيِط"، ڪُل ۾ فرق نڪي آهي ڦير
"جانڻ چن" چوي چٿوڦير، مون هادي ڏٺو هڪڙو

5

شينهن چڙهائي سرڪش تي، جو پاڻ بہ آ اڙٻنگ
اڻ ڏنگن کي ڏنگ وجهي، وجهي واڍوڙين کي ونگ
چوري وينا چت ۾، چوري، چاڙهي چنگ
حد، لاحد لنگهي ويا، دوئيءَ وارو دنگ
"جانڻ چن" چوي رنگ، لاتن عشق الله جي

ڪافي

شينهن شوريل شوق جو هت عشق تي آيو آهيان!

پهريون جلايم پاڻ کي راض ۾ راضي رهي
قائم ٿيس ڪُل ۾، سڀ ۾ سمايو آهيان

صورت جي سامان سان، جسم ۽ جان سان
پمبڻين جي پيڪان ٿسان، قتل ڪمايو آهيان!

جنهن کي هٽا اک جي اٽي، پٽر دليون ڪيان پٽي
گهرج اٿم اها گهٽي، برهہ ٻڪايو آهيان

لشڪر منهنجو ٿو لڙي، فائرنگ ڪري نہ ڪٽي
ڏاڙا دلين جا هٽي، ڪونڌ ڪُهايو آهيان

مون کي عام ٿا "آدم" چون، "ٻانهو" ۽ "خادم" چون
"جانڻ چن" جي مظهر سُرت مؤن سايو آهيان

Scanned with CamScanner

بيت

صلوات ۽ زڪوات

"وَاَقِيمو الصَلَواتُ وَاَتُو الزَاڪواتُ"، آهن نمازي نانگا
سجدو صورت کي ڪيائون، نفي ٿيا نانگا
سامين زڪوات سر جي، لاٿا سڀ سانگا
جي مال ڏنو تن کي موٽي مال مليو اهي لنگهيا نه لانگها
جن سر ڏنو تن سر ورتو اُهي چڙهي ويا چانگا
مليا وڃي محبوب سان، اُهي برهه جا بانگا
سامين اُتي سڏ ڪيا، پر ڪين آيا ڪانگا
"جانڻ چن" وانگا، ڪي ڪي آيا ڪاپڙي

ڪافيون

صورت

ڪافي 1

رستو صورت جو ڏاڍو سچو تي،
پيا سڀ چارا پنڌ ڪچو تي

مستقيم رستي محب سان ملندين،
چاري ڪچي سان روهه ۾ رُلندين،
مذهب وارو ڏاڍو ڏچو تي!

"اَلانسانُ" ڪولي ٻُڌايائين
"وَنَحن اَقَرب" چٽو چيائين
واٽ انهي سان رنگ رچيو تي!

مسجد مندر تون تو ناهين
اها مخلوق تون خالق آهين
"وَفِي اَنفُسَڪُم" تو ۾ ڪنو تي

Scanned with CamScanner

اول، آخر، ظاهر، باطن
جوئي باطن، سوئي ظاهر
رُل نہ اجايو ظاهر چٽو ٽي

"جانڻ چن" جي مندر ماهي
پاڻ ويٺو تو ڏي اوگاهي
روحي قلبي مچڙو مچيو ٽي!

ڪافي2

ڪُجھ نہ ڪتيم ڪين ڪمايم
باقي صورت اٿم ساڻ

"نقشبندي" نقاشي آهيان
چِشت پچايم "چِشتي" آهيان
ڪم آ قادر "قادري" آهيان
ٻيو نہ چاٽا چاڻ

سُرخ پوش "سُهروردي" آهيان
"الحيدري" جو هُل تو هُلايان
ٻيو نڪي آهي، ٻيو نڪي چاٽان
تنهن سان پريل اٿم ماڻ

پنجن طريقن ۾ آهيان پُختو
هڪڙو آهي اهوئي نقطو
مهانگو وهايم ناهي سستو
ڪڏان چو ڪنهن جي ڪاڻ!

اڻ ڏٺي ڏيهہ تي آهي وجھو
ڪم انهيءَ لاءِ آهي ڪرٽو
دم صورت سان آهي پرٽو
چٽن نہ چاتو چاڻ

”مهدي امام“ الف پڙهايم
جاڻ چن چوي چِت سان لائيم
”مان“ ۽ ”مون“ جو ورق وڃايم
پوءِ تي روح رهاڻ

بيت

صوفي

1

”صوفي“ آهي ”سچ“ لکن ۾ ليڪي ڪونہ ڪروڙن ڪو
”مُوتُو قَبَل اَنتَ مُوتُو“. جوڳي جو تيو
”جاڻ چن“ چوي سچو صوفي سو مرڻا اڳي جو مُئو

2

”صوفي“ ڪوناڻين تہ صفا تي، نہ تہ ميان! ڪر تون معاف
صوفين صحن صفا ڪيا، سامين صافا صاف
تون رکيو گند گهر ۾ لمبي هٽي تو لاف
دُوئي جي دل ۾ پالين وينو تو پوراف
”لَعنَتُ الله عَلِي الَڪاذِبِين“، اهو ڳُوڙن تي آ قاف
”جاڻ چن“ نٿو چوي، چيو مولا منجهہ مصحف
هر ڪو ڄاڻي آپ، تون ڪک نہ رکجا ڳنڍ ۾

3

سڏاءِ ”صوفي“ مذهب رکي من، اُهو ڪاذب آ ڳُوفي
چمچي بازي چِت ۾ لُڳڙ آ لُوسي
”جاڻ چن“ چوي لامذهب صُوفي، ڪروڙن ۾ ڪو ليڪي

4

هڪڙا سچا صُوفي، پيا ڦُوسي، تيئان آهن تُوشي
آئون انهن منجهہ آهيان، پنگياٽي بونسي
”جاڻ چن“ پنهنجي جيءَ ۾ وڃي تيو آ جاسُوسي
ڪُوءِ جيڪا خاصي، سان مون کي منجهان معلوم تي

ڪافي

صوفي صادق قرآن جا آهيون،
تڏهن عرش معليٰ تي ويا هيون

جڏهن "ونحن" واعدو ٻڌوسين
گهڙي غار انهيءَ ۾ وياسين
وڃي پنهنجو يار لڌوسين
چڙهي اخفا اخفي وياهيون

اعتبار اسان کي اُڏاريو
اهو مخفي سير ڪرايو
ويساهه جنين کي نه آيو
ٿا تن لاءِ ڪُفر ڪمايون

اچي عشق ڪئي اظهاري
اها جانب جُوءِ ڏيکاري
ٿيو سجهندو وئي انڌاري
هاڻي کهڙا لڪڙا لڪايون!
مون کي "مهدي" سُرڪي پياري
مُئي دل مرشد جياري
ڪئي "جانڻ چن" تياري
گهر گهوٽ جو قدم ٿا پائئيون!

ڪافيون

طوطو
ڪافي ا

طوطو هٿن مون ويو هليو دل جي ڦاسايو هئم دام ۾
هجر مون.سان هيئن ڪيو دل اچي وئي قيام ۾

Scanned with CamScanner

پرت جي پچري ۾ ويهي، ٻوليون ٻوليائين ٿي مٺيون
ٻول ٻهڳڻ جا ٻُڌي، دلڙي هئي آرام ۾

ڪل ڦهر جي ڪانه پئي، مون ڪان مٺو ويندو هليو
ڪري قدمن تي پوان هان، گڏ هجان ها گام ۾

پرين پکي پرديس ويو يا الاهي! امن ڏي،
ٻَرن مئون باري بچائج، آ سيد! تنهنجي سام ۾

"لاتَقَنطُو" جو آسرو ڀروسو بالا مون کي
جلدي "جاڻ چن" سان، مولي! ملائي هڪ جهام ۾

ڪافي 2

گڏ گوڏي ويهي ٻول طوطا، ساهه ٿئي منهنجو سُڏير
دنيا ساري ليون ٻوڙا، ثابت تو سان منهنجو سير

ياد ڪرين هن ڏينهن کي، هُئين گڏ ڪشتيءَ ۾ ڪنو
فائرنگ تو ڪئي پار پهچايا تو تير

پيار تنهنجي کي مون پاليو خون جگر جو ڏيئي
چاڪ ٿا چُڪن اُهي، وهن نيڻن مون ٿا نير

"فَاذڪُرونُي" فرض منهنجو، آهي سدائين دم بہ دم
واند ناهي ڪا وٿي، ضايع ناهي منهنجو ضمير

قيد ڪاٽيم ڪيترا، قيد ڪرڙو آ تنهنجو بي
"جاڻ چن" چوي آهيان، عشق تنهنجي جو اسير

Scanned with CamScanner

بيت

ظاهر ذڪرءِ ذهد

1

ڏاڍيان ذڪر ذات جو هُل نہ ڪر هاٻا
مڃائڻ ماڻهن لاءِ، تاهہ نہ تون گابا
اِئين اور عجيب سان، ٻُڌنئي نہ ٻاٻا
ظاهر گذُر غفلت جو اندر اوجاڳا
ٻُڌين ٻوڙا ڪينڪي، واحد . جا واڳا
”وَفِي اَنفُسَڪُم“ وعدا، سڃاڻج ساڳا
”جانڻ چن“ چوي جهاڳا، اسين آهيون انهي جوءِ جا

2

ڏاڍيان سڏين سهڪين چو تو مُلان! الله ناهي ٻوڙو
هُو تہ سُنب سُٽي ڪيولين جا، جيئن پنر ۾ گهوڙو
تون ڏاڍيان ٿو ڏاڪڙ ڪرين، جيئن جنڊ تي آهوڙو
ڳُجهو ڳول عجيب ڪي، ڪونهي وڇوڙو
”والله بِڪُل شيءِ مُحِيط“، ساهہ ڪئون وڌ سوڙو
”جانڻ چن“ چوي لوڙهو لنگهي لاهُوتي ويا

3

هلاءِ ڪين هٿن ڪي، نڪي چورج چپ
زبان ذاتي نہ چُريئي، ماري ويهج مپ
پنڌ نہ ڪر پيرن سان، تي نہ اجايو هچ
سُرڪيو وڃ سپ جيئان، اندرئون اندر پڇ
”ڪَراماً ڪاتبين“ بہ سوچي نہ سگهن سچ
واچي سگهن ڪينڪي، اتس ڳُجها موتي ڳچ!
ديهي ۾ ديدار ڪيو اخفا اخفي اچ
مڙوئي مُلڪ آ تنهنجو هُت ڦُتي هِت مچ
”جانڻ چن“ چوي رچ، ريڌو انهيءَ رمز سان

4

ظاهر پنڌ پريني ڏي، ڪڻ نہ هڪڙي گامَ
اونهو هل عجيب ڏي، ظاهر تي نہ زبان
ڪاهوڙي تي خام، جو ماري چڏ مروان
پوءِ "جاڻ چن" جوان، سڏجين ساميئڙن ۾

ڪافي

ڪم اُهو تون ڪار ڪر، تو ڪي نہ ڪو ڪوئي ڏسي
وچ لڪي هن لوڪ کان، ڏسڻ وارو تو ڏسي

ذهد ظاهر ڪي چڏي، پيهي وچ تو پاڻ ۾
"وَنحَن اَقرب" وينو اٿئي، پاڻ مئون پرين پسين

ذهد ظاهر تو ڪرين، "ماٺهو پلي مون ڪي مچن"
"نيڪ بخت نروار ٿيان!"، من ميجوتي لاءِ مُسين

زاهدا! ضايع عمر، ناحق تو برباد ڪئي
"الف" واري اوڙ ڪئون لالچي غافل گُسين

"جاڻ چن" چوي وچ هلي، عاشقن جي در گلي
ٿيندين ولايت جو ولي، "مُوتُو قَبَل" سان ڪُسي

بيت

عاشق

1

جيڪي گُهرن الله، تن ڪي اُج نہ بُکَ
نڪي سي سياري، نڪي ساونڻ لُکَ
دوئي وڍي دوُر ڪيائون، رندو چاڙهيئون رُڪَ
ٻولي ٻولن ٻي نڪا، هيڪڙائي ۾ هڪ
"جاڻ چن" چوي پڪ، گاروڙي گُم ٿيا

Scanned with CamScanner

2

جيئن سارن تئين سڪن، سڪ نہ ڏي سنڌو
جيئن ٿين فنا تئين ٿين بقا، جيئن ٿين ميرا تيئن مزو
سامين انهيءَ سُرت مئون، لوچي لعل لڌو
"جانڻ چن" ٻڌو "قالُو ابليٰ" جي قول سان

3

عشق جي آڙاھ ۾، پچي ٿيا لعل
مخفي سڀ معلوم ٿين، حقيقت جو حال
سڏڙين کي سڏون ڪندي، گذري ويئڙن سال
وينا آھن وات تي، ڪنيو ڪات ڪلال
اچي ڪو اڏيءَ تي، هڪدم ٿئي حلال
سر ڏيو سر وٺي، وحدتي وصال
وھائڻ وارا ويسلا، مٺين پيو آ مال
پڙھڻ ۽ پڙھائڻ جو ڪونهي تن ڪال
"جانڻ چن" نهال، نانگا پنهنجي نينهن سان

4

نڪي ويا مسجد ڏي، نڪي ويا مندر
سامين ويهي سڪ سان، اوريو عشق اندر
آڏوُتي ايندا ڏسي، دلبر ڪوليو در
"جانڻ چن" هن پر، گُرَ سان مليا ڪاپڙي

5

"ڪثيماً جثيماً نَسيماً"، ڏنو جن ڏوري
باڪا ويا باھرنٿ ۾، سمرٽيون سوري
ڏنائون سر اڏيءَ تي، ڪُلهن ڪئون ڪوري
"چوي چن" جانڻ تر توري، نو ڪنڊ ناٿ لنگهي ويا

Scanned with CamScanner

6

پيري بُزرگي پوئتي، رهجي رڻ ويا
غوثي، قُطبي اورتي، عاشق اڳتي ويا
لکن ڪوهن پنڌ کي، تن هڪڙو قدم ڪيا
سڃاتائون صورت کي لهي لِڪ پيا
لت ڏيئي نفس جي نڙِي تي، لاحد کئون لنگهيا
"جاڻ چن" چوي ڪيا، تن منڊل نيئي محبوبن سان

7

عاشق ويا اوڏانهين، جتي ڪجهه نہ ڪاٻارو
نڪي عرش زمين اُتي، نڪي آ تارو
نڪي سج چنڊ اُتي، نڪي اُونداهہ انڌارو
نڪي مَلڪ فَلڪ اُتي نڪي آ چارو
نڪي سمنڊ درياءَ اُتي، بيٺ نڪي ٻارو
نڪي بهشت دوزخ اُتي، پئو نہ پُلڪارو
نڪي روزو نماز اُتي، نڪي نفل دوبارو
نڪي ڏوهہ ثواب اُتي، نڪي قانون ئي ڪارو
اتي آديسين وڃي، نينهن هنيو نعرو
"جاڻ چن" چوي اُتي وڃي، ڪيو نانگن نظارو
"هي" "هُو" هڪ ٿيو لٿو مونجهارو
برهہ سندو ٻارو سامين کنيو سر تي

8

عاشق ويا اوڏنهين، جت ناهي هُل حُجاج
نڪي پيرين پنڌ ڪيائون نڪي چڙهيا منجهہ جَهاج
سامين ويهي سُڃ ۾، ڪاملن ڪيو ڪاج
سوُجهي سُڃَ سِڏا ٿيا ڏاتر ڏنن ڏاج
سُڃاتائون صورت کي، کن موُنن ۾ معراج

Scanned with CamScanner

”فَاذڪُرُونِي اذڪُرڪُم“، اهو تين علاج
”جانڻ چن“ ڪي ”مهدي“ جي، طلب ڪيو تاراج
جڏهن مرشد ڪيم ڀاڄهہ تہ منجهان ئي معلوم ٿيو

ڪافي

اغوا الله مئون عاشق چاڙن، ڇٽ ڦٽ جي هٽ جاءِ ناهي

بارُوُد برهہ جو نفي نياري،
نانهہ ۾ ناسُوت ۾ ثابت سواري
ڪر ڪوٽِ جي بات ناهي

”لا اِله“ ڪان لنگهي آڳاهون
”اِلاالله “ ڏي ڪيون سين ڪاهون
دم اسم سان جار آهي

عشق، وڏائيءَ جي لڳي وئي لڙائي
”دڪا دڪا“ صفن صفائي
جيڪو جنگ ڪٿي سو جوان آهي

معشوق هليو پريون لڳاسين
دم دم رف رف رَليا وياسين
اُتي ”مهدي“ ٿيو مهندار آهي

لامڪان تي جڏهن پهتاسين
”محمدؐ“ سو الله ڏٺوسين
”چن جانڻ“ ٿيو معراج آهي

Scanned with CamScanner

ڪافيون

عاشق ۽ معشوق

ڪافي 1

عاشق ساجد آهي اصل، معشوق سجدو نہ ڪندو
اهو عشق جو دستورُ آ، ڏسو مجني ليلا جو ڏنڊو

هڻ ٺُپي تون پاڻ ۾، "ونحن" واري وٿاڻ ۾
ڏاتر ملندئي ڏاڻ ۾، تو منجهہ آهي خداوندو

هن برهہ اُونهيءَ بحر ڪي، ڪن ڪروڙن ۾ لڌو
عام ڪي مذهب ٻڌو، مذهب ڪيو اونڌو انڌو

مسجد ۽ مندر رُلين، ناحق تون ٻي در ڀُلين
برباد ٿي وڃي ٻَرَ ڇُلين، هاڻي ڏس ڪُهِيلَ پنهنجو ڪندو

عالم عاشق عشق جا، معرفت ماڻن مزو
وڃي عارفن ڏٺو اُتي، معشوق جو عاشق بندو

هي "جانڻ چن" اثبات ڪئي، ڏسي لاهوتيءَ لات ڪئي
پنهنجي اندر ۾ جهات ڪئي، "وَفِي اَنفُسكُم" ناهي سنڌو

ڪافي 2

"الله" عاشق، معشوق "محمد"، محتاج ڪير آ؟
معشوق پنهنجيءَ مرضيءَ وارو، عاشق زير آ

- الله آهي ميزبان، محمد مهمان ٿيو
خدمت ڪري پيو ميزبان، ڏسيو خادم ڪير آ؟

- جُتيءَ محمد جي عزت بخشي عرش کي
انتظار آهي الله ڪي، بيٺو اُيي پير آ

- "ا ل م ذالِڪَ الڪِتَابُ" آ
"لاريب فِيہِ" آهي خيال منهنجو نہ مثقال غير آ

گڏجي ملائڪن سان دُرُود پڙهي تو ڏٺي الله
الله "عابد" معبود "محمد"، سچو هي شعر آ
مُنڪر منُافق تا چون، "پير ويندا هٿس سجي"
ڪاذب ظالم هن اُهي، وڏو ولهن وير آ
- آهيان مون اُمي ويهي سُمهي آيس گُهمي عرش کي
اکين ڏٺيون ڳالهيون مٺيون، قريل لاءِ "قير" آ
- هيٺ مٿي چئو طرف "جانڻ چن" آ ڏٺو
- سڀ ڪجهہ سهي تو معُشوق لاءِ الله ڍير آ

بيت

عالم

1

عالم چئجي اُن کي، جيڪو علمئون ڪڍي عرق
عملِ ڪري عرق تي، ٻيا ويڙهي رکي ورق
دنيا ۽ عقبي جو دل مئون ڪڍي درڪ
"طالب المولٰي مُذڪر"، غازي ٿئي غرق
مذهب ڪڍي من سأن، هر جاءِ ڏسي حق
"جانڻ چن" چوي پڪ، پوءِ عالم چئجي اُن کي

2

عالم نہ چئبو اُن کي، جيڪو رُڳا پڙهي اکر
ڪوڙيون قرآنن جون، جي هجن پُٺي مٿان ڪر
گڏهہ گابو نہ ٿئي، ڪر اهوئي ڪر
گڏهہ مٿ گهوڙي تان، تب ٿئي خچر
سمنڊ جو ساموندي نہ ٿئي، ڪڏهن نہ پاءِ پر
"جانڻ چن" چوي اکر، اهي واڳو ٿيندا ويڙهہ ۾

ڪافي

عبرت ۽ حيرت

ڪافي 1

عرش چڙهي ڪيئن فرش تي آئين
ڪهڙي هي توکي ڪاڻ، وو يار؟

اصلئون هُئين تون لامڪاني
مڪان ناهي ٿيئين مڪاني
عرش ۽ ڪُرسي چڙهيئي آشيانو۔
اصل وارو وٿاڻ، وو يار

متي سان اچي پاڻ ملايئي
"اَسجدُو الآدم" ويهي ٻُڌايئي
مذهب کي اهو ويساهه ناهي۔
رندن ڄاتو ڄاڻ، وو يار

احد تون آن احمد تون آن
محمد تون آن مهدي تون آن
"عَلِي اَلعَظِيم " الله ﷻ تون آن۔
پرين ڏني تو پڇاڻ، وو يار

شريعت طريقت حقيقت معرفت
اول آخر باطن ظاهر زيارت
عشق اڏي اچي اها امارت۔
ڪيئي پوءِ روح رهاڻ، وو يار

پاڻ ۾ جهاتي جڏهن پاتم
"وَفِي اَنفُسَڪمُ" صاف سُڃاتم
"جانڻ چن" ٿي ناتو لاتم۔
پنهنجو پاڻ سان ساڻ، وو يار

Scanned with CamScanner

ڪافي 2

عبرت ۾ تيون راتيون گذرن، حيرت ۾ سچا ڏينهن
سائين منهنجا آيو آن هتڙي ڪيئن؟

آدم اولو خاڪي چولو
بيک بنايئي، بشري پولو
رمز انهيءَ ۾ تيس مون ڳولو
توکي لڌو تم هيئن
حيرت ۾ سچا ڏينهن

پڪ مئون تنهنجو پير ڪنيوسين
"وَنَحن اَقرَب" رند لڌوسين
غار انهيءَ منجهه گهڙي وياسين
شوق ڏيکاريو شينهن
حيرت ۾ سچا ڏينهن

دم دم سان قدم هلايم
لاحد ڪان وچي اڳتي وڌايم
اخفا اخفي جايون اڏايم
محبت وسايم مينهن
حيرت ۾ سچا ڏينهن

ماءُ نہ پي نہ سس نہ سهرو
بنا دولت مال جي ڳورو
سوا سڳن جي عشق آ نهرو
نواءِ آندئين هت ٽينهن
حيرت ۾ سچا ڏينهن

"جانڻ" ناهيان "چن" بہ ناهيان
"آدم" ناهيان "الله" بہ ناهيان
ڪير تو ٻوليان، ڪير تو ٻڌايان
اهو آهيان مون نينهن
حيرت ۾ سچا ڏينهن

Scanned with CamScanner

بيت

عدالت

آمامت وئي عدالت ۾ انهن ججن کي آ جس
ڪسوٽي هنيائون ڳوڙن کي، مُلا، قاضي ڪس
"جانڻ چن" چوي ججن کي ڏورئون پيو ڏس، وسوَ کي ويجها ٿيا

سرائڪي ڏوهيڙو

عربي

اول عربي آخر عربي، ظاهر باطن عربي
عرش تي عربي فرش تي عربي، دوجڳ دي وچ عربي
لوح وچ عربي قلم وچ عربي، ڪُرسي دي وچ عربي
شمس وچ عربي قمر وچ عربي وچ ستاران عربي
جن ملائڪ حُوران پريان، آدم دي وچ عربي
مسجد، مندر دير دئاُرا، بندرابن وچ عربي
لڇمڻ، رام، بيد، بياس، گنگا جمنا عربي
شجر وچ عربي حجر وچ عربي، بر بحر وچ عربي
چوڏانهن طبق يار دي ٿاٽي، عرب عجم وچ عربي
جنهن ڪون پڪڙي جنهن ڪون ڇوڙي، مرضي والا عربي
نور حضوردا سڀ وچ آيا، سڀ چوڙيسين عربي
"جانڻ چن" ڪون ورد هميشہ اندر ٻاهر عربي

بيت

اديون عربي ڍول جي، جڏهن آيس عشق اري
"احد" "احمد" هڪڙو ڏٺم گام ڀري
هي مُلان مذهب وارا ٿا چون، "تون ڪافر آن، ويندي دوزخ جي ترئ"
الله ڪري تہ عشق جي پئي، مون وٽ ٻاهہ ٻري

Scanned with CamScanner

اهو ڪُورو ڪامي ڪينڪي، شل قيامت تائين نہ ٺري
پوءِ دوزخ ويهي درد مان، ڪندس آهہ پري
باهہ منجهان بهشت ٿئي وري دوزخ ڪين ٻري
"جاڻ چن" تنهن ڪري، دوزخ نيندا ئي ڪينڪي

ڪافي

فرقان آ اُنهيءَ جو جنهن کي زبان آهي
فرقان ناهي تنهن جو جنهن کي زبان ناهي

"سميعُ بصير" آهي، ڪن ۾ اکيون تيون ثابت
کُليل هٿ جنهن جا، فرقان تنهن جو شاهد
الله آهي "عربي" مذهبن ڇڏيو ڀُلائي

اول آخر، آهي باطن، آيو ٿي ظاهر
عاشق سڄڻ جي سيني، ڏُرئون آيا ٿي ماهر،
هر شيءِ ڪيو آ سجدو اجان پيو ڪو آهي؟

"جابر" جا پُٽ جيئاريائين، مُردا مُئل اٿاريائين
عالم کي الاهيت، قدرت پنهنجي ڏيکاريائين
آڱر جي اشاري تو چنڊ کي لهائي
مُنڪرن تڏهن بہ نہ مڃيو چون پيا "جادُوگر"
اڄ تائين ٻج انهن جو الاهيت ڪئون آهي نابر
تڏهن پُڇا آهي اِڳيان "تنهنجو رب ڪير آهي؟"
جنهن کي زبان ناهي، اهو ڪيئن ڳالهائي؟
ٽيهئي سيپارا شاهد عربي جي ٻولي آهي
پندرهين ۾ پڙدائي تو "جاڻ چن" ٻڌائي

Scanned with CamScanner

بيت

عزازيل

1

استاد عاشقن جو عاشق عزازيل
لعنت ڪٽي لعل ٿيو ڪيائين تلقين
"جانڻ چن" چوي اصيل، ڪنيو بار برهہ جو

2

عزازيل جي ايئن نہ ڪري، تہ ڦورجي ڪيئن ڦورو
اثبات ڪيائين الله ڪي، ڪٽي ڏلڪارئون پورو
عزازيل عالم تي، ڪيو آ ٿورو
"جانڻ چن" چوي جورو ڏسندو ڏينهن قيامت جي

3

عزازيل عالم کي چيو "منهنجي ٿيو اُبتڙ"
"سڏو پنڌ صورت جو ٿيو سڄڻ ڪي سبُتڙ"
عاشقن کي اعتبار ٿيو ويا نہ تنهن جي تڙ
پيهي ويا پاڻ ۾ ڳُجهو پنڌ ڳُجهڙ
"جانڻ چن" چوي، جيڪا هُئي "مهدي" ۾ مڙ-
ساتہ مون کي عزازيل آگاهہ ڪئي

ڪافي

عزازيل جي سياڻپ، سمجهي ويس مون ساري
اهڙو نہ ڪنهن ہي ڪنيو برهہ جو بار باري

لعنت جو طوق پائي، ويو پاڻ کي اُگهائي
لغلن جو لعل آهي، بقا ٿيو بهاري

پاڻ کي ڪس لائي، ٻين کي سمجهائي
اهڙو تہ پلو آهي، جو سڀ سان ڪيئين ستاري

Scanned with CamScanner

ٻڌي ڦتڪاريون پاڳون، ڪٽي ويو هي آڳوُن
پوءِ الله ڏنس واڳون، تہ قادر تي پيو ڦهاري

”جاڻ چن“ چوي ڳُڻ ڳائيان، ٿورو ڪين لاهيان
جيڪا هُئي مڻ ”مهدي“ ۾، سا مون ڪي عزازيل ڏيکاري

نظم

عشق

1

عاشق جو معشوق تي عاشق ٿيو سو ڇا ڏنائين؟ ڇا جي ڪري؟
انجيل ۽ فرقان ڇو پيدا ڪيائين، ڇا جي ڪري؟

عشق عاشق جي اندر ۾ ويٺو اچي تي بي ريا
محبت ڏنائين معشوق تي، عاشق ٿيو تنهنجي ڪري

انجيل ۽ فرقان ۾ سهڻي صنم جي ڪيئين ثنا
توريت ۽ زبور بہ پيدا ڪيئين تنهنجي ڪري

ڪنهن جي خبر ڪنهن کي نہ هئي، اچي عشق ظاهر ڪيو الله
بيبي حُوا آدم پوءِ پيدا ڪيئين تنهنجي ڪري

عشق جو ٿورو دوجگ تي، ”چن جاڻن“ ٿو چوان
ٻئي جهان پيدا ڪيائين پوءِ عشق جي اچڻ ڪري

2

دلُربا محبوب منهنجو سنگدل ٿي ويو آهي جُدا
سڪ منجهئون سڏڙا ڪري ٿي، جان منهنجي وئي فدا

محبوب جي بي غرض آ، تون تہ منهنجو آن خدا
ميڻ دل ڪر دلربا جي، هي منهنجي آ صدا

طلب ۾ بيتاب دل آ، طلب ۾ آهي تباهہ
مون عاشق آهيان، معشوق تنهنجي تي هُدا

Scanned with CamScanner

ڀيا ڌا ڪن ڪعبي کي سجدو مون رخ يار جي ڪيو ادا
ڀيا پڙهن ظاهر نمازون، اسين قلب ۾ ناهيون قضا

ذاتي صفاتي پاڻي جهاتي، لعل هن رندن لڌا
اُڻ ٽڻ اهائي راتيان ڏينهان، چنگ تن چوري پڌا

عشق بخشي ڏي خدايا، ڇا ڪندس مون ڀيا ڏنڌا
"چن جانڻ" آهي سوالي، دائما تو در گدا

3

يا خدا تون عشق پنهنجي ۾ مون کي پرپوُر ڪر
خيال تي هڪ حال سان، روشن قلب کي نُور ڪر

مون هجان مجنون مثل، توتي خدا تنهنجو بندو
عرض منهنجو هي ٻڌي، درگاهه ۾ منظور ڪر

انهيءَ بهشت ڏي مون کي نه نيئن، جاتي نه تنهنجو ڪو ضرور
دوزخ پلو مون ڪاڻ اهو جاتي سيئي ڏک دوُر ڪر

رحم جي مون تي نظر صدقي پنهنجي حُضُور ڪر
چن جانڻ سان اهڙو سرڪار ڪو دستُور ڪر

بيت

1

عشق هجين آباد، ڪري مون ڏي آئين ور
قُربدار قرب ڪيئي، ساڳو سجائي گهر
اڳي ٻه اگڻ اسان جي آئين، هُئين بابا سائين جي سِر
هاڻي ٻه پارت اٿئي، پوين تائين پر
رهه اسان وٽ راتيون، هي ڀاڻ نه خالي ڪر
"جانڻ چن" تو در، تو گهريون غلاميون ڏئي

2

عشق هجين آباد، سدائين سائو
اندر چرين عاشقن، تون ڏول سدا ڏائو
جگر جيرا ٻُڪيون، منهنجون ڪان پلي ڪائو
تو تان سر صديقي ڪيان، منهنجي هميشہ هائو
تنهنجي پناري آهيان، لنهو ڪي لائو
”جانڻ چن“ وت ڪائو ڪڏهن نہ ڏيئجا قرب جو

3

عشق هجين آباد، سدائين سدّر
جهوڪون منهنجي جيءَ ۾ بنايئي بندر
سيئي آنديون سُوڪڙيون، جيڪي هيون هُن پر
”ڪُن فَيڪُون“ ڪئون اڳ جون، ڏنئي خان خبر
جيڪي ڳُجهيون ڳالهيون، سي پيون سپ پڌر
تورو لاهي نہ سگهان، آهيان نماڻي نڌر
”جانڻ چن“ تو در، تو گهريون غلاميون ڏئي

4

عشق هجين آباد، تون سدائين سيٺ
مٿائين جي ملڪ تان، مون لاهي آندئي هيٺ
ڪڍيئي ڪورٽ قلوب مئون، منهنجي من ۾ آندئي ميٺ
منهنجي محبوبن سان، تو ڏينهنڪ ڪئي ڏيٺ
”جانڻ چن“ ڪي چيٺ، چاڪن اٿم چاڪ ڪيو

5

عشق ناهي چَرچو هن جو مهانگو آ مُلهہ
ملي نٿو مال سان، سر جو سودو سَل
ڪڻ ملامت مرد تي، هانگامو ۽ هُل
ٻاري ڪڻ مٿي تي، اهو ڪفر وارو ڪُل

Scanned with CamScanner

"جاڻ چن" چوي، پوءِ اهو ڏينديئي مُلهه.
جو قيمت پائي ڪو نه سگهي!

سرائڪي ڏوهيڙو

1

الله عشق نصيب ڪرئي، اي ملان تڏهن الله سڃاڻي
عشق هي دوُر تہ الله بہ دوُر، مخفي راز نہ ماڻي
حضرت عشق جي هادي ڏيويئي هڪڙا قدم تون چاڻي
آکي "جاڻ چن" سوا عشق ٻاجهئون، هن ٻي سب ڪم آجاڻي

2

عشق سوا هي عِلم اروٺا. سانڪون ڦڪي علم ڳنون بس اي
عشق هي هادي عشق هدايت، عشق قرآن دي مک اي
اها مک موجود هي موج اسان ڪون "جاڻ چن" ڪيون پڙهي! ڪيون لکي

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

ڪافي 1

بسم الله ٻلي عشق تون آئين
قرب ڪيئي قربدار الا

عشق اندر ۾ ڏم مچائي
طالب تنوں ڪئون زياده تپائي
واندي ناهان وار الا

ننڍڙي لاڪون ٻانهپ ٻولي
ڳالهه انهيءَ جي مون هُيس ڳولي
جئري لڏئي سار الا

"الست بربڪُم" جڏهن ٻڌو سين
"قالُو ابليٰ" تڏهن قول قول ڪيوسين
ياد ڏيارئي اقرار الا

مرشد مهدي جام پيياريو
مٿل جسم ڪي جانب جٺاريو
تورا مون تي هزار الا

جانڻ چن آ نڌر نماڻي
قرب ڪيو تو ڄاڻي سڃاڻي
برهہ تون باغ بهار الا

ڪافي 2

آيو عشق جڏهن، زمانو ٿيو ويسر
سڄڻ ڏي وڃڻ ۾، ڪيم ڪانہ گيسر

لاهي سر جو سانگو نسري ٿيس مون نانگو
لنگهي ويس لانگهو ٿيس مون بيسر

واٽ تي نانگ نيلا، ڪيئون مون سان حيلا
ڪي ساوا ڪي پيلا، اُتي ور ڪئي هم ور

سمنڊ ڏي پيو چوليون، هڪلون ۽ هوليون
ٻولي پيو ٻوليون، "سر سهائي گهر"

سر ڪي سهائي، اُتي چيم "آهي"
"چن جانڻ" جان ڇاهي، "مهدي" آ حق منور

Scanned with CamScanner

ڪافي 3

اچي نيهن هنيو آ نعرو
جذبي جوش جلالي وارو

مون کي محبت جي ميغ لڳي وئي
يا ته وڏندي وڏندي وڏي وئي
مون کي عشق جي آگ لڳي وئي
جيئڻ ساڙي اکن کي ٿو پارو

جنهن وٽ عشق خيمي کي کوڙي
تنهنجي سيج سُولي تي ٿو جوڙي
دين ڪفر کي ٿو توڙي
اهو پنڌ ڪرائي پسارو

طالبن کي ترڪ ڪرائي
پنهنجي هستي مٽي سان ملائي
ظاهر ۾ خلق کلائي
باطن ۾ عرش اوتارو

'ڪُن فيڪُون' ته کلھ هئو
تنهن کئون "جانڻ چن" اول هئو
نڪي آدم حوا جبل هئو
تڏهن سمنڊ هئس مون سارو

ڪافي 4

اديون عشق مون وٽ اچي ڪئمپ لائي
هڏا ماس منهنجا وبو آ شينهن کائي

خيمو عشق کوڙي، چڏيو آ. نهوڙي
وڏائي کي ڀوڙي، مٽي سان ملائي

- مت هوش منهنجي علم ۽ عقل کي
چڙيو شير پوري ٻيلي کي ٻيلائي

- شهگوش سرڪش، ڪائي خون کي ويو
جگر جوش جيرا، ٻڪي نہ ٻچائي

- ”جانڻ چن“ چوي، بهادر ببر اچي ويو
پولا سپ پجي ويا، چيتي ڪٿي چٽائي

ڪافي 5

جند جان منهنجي جيڏيون، عشق جي ڪم آئي
ننڍڙي لاڪون پيريءَ تائين، عمر تيم سجائي
محبوب جڏهن ونڊ وراهيو عشق ڪٽي منهنجي ۾ آيو
برهہ ڪنيو باهہ آيو اچي آگ لڳائي
سُور صحت ڪنيو آيو ڏُک ۽ سُک ونيو آيو
چُمي سر تي مون چايو ڏُک ۽ سُک مٽائي
برهہ جاتي باهہ ٻري، ميوات اتي باغ ڦري
مٿي تنهن جي مان ڪري، خلقت نينهن نوائي
اندر وينو ڪپي ڪوري، دوئي کي وينو پجي پوري
رڳ رڳ منجهہ چنگ چوري، سجدي منجهہ سدائين
مرڻ واري کي اڳي ماري، تار تاگها سيئي تاري
”جانڻ چن“ کي حرام چاري، برهہ ڪيو بقائي

ڪافي 6

اچي مون کي عشق اُتاريو تہ” اُتي ڳول الله “الا
هتڙي آئين پر لاءِ پيهي
ڪين وسارج ور کي ويهي
ڏنم عشق صلاح، الا

عشق تيو اڳ ۾ لڳڙيس پويون
يري ڏنائين ڏاڻ جون ڏويون
ڪُفر جو ويو ڪُلاهہ الا

عشق وٺي ويو ملڪ انهيءَ تي
جن ملائڪ ناهي جاءِ جنهن تي
رندن وارو راهہ الا

مسجد مندر منهن نہ ڪيوسين
"وَفِي اَنفُسَڪُم" وادي وياسين
ڏاهي ڏنم ڏاهہ الا

"جانڻ چن" آ الُٽ سمايو
سارو سمنڊ پاڻ ۾ پايو
اُتي آ پاڻ ملاح الا

ڪافي 7

اديون عشق الله ملائيندو آهي
ڪنهن سان ناحق نيهن نہ ڪندو آهي

ڪن نينهن ندا، ڪيائون نہ سر فدا
مون کي قسم خدا، ڪئي آ عشق اداءِ
سر عاشقن بہ ڪيو آهي فدا
عشق عاشقن جو تہ امام آهي

نينهن نواب کي شينهن ڏنم
جنهن سر آيو سو بہ شينهن ڏنم
پوءِ رات بہ تنهنجو ڏينهن ڏنم
نينهن اهڙو رنگ لائيندو آهي

نينهن مورک جي لاءِ آهي، ڏچو

Scanned with CamScanner

ڪري نيهن ندا آهي پاڻ ڪچو
نينهن جهڙو ڪو پيو ناهي سچو
تنهن سان "جانڻ چن" جي راند آهي

ڪافي 8

عشق مون وٽ اديون، دلال ٿي آيو
برهہ مون کي پينڊا محبوب ملايو

مون پي چيو تہ مون آهيان، پر هُو بہ هُو آ
پردو ڪنيو پرين ڏٺم هُو ٻهُو آ
پوءِ گوري منهنجي ڪانہ چلي نينهن نوايو

عشق آڏو ڪير پيو هستي هلائي
جنهن تي ڪري ڪاهہ پيون واسين وڃائي
ملهہ کي هٽي هٿهہ جيئن تاڪ وڃايو

شمس جهڙا شاهہ ٿو منصور مارائي
سرمد جهڙن سالڪن جا ڪنڌ ڪپائي
برهہ بلاول کي گهاڻي پيڙايو

صنعان جهڙي سرڪشن کي تلڪ لڳائي
جٽيو پارائي جوش ۾ان مصلو چڙائي
عشق "جانڻ چن" کي آ چڙو پارايو

ڪافي 9

پيو ٿمِ عشق ڪُٺي، نہ گهر ٻار وٽي
منهنجي دل کي لڳي ويا جهوراٽا، هاءِ جهوراٽا!!!
جيتر ڪُنف نہ هو تہ قرار هو
جڏهن ڪنف چيو تہ قرار ويو
ڪيو آ ڪنف جدا، ملي شال خدا
وڃي ڪُل ۾ ڳڌ ٿيون سڀ داٽا

آهي روز ازل جو هي انگ لکيل
اهو "قالو ابليٰ" وارو قول تيل
نٿو دل تان لهي، نيٽين نير وهي
مون کي پُور پون ٿا پُراڻا

جمندي وقت مون کي بانگي بانگ چئي
تنهن وقت ڪيم پنهنجا سڄڻ صحيح
"لا اِله" چيم، "اِلا الله" کهي
پاتئين ميم جو برقعو پئي سُڃاڻا

آهي ڏاج ڏُکن جو توڙئون مليل
ويتر "جانڻ چن" ڪيو تنهن تي عمل
پائي امڙ جهولي ڏني مون کي لولي
ڏنئين سُورن جا مون کي اوراڻا!

ڪافي 10

منهنجو عشق ڦٽايو آرام آ.
ڪي ڪيئن ٿا چون، ڪي ڪيئن ٿا چون

ڪي ٿا چون، "ڪيو ڊينگ اٿئين"!
ڪي ٿا چون، "ڪيو رنگ اٿئين"
ڪي ٿا چون، "پيتي ڀنگ اٿئين"
ڪي ٿا چون، "اهو اسلام آ"

ڪي ٿا چون، "تيو ڪافر آهي"
ڪي ٿا چون، "تيو صابر آهي"
ڪي ٿا چون، "قلبي ذاڪر آهي"
ڪي ٿا چون، "اهو خام آ"

Scanned with CamScanner

ڪي تا چون، ”سوداءُ اٿس“
ڪي تا چون، ”لڳو داءُ اٿس“
ڪي تا چون، ”ماريو پاءُ اٿس“
ڪي تا چون، ”اهو حرام آ“

عاشقن جي عجب چال اها هي
چوندن ڪي چون ڪين ورائي
برهہ ملامت سر تي چائي
تن جو ”جاڻ چن“ هي غلام آ

ڪافي 11

مچ عشق اچي آ مچايو جيڏيون
مون ڪي برهہ اچي آ بچايو
سر تيون ڪيئن وٺان مون سمجهہ توهان جي

الست وارو آواز ٻڌوسين
”قالُو ابليٰ“ وارو قول ڪيوسين
سر جو سودو صاف ڪيوسين
جيڏيون مون ڪي خبر آهي منهنجي

لائڻ سوکو نڀائڻ اوکو
پير ٽڪائي ڪروڙن ۾ ڪوڪو
سُٺ يقين جي پير ڪي ڏڪو
اهو پاٺين خبر ڪندو پنهنجي

چير پيرن ۾ عشق پارايم
ڳاٽا چڙن جا ڳچي لائيم
لوڪ ملامت سر تي چائيم
جيڏيون ڪاڻ ناهي مون ڪي ڪنهنجي

Scanned with CamScanner

"جاڻ چن" جو جهانيان جاني،
مهدي محمد واحد باني
هتي هُتي اٿم اها پاڪ پيشاني
رات ڏينهن آهي تات تنهنجي

ڪافي 12

عشق تون ڏس تان چا هٿ آيئي
ماري مون کي مچايئي

مون چڙي آهيان، تون باز آن بحري
چائي چنبن ۾ ڪست مون ڦهري
مون تي ملامت آندئي گهري
ڪرفيو آرڊر مون تي لڳايئي

تون شير ببر آن، مون آهيان سهاڙي
ماريو تو مارين، مون کي ڏيهاڙي
اندر منهنجو ڪيئي، چاڪ چهاڙي
مون لاءِ مرڻ تو راند بنائي

تون شهنشاهه، مون آهيان گولي
تون ملڪ جو مالڪ، مون آهيان ٻولي
ڇولي ڇولي، وري تو ڇولي
ڳوٺن ڳلين ۾ مون کي نچايئي

تنهنجو "مارڻ"، منهنجو آ "جيئڻ"
مون وٺان ٿئي، شال نہ تنهنجو وڃڻ
تون آن منهنجو تنهنجو آ "چن جاڻ"
"مُوتُو قَبَل" جو مقصد پايئي

ڪافي 13

عشق اسان کي ماريو ته ماري
ماري ٻاري وري ته جيئاري

عشق انهيءَ تئون سرڙو مون گهوريان
ڪاٽ ڏي ڪنڌ کي مون سوريو سوريان
ڪپجي ٽڪجي وري مورجي ته موريان
تار انهيءَ ۾ تڏهن ته تاري

عشق جون ارٽون اوکا انگل هن
جن ڪيا پورا تاتي منگل هن
پوءِ بر بحر آباد جهنگل هن
پوءِ انهن سان ته گڏجي گذاري

عشق جو آهي اهڙو ماٽو
جيئن سرهين کي پيڙي گهاٽو
پيڙي پيڙي پوءِ ڪري راٽو
عاشقن کي نيئن عرش اوتاري

عشق جي آهي اهڙي وڏائي
داڻهه ديوانا ڪري سودائي
"چن جاڻ" جهڙا لکين سپاهي
بردا در تي نوڪر ڏاري

ڪافي 14

عشق اسان ڏي آنديون سوغاتون
مصري نہ اهڙي نہ مٺيون نباتون

روئڻ راحت نياز ۾ نوڙت
اندر ٻاهر هڪڙي آ عادت
ورد وجود آهي وحدت
ظاهر ٽيئڙيون لکيل لغاتون

Scanned with CamScanner

وائون نهارڻ سجڻ کي سارڻ
نہ ڪنهن دم ۾ دوست وسارڻ
عشق اندر ۾ ٻاريو آ ٻارڻ
پنڌ پرينءَ ڏي چُپ چُپاتون

اوچتو آهُون دم دم دانهُون
دل مون ٿيون نڪرن تديون ساهون
پار پرين جي نرت نگاهون
سڪ جون سيني ۾ ڪورن ڪاتيون

حيرت عبرت مست محويت
عاشق ڪن ٿا فڪر ۾ فرحت
منهن مُونن ۾ وڃن ولايت
"جانڻ چن" ڏنيون برهہ براتيون

ڪافي[15]

عشق بنا ٻي راهہ نہ جاڻان
عشق جو آهيان غلام

عشق اولڙو آيم ڪاهي
سر جو سانگو ڇڏيم لاهي
آيم سخت ڪمام

روئڻ پٽڻ آ شادي اسان جي
درد آهي آبادي اسان جي
غم صحت سُور آرام

مونجهہ مونجهارو روح کي راحت
برهہ ملامت عشق سلامت
غم کي پائيون طعام

عشق بنا ٻي ڪار نہ ڪائي
مرشد مهدي ڪئي آ يلائي
ثنائين "جانڻ چن" ڪي جام

ڪافي 16

بنا عشق جي عبادت حرام
توڙي لک نمازون پڙهين

سچاتئي نہ الله، اهي ڇڏ ٺڳي جا ٺاهہ
آهي مولیٰ ٻي پرواهہ اتي ڪنهنجي ڪاڻ نہ ڪا
ڪيئي نہ عشق امام!

آهي عشق ثمر، آهي عشق قمر
ونئي عشق وڃي تون لاحد جي اندر
ايڏو پنڌ سڄو آ هڪ گام

آهي عشق فرقان، آهي عشق جهان
آهي عشق دين، آهي عشق ايمان
آهي عشق صلوات، آهي عشق اسلام

آهي عشق نماز آهي عشق نياز
اهو عشق اندر ۾ آ مولیٰ جو آواز
اهو عشق آ ساقي جيڪو ساري ٿو جام

سوا عشق جي فيض ملندو ڪين
"مڪي" "مديني" مرين، توڙ ي مرين مين
توڙي "شاهہ نجف" مرين "شام"!

ڇڏي مذهب جو شور، ويهي عشق سان اور
تون تہ ائين وينو اور، جيئن چوري ڪري چور
ويهي روح ۾ ريجهائج رام

ظاهر عبادت نہ ڪار، ڪين ماڻهن کي ڏيکار
اندر "هُو هُو" جي هُونگار، ٻاهر هُج تون بيڪار
پوءِ تون هڻ "همہ اوست " جيْ هام!

"جانڻ چن" غلام، آهي عشق جي سام
جيڪا "مهدي" ڏني مام، عشق سمجهايم آسان
ڇا ٿا عشق مان ڄاڻن هي عام!

ڪافي 17

رستو هن جو آهي جُدا
عشق ڇا ڄاڻي سائين! مذهب ملت؟
- صنعان ٿي چاڪ پي وڇڙا چاريا
دين ايمان ڪيائين فدا
- عشق جون خبرون عاشق ڄاڻن
صورت ۾ ڪن فرض ادا
- "اَلستُ بِرَبڪُم" چئو چيائين
اسين "قالو ابليٰ" هون ٻول ٻَڌا
- چيو "جانڻ چن" کي مرشد "مهدي"
مام انهيءَ ۾ ڳول خدا

ڪافي 18

عشق اسانڪون علم پڑهايا، راز رندي دستور، ميان
دِيَن ڪفر ڪنون دور ٿيوسي، برهہ ڪيتا پرپور، ميان
مسجد مندر نظر نہ آيا، سانگ سفر دا پنڌ اجايا
'وَنَحَن اَقرَبَ' يار سمايا، ٻول اٿهين نهين ڏورُ ميان

Scanned with CamScanner

افضل عشق دي منزل اعليٰ، برهہ بهادر سڀ ڪئون بالا
دين ايمان ڪون خبر نہ ڪائي، جتان عشق ويندا شهزور ميان

عشق ويندا هي گهن اتاهين، توڪل نا تقدير جتاهين
"عيسيٰ" "موسيٰ"، بہ اوري رهہ ڳئي، ملڪ فقيران دا اور ميان!

مذهب والا ڀڳوسين لوڙها، "جانڻ چن" مليا ڏاڻ هي ڏوڙا
"مومن" "ڪافر" ڪونهي نکڙيا، هر جاءِ هڪ حضور ميان!

ڪافي19

- واهہ! گروهر نام اسانون عشق پڙهايا هي

ساڏو ميڪون سُرڪي پلائي
گُم تي بيائي آئي هيڪڙائي
اُلٽا امتحان آڏو عشق ڪڙايا هي

آيا ناٿ گُرو گِرناري
هردا هل ڳيا، تي ڳيا جاري
ٻاجهہ توڻ ٿيوان ٻلهار طالب تلڪ لڳايا هي

"موسيٰ" "فرعون"، فرق نہ ڪوئي
رمز اهين ڪون ڄاڻي ڪوئي!
هر جاءِ هڪڙا يار جڻيا عشق جڙايا هي

"ابو جهل" "احمد" صورت سائي
هڪو هڪ نظر هي آئي
اهو هي ڪنهن دا ڪام سولي عشق چڙهايا هي

"اسدالله" اُتاهين آيا
قاتل دي وچ آپ سمايا
پيتس آپي جام اپ ڪون آپ چُڙايا هي

”خلق الله آدم اعليٰ صورت“
جوئي پولي سوئي خالق
”جاڻ چن“ انعام ميڪون محب مڙهايا هي

ڪافي 20

عشق اصل ڪئون ارڏو آهي، ڳوين جي سر ڪاهي ٿو
سُولي اورو سبق پڙهائي، ”انا لاحق“ الائي ٿو

”خلق الله آدم اعليٰ صورت“، نقش نقاش ، اهائي مورت
صورت معنيٰ، معنيٰ صورت، جاڻ سيئي ڄاڻي ٿو

”اذني“ وارو حُڪم هلائي، مُرده ڪي تو زنده بنائي
ويرانا آباد ڪرائي، ”شمس“ جي ڪل ڪلائي ٿو

”احد“ ”احمد“ عشق اهوئي، آهي هڪڙو ناهي ٻيو ئي
جنهن وٽ آيو ڄاڻي سوئي، ميم جو گونگهٽ پائي ٿو

ڪير تو ٻولي اهڙيون ٻوليون، پاڻ ڪري ٿو پنهنجون ڳالهيون
لعل اوڳاڇي ڏيئي ڇوليون، ”ونحن“ ويهي ورائي ٿو

”جاڻ چن“ وٽ آيو جهاڳي، ڪئي داناءُ آيو آ داڳي
ملڪ سُڃاڻي آيو ماڳين، در در نينهن نچائي ٿو

ڪافي 21

ڏاڍو عشق اديون! زبردست آهي
اڇي سر عُشاقن ڳوپا تو ڳهائي!

گهري سر ڏي سر، ڪري سر جو سودو
اڏي ڪات هٿ ۾ تو خنجر ڪنوائي!

آڻ ڊنگ ڪي ڊنگ اڙبنگ وڃهي تو
نوائي ناڻن ڪي ڪونتل تو ڳُڏائي

Scanned with CamScanner

دليرن سان دل ٿس، سورهيہ سر ساهي
سوار سرڪشن تي ڪنڌارن تي ڪاهي

تڙي تونگرن ڪان ڪڍي گهہ ۾ گوهيون
وڏيو ڏي واڏايون، لاحد ڪان ٽپائي

"جانڻ چن" ڏي آيو "مهدي" ملايو
لايو تيم سجايو تو مٽيءَ سان ملائي

ڪافي 22

واهہ! عشق شهنشاهہ تو حڪومت ڇمائي
"منصور" جهڙي مرد جو سُولي تي سر چڙهائي

"ڪنف" تنهنجي حُڪم سان آواز الستي ٿيو
سنسار دوجهان جو هڪ لفظ ۾ بنائي!

آدم حوا کي اچي تو بهشت مؤن لوڏايو
فراق ۾ فنا ڪري، "عرفات" تي ملائي

آواز "اذني" جو ڪري، "شمس" کي شڪار ڪيئي!
معجزو مشهور ڪري شاهہ جي کل ڪلائي!

"صنعان" کي ستي وڏئي، مشائخي مٽي وڏئي
بزرگي لٽي وڏئي، اُتي ڪفر تي ڪمائي!

ذوق "زليخا" کي ڪيو بيحد هو بيران
لچندي ۽ پچندي وتي، سَتُر کي توڙائي

"قيس" قابل کي تو "ليلا" ۾ ڏيکاريو لقاءَ
برن ۾ بيهي ويو "مجنون" پي نام ڌرائي

تخت "رانجهن" ڪئون ڇڏائي، سسئي کي سُور ٽيا
ھٽي جو سُک ڦٽائي لهرن ۾ لوڙهائي

حملو ڪيئي "ڪاڪ" تي، "مومل" جي اوطاق تي
مچ ٻاريئي محلات تي، مومل مُرلي چائي

عاشق سيئي هئا، پر حُسين جا نہ همسر
پيا هئا سيئي سروسر، ساروسات ٿي ڳهايئي

"جاڻ چن" ۾ وستي، تنهنجي آ موج مستي
آهي اصل الستي، نانگو ڪري نچايئي

ڪافي 23

عشق نسورو آهي نانگ!
خبر تن کي جيڪي ڪاڏيون

راز اهو ڇا ڄاڻن ڄڻيون
قلب جن جو ڪارهئون ڪٽيون
ڪين ولوڙن من جون مٽيون
طلب نہ جن کي تانگهہ

نينهن نهوڙي عشق اوجاريون
ڳُجهيون ڪن پيون پر جون پچارون
منهن مُونن ۾ وجهن ويچاريون
برهہ ڏني تن بانگ

اُٺندي ويهندي ڪن پيون آهُون
دم دم سان ڪن دل ۾ دانهون
برهہ تن کي ٻاريون ٻاهيون
سر جو لاٿئون سانگ

جُٺ ڦٺ ڦڪڙي لوڪ ملامت
ثابت تن جو صدق سلامت
"جاڻ چن" ماريو نفس آ آفت!
ورائي ويئس لانگ

Scanned with CamScanner

ڪافي 24

اوکي عشق جي آڳ، اجهامي نٿي
هاڻي ڪيئن وسائيان! وسامي نٿي

جا ڀڙڪڻ ٻاري، سا ڪيئن ٺري
جڏهن محب ملي، تڏهن ماٺ ڪري
ڏينهن و ڏينهن ٿي زورا زبر ڪري
نٿي واند ڏي، هي ولهامي نٿي

پاڻي ٻاهه تي پوي، ويندي آ ٺري
وسن بادل اکين جا، تيئن ٿئي ٿي ڀڙڪي
ويتر برهه جي بجلي، ٿئي ٿي چري
ڪوٽيون ڪوزٽيون ڪن، ته ٻه ڪامي نٿي!

جيئن وڌ ڦُٽو تو واڪا ڪري
تيئن برهه جي ٻاهه ٿي زور پري
وسن ڪڪر اکين جا ڪارونڀار ڪري
نٿي واند ڏي هي وهامي نٿي

”جانڻ چن“ چوي ڪيا عشق اوتر
مون منجهه پرٽي وڌا آهن برهه بحر
وڳو نينهن نغارو ٿيا هُل حشر
منهنجو جيءُ جُسو منهنجي جامي نٿي

ڪافي 25

عاشقن کي سدائين آهي، ماتام عشق جو
اهو عشق پاڪ آهي، ”پنجتن“ پاڪ جو

ڏاڍي عشق ۾ آ شيرين، ڪٽ خاڪ اميري
وئندي نٿو مون ڏاپان، مٿو نام عشق جو

Scanned with CamScanner

روزي نماز فرض ڪي ، ليڪ ڏنئون قرض ڪي
ويجها نہ وڃن مرض ڪي، احرام عشق جو

پڙ پٽي ٻي نا وڃن، اندر ۾ گهاٽا گهمن
سڪ ۾ سدائين پيا سڪن، پيتئون جام عشق جو

اهو عشق آهي هادي، مون سان ملايائين "مهدي"
ويران مئون آبادي، "اسلام" عشق جو

"ڪن فيڪون" ڪئون اڳي، "احد" اهوئي هو
ميم سان ٿيو "احمد" اهو ڪم عشق جو

جيڪو ڏنو هو مون اُتي، اُهوئي آيو آ هتي
"جانڻ چن" سان هو انجام عشق جو

ڪافي 26

عشق موليٰ جي ڪيو ٿمتار
روزي نماز جي ناهي درڪار

ڪُپيري جو پير ڪنيوسين
صورت جو ديدار ڪيوسين
ڪين مڙون توڙي چاڙهن دار

چاتيءَ اندر ۾ پاتي سين جهاتي
ذات ڏٺي سين گُم ٿي صفاتي
باقي اسان ڪي کهڙو لاچار!

ڪاءِ حرام ڪر تون چوري
برهہ جي رڪ تون بدمعاشي پوري
"ساڏ" ۔ بڄج ٿي نہ خوار!

Scanned with CamScanner

دين ڌرم ۾ ڪرم ڪئون نڪري
"جانڻ چن" ٿيو نانگو نسري
عام چون "ڪافر ڪارا!"

ڪافي 27

اڏيا عشق وارن دل ۾ ديرا
اندر روشن ٻاهر ميرا

نفي، خفي مان نانگا ڇاٽن
روحي سِرِي، صاف سڃاٽن
"قلبي" ڪن تا قلندر پيرا

"اخفا، اخفي" مُلڪ جنين جو
آهي اسيرا خُلق تنين جو
ڊڄن تنين کان مُنڪر نڪيرا

اوڪو راهه رندن جو آهي
ڪي ڪي آيا ڳُوپا ڪاهي
جي تنين جا "چن جانڻ" جيرا

ڪافي 28

وڃي عشق وارن سان اوريو اوريان
جند جان تنين تئون گهوريو گهوريان

عشق وارا آباد هُجن شال
مون کي هميشه ياد هُجن شال
پيو نه ڇَپ مون چوريان چوريان

عشق وارن جي جهليان مهماني
ڏئي سر، دلڙي رکان نذراني
لحم لڳن تئون ڪوريو ڪوريان

Scanned with CamScanner

عشق وارن جون ڳُجهڙيون ڳالهيون
راز ”لُدني“ چاليون نراليون
تر تر ڪيو ويئي توريان توريان

عشق سوا آهي عمر اجائي
شيعن سُنين مُفت وڃائي
”جانڻ چن“ چوي جيءَ کي جهوريو جهوريان

ڪافي 29

ڪيان عشق وارن سان ڳُجهڙيون ڳالهيون
نيهن وارن جون هن چاليون نراليون

بي دردن کي باهه ڏيئي ساڙيان
ماهه مقرو ڪين مون چاڙهيان
برهه وارن سان پالڙا پاليون

يار ڳُجهي جو ڳُجهه نه ٻُڌايائيان
ڪين لڪي تو توڙي لڪائيان
ماپن ڪين ٿيون من ۾ ماليون

جنهن دم مون وٽ دوست اچي ٿو
تنهن دم مون وٽ مال مچي ٿو
ڏينهن ڏين ٿا مون کي ڏاليون

دوست نه ڪنهن جو ڏار ٿئي
شال يار نه ڪنهن کان بيزار ٿئي،
شال ”چن جانڻ“ هر دم گڏجي جاليون

Scanned with CamScanner

ڪافي 30

خود خُدا پاڻ ٻہ، عشق جي آيو اري
عشق آفت آ اهڙي جو قياس نہ ڪنهن جو ڪري

ذوق مولا جو ڏسي، ملائڪ سڀ ماندا ٿيا
پهہ پڇايئون پاڻ ۾، "آدم ٿو پيدا ڪري!"

ملائڪ سڀ موجود ٿي هيئن خداوند کي چيو:
"آهيون عبادت لاءِ اسان توکي ميون ٿا خدا ڪري"

گويا خداوند جو ٻُڌي ٻين سڀني "آمين" ڪيو
ويا بچائي پاڻ کي، "عزازيل" پيو دوزخ تري

عشق بخشي ڏي خدايا هي عرض "جانڻ چن" جو
ويجهو "وريد" کئون تون آن ناهين جُدا ناهين پري

ڪافي 31

هي حقيقت حق ڪري چاڻو
عشق آهيان مون پاڪ

"عشق، الله" ۾ فرق نہ ڪوئي
"احمد" "محمد" آهيان سوئي
اها ڪيان ٿو ساک

"الانسان" ڪولي ٻڌايم
پنهنجو پاڻ ڪين لڪايم
اڇي هُلايم هاڪ

"وَفِي اَنفُسِڪُم" قول قرآني
مُنهنجو ناهي مَٿ ڪو ثاني
متان پلو بيباڪ!

Scanned with CamScanner

ميم جو گونگهٽ برقعو پايم
"جانڻ چن" اچي پاڻ سڏايم
پاڻ "ڏٽي"، پاڻ "چاڪ!"

بيت

عشق ۽ عقل

عشق، عقل، اٽڪل، ٽيئي پنڌ پيا، ڏسو تنهي جي ڪار
عقل اٽڪل اڌ نہ ٽپيا، عشق لنگهي ويو پار
"جانڻ چن" چوي عقل اٽڪل بيڪار، پار پهچائن ڪينڪي

ڏوهيڙو

عشق مجازي

"مجازي عشق" آ رهبر، خدا جو راهہ ڏيکاري
"حقيقت" جي آهي ڏاڪڻ، "مجازي" عشق تو چاڙهي
چوي جو بن مجازي جي، اجائي لاف تو ماري
اچي انسان ۾ جڏهن، اندر تو صاف اوجاري
اندر ۾ آگ "جانڻ چن"! برهہ جي باهہ تو ٻاري

ڪافي 1

عشق اچي جهڙي ڳالهہ ٻڌائي
علم، عقل اهڙي اڳ نہ ٻڌائي

عشق جي جيڪو مدرسي آيو
راز "لُدني" عشق پڙهايو
"ڪن فيڪون" ڪئون اڳ جي اوگاهي

جي تو ٻڌائيان ڪافر آهيان
ڪين ٻڌائيان مشرڪ آهيان
ڪنهن ڪنهن کي هي سمجهہ ۾ آئي!

عشق آ "هدايت"، عشق آ "هادي"
عشق اچي ڪئي آهي آبادي
"جاڻ چن" سان رمز رَلائي

ڪافي 2

آيو عشق اڳڻ پئي خبر سڃي
چيو علم عقل کي "هلئون ڀڄي!"

عقل چيس، "ڪجهه ويڙ تہ ڪر"
چيائين، "ڀڄ تہ ڀڄون، ناهي ڀيٽي ڀر"
"بيهندو ڪين مڪر، پئي آ ڳالهہ پڌر"!
"ناحق وات وجائي، ڏيندا سين لڄي!"

عقل چيس "ڀڄون ڪاڏي ڀلا؟
هاڻي ڪيئن ڪيون؟ آئي باري بلا!
هلي ڪاٿي لڪون؟ علم ڏي ڪا صلاح!
اچي آفت وئي، ويا وڻ تہ وڃي!"

علم چيو "سر سهايون ڪٽي
اهو عشق آهي اهو آهي ڏٽي"
اچي "مُوتُو قَبَل" باب بٽي
ويو فخر وڏائي سڀ خاني ڪڇي

علم، عقل ٻئي زير ٿيا
مڃيئون عشق جي بعيت، ٻئي پيش پيا
ڏسي "جاڻ چن"، پوءِ نظم چيا
ڪيئي مير ويا انهيءَ حال هڃي!

Scanned with CamScanner

ڪافي 3

عشق، عقل جو جهيڙو ڇڙي ويو
ڏاڍي عقل کي ملهه هٽي ويو

عقل چوي، "تيون عزت وارا"
عشق چوي "ڪڻ بَڌِينِ جا بارا"
عشق عقل کي پٽ تي هٽي ويو

عقل چوي، "ويهيون طول وهاٽا"
عشق چوي، "لائيون ڏوڙ تي ٽاٽا"
عشق جو مون کي رنگ وٽي ويو

عقل چوي "تيون عالم يگانا"
عشق چوي، "ٻڌون ڇيريون ڳانا"
برهه ملامت دُرس ڏُٽي ويو

عقل ڪيو وڃي علم کي شامل
برهه بهادر هيڪل ڪامل
مٿ ڪان مٿي هو لاٻ لُٽي ويو!

عشق جي آتش اُبرن ڪُورا
علم عقل ٻئي پيڙا نه پُورا
عشق جي اڳيان پاگل ٻٽي ويو

"جانڻ چن" وٽ ڪيائون نبيرو
عشق، عقل جو ڏاتو آڪيرو
عقل پنهنجا ٽپڙ ڪٽي ويو

Scanned with CamScanner

ڪافيون

عليءَ

ڪافي 1

منو نام علي جو مني ٻولي آ
مذهبن لاءِ چڻ گولي آ!

ذڪر علي جو فرقان ۾ آ
"توريت" "انجيل" "زبور" ۾ آ
"مظهر العجائب" ظهور ۾ آ
هي لڳا ڪنهن جي پويان! ڪهڙي ٽولي آ؟

"لحمڪ لحمي" فرمان ٿيو
"جسمڪ جسمي" هڪڙو ٿيو
اڃي ڪال مذهبن ۾ ڪاڏانهون پيو
ڏسو ڪيڏي تن جي ٻُل ٻولي آ

"جاڻ چن" علي جو آهي بندو
جيڪو آهي نسوري ٻيو ور نہ ڪندو
اهو نام "علي" جو آ منهنجو ڏنڏو
شال پنهنجو ڪندو جهلي مون جهولي آ

ڪافي 2

ڪاوان علي جو مون ڳائيان عليءَ جو
ٻانهو عبد، بندو مون آهيان علي جو

- "علي العظيم" سڀ ڪنهن آهي اعليٰ
"قلم"، "لوح"، "ڪرسي" آهي عليءَ جو

- "علي العليم" سيئي علم ڄاڻي
"الله" نالو بہ آهي عليءَ جو

Scanned with CamScanner

- سو "الف" صوفين سڃاتو
فرقان شاهد آهي عليءَ جو
- مظهر العجائب" هر جاءِ آهي اهوئي
ڪيئن نہ چوان؟ عرش ۽ فرش آهي عليءَ جو
- "مهدي"، "محمد" آهي اهوئي
اهو جسم ساڳو آهي، عليءَ جو
- "لحمڪ لحمي جسمڪ جسمي"
چيو مصطفيٰ مون آهيان سر عليءَ جو
- چون شيعا سُني "دوزخ ڏي تون ويندين"
"چن جانڻ" ناهي اُلڪو مون آهيان عليءَ جو

ڪافي 3

هي مظهر سچو آ عليءَ جو
شير ببر آ جليءَ جو

لاخوف تي مون چوان ٿو
الله "عليؑ" کي چوان ٿو
دوزخ ڪڏهن نہ پوان ٿو
آهيان بندو مون عليءَ جو

الست جڏهن ٻڌوسين
تڏهن اتي نيئن رهياسين
پنهنجي موليٰ علي سان ملياسين
ڪولي ڇڏيائين در ڳليءَ جو

هر هر نسوري کي ماري
ماري ماري وري ٿو جئاري
اهو خدا خدائي پيو ڏيکاري
اهو بہ ڪم آ عليءَ جو

Scanned with CamScanner

"مهدي"، "محمد" هڪ آ
ترِ جو نہ تنهن ۾ ڪو شڪ آ
جاڻ چن! پڪ آهي پڪ آ
اهو اسم جسم آ عليءَ جو

ڪافي

علي بحر واهہ

"علي بحر" آيو "چنگاٽي" چڙهي ويا!
ڳين مهر موليٰ مهديءَ سان مڙهي ويا

محبت ۾ موجون، گهر گهر ۾ عيدون
رکي رب ۾ ديدون، لاحد ڏي لڙي ويا

فقير پاتو پيرو، ڏنو ياڳ پيرو
دنيا، دين ديرو خوشي سان ڪٽي ويا

غريبن جي گر وئي، سيئي ٽيا سکيا
ڏک ڪين ڏسندا، سندن غم لهي ويا

ڪڏهن ڪين آهنجا، سدا هوندا سهنجا
ويو دام دوئيءَ جو ڪڏهن نہ اڙي ويا

"جاڻ چن" فقير، دنيا جو دعاڳو
مشرق مغرب سڀ جو سهاڳو
فرمايو "مهدي" ٻول پڙهي ويا

بيت

عيب ۾ ڏوهہ

1

پائي آيس پاند ۾، ڪٽي پنهنجا ڏوهہ
باري ٻاڙُ مٿي تي، ڪشال ٿم ڪوهہ

پاڙيان ويٺي پنهنجا، جيڪي لکيم ”لوح“
آهيان تنهنجي آسري، تاري تنهنجي توه،
”جانڻ چن“ جي گناهن جي، سائين ڪر نہ سموه،
منهنجا مون تئون ڏوه، معاف ڪر منهنجا ڏڻي!

2

پائي آيس پاند ۾، مڙيئي ميرا
ڪٺي سگهان ڪينڪي، ڏُنڊ وڏا ڍيرا
بار ڳرو پنڌ ڏرو پٽون تيم پيرا
معلوم تي منهنجا پرين! منهنجا تيرا ۽ ميرا
اُلڪي ماري آهيان، ڏنگا تم ڏيرا
”جانڻ چن“ سان ڦيرا، ڪنڌين شال فضل جا!

3

پائي آيس پاند ۾، مڙيئي مدايون
ڪٺي سگهان ڪينڪي، تم ڳُلهن ۾ ڪايون
تنهنجي ٿهاري ڪئون، ڪنبن ٻاڪارن ٻايون
”لاتقنطُو مِن رحمتَ الله“، ڏنئي واڌايون
دلبر ڏنئي دل سان، دل ڪي دلجايون
”جانڻ چن“ جايون، اٿم هنڌ حضور ۾

ڪافيون

ڪافي 1

مون شال توکي وٽا، تنهنجو جوڙ ناهيان
هڪ جيڏين ۾ مون ڪوجهي آهيان

سهٽيون سيئي، سينگار ٿيون ڪن
مون آهيان ڪوجهي، ٿا ڪين ٿهن
ناهي گهگرو گلن، نہ سينڊل پيرن
ننگي سر نڌر مون بيڪار آهيان

Scanned with CamScanner

تون مون کي وٽيئن، توکي وٽا نہ وٽا
پنهنجي نينهن نياڻڻ جا تي قدم ڪٽا
گندي گدلي آهيان، ڪهڙي هام هٽا
توڙي لائق نہ آهيان تب تنهنجي آهيان

پلا ڪيئن ڪيان حُسن مون ڪاڏانهون آٽيان
جيڪي مون کي مليو مون سوئي تي ماٽيان
تنهنجي يار ريجهائڻ جا وجهہ تي تاڙِيان
سڀ عيب مون ۾ توڏي ڪين پائيان

تون پاڻ ڏي ڏس، مون ڏي ڪين تون ڏس
مون آهيان ڪسي، توکي ڪانهي ڪا ڪس!
”جاڻڻ چن“ ڪيو آهي پنهنجو وس
ٻڌي ٻاهون ٻئي، ڳچيءَ پانڌ پائيان

ڪافي 2

تون آن وفا مون آهيان خطا
مون کي معاف ڪر منهنجا منا

ٿون آن ڀلو مون آهيان ڪسو
تون مون ڏي نہ ڏس، توهان پاڻ ڏي ڏسو
باقي هڪڙي ڳالهڙي ٻڌو
اٿئي برهہ جا مون وٺ ٻنا!

راتيان ڏينهان دل توڏي تانگهي
ساهہ سڄڻ سائين! تنهنجي سانگي
نيڻ وهن ٿا واهہ وانگي
برسات جا بادل اُنا

ٻاھ ٻرھ جي تي پڙڪي جھڙڪي
نينھن جو شينھن تو ھڏ کي رڙڪي
ماريو جدائي جي آ دڙڪي
سُور مون سانديان سُنا!

ڪانگل قاصد توڏي آيا
تن جون پلايون پال مون پانئيان
جن تنھنجي اڱڻ تي پير گھمايا
قدم چميا تن جا مون چٽا

نينھن جي نوبت طبل وڄايو
عشق سر تان سانگو لاھيو
"جاڻ چن" آ ڄايو ڳايو
پڙھي ڏسو منھنجا چٽا

ڪافي 3

منھنجا ٽا ڏوھ ڏکن، الا الا!
پرين شال پنھنجو ڪن!

- جيڪي ڪيو مون جھان ۾، او! سيئي ٽا پيا سُجھن، الا الا!
- ڪوجھان ڪم مون ڪيا، او! اھي پرين نہ پُڇن، الا الا!
- خوف اُميد جي وچ تي، او! تُرھا شال ترن! الا الا!
- "جاڻ چن" جون زاريون، او! آزيون شال اگھن، الا الا!

ڪافي 4

قرب ڪر قربدار الا!
مون منجھ عيب ھزار

- لوڪ سچي ۾ مون ھڪ لُنڊي، تون آھين بخشڻھار
- مون منجھ مدايون تي مٽي، بيحد بي شمار

- خاطئي جو ڪم آهي خطائون، تون آن بخشڻهار
- عشق پنهنجي جو امداد ڪر، منهنجي ٻُڌي پُڪار
- "جانڻ چن" آ تنهنجو توڙي گنهگار!

ڪافي

عيد

- روز عيد آ عاشقن جي، دوست تا دم دم ڏسن

موسيٰ وجي جڏ "طور" تي، اُتي ٻُڌي آواز نئي
عاشق پنهنجو پاڻ ۾ پاڪ پرين تا پسن

حاجي رهيا ارمان ۾، گمراهه ٿيا گمان ۾
توڙي وڃن حرمين ۾، ڪجهه نہ ٻُڌن ڪجهه نہ ڏسن

مسجد ۽ مندر ويا، پنهنجي نہ سي اندر ويا
ناحق سي ٻي در ويا، مفت موڳا تا مُسن

پيٽين عيد"پلاءَ" تي، "سئين" ۽ "ڪباب" تي
فطرن واري خواب تي، ناحق نرڙ تا گسن

"مُوٺُو" سان جيڪي مات ٿيا، سي وري حيات ٿيا
اُهي ڪلالي ڪات ٿيا، پنهنجي نفس دشمن ڪي دسن

"وَفِي اَنفُسِڪُم" واعدو، اتئون پيو ٿن فائدو
قانون پڪو قائدو "چن" جوان، "جانڻ"! تا ڏسن

سرائيڪي ڏوهيڙا

غم

1

لوڪان ڪيتي "غم" مصيبت! غم روز اساڏي عيد اي
غم وڇڙيا يار ملاوي جلدي، ملي دوست دي ديد نال ديد اي
غم عين ثواب هي سيان! غم والا روز شهيد اي
آکي "جانڻ چن" هووي حيف تنهان نون، جنهان ڪيتا نہ غم خريد اِي

2

گهول گهتان اهين خوشيان نون، اهي خوشيان ڪيهي ڪم د يان!
جنهان خوشيان دور ڪيتا هي دلبر، ٿيا يار پري بي غم دا
آکي "جانڻ چن"، انهي خوشيان تون اهي غم ڀلا،
جيڪي دوست ميلن دم دم ديان

3

غم دي نال گذارڻ سيان! ميڪون آئي ڏاڍي چس اي
حضرت عشق جو آندا غم ڪون، هُڻ ميڏا کهڙا وس اي!
منظور ڪيتا مين دل نال غم ڪون، ميڪون غم وچون آئي رس اي
بيزار هان بيحد پيهان خوشيان ڪنون، ميڪون خوشيان ڪنون بس اي
غم، سوز فراق سجڻ دا، سيان! اهو گهوٽ دي گهر دا گس اي
اها ريت سڪائي "جانڻ چن" ڪن مرشد "مهدي"، ميڪون ڏتا رهبر ڏس اي

4

ميڏي سوڙهي مٿي غم نال سيان! مين نال غم ڄاوا هي گڏ ڄاڙا
مونجهه مونجهاري دائي ميڏي، سک سُور وڏيا هم ناڙا
درد فراق دي ٻڌڻ ٻڌيوني، ڏتا عشق ميڪون اوراٽا
غم دي مٿي مول نہ ڇوڙان، توڙي روز مارينداا هيم ڏاڙا
ميڏي پيري آڳئي، تب ٿيا نہ غم ڪُراڙا
آکي "جانڻ چن" جيئندي مرندي، هووي حضرت عشق دا پاڙا

ڪافي

منهنجو ساهہ نٿو پيو سهي!
ايڏو بار غمن جو ڪين ٻڃاءِ

خبر ناهي الائي ڇاهي حياتي
پارس پائي وچ جيئري جهاتي
ڪاهوڙي تو کهي

سُتي سيج مٿائون عشق اُٿاري
ٻارڻ ٻاري ڇڙائيون چوڏاري
واھہ اکين مؤن ٿو وهي

"جانڻ چن" چوي تنھن کي چُپ ڪيئن اچي؟
جن جي محبت من ۾، ٿو مچ مچي
تن جي عشق اگڻ ٿو رهي

نظم

فرقا

عام کي تنھنجو ناهي پتو اي منھنجا خدا! تنھنجي آ ڪن ڪن خبر
وِڙهيا "شيعا" "سني"، منزل نہ پُني! هڪ ٻي تي ڪن ٿا تيز تبر

دنُدريا دل ۾ "وهابي" وتن، "قادياني" ٻيا ٿا ڪاوڙون سٽن!
اهل حديثن الرون ٿا ڪن، اجا بہ ٻيا اهڙا آهن اپر

"هندو" "ٻانيڙ" " سامي سُتريا "، اُهي چون، "منجهہ مندر آ"
هر هڪ مذهب ۾ ٿي فرقا پيا، پئي آ ڪاهي ڪدورت خلق اندر

سڏائي "شيعا" وري "رافضي" ٿيا، پيا ٿا رفض بڪن، آهن تنھن ۾ تر
ڪلمو بہ هڪ قرآن بہ هڪ، آهين تون الله بہ هڪ
اولي "احمد" جي آن برحق، باقي خلق وڙهي ٿي ڪهڙي اکر؟

ڦڪي فساد ۾ قاسي پيا هون، سکٽا سينا پيا ٿا ساهيون
جهڙا آهيون تهڙا ناهيون، راھہ سچو تون ڏس رهبر

صوفين توکي ڪيو آ صحيح، تون گهٽو ئي لڪين تو کي وڏٿون لهي
هنن تنھنجو رند ڪنيو آ سوجهي صحيح، ٻين سڪٽي ٻڌي آهي تر تر!

"جانڻ چن" ٿي صوفي صفا، نوڙت ۾ اٿئي سيئي نفا
ٻيون واٽون سيئي ٿي خالي خفا، انهيءَ دڳ ٻيان دوست اٿئي دِلبر

بيت

فقير

1

هڪڙا سچا فقير، ٻيا ”فقير“، تيئان آهن ”ڦڪڙي“
آئون انهن منجهه آهيان، چري ڄنگهه چڙهي
پُورپ ٽيندا پڌرا، تور جتي تڪڙي
مونکي انهيءَ ڏينهن لاءِ، آهي موت ڦٽي
ڏوهن ڏيل ڏڪايو مون منجهه گهٽ گهٽي
”وحَدَهُ لا شرِيڪ لهُ“ لمبي آ لڪڙي
”جاڻ چن“ چوي ڇڪڙي، شال اُتي قادر ڪنهن کي نه وجهي!

2

ڪم ڪرين مڪارن جو سڏائين ”فقير“
آڪڙ بي انت آ، وڏائي جو تون وير
تم ڪيو تي ٽاٽي ۾، جيئن کُڌڙي ۾ خنزير
”جاڻ چن“ چوي جنجير، پوندا ڏينهن قيامت جي

3

فقير ڪوٺائين فنا تي، ڦتي ڪر تون فند
نڪر، پٽر، نولڙا، توڙي وجهنئي گند
سپ سهائي سِر تي، تي هيٺائين جو هنڌ
اهو ناز پرين جو هٽي ڏسندئي رند
”جاڻ چن“ چوي تي چند، پرين نيندئي پاڻ سان

4

اچي عشق الله جي، ڪيا فقير فنا
اُتي آڏي رات جو ويهي رت رُنا
ڪاپڙين قلوب ۾، چاڙهيا ڪُوپ ڪُنا
ساريندي سبحان کي، سامي ڪين سُنا

Scanned with CamScanner

جيئن سارن تيئن سڪن، جوڳي تيا نہ جُهنا
آڏيا ارڏن پاڻ ۾ بيراڳين ٻُنا
"جاڻ چن" چوي تنان، ڏاتر مليو ڏاڻ ۾

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

ڪافي 1

"فقير" ڪوٺائين، تي "فقير"
فنا نہ ٿئين متان، "فقير" لڄائين!

فنا بنا آهي، کهڙي فقيري
جنهن منجھ جهڳڙو تيري مٺيري!
اها فقيري آهي، "هُش ٻلي ڪيري!"
ميائون" ڇيڇڙي يا لءِ ڪير
باسڻ نوسي متان ويساھ وڃائين

ڪنتا، ڪولابا، ڪنگٽيون پائڻ
سٽايون آهن نفليون وڃائڻ
اوکو آهي نفس کي مارڻ
خاڪ ۾ تي وڄ خاڪ
سِڻجي متان تون پاڻ سٽائين

مُلان، مشائخ، سهٽيون پوشاڪون
فخر وڏائي سان پڙهين ٿو نمازون
پلنگ وڇاٽا نفس کي لذتون
بزرگ بڻجي وئين پِير!
پاڻ تہ رُلين متان ٻين کي رُلائين

Scanned with CamScanner

گار ڪي "جي" چئو جوان تڏهن آن
"جانڻ چن" چوي، شينهن تڏهن آن
رحمت وارو مينهن تڏهن آن
پارس تي اڪثير
لوهه کي پوءِ تون لال بنائين

ڪافي 2

روندي ني رت دي ڳوڙهي، جيڪي فقيران ڦٽيان
راز ڳجها ميڏي مرشد دا، جاڻن ڪيا اي جٽيان

عشق دي نانگ ڪاڌم، نيهن نشا خُماري
زخم نهين پيا ڇٽدا، ٻڌ ٻڌ تڪيان پٽيان

مڙ ڪر آئي ني مانڊي، پوپي، جوڳي ڦوڳي
زهر نهين پيا هٽدا، پرٽ گهتينس وٽيان

هٿ، پير دا اي ڏنگ نهين، ڪاڏس جگر دا جيرا
پلني ڪاوي لک پيرا، چوڙ ڳيا تہ مين مُني هان

ڪر ڪر آئي ني ميڙين، پاڃائيان، پرا ءِ پيٽين
"تي نہ چَڙيِ سِڪ سياڻي"، ڪيوين ڪران جو مين لُٽي هان!

ڏنگ لاوي، چچلاوي، ڦوڪي ڏيوي پيا ڪاوي
ميڏي من ڪون پيا پانوي، "جانڻ چن" مين هُڻ اُتي هان!

ڪافي 3

جيڪو حڪم ڪيتا هي قرآن، اهو ڪم فقير ڪريندي

"فاذڪروني" قرب ڪماون "مُوتُو قَبَل" مرد ملهائن
نال نفي دي آون جاون، توحيدي تلوار
محد مجُوسي ڪون مرد ماريندي!

"اِن الله" ٿيا امر الاهي، "بقا بِالله" دي ملي هي واڌائي
بَسم ٿي هستي مستي آئي، محو ٿيا مست خيال
هُو وچ گُم ٿي غازي گھاريندي

"الانسان" سر ڪون سجود اي، ظاهر باطن اهوئي معبود اي
صوفي سڃاتي رمز ربُوب اي، ڪفر نڪو اسلام
"ڪُل شيءِ مُحِيط"، ويساهه ڪريندي

"جانڻ چن" پاتي آپ وچ جهاتي، جيڪا هي ذات اهائي صفاتي
مُليان دي ڳئي مُنجهه مصلحاتي، عُمر پڙهيو ني قرآن
اکر نہ هڪ اعتبار ڏريندي

نظم

1

آهي فقير مالڪ مُلڪ جو، جي فقير نہ هُجي:
مون کي قسم انهيءَ فقير جو نہ دنيا هُجي

فقير سڀ ڪجهہ ڏيئي ڇڏيو ڏيئي پوءِ ٿو گُهري
جي نہ گهري هان اگر، "آهي الله؟" نہ هجي

وٺي هڪ ڏئي آسِي، اهڙو پيو ڪونهيوَ سخي!
اهو جي سودو نہ هجي، واپار نہ هجي

جيڪو ڏنئي هٿ سان هتي، سوئي ملندئي اُتي
اڳ ڪاڏي ڪاٽئون پري، جي بچت نہ هجي

"اَلفَقَر فَخرِي"، چيو مالڪ مُلڪ جي
جوئي آ مالڪ سوئي آ "فقير"، تنهن ۾ شڪ نہ هجي

فقير ئي آهي "اولين"، فقير ئي آهي "مُرسلين"
جوهي "اولين" سوئي "مُرسلين" "چن جانڻ" پڪ هُجي

2

فقير جو منُڪر الله جو منُڪر!
فقير اولين فقير مُرسلين!

”لااله“ نفي آ ”الا الله“ الف اثبات آ، فقير اولين فقير مُرسلين!
فقير ”بلال“فقير آ بانگو، فقير اولين فقير مُرسلين!
فقير سڏي تو ڏسي ڏيکاري، فقير اولين فقير مُرسلين!
”الفَقَر فَخِرِي وَاَنا فَخَر هُو“، فقير اولين فقير مُرسلين!
”موسيٰ“ جي دعوت تي فقير آيو! فقير اولين فقير مُرسلين!

نماز فقير جي ظاهر ڪي سجدو، فقير اولين فقير مُرسلين!
روزو فقير جو قائم فقير جو، فقير اولين فقير مُرسلين!
حج فقير جو عرفات فقير جو، فقير اولين فقير مُرسلين!
احرام فقير جو عمل فقير جو، فقير اولين فقير مُرسلين!
مينا فقير جو نفس اُضحيٰ فقير جو، فقير اولين فقير مُرسلين!
زڪوات فقير جي، خيرات فقير جي، فقير اولين فقير مُرسلين!
”جانو“ فقير جو ”چن“ فقير جو، فقير اولين فقير مُرسلين!

ڪافي

”فنا جو فرض“

فنا جو فرض پڙهه مُلان! تئين پوءِ لعل لاثاني!
سوا فرض فنائيءَ جي، ٻيو ڪسب سيئي ڪاني

لنگهي وڃ حد لاحد ٻئي، وڃي ڏس مُلڪ وحدت جو
”مُوتُو قَبَل وَ اَنتَ مُوتُو“ ڪري ڇڏ نفس قرباني

ذهد ۾ تيئي عمر ضايع، ليکي سان ڪينڪي ليندئي
الف ڪي اور اندر ۾، ڪرين پوءِ سير سلطاني

قضا، فارغ ۾ ڪجهه ناهي، تئي تو قرب قائم سان
اُها جي هٽ نہ آيئي، هتي هُتي پريشاني!

Scanned with CamScanner

الله جي عشق ڪئون عاري! تو ڪي ذوق ذردي جو
ڪُڪڙيون بيدا، چُورمان چاشنيون، رڳو توڪي ويل ماني ماني!

"وَفِي اَنفُسِڪُم" ويئو تو ۾ پُنيرو پاڻ تون تنهن ڪئون
"جانڻ چن" چوي هوندي سوندي، وِهائي تو آ ويراني

سرائڪي ڪافي

قالُو اَبَليٰ

"قالُو ابليٰ" دا قول وساريئي، ڪم زنانا ڪردا هين!
روزي نمازان هي راند بالائي، "مُوتُو" تون نہ مردا هين

"طالب المولىٰ" تي مذڪر، توڙدي تسبيح چوڙ ڏي مڪر
طلب نہ جنت ڪاڻ نہ سڪر، گهير اِهين نہ گهردا هين

"فَاذڪُرُوني" فرمان نہ ڪيتئي، گنج اُهين وچون فيض نہ پاتئي
اپني رب نال نَيهن نہ لاتئي، تسبيحان تال ڪريندا هين!

"اَلحبُ الله وَالبُغض الله" قُدسي معنيٰ تئين ڪانہ سجاتي
حُب بجائي بغض خدا نال، نفس ڪون پاڪُر پردا هين!

ممبر تي چڙهہ واعظ سُناوين، خلق خدا دي راهہ پُلاون
ڪچا! ڪين تونُ قلب ڪماوين، باهر ہر ہر ڪردا هين

اندر ڪيتئي ڪا نہ صفائي، باهر وضو چم چِٽائي
ڪوٽ اندر وچ باهر دُعائي، ناحق نرڙ پيا ڏردا هين

ڪم اهو ڪر تيوئي چاڙها، گهت ولرني پنيس پاڙان
ذاتي بُرڪا قلبي ڪاڙها، جهاڙو ڪيون نہ جهڙدا هين؟

"جانڻ چن" آکي تون دم نہ وسارين، گام اهين وچ پيا گهارين
ماٺ دي نال مروان ڪون مارين، پچي چاڙهہ اهين تي چڙهدا هين

Scanned with CamScanner

بيت

قرآن

1

پڙهه تورو ڪڙهه گهڻو ڪر نہ ڪڪ قرآن
هڪڙي اور "الف" سان، ساڻ اٿئي سبحان
پڙهڻ، ڪڙهڻ ڪينڪي، اٿئي ذهد زيان
پنا تو پُرزا ڪرين، فيل اٿئي فرقان!
"جانڻ چن" چوي نقصان، بنا عمل جي علم اٿئي

2

بنا عمل "علم" ائين جيئن، سُڪي وڻ جي ڪاٺي
نڪو پن نڪا ڇانو نڪي ٻور نڪا ٻاٽي
نڪي ڦر نڪي ڦُل، جيئن بنا شمع جاٽي
نڪي جر نڪي تڙ، جيئن کُوهہ بنا ڪاٺي
"جانڻ چن" چوي اعتبار سان، پاٽي جن جهاٽي
تني ڪي ذاتي، هڪڙي "الف" ئي اڏي ڇڏيو

3

پڙهي جن پروڙيو، پوءِ وري نہ پڙهيائون
"مُوتُو قَبَل آنتَ مُوتُو"، امُر مڃيائون
"فَاذڪُروني آذڪُرڪُمر"، وٽ نہ وڌائون
"وَنَحنُ اَقرب اَليہِ مَن حَبِلِ اَلوَرِيد"، لوچي لڌائون
"وَفِي اَنفُسِڪُم اَفَلا تَبصَرُون"، چٽو ڏٺائون
"وَاللہُ بِڪُلِ شَيءٍ مُحِيطِ"، ڪُل ۾ ويساهہ ڪيائون
جن پڙهي پُرجهيو ڪينڪي، تہ ڪفر ڪيائون
پڙهيائون زبان سان، پر دل نہ لاتائون
هِن ڳن جو هُن مان، ڪڍي ڇڏيائون
"جانڻ چن" چوي، قرآن پڙهيو نہ پڙهيائون
باقي اُٿلائي اُٿلائي، انهن ناحق پنا پُرزا ڪيا

Scanned with CamScanner

4

هوندي قرآن ڪُلالن کي، مليو ڪين الله
روز ڏسن روز پڙهن، ڪيائون نہ اوڏانهن ڪاھ
"فَدَمَ دَمَ عَليهُم رَبهُمُ"، اهو رڙهي ورتائون نہ راھ
امر مڃيائون نہ آڳي جو اٿن نفس ساڻ نڪاح
"جانڻ چن" چوي پساھ پاڙيائون ڪين پرين سان

5

ملان ۾ ذاڪر قرآن کئون، اُٿي روز پُڇن
جيڪي فرمايو فرقان، سو ڪٿو ڪم نہ ڪن
ڏين زور پڙهڻ ۾ پُڇڻ تي، سوچيو ڪين سُڃن
ماٺهن ليکي مولوي، "هي عامل ڪامل هن"!
ڏاڙو هنيائون دين کي، نڳيو مُلڪ ٺلهن
"اِنَمَالمُومِنيِن اَخَواةُ"، هي وجهيو وير وتن
"جانڻ چن" چوي سڙهين، روز روز ڪيو ڪڪ قرآن کي

6

هيڪر پُڇ قرآن کئون، بيهر وري نہ پُڇ
عمل ڪر اَمُرَ تي اهو سارو اٿئي سچ
جائي "جانڻ چن"، چوي وري وري نہ پُڇ
طلاق ڏيئي نہ تڙي ڇڏي!

7

صُوفين قرآن کئون، پُڇيو دفعو هِڪ
"مُوتُو قَبَل اَنتَ مُوتُو"، چاھ رکيائون چِڪ
"اَلانسانُ سِرِي وَاَنا سِرَهُ"، لهي پيا لڪ
"خَلق الادم اَعلي صوُرتَ"، ويا شڪ شِرڪ
"اللهُ بِڪُلِ شَيءِ مُحِيطِ"، هر جاءِ ڏٺائون حق
وسوسا ويا هليا، پئجي وئي اٿن پڪ
"جانڻ چن" چوي سبق، هڪڙي مان ٿي حضور ٿيو

8

قياسي معني قرآن مان، ڪڍي مُلا ڪن
پنهنجي مطلب جي معنيٰ تي، مومن ويڙهائن
قُدسي معنيٰ قرآن مان، لڌي فقيرن
صوفين سُک ڦٽي ڪيو ڏُک ٻه ڪين ڏسن
نمايو نفس جو ڪوڏيا ڪنڌ ڪپن
توحيد جي تلوار سان، مُلحد کي مارن
"الحُب الله وَالبُغضُ الله"، ڪم اهوئي ڪن
جانڻ چن چوي اٿن، دم دم جوش جهاد جو

9

سارو عرق قرآن جو صُوفين پيتو سُڌ
مکڻ کٽي ويا ماکٽي، مُلن پيتو ڏُڌ
"جانڻ چن" چوي نه ٻُڌ، مسئلا مُلن جا!

بيت

قضاءِ فارغ

فضا ٻه ٿي قضاقي، فارغ ٻه ٿيو دوُر
ٻئي پاسا حرج ۾، مُنو آ معذوُر
الله "قائم" چئي قرآن ۾ هي ڪيڏو آ ڪلُور
"جانڻ چن" چوي مُور مليو ڪين مُنن کي

ڪافي

قلب

ٿاهي قلب قدسي ڪعبو آدم منجهه آبو
"سَرِي وَاَنَا سِرهُو"، سر پاڻ بنجي آيو
ملائڪن ڏنو "معبود آ"، تڏهن ڪيو سجود آ
انهي رمز ۾ ربُوب آ، عزازيل کي تڙايو

لڳو هو ذوق ذات ڪي، پسند ڪيائين صفات ڪي
سهڻو ناهيائين محلات ڪي، انهيءَ گُهور ساڻ گهايو

ڏسو عشق جون هي چاليون، نت نت آهن نراليون
ڳُجهيون عشق ڪري تو ڳالهيون، ”انا الحق“ الايو!

”جانڻ چن“ تي غازي، ڪٿ عشق جي تون بازي
جيتر دم نه ٿئي پروازي، انهي دم سان دلڙي لائيو

بيت

ڪانڌ

1

سڀ سڏائين تنهنجون، منهنجو به آن تُون
ٻيون سڀ سهڻيون، ڪوجهي آهيان مون
ٻيون سڀ سڦريون، لانجهي آهيان مُون
ٻيون سڀ تڪڙيون، ڍري آهيان مُون
جانب! ”جانڻ چن“ سان، قُرب ڪندين شال تُون
ماندي آهيان مُون ته تون ڪانڌ الائي ڪنهن جو ٿيئين!

2

تنهنجون ٻيون سڀ گهڻ گهريون، تن مئون هڪڙي مون ڪمذات
ٻيون سڀ ڳتڻ واريون، مون ڏِنگي ڏينهان رات
جانب! ”جانڻ چن“ جي، پَٺوڻي آهي ذات
مون کي تڏهن آ هيهات، ته تون ڪانڌ الائي ڪنهنجو ٿيئين!

بيت

ڪربلا

1

عام ”دشمن“ عارفن، ”دوست“ڪربلا آيو
”شمر“ جي جامي، سجڻ سامايو

Scanned with CamScanner

مشڪل سمجهڻ مام آ، اوڪو تي آيو
"حُسين" ڏنو تہ "حق آ"، سرڙو نوايو
"يلي نري هٿ حبيب جوا"، ڪنڌ نہ ڪڍايو
"حُسين" هيڪڙائي جو پڪو ڪيو پائو
ڪربلا جي ميدان ۾، هٿ نہ هلايو
"جانڻ چن" گهُمايو مهديءَ انهيءَ مُلڪ ۾

2

ڪاتيون ڪُهڻ آيون، تي عاشق ڪي اظهار
عاشق سر اڏيءَ تي، نهدل ڪيو تيار
"جانڻ چن" جيءَ ۾، ڪري ڏنم ويچار
تہ ڪاتيون پاڻ ڪُسي ويون

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

ڪردار

ڪافي 1

ڪم ڪُل ئي اهڙا منهنجا، لوڪ تي ناهي ميارا

ٻن ڪي ملايان، پڙوو آهيان
چوري ڪريان تو چور بہ آهيان
اهو آ منهنجو ڪردار، لوڪ تي ناهي ميارا

چوري ڪيان تو موٽائي نہ ڏيان تو
ڀُنگ پروڙي ڪين وٺان تو
سر جو ڪيان واپارا لوڪ تي ناهي ميارا

واردات جو آهيان پڪو پُختو
ڪُپُ ڪُپي ويس هڪڙو نقطو
ڏڙ سري ڪان ڏارا لوڪ تي ناهي ميارا

اُلٽي ٻولي اُلٽي چالي
لامذهب جي اها پيرولي
کھٽي رهڻي آهي قرار لوڪ تي ناهي ميار!

ٻارهين امام جو طالب آهيان
باطل مٿان غالب آهيان
عاقل ناهيان عاشق آهيان
مهدي ٿيم مهندار لوڪ.تي ناهي ميار!

ڪي "جان محمد جانڻ" چون
ڪي ٽا مون کي "تامڻ" چون
ڪي "برهه جو بادل ساوڻ" چون
"جانو" ٿيس اظهار! لوڪ تي ناهي ميار!

ڪافي 2

دنيا چڱي هم خراب، جُٽ ڦٽ ڦڪڙي سر تي چايم
ور وڃايم شرم حجاب! دنيا چڱي هم خراب!

عشق اڱڻ تي خيما کوڙيم، ننگ ناموس سڀئي ڇوڙيم
شرم حيا ڪون لت ڏيئي لوڙيم، ڪڏهن نه ڪيتم ڪم ثواب!

عشق دي فوج امالڪ آئي، علم عقل ڳيا ٻَنڊ پٽائي
مذهب، ملت نا موڪلائي! آيا جڏهن نينهن نواب

گيڙو ڪپڙا گلابي رڱايم، فند فقيري مڪر بنايم!
"جانڻ چن فقير" سڏايم! ڏيسان اتهين کهڙي جواب؟

Scanned with CamScanner

ڪافيون

ڪعبو

ڪافي 1

اصل ڪعبو وسايوسين، نقل ڪعبو ويو وسري
گهڙياسين گهير اُونهي ۾، روزا نمازون ويا وسري

نفي جو چنگ چوريوسين، مٿو ڏاڍي جو ڏاريوسين
ترارن ساڻ پوريوسين، مون ڪئون مرڻ ويو وسري!

ڇڏيوسين ڇَپَن چورڻ ڪي، هٿن پيرن جي تورڻ ڪي
ڪياسين بند سڀ بازو، ذڪر ظاهر ويو وسري

"اَنا اَحمَد بِلا مِيم"، سڃاڻي ٿياسين آرامي
جنهن ڪي هٿ پيرنہ سر آ، اهو معبود ويو وسري

منجهيل قوري جو ور قولي، لڌوسين يار کي ڳولي
آيو "عربي" جي اولي، پيو الله ويو وسري

نڪي اکيون نڪي ڪن آ، نڪي صورت نڪي من آ
اهو ناهيو مُلن "موليٰ"، "جاڻ چن" ڪان ويو وسري

ڪافي 2

لنگهي ويا پير ڪعبي ڪئون، اڄا ڪعبو آهي اوري
سڏن کي جي سنگهوڙيان ٿو تيب ڪعبو آهي اوري

اولهہ ،اوڀر، اُتر، ڏکڻ، ڏگهيريا پير مون پنهنجا
ڏنم چئو طرف چئوڌاري، الله جو گهر اڄا اوري!

شاهي، پيري بزرگي ڪئون، جڏهن بيزار ٿيئڙس مون
تيس فقير قائم ڪِيُر، ڏنو وڃي ڏيهہ مون ڏوري

ڪشف، ڪاني، ڪرامت بہ اها هي راند ٻاراڻي
اُهو آ مرد سو غازي، ڏنو جنهن سرڙو سوري

ڪيو جڏهن پاڳ مون ڏي پيرو ڪُپيري جو لڌم پيرو
ڏنو نيئڻ دوست جو ديرو "جانڻ چن" چنگ ڪي چوري

ڪافي 3

مون چو وچان ڪعبي ڏي، ڪعبو آهيان جليلي
ڪعبو اچي هُو مون ڏي، ڪعبو آ هُو خليلي!

"اَسۡجُدۡ الآدَمَ" آهيان، ملائڪ جهُڪن تا مون ڪي
فرقان منهنجو شاهد، سڀ ڪجهہ سونهين ٿو مون ڪي
اکين ڏنو چٽو هان متان پائيو دليلي!

الانساني، آدم شاني! ناهي منهنجو هُو ثاني
اول، آخر، باطن ظاهر، آهيان مون باني
ارض سما ۽ ڪُرسي منهنجي سيئي آ مالي

مون منجهہ ٻولي ٻڏائي، هُت آ چپ چپاتي
گوگاءِ هُتڙي ڪونهي، ڪونهيس گهر ۾ پاتي
"وَفِي اَنفُسِڪُمۡ" مون منجهہ پري ڏي ٿو جهولي

چوڏهين ۾ "مهدي" مليو پنڌرين ۾ تي پڌرائي
مون منجهہ مزو اچي ويس صاحب رهيو سدائين
نفي ۽ اثابت جو هوڪو حلالي!

جيڪي آيا هن مون ڏي سيئي ونڊ وٺي ويا
مقصد معرفت جو ڪير ۽ ڪنڊ وٺي ويا
هُن ڏي ويا ڪروڙين، آيا سيئي خالي!

Scanned with CamScanner

ويساھ جن کي ناهي، تن سان منهنجو ڇا هي؟
"جانڻ چن" ٻڌايو گمراھ اڳتي ڪاهي
ٿيندو هي هُل حشر ۾، ظاهر ٿيندا ذليلي!

ڪافي4

ڪانهي ڪاڻ ڪعبي جي، مون هيان پاڻ ڪعبو
هُو هڪ هنڌ، مون هر جاءِ، مون هيان زنده ڪعبو

"سَميعٌ بَصِير"، ڏسان تو ٻڌان تو
هٿ پير مون کي، ڏيان تو وٺان تو
گهمان تو ڦران تو اٿئي منهنجو هُل هاڀو

"الف" "ع" مخفي رمز رَلِي آ
صورت ۾ ثابت رب جَلِي آ
ميم "محمد" ثابت آهيان ساڳو

هُو ڪعبو خليلي، مون ڪعبو جليلي
منهنجو آ بنايل، منهنجو اٿئي ٻيلي
"اسجدو الآدم"، ڪونهي منهنجو بابو

ملائڪن جو معبود، مڙيئي ٿيا مون کي ساجد
ڪيائون فرض پُورو مون ۾ هي واجب
مُنڪر آ منهنجو نصيبن نياڳو

"وَنحَنُ اَقرَب" قول قرآني
"وَفِي اَنفُسِڪُمَ" آ جيءَ ۾ جاني
جيڪو نه ڪري ويساھ سو گنهه کي آ ٿاڀو

جاڻائي علم لُدني، پڙهيو تو پڙهيائيان
ان مٿون عشق جي مون، لهر تو ٻڌائيان
مون ٻوليندڙ هُو چُپ ۾، هُو آ گُونگو ڪعبو

"جان محمد" باقي چا رهيو آ
"لَحَمَڪَ لَحِمي" باقي چا بچيو آ
پوءِ "چن جانڻ" ٻڌجي، ڪيان ٿو واعظ واڳو

ڪافي 5

مون هيان اصل قديمي ڪعبو جليل جو
مخلوق منهنجي آهي اهو ڪعبو خليل جو

جڏهن مونکي سجود هو تڏهن ڪعبو هو ڪٿي
ملائڪن تي سر جهُڪايو وڏي نياز سان مون کي
عزازيل کي مليو چا ٻُري ڏَليل جو!

مون کي سڃاتو آ تنين، جن عشق ٿيو اُمام
مون منجهه رحيم آهي، مون منجهه اُهوئي رام
مون کي سجود آهي مستن اُليل جو

تي آ عطا عنايت، "پنج تن" جي پار ڪان
تصوف طالبن کي، "عربي" آڏار ڪان
پيالو "علي" پياريو سيد سبيل جو

"جانڻ چن" لڏو آ، "ونحن" جي ويڙهه ڪان،
ملان قاضي پري ويا، رهجي ويا راهه ڪان،
اچي ڪم پيو انڌن سان، فرقان فيل جو!

بيت

ڪلمو

جن ڪلمو پڙهيو زبان سين، تن وٽ آهي ڪال!
جن ڪلمو پريو قلب سين، اُهي مال و مال
ڪلمي جي الله کي، ڏني عشق صلاح

Scanned with CamScanner

"نفي تي تہ اثبات تيئن، پوءِ تيئين الا الله"
"نانھ" منجھئون "آنھ" تي، ظاهر تيو الله
"جانڻ چن" چوي، پائي تاج ڪُلاهہ مالڪ ٿيو مُلڪن جو!

سرائڪي ڏوهيڙو

ڪلمي دي خبر اڳي نہ هيوسين، صحيح عشق ميڪون سمجهايا
صورت والي سوز اندر وچ، "مهدي" ھي رنگ لايا
هڪ وچون جيڪو ڏوُن جاتي، اُهين دوجڳ دين وڃايا
ميم دا اولا پچ پيا پولا، جڏهن عشق اسان نون آيا
عشق دي توري ڪيوين لهسن "جانڻ چن"، جنهن آکي ايمان بچايا!

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

ڪافي 1

ڪلمو آهي نفي اثبات
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات!

وڏائي الله جي عشق لٽي پيو
وڏائي هارايو عشق چڙهي ويو
"لااِلہ" پوءِ تڏهن تي لات،
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات!

"لااِلہ" سان رهيو. نہ لاڳاپو
"اِلا الله" سان پيچ مون پاتو
"محمد رسول" الله اثبات!
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات

اول، آخر، باطن ظاهر
"ميم"، "الف" سان ٿيس مون ماهر
الف، ميم جي ويئو محلات
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات

Scanned with CamScanner

”ڪُن“ چيائين، هر شيءِ ٿهي وئي
لفظ هڪ ۾ خُدائي بڻي وئي
ڳڪ پَڻُ ۾ مون ڏٺي تجلات
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات

”ڪُن فيڪون“ تہ آهي ئي آهي
روز تو ناهي روز تو ڀاهي
قائم دائم آهي همذات
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات

هيڪل سگهيو اڳي بہ نہ ويهي
تڏهن بنايئين منهنجي ديهي
ذات رهي ٿي منجهہ صِفات
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات

نفي اثبات جي ڳل نہ جنهن کي
آهي اُونداهي رات تنهن کي
اهو ناهي انسان آهي حيوانات!
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات

”جانڻ چن“ چوي مرشد ملي ويو
بيشڪ منهنجو ڀاڳ کُلي ويو
تي ”مهدي محمد“ سان ملاقات
ڪلمي بنائي ساري ڪائنات

ڪافي 1

هڪ ڏينهن مرشد ڪلما پڙهايا، ول ول ڪلما نہ پڙهسان
ڪائسان حرام، ڪريسان چوري، آڙ ڪنهين نہ اڙسان

Scanned with CamScanner

چال چوراٽي مرشد پڙهائي، ياڻ ياڳئي دي تڙ ويسان!
چورائي سان گلا، ٽيسم يلا! چوٽ اِهين نال چڙه ويسان

ياڻ ياڳئي دا ويڙه وجودي، ٽيڙ ٽران تي نہ رُلسان!
چوڙ ڪي مسجد، مندر مڙهيان، قلب اندر وچ ڪڙهسان

نابوُد "نفي" وچ"خفي" "روحي"، "سري" "قلبي" ساز وڳا
صورت ثابت صحيح ڪيتوسي، ڳالھ اهين ڪنون نہ مُڙسان

"ونحن اقرب" راز هي اوڪا، عشق بنا نهين سمجهڻ سوڪا
"جاڻ چن" ڳون "مهدي" موڪيا، عشق دي سُولي تي چڙهسان!

ڪافي

ڪم الله جو

هِتڙي ملندئي الله
ڪم الله جو ڪر ميان!

- جنهن ڪم سان نتو ملي، اهو ڪم الله جو ناهہ
- رڪت اوڏاريون ڪين ڪري، هتئون هٿ حق آهہ
- الله وٽ انصاف آ،"وَمَن يَعمَل" مثقال آهہ
- "موُتوُ قَبلَ" تي وڃ، پوءِ مرڻ توتي ناهہ
- جاڻ چن جائي چوي، سهٽي آٿئي هيءَ صلاح

بيت

ڪين

"موُتوُ قَبَل اَنَتَ موُتوُ"، ڪيو عاشقن آمين
"ڪين "ڪمايائون"ڪين"تيا،"ڪين" ٻرتي ويا"ڪين"
نانگن ڪي نفي جي برھ سيڪاري بين
چڙهي وينا چيني تي، زوري رکي زين
سوري مچائين سڌم ٽيو ڳڏائي پيو ڪين

Scanned with CamScanner

"فَاذڪُرُونِي اَذڪُرڪُم"، دل سان مڃائين دين
هليو پاس حبيب جي، ڪٿائي پيو ڪين
نفي، خفي، روحي، قلبي، سري رنگ رنگين
اخفا اخفي اسيرا ۾ ويا، ڏس پين ڪي ڏين
لاهوتي لامڪان ۾، ويتا وند وندين
جوڳيئڙا جبرُوت ۾، ملڪُوتي ماڻين
ناسُوت ۽ هاهُوت ۾، "جانڻ چن" چوي آمين
چوڏانهن طبق چڪر ۾، ڪيائون تڪمين
ارض ۽ اقليم، هڪ قدم انهن جو ڪين ٿيو!

ڪافي

ڪين ۾ وياسين ڪين ٿياسين، ڪين جي ٻولي ڪين
مهراڻ ڪي موج ڏني سين، ڪين چوي پئي ڪين

غار انهيءَ ۾ گهڙندو ڪو غازي
پٽريل آهي اوکي بازي
ڪفر نڪي آهي دين!
ڪين جي ٻولي ڪين

هيڏانهون به وياسين، هوڏانهون به وياسين
پئي جهان ئي ٻڙ ڏناسين
هندو نڪي مسلمين!
ڪين جي ٻولي ڪين

"سڪندر" ڪيو هو ڪين جو سايو
دهشت تنهن کي آهي ڏنايو
هٿ نه آيس ڪين!
ڪين جي ٻولي ڪين

عاشق ڪين ۾ ترن اوپارا
اُلٽا ڦُلتا وچن لهنوارا
برھہ سٽائي آهين بين!
ڪين جي ٻولي ڪين

آب حيات ڪين ۾ آهي
”جانڻ چن“ چوي ڪو سرڙو سهائي!
پاڻ ٽياسين آمين!
ڪين جي ٻولي ڪين!

ڪافي

گُم

رمز رنديءَ ۾ گُم ٿي وياهُون
اها ناهي خبر الاهي آهيون ناهيون!

نفل نمازون وسري ويوسين
فرض واجب وتر وياسي
وت نہ لڳي ٿي واندا ناهُيون

صابر آهيون الائي شاڪر آهيون
مومن آهيون الائي ڪافر آهيون
نوري آهيون الائي ناري آهيون

ٻلا آهيون الائي ٿلها آهيون
”الا“ آهيون الائي ”بلا“ آهيون
دين الائي ڪفر ٿا ڪمايون

عرشي آهيون الائي فرشي آهيون
لوح قلم الائي ڪُرسي آهيون
قدرت آهيون الائي قرضي آهيون

Scanned with CamScanner

پُرنوش آهيون، خاموش آهيون
نينهن نشي ۾ انوش آهيون
”جانڻ چن“ چوي اسين خاڪ آهيون

ڪافي

لا

”لا“ دي ڪاتي نال ڪنڌ ڪپايم!
جوڳي تي مين منايم، سامي تي مين منايم!

ڏوتي ٻڌڪي جٽيا پايم
تازا تازا تلڪ لڳايم
ڪافر تي محبوب ريجهايم،
”لا“ دي بين بجايم

ساڏو ڪون مين سجدا ڪيتا
پُر ڪر پيالا پريم ڪا پيتا
”الله“ جيڪو سُڻدي هاسي
”مهدي“ نظر آيم

عشق گُرو دي ڏتا جهوٽا
دست ميڏي وچ گڏون موٽا
سر دي اوپر ٻڌم چوٽا
سيني هاٿي ڇُپايم!

چير پيران وچ پڳتي بنيم
گهنڊ دا مُلڪ وچ هُل هُلايم
”تون هي تون“ دي تار بجايم
لوڪئون آپ لڪايم

من منوتي نا ميڪون مانو
جان پڇان تيئڙس ”جانو“
شاهہ نہ پير، نا مين خانو
فيض فنان وچون پايم

ڏوهيڙو

لا مذهب

وٺ راهه رندي تي لا مذهب! ڇڏ پاسو مسجد مندر جو
تو منجهه مسجد تو منجهه مندر تو منجهه ديرو دلبر جو
پاڻ گولج پاڻ سڃاڻج، نه تي ڪيجهو ٻي در جو
صوم صلواتئون تي وڃ عاري، گهٽ لُوسي لُومبڙ اندر جو
عشق اصل ڪئون رهبر هادي، آهي رهبر رندن جو
صوفي ”جانڻ چن“ کي سبق پڙهايو پير مُغان اهو درس ڏنم دلبر جو

بيت

لڏ

1

جا ڳيس نه جار ڪري ڪس ڪمايم ڪوڙ
عيبن جا سر تي، بار وڏا پرپُور
لاهيندو ”جانڻ چن“ تان، لطف ساڻ غفور
موڳا تي نه مغُرور، پوندئي ڪم ڪريم سان

2

پوندئي ڪم ڪريم سان، هتئون ويندين هڪ
نصيحت پنهنجي نفس کي، سيڪارج سخت
ڪيئي امير اُٿي ويا، ڪاڏي ويا تخت!
”جانڻ چن“ گوش ڪر، تنهنجو آهي گهٽو ست
متان پوءِ هٽي هٿ، جڏهن لڏين هن لوڪ مان

3

لڏڻ ڪئون اڳ ۾ غير غفلت ڇڏ
محبوب جي محبت، جو گهر اندر ۾ اڏ
هڏي ڇڏ هوڏ واري، هڏي نه رک هڏ
ويهي اور الف سين، پاڻ ميم سين گڏ
”جانڻ چن“ در محبوب جو نه ڇڏ تہ ساٿي ٿيندو سڪرات ۾

Scanned with CamScanner

ڪافي

وجي اڳتي يار! اڏ تون
هتائون جا محلات ڍاهي

سڪندر سڏائي "والي"، ڪيو هٿ ويو آ خالي
سڀ ڪجهه اتي ڇڏيو ويو لشڪر خزانا مالي
تنهن ڪان اڳيئي هتڙي، حِرص هَچارو ڇَڏ تون

ڪُرسيون ۽ ڪوچ بنگلا، گهڙي جو گُذر تي
تنهنجو آ ڪم قبر سان، ڏاڍو لمبو سفر تي
ڏيئي طلاق تن کي، مِٽي سان پاڻ گڏ تون

مرڻئون اڳيئي مر تون، پوءِ آ تنهنجي حياتي
جيڪي مري ويا جٺري، مُورئون نٿن مماتي
"مُوتُو" واريَ آمُر کي، سڏ ۾ ملائي سڏ تُون

"جانڻ چن" چوي عاشق، انهيءَ راهه سان رسي ويا
پنهنجو پرين پيارو پارس سي پسي ويا
ٻولي ويا ٻُڌائي، "لڏڻئون اڳيئي لڏ تون"!

ڪافي

لعل

تو منجهه آهي لعل
ڇو تو پنهنجو وقت وڃائين

پُر خزانو تو منجهه آهي
جاءِ انهيءَ جو نٿو تالو لاهين
پاڻ ۾ جهاتي ڪين تو پائين
هوندي سوندي تي ڪال!

Scanned with CamScanner

موتي انهيءَ جو مُلهہ نہ ڪو پائي
ٻئي جهان توڙي رَلائي
اهڙو قيمتي گوهر آهي
تون ڪڏهن ناهين ڪُلال

غازين ڪي وري کهڙو غم آ
گذر جن جو دلبر دم آ
اونڏي ڪنڌ اور اسم آ
نفي مئون تيا نهال

"جانڻ چن" چوي تون آ سمندر
تو منجهہ مسجد تو منجهہ مندر
تو ۾ مستي تون آ قلندر
تو منجهہ جل جلال!

سرائڪي ڏوهيڙو

ليلا مجنون

لوڪ آکيا مجنون ڪون، "تيڏي ليلا دا رنگ ڪالا!"
مجنون انهي ڪون جواب ڏتا، "اهو هي ڪو راز نرالا!"
"ميڏي ليلا بہ ڪالي، غلاف بہ ڪالا، هي رنگ اکر قرآن دا ڪالا"
"لوح بہ ڪالا قلم بہ ڪالا، هي رنگ آسمان دا بہ ڪالا"
"طُور بہ ڪالي سُرما بہ ڪالا، هي نوُر اکيان دا ڪالا"
آکي "جانڻ چن" اهين ڪالي رنگ وچون عاشق چاتن۔
هي اندر جنين دا لعلا ٻاهر ڪالا!

Scanned with CamScanner

ڪافيون

ڪافي 1

ڏٺي مجني هُئي ليلا ۾ تجلي
پيا پيا چون "ڪاري گدِلي!"

چيو مجنون " اک نہ هلي ٿي"
"جيتر ليلا جي رنگ نہ ملي ٿي"
"منهنجي ليلا جي رنگ سان ڪلي ٿي"
"جڏهن ڪاري ٿئي ٿي هوءَ ڪجلي"

چيائون مجنونءَ کي، "ليلا مس آ!"
چيو مجنون تہ "مس منجهہ چس آ!"
"ڏسو قرآن ۾ ڪيڏو رس آ!"
اُتي آئي آ ليلا جي بدلي"

انهيءَ رمز کي صُوفي سڃاڻن
سهڻي، ڪوجهي ۾ فرق نہ ڄاڻن
ڳُجهو راز رندي رند ڄاڻن
ڪولي ڇڏي عشق آ ڳلي

اچي نيهن وڄايان نغارا
تنهن مئون ڄاڻن وحدت جا وينجهارا
"همہ اوست" جا پنٿ نيارا!
هڪ ٿيو حرامي حلالي

توڙي ساري عُمر مون وڃائيان
ٿورو "مهديءَ" جو ڪين لاهيان
"جانڻ چن" مون سِيس ڪپائيان
ٻاري مُرشد مون ۾ آ بجلي

Scanned with CamScanner

ڪافي 2

مجنون ليليٰ جي سجدي مئون عزت وارو ٿي ويو!
عزازيل جي انڪار ڪيو سزا دار ٿي ويو!

انهيءَ رمز کي پڇاڻج، پنهنجو تون پاڻ سڃاڻج
شڪ ۽ شرڪ نہ آڻج، اظهار ٿي ويو

منصور ڪين مُڙيو توڙي سُوليءَ تي چڙهيو
عشق جي موج مڙهيو سنگسار ٿي ويو!

مُورک ٿو پاڻ رولي، ڳجهہ جيئان ٿو ڊوندڻ ڳولي
ڊرنگ لاءِ ڪُڪڙ جان ٻولي، پر ڪور ٿي ويو!

مُلن ترار ڪڙڪو سالڪ ڪڏهن نہ ڏڙڪو
هماءِ جان ڏيئي پڙڪو واپس تيار ٿي ويو

"جاڻ چن" پاتي، پنهنجي اندر ۾ جهاتي
پنهنجي ذات آ سڃاتي، ٿمتار ٿي ويو!

بيت

مارئي

1

اڄ تہ ساريم سُومرا! پنهنجي مارن جا ماڳ
ڏٿ اباڻي ڏيهہ جو سيباڻا اٿم ساڳ
چڱي ڪري "چن" سان وطن واري واڳ
دل تي اٿم داڳ، ڪنڊون تنهنجون سُومرا!

2

عُمر! اشرافن سان، نہ ڪر ظالم! تون زورا
مارو منهنجا ملير ۾، اٿم ڪورا ئي ڪورا
نڪي عيب انهن کي مارو موچارا

عمر اجڙوالن جا، اٿم جيءَ اندر جهورا
اهڙو حاڪم ٿي نہ هجي، جو ڪري ضعيفن سان زورا
موڪل ڏي تہ مُلڪ وڃان، جتي ڏار پڪا ڏونرا
ڏيهين ڏاج سنڀاهيو جام مون لاءِ جورا
”جاڻ چن“ ٿورا، مون تي ماروئڙن جا

3

عُمر آچ نہ مون کي، هيرا، لعل هسيون
پلئون پيالن ۾ اسين، نڪي چين بسيون
نڪي ڪائون خُونچا، ياڳن وٽ لسيون
عُمر! اباڻي ٻار ڏي، تا پين پاڪ پسيون
جاڻ چن چوي تسيون، شال پيارينda! پلڪ ۾

4

عُمر! آچ نہ مون کي، ادا! ويس وڳا
مهٽا مارُن جا مون کي، تکا تير لڳا
سارن مون کي، سُومرا! سانگي مٽ سڳا
”جاڻ چن“ چوي قيدي ڪوٽ پيا، مٿئين ملي مارئي

5

مران شال ملير ۾، پوان پيراندي پرين
مڙي اباڻا مُئيءَ کي، من سرس سينگارن
غُسل هن غريب جو من ڪؤثر منجهئون ڪن!
چڱا چارئي يار اچي، ڪانڌي ڪلهو ڏين
جنازو مون جڏيءَ جو منجهان پرت پڙهن
لٿين لوڙهہ لُطف سان، ڪليو ختما ڏين
پنج تن جو غُلام، چاڪر ماڻ چون
”جاڻ چن“ جڏي کي، جنت جاءِ ڏين
اهڙا ڳڻ ڳنڍين، تہ ڇا هي قيامت ڇا ڪندي

Scanned with CamScanner

ڪافيون

ڪافي 1

منهنجي مارُن سان آهي جِيءَ جي جڙي
روئي سانگين لاءِ، ويو آ ساهہ سڙي

ڀلي ڏڙ ڪئون سري لاهِہ عمر!
جيڪا ڪرٽي ٽئي سا ڪاهِہ عمر!
ڀلي لاهہ اندر جي تون باهِہ عمر!
قادر قيامت ۾ وجهندئي قيد ڪڙي

توڙي گهاتا ڏيئين تو تون غمڙا گهڻا
تب شڪر ڪيو پئي تي سر تي ڪٽا
آڏو مارُن ڪي شال ماڙ وٽا
اهو درد ويو تمز چوٽ چڙهي

"جاڻ چن" ادا، ڪر صبر سدا
ڪندو ڪين خدا، مارُن ڪئون جدا
هي آ من جي مُدا، ڪيان روز گدا
منهنجي مارُن سان ٿي مقام مڙهي

ڪافي 2

منهنجي پت پڙي سان پهنوار
عمر! موڪل ڏي تہ ملير ڏي ڪاهيان

مُلڪ مارن جو ٿُوهر تڏوئي
پلُو پسايم رت منجھ روئي
مون ڏي مارُن جي ميار
حرف هزارين لڪ تي پائيان!

روز ڪيان آهُون، درد جون دانهون
اٿم اُميد ايندم اوڏانهُون
سٽت لهندا سنيار
روز مارن ڏي ٿي ڪانگ اڏائيان
"جانڻ چن" ڪي وهم وڏو ٿيو
قسمت ڏس ڪٿي ڪِيس ڪيڏو ڪيو!
طلب مارن جي آهي تارئون تار
لوئي اباڻي ڪين لجائيان!

ڪافي 3

مارُو مُلڪ پنهنجي تي مير ادا!
سُکيا سانگي پين ڪليو ڪير ادا!

موٽائي مُلڪ چڙين، پئي آهيان تُنهنجي تڏي
مارن سان نيئن گڏي، چڙيان آل اڏي
ٿيند ئي ڪجھ نہ ڪڏهن، ڏي تون روز چڏي
ڪيو تہ سِڪ سانگين جي زهگير ادا!

ائين دل تي چوئي، گهاريان هت نہ گهڙي
منهنجو مارُن سان ٿئي مقام مڙهي
اچي درد لاتي آهي، دل تي ڌڙي
مون سان ڪيس ڪيو آ تقدير ادا

"جانڻ چن"، اميد نہ لاهيان مُون
توڙي سانگين کان جُدا آهيان مُون
راتيان ڏينهان ملير ڏي ڪاهيان مُون
عمر! نيڻين وهائيان ٿي نير ادا

Scanned with CamScanner

ڪافي 4

ڪانگل! وڃ تون مارُن ڏي، نياپو نماڻيءَ جو ڪٺي
نياپو نماڻيءَ جو ڪٺي، اجر ڏيندئي پاڪ ڏٺي!

هت جي منهنجو حال ڏسن، مارو مون سان ڪين رُسن
روئي تا نيڻ پُسن، تن لاءِ جن جي آهيان چٽي

پيش مارن جي پئجان، سارو منهنجو حال چئجان
سر قدمن تي ڌر جان، دانهُون ڪجا هتڙا هٽي

جهڙو ڪي تهڙو تن جو "جانڻ چن" ڳن پنهنجو
جن ري ضعيف حال منهنجو تن جي آ طلب گهٽي

ڪافي 5

ڪيت سان مارئي! ملير ۾ ملُ
پري ڪونہ سگهي، ڪنهن وٿ ڪونهي مُلھ

سرهون ساڱ تيا، پلا پاڳ تيا
هت ويڙهين منجهہ ويراڳ تيا
تنهن جي ڪوٺ رهڻ دل تي داغ تيا
اهو ڪوٺ عمر تنهنجو ناهي ٽُل

ستي! ست تنهنجو شال ثابت ٿئي
جيڪو خواب ڏٺم سو سڄايو ٿئي
اهو ساڙ عمر جو اجايو ٿئي
هت هٿ ۾ ڏيئي پنهنجي ور سان ڪل

تنهنجا مارو فقير، توکي ياد تا ڪن
سُڏڪا سخت پري، فرياد تا ڪن
اهي آهون عمر کي هدايت ڪن
تنهنجي جهوڪ جهنگل، تون پنهنجي جاءِ تي جهُل

تنهنجون سرتيون توکي، هت سارين ٿيون
"ڪري مارئي! مارئي!"، پُڪارن ٿيون
اهو سڪ جو سڪو ڏيکارين ٿيون
تنهنجي سهڻي آ ٽور، اچي تن سان ٽُلَ

تون آهين ستي تنهنجي، سنگت ستي
تنهنجو غيرن ۾ رهڻ جائز نٿي
تو وٽ عشق هاديءَ جي موج متي
نڪري غيرن مئون، اچي تي تون گُل

تنهنجي سُوءَ ملير ۾ مارن ڪي
تون متان ڪوٽ عمر ۾ مينڌي مڪين
تو لاءِ ڪيت جو پيو تو جيءَ جُڪي
تنهنجو سهڻو سير، اهو آهي امُلهه

"جانڻ چن" چوي، غم گُوندر ويا
اڄ يا سياٽي ڏُک ڏونگر ويا
ڪيو پاڳ پيرو سڀ سهنج ٿيا
چيو سکن ڏکن ڪي، "هل هل هل!"

ڪافي6

لڳو مارئيءَ ڪيت جو ناتو
آهي مارئي ڪيت سڃاتو!

مارئي ملير ڏي آئي
روئي آب اکين ۾ آڻي
پلي مارئي ملير ماڻي
جنهن سينو صاف آ ڌوتو

Scanned with CamScanner

مارئي ملير ڏي آئي
ملي مارئي کي آ واڏائي
مارئي 'مرد' آهي ناهي 'مائي'
جنهن سيني سير سماتو

اچي عشق ڪئي اظهاري
پنهنجي نينهن ڪئي نرواري
اها صورت جي آ ساري
جنهن هاديءَ کي حق ڄاتو

آهي'عشق' عاشق جو سائين
ويندي قائم قيامت تائين
آهي "مهدي" حيات سدائين
اهو "جاڻ چن" موتي پاتو

ڪافي

مان

"ڪافر" ٻي ڪنهن کي نہ چوان، "شداد" بہ "مان" "فرعون" بہ "مان"
عمر گذاريم غفلت ۾ سائين! آهيان بي فرمان بہ "مان"

عزازيل آدم ڪئون منهن هو موڙيو قدرت تنهنجو عهدو ٽوڙيو
سون آدم کي "مان" آ ايذايو آهيان وڏو شيطان بہ "مان"

جنهن نقل ڪعبي جي ڪئي هئي چڙهائي تنهن تي هلي آ ڪفر جي وائي
اصل ڪعبا "مان" ڪيئي ڊاٿا. "ابرا" ۽ "هامان" بہ "مان"

ظاهر "مومن" "باطن "ڪافر"، دل ۾ دغائي ظالم زابر
ماڻهن جي منهن تي صابر شاڪر، آهيان وڏو مروان بہ "مان"

"جاڻ چن!" فقير سڏايم، ڏک ڏکڻ ۾ ٻڏڻ نہ آيم
عمر سڄي "مان" ڪوڙ ڪمايم، گند وڏو گهمسان بہ "مان"

Scanned with CamScanner

بيت

مٽ

1

ڏسڻ ۾ ٿڌا مٽ، تن ۾ مئون لهي نہ اُڃ
اندر دڦ دوئي جو، ساڻوڻ سياري سُڃ
جيڪي ويا انهيءَ ٿاڪ تي، سي رولي ماريا رُڃ
"جاڻ چن" ويا پٽ ڪان، رهندي وين مُڃ
هٿين سڪٽي ڪُڄ، بنا ور ۾ وِلهي تي

2

ڏسڻ ۾ ٿڌا مٽ، اندر ۾ ڪوسا!
جيڪي پيين اٿئون تين، سرس تنهن ڪئون سوسا
دوئي جا دل ۾، وڌي وين ويساهہ
"جاڻ چن" چوي تن ڪئون، پري ڪر پاسا
متان عمر جا اوسا، وڃيو وڃي پاڻ سان

3

ڏسڻ ۾ ميرا مٽ، پاڻي تن ۾ ڦور
جيڪي پيين اتئون، مالي لهن مور
لعلن ۽ موتين جي، ساميئڙا ڪن سور
اڻ ڪُٿ خزاني ۾ ويا، تڪ نہ جا تي تور
"جاڻ چن" سر گهور، اهڙي ماڻ مٽن تئون

4

ڏسڻ ۾ ميرا مٽ، اندر ۾ اڪثير!
جيڪي پيين اتئون، فنا ٿيا فقير
فنان مئون بقا ٿيا، ماڻيائون ملير
"جاڻ چن" انهن جو قدم ٿيو ڪشمير!
وڃي ويٺا وِير، ڪينجهر منجهہ قرار سان

Scanned with CamScanner

سرائڪي ڪافي

مٺي

مٺي دا آنا مٺي دا ڪانا
آني آني جهان!

مٺي هر جاءِ حُڪم هلاوي
سوا مٺي دي، ڪونہ سماوي
ويکو مٺي دا شان!

مس مٺي دي، قلم مٺي دا
صفحا، ورق، ڪاتب مٺي دا
مٺي هي فرقان!

مٺي هي مصري، مٺي هي ماکي
هر شيءِ ڏيندي، مٺي هي ساقي
مٺي هي سبحان!

تاج مٺي دا، تخت مٺي دا
”چن جاڻ“ بالا، بخت مٺي دا
مٺي هي سلطان!

سرائڪي ڏوهيڙا

مذهب

مذهب ڪماوڻ ڏِيد ڪپا وڻ، اهو پير پُٽي نہ پَسي
دُوئي والي ديوار انداري، قلب انُهان دا ڪس اي
”عشق ڪماوين ديد وڏاوين“ ڏتا ”مهدي“ ڏس اي!
بِن عشق ڀاجهئون ”جاڻ چن“، وچ ڪون خُدا وٹ رَسَي

Scanned with CamScanner

ڪافي سرائڪي

مذهب ميڏا ڪيا پيا پُڇندئين، مذهب مين نہ ڄاڻا
"مهدي" جڏهن موجود ڏٺو سين، يار دا پيد سُڃاڻا

عشق دي تات عشق دي بات، عشق هي طول وهاڻا
عشق هي هادي عشق هدايت، عشقئون خيال اُڏاڻا

عشق دا غم اسان ڏي عيد اي، ڪيتا دوست دي ديد خريد اي
عشق دا سُور تمام لذيذ اي، فرحت عشق دا گهاڻا

عشق دي چقمق چوٽ چڙهائي، دين ڪفر دي ڇوڙ لڙائي
محبت اسان ڏي دل مڙهائي، دونهان درد دُکاڻا

مذهب والا ڇيڙ ڇاڙا، يار دي نال سراسر جهيڙا
ڇوڙ اهو بيڪار بکيڙا، متان رُساوين راڻا

"جانڻ چن" عشق ڪماوين، "مومن" "ڪافر" ڪين سڏاوين
خالي دم نہ آوين جاوين، سيني يار سماڻا!

بيت

مرشد

1

اجايا هٿ آسمان ڏي، مُلان ! تون نہ ڪڻ
تو منجهہ ور وٺاڻ آ، تنهن ۾ ٽٻي هڻ
ڏسين ڇو ٿو ڏور؟ تون ويجهو اکيون ڪڻ
جي تون سڃاڻي صورت کي، تہ وِک بہ آهي گهڻ
"جانڻ چن" چوي مَڻ، مرشد بنا نہ ملئي

2

مرشد وٽ، مُلان! اهو جيڪو ڪارائي حرام!
هٿ نہ لائي حلال کي، ڪڻ تنهن جو قسم ڪلام
شيشا شرابن جا، دانهہ پيي دُرام

Scanned with CamScanner

اسم سان جسم کي، ڪوري ڪر قتلام
هيڪڙائي ۾ هڪ تي، ڪري عشق امام
دين، ڪفر ڪئون ڏار تي، ٿئي نانگا تنهنجو نام
صورت واري سوز کي، ويهي وڃائج وريام
پوءِ گهوٽ جو گهر هڪڙي گام "جانڻ چن" جائي چوي

3

جيتر مليئي نہ الله، تيتر مرشد وٽ
هڪڙي هنڌ انڌن جيئان، غافل تي نہ گهٽ
چو تہ سيني ناهي سُجندو، تي ٻري ڪنهن ڪنهن وَٽ
ڪوڙي ڪلابات جا، حرسائيندي هٽ
سمجهي ڪجائين سودو متان مٿي لڳيئي مٽ
هڪلي وڃ انهن وٽ، خاڪ جنين جي ڪَٽ
پوءِ "جانڻ چن" چوي جهٽ پٽ، ساجن ملند ئي سيگهہ ۾

سرائڪي ڏوهيڙا

1

مرشد ڪامل اهو آکيجي جيڪو گور ڪون ماري رسا!
لوهہ لڙيل ڪون لعل بناوي، ڏي پارس رمز دا گسا
جيئندي ماري مُئيءَ جيوائيءَ ڪونہ وڃي ڪو تسا
صدقي وڃان پاڪ مرشد "مهدي" تئون "جانڻ چن"
جنهن لاٿيان قلب تئون ڪسان

2

اهو مرشد کهڙي ڪم دا، جيڪو حد دي وچ ڪڙي،
لاحد ڏي نہ لڙي!

اهو مرشد کهڙي ڪم دا، جيڪو مذهب وچ اڙي،
لامذهب ڏي نہ چڙهي

اهو مرشد کهڙي ڪم دا، جيڪو تسبيح دي مڻڪي ڳڻي
بي حساب نہ ڪڙهي

آکي "جانڻ چن" سر گهر صدقي ڪامل مرشد تئون،
جيڪو رب ملائي تڙي ڪڙيا ڪتان نہ اڙيا

3

مُرشد ميڪون اينوين فرمايا، "وڃ تون ڪُفر ڪماوين"
"دين دنيا دي خبر نہ ڪائي، طالب تلڪ لڳاوين"
"آوين جاوين نال توحيد دي، تفي ناد وڄاوين"
"جوتين جنگ ميدان اهين وچ، پڇتي پير نہ پاوين"
"نَصرَ مِن الله وَ فَتَحَ قرِيبُ"، "اڳتي قدم وڌاوين"
"ويري اُتي وار ڪرين تون بارُود برهہ دا چڻاوين"
"مَلهہ ڳون مَلهہ اُچل گهتين، پڇي "غازي" آپ سڏاوين"
چڙهہ ڪي عشق ڪي مِمبر اُوپر "انا احق" الاوين
"اها ڳالهہ اسان ڏي "جانڻ چن!"، "ڪنهن بي دردان ڪون نہ سُڻاوين"

4

مرشد ميڪون اينوين فرمايا، "هڪ ميڪون ياد ڪرين پيا ڻونهين جهان چوڙين"
"اسلام ڪفر دي سُڌ نہ رکين، دين ايمان ڪونہ لوڙهين"
"روزي، نماز نال مُحب نہ ملسئي، واجب فرض چا ويڙهين"
"وڳ چوراوين وير نہ لاوين، هڪڙا ڍور نہ چوڙين"
"جيڏانهن اينوين ڪرين تون جانڻ چن! تڏهن الله پڇاڻي"

ڪافيون

ڪافي 1

الله ڏيکارين تہ اڳ ۾ تي
نہ تہ رُلاءِ ڪين رذيل

Scanned with CamScanner

مال ميڙهڻ لاءِ مڪر بنائين
چو تو خدا جي خلق ڀُلائين
پڄي وڃ تون بخيل

سبق اهو تون ڪين سيکارين
نفس طالب جو جنهن سان مارين
ڪڍيئي ڪين ڪتيل

پاڻ اڃان تون پهتو ناهين
طالب مريد تو ڪيئن پهچائين؟
تيندين زور ذليل

مرشد ونجي تو موليٰ ملڻ لاءِ
ٻي پلا کھڙي ڪيت ڪيڙڻ لاءِ
اٿئي آڏو الله وڪيل

مهدي پلي جان طالب ڏاري،
هٿئون هٿ الله ڏيکاري،
جلدي ملاءِ جليل

دست مرشد جڏهن مون سان ملايو
سانگ "جاڻ چن" جو ٿيو سجايو
دوئيءَ جا ويا سي دليل

ڪافي 2

مرشد ڪري ياد، ٻيو سڀ مون وساريو
الله مون کي پوءِ، پنهنجو پاڻ ڏيکاريو!
موسيٰ سوا معرفت جي طُور جلائي
پاڻ بہ بيهوش ٿيو ويس سوال اجائي
مون نہ بيهوش ٿيس، جو هُيم سهارو!

ڏسان بہ ٿو سڙان نٿو بيهوش بہ نہ آهيان!
دم قدم سان شاغل، غافل بہ نہ آهيان
سبب اهو ثابت ٿيو مرشد اوجاريو!

مخفي راز معرفت جو آيو آ ڇپائي
آيو ڏول ڏڪجي، پاڻ کي لِڪائي
مُرشد مون کي معرفت جو پيالو پيارو

"ڪيف تَحُي الَموتيٰ" مون وٽ اڳئي آيو.
موسيٰ انهيءَ پِڙ ۾ هو پير نہ پايو
"مهدي" مون تي ماڙ ڪئي "چن جاڻ" جيئاريو

ڪافي 3

منهنجو مرشد آهي اهو
جيڪو سڀ جڳ ۾ آهي سارو

"مذهب" هجي يا "لامذهب"، تهدل ٿو تسليم ڪري
سيڪو چوي ٿو "مهدي! مهدي!" سڀ جو آهي سهارو

غوث هُجي توڙي قطب هجي، عاشق هُجي توڙي منست قلندر
سيني جو سردار سخي، ڪُل ۾ آهي قرارو

علمُ اليَقِين، عَينُ اليَقينِ، حَقُ اليَقِينِ، حق ڏٺو
هر گهڙيءَ هر جاءِ هميشہ، دوس ڏٺم ڏُلارو

اول، آخر، ظاهر، باطن، آهي ئي آهي، هوندو ئي هوندو
"غار" جي بازي سمجهي ڪو گوهر، نر هنيو آ نعرو

"محمد" "مهدي" هڪ ڪري ڄاڻو حيات هميشہ ويساهہ آڻيو
شڪ ۽ شرڪ تنهن ۾ نہ آڻيو هئو "جبرائيل" ڪان اڳ تارو

Scanned with CamScanner

مطلوب طالب جاري آهي، ڏسو تہ ڪڏهن گهاري آهي؟
باقي سمجهڻ ڀاري آهي، سمنڊ جو چمڪارو!

هِتي هُتي هاڻي خوف نہ ڪوئي، "مهدي" ڏانهن ملي آ واڌائي
"جاڻ چن" چوي تو جائي، "لا تَقنَطُو" اقرارو

ڪافي

مشين

مشين خالي تون ڪين وهاءِ پُڄا تيندي هُت پرِزن جي
ڏُوڙ ڪمايو تو ڏوڙ ڪمائين! مشين ملي تي موتين لاءِ

ريزڪي تو ڪي چڏيو رهائي، مچ چوپ واري مزي مُنجهائي
هنبار هيري جو تو منجهہ آهي، اُڪٽڙي ۾ ٻيو ان نہ ڪماءِ

دڙهو دم مشين جو آهي، دو جڳ تنهن جي قيمت ناهي
"وَفِي اَنفُسِڪُم" تو منجهہ آهي، لعل اندرِ تي جهاتي پاءِ!

پٽو پرين پاڻ لاءِ چاڙهيو، فَاذڪُرُونِي" امر ڪي پاڙيو
تيل اجايو تو آ ساڙيو " قالُو ابليٰ" وارو قول نباهِ

برهہ جي ٻهلر باهہ بدن ۾، عاشقن ڪي آ آڳ اندر ۾
من منجهہ ماڻڪ چُپ چپن ۾ ، پارس سان پيو پاڻ گساءِ

عاشق رستو راهہ ٻڌائن، عام جي ليکي راڳ تا ڳائن
عالم جاهل، شاهہ گدائن، "جاڻ چن"! تون واعظ ٻڌاءِ!

ڪافي

مصطفيٰ ﷺ

دنيا ۾ مصطفيٰ جو نہ جلوو نُما هُجي
مون ڪي قسم خدا جو نہ ظاهر خدا هجي

Scanned with CamScanner

شريعت جي مصلي تي پهتس پڇي پيو پولو
جوئي "احد" سوئي "احمد"! ڏنم خدا هجي
آيو "ميم" جي هٽ اولي، عالم ڏسو اوهين ڳولي
اِها شيءِ ٻي آ ڪهڙي جنهن تئون فدا هُجي!
حق کي ڏٺم بُت ۾، بُت کي ڀانئيو مون ڪعبو
مر جان ڪُهن قاضي، سند سند جُدا هجي
آهيان عشق جو مون ڪافر، بُت جو پوڄاري آهيان
ٻلي جان چون "ٻليل آ"، منهنجي ندا هجي
"مهدي" مئون ٿيو معلوم، سينو صاف ٿيو سالم
مطلوب اهڙي در تي، طالب گدا هجي
نہ خاموش "جانڻ چن" ڪر، اسرار ظاهر پيو ڪر
پيو يار جي ثنا ڪر، تنهنجي صدا هجي

ڪافي

مظهر

محبوب منهنجي جا آهن مظهر نوان نوان!
مثل بي مثال بہ نظارا نوان نوان!

گُل پاڻ بُلبُل پاڻ، چَمَن پاڻ مالهي بہ پاڻ
اهي اٿس پاڻ کي، سهارا نوان نوان!

عاشق پاڻ معشُوق پاڻ، درد پاڻ درمان پاڻ!
اهي آهن عشق جا، اوتارا نوان نوان!

معرفت واري مُلڪ تي وڃي ڪو ڏسي
ايندس پوءِ ڏسڻ ۾، ديدار نوان نوان!

عِلم پاڻ حِلم پاڻ، حال پاڻ خيال پاڻ
ٻوليون ٻولي ٿو ٻُڌائي، هجي روان روان!

صوفيءَ جي صحن ۾، ايندا ڪي مرد مٿير
ڪنڌار ڪاهيو ٽا پون، تونگر نوان نوان!

بدلي بدلي جي مٿان، آخر رٿائر
وڃڻ اچڻ هن جو قلندر نوان نوان!

هيڪڙائي ۾ هڪ ٿيو "جانڻ چن" جڏهن
آيا پوءِ عميق مٿون، بحر نوان نوان!

بيت

معرفت ۽ ملاوت

1

ملاوتن مُلڪ ۾ ماٺهو مُنجهايا
"شاهي" "پيري" "بزرگي"، وري "صوفي" سڏايا!
"مَڪرُو وَمَڪرُ الله والله خَيرُ المَاڪِرين"، مڪر بنايا
"جانڻ چن" چوي اُهي ڪين آيا، معرفت واري ملڪ تي

2

معرفت واري ملڪ تي، ڪانهي ملاوت
نفل نمازون ترڪ ٿيا ذهد عبادت
"فَاذ ڪُرُوني آذڪُرڪُم"، تن ۾ تلاوت
ظاهر ڳُوجها ڪاپڙي، من اندر ملڪيت
"جانڻ چن" چوي سامين سان صُحبت، ڪري ڏسين تہ ڪل پوئي

3

معرفت واري ملڪ تي، رُڳي چُپ چُپاتِ
وهي ايٿ اندر ۾ سدا ڏينهان راتِ
"ڪراماً ڪاتِبِيَن" جي، رهجي وئي ڪاغذات
ڇا لکن ڇا پڙهن، وهي نہ قلمات
"جانڻ چن" چوي ساٿ، مُلڪ مڙوئي مات جو

4

معرفت واري مُلڪ تي، ڪانهي ڪن گوشي
نڪي اُتِ ويھ اُتي، پر نہ پرويشي
ناٿ لھي ويا نانھ ۾، عاشق آديسي
"جانڻ چن" چوي غواثي، پيھي ويا پاتار ۾

5

پيھي ويا پاتار ۾، وچي عمل آندائون
هيرا لعل جواهر، پر ۾ پوتائون
"جانڻ چن" چوي انهن سان، لڏيون مون لائون
تنين جو آئون، مُلڪ ڏِسيو ٿو اچان

6

ڏسي مُلڪ اُنهن جو، تن جي ڪيم پرِ
مندر مسيتون ترڪ ٿيا، گھوٽ ملي ويو گھر
"جانڻ چن" چوي جيڪي ٿيا "مهدي" سان ماهر، اُونهو ڏيھ اُنهن جو

7

اُونهو ڏيھ اُنهن جو اُهي گُونا گُون
حد لاحد لنگھي ويا، آڏُوتي اَرغُون
"جانڻ چن" چوي بيچون لاهُوتِن لڏو وڃي

سرائڪي ڏوهيڙا

ملان ۽ ذاڪر

1

ملان مٺا سائين ميڈا! تين يار وڃايا ڪٿان؟
اول آخر، ظاهر باطن، دوست پڪا ڏس ڏتا
"ظاهر" تي اعتبار نہ آيئي، يار گُسا ڳيئي اِتان
چپر دي وچ اُٽ لِڪايس! ويک سجڻ ديان گُھتان

ظاهر پاوا چوڙ ڏتوئي، منهہ پيائي ڏِتا
توڙيان چار چوتين نہ هووي؟ تئين دا ڪم بہ لتا؟
سمجهہ سڄاڻ، جاڻ پڇاڻ، ويندا پيائي متا
صدقا وڃان پاڪ مرشد "مهدي" اُتئون!"جانڻ چن"
جنهن ميڪون پختا گهر اڏ ڏتا

2

ملان متا سائين ميڏا! اي مورک اکيان ڏار
عشق حڪيم هي اکيان دا، لنگهہ تنهن دي وچ دربار
نظر پچي تپ پار ويسئي، ملسئي ماهي يار
بن عشق ٻاجهئون اُونڌاهہ دوجگ، مفت نہ عمر گذار
آکي "جانڻ چن" عشق جهڙا ٻيا طبيب نہ ڪوئي،
اهڙا ملسئي نہ ٻيا حتار

بيت

1

ملان! "مولانا" سڏايئي سڃاتئي نہ الله
عشق نہ ڪيئي اڳ ۾ جيڪو رهبر ڏسيئي راهہ
"اَنا اَحمد بِلا مِيمِ" اهو وينئي نہ ويساهہ
"اَلاَنسانُ سَرِي وَاَنا سِرَهُ" ڏاهي ڏنئي ڏاهہ
پڙهيئي، پُرجهيئي ڪينڪي چت نہ لاتئي چاهہ
وڙهين روز الله سين ڪيئي پنهنجو لاهہ
"جانڻ چن" چوي آءٌ، تہ صوفين مئون سُڌ پويئي

2

مومن! "ذاڪر" سڏايئي، ڪيئي ڪو نہ ذڪر
دم جي خبر ڪانہ ڪا، مطلب لاءِ مڪر!
ماٺهو منجهايئي مذهبين، پُڇندئي پَروَر!
آدم صورت تي ڪرين، سڄو ڏينهن تبر

”اَلاَنسانُ سَرِي وَاَنا سِرَهُ“، ڪيئي ڏاڍو ٿهر
تعزيا تماشا ٿاهين، زيلون ڪرين لاءِ زر!
جن ڪي سڪ سچڻ جي، سي ٿا غم سان ڪن گُذر
اونڌي ڪنڌ آديسي، جام وهائين جر
تون پِنين پئسن تائين، پوءِ واجهائين نہ ور!
”جانڻ چن“ صبر، تون دم ڪي ڪاهہ دلبر تي

3

ملان ۽ ذاڪر، الله جي گهر نہ پائن پير
”وَفِي اَنفُسِڪُم اَفلاتَبَصرُوْن“، ايڏهين اير نہ پير!
ڪعبو ڍاهن قُدسي، واريو وتن وير
صوفين سوا ٻيو ڪير، ”جانڻ چن“ لهي انهيءَ جُوءِ کي

4

مُلن جي مصلحت ڪان، چڱو چورن ڏيان
ڪيئي چور چڙهي ويا، عرش متي آستان
نيهن بنا نادان، ”جانڻ چن“ چوي جڏا ٿيا

5

مُلان جي صحبت ڪئون، اٿئي چڱي صحبت چور
چور جي چڱي نہ ڪندئي، تہ ٻڌي ٻڏندئي ڍور!
مُلان جي محبت ٿئي ڪئنچي، ايمان جي ڪور
ويڙهائيندئي الله سان، ڪندئي ايمان کي پور
”جانڻ چن“ چوي وير، اٿن اٿئي پهر الله سان

6

مُلن ۽ ذاڪرن ڪي، هٿ نہ آئي ذات
نفي ۽ اثبات جي، نڪا هات نہ تات
شريعت طريقت حقيقت معرفت جو ماڻيائون نہ محلات
”جانڻ چن“ چوي اٿن ڪاري رات، رهجي ويا رڻ ۾

7

رڳو "مُلان" ملو ناهي، پر "ذاڪر" بہ آ مُلو
هوڏ ٻنهي ڪي هٽ، جيئن ڪُڪڙ سنهو ٽلو
ملان جائو ورثي تي، ذاڪر فيءَ تي ڦُليو
دين ڇڏيائون دنيا لاءِ، وڪڙ ڏيئي وَلو
آهن ٻئي ٻُليل راهہ کان، رڳو هڪڙو ناهي ٻُلو
ملان عاري "موليٰ علي" کان، ذاڪر ٽن اصحابن کان ڇُلهو
"جانڙ چن" چوي سو رُليو دوئي جنهن جي دل ۾

ڪافي

ماٺهو ڇڏيا هن مُلن مُنجهائي
پاڻ تہ رُلي ويا، ڇڏيائون ٻين کي رُلائي!

-"مُوٺو قبل" جو پيٽئون نہ پيالو سوا مرڻ جي مقصد ناهي
-ڪلمو آ "عربي" فرقان "عربي"، حديث "عربي" ثابت آهي
-سلام "عربي" صلوات "عربي"، الله "عربي" ٻيو ڪونہ آهي،
-الله آهي عربي هن جي ٻولي بہ عربي مُلن جي مولي جي ڪهڙي ٻولي آهي؟
-نڪي ڪنهن پڙهايو نہ ڪنهن وٽ پڙهيو آ، سيئي علم ڄاڻي اهو ڪير آهي؟
- جبرائيل کان اڳ هئو نُور نِرمل "لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ" اهو يار آهي!
-"احد" "احمدٰ" هڪڙوئي آهي، "انا احمد" ٻولي پيو ٻُڌائي
-آيو الف ٽُرندو ۽ ڦرندو پائي "ميم" برقعو مهانگو ٿيو آهي
- ظاهر ٿيڻ لاءِ ٿيو " آمنہ" بهانو پيٽ پُٺيءَ جهڙو سوايو ٿيو ناهي
- عشق الف جي ٻاريون هي باهيون، ٻنو برهہ ٻاريو اُجهامڻ جو نہ آهي
- جنهن کي اک نہ ڪن آ، گونگو ۽ ٻوڙو! "جانڻ چن" تنهن کان ٿيو بيزار آهي

بيت

ملان ۽ ماستر

مُلان وڪڙي ماستر چاريان پر مُلن مُلهه حرام
مُلن جي مڪتب ۾ آهي، تڪبر جو طولان
ماستر جي اسڪول ۾، ادب آ انسان
ٻول بيت عاشقن جا، ڪورس منجهه قرآن
"جانڻ چن" چوي خام، پُورب ٿيندا پڌرا

ڪافي

ملائڪ

ملائڪ مون ڪان چا جو پُڇندا!
پُڇيائين ته پُڇندو هادي

ملائڪ منهنجا اڳيئي ڏوهي
منهنجي اچڻ جي ڪيائون ٿي گوهي
ثابت ٿيندا فسادي

منهنجي تي توهين ڪيائون
ڏُور انديشي ڪين ڪيائون
ته بنبي هيءَ ڪا گادي

هارُوت مارُوت جو ٿيو حالو
ڪين سڃاتائون راز نرالو
ڏسو ته ڪيئن ٿين تادي!

عشق جو آهيان مرڪز مندر
"طالب المولىٰ" آهيان "مذڪر"
هُو نَر ناهن نِڪِي مادِي!

”جاڻ چن“ ڪان پڇيو جي هادي
”منهنجو سجدو تو کي آ مهدي!“
ڏي تو مبارڪبادي

ڪافي

ملھ

- پُختو پوئين ملھ تي ٿي، سوپ ٿي سارِي اُتي!-

مهڙين ملھ تون هين ماريو، ڏٺي نہ هو ڏاريو
هاڻي توکي وارث واريو برھ ٿي باري اُتي

سُورهيہ ٻڏ تون سندرو ساهي، لاڳاپا سيئي لاهي
پُختو پڙ ۾ پير پائي، چور ٿي چاري اُتي

”مهدي جو تون ملھ آن“، اهو هاڙي ۾ هُل آ
ميدان سارو گُل آ، تنهنجي توھ ٿي تاري اُتي

”جاڻ چن“ غلام آ، محبت جي نہ هام آ
ساٿ سُوڌو سام آ، منهنجي زور آ زاري اُتي

ڪافي

موت

موت جي مارڻ جو ناهيان!
وڃڻ رهڻ منهنجي آ مرضي

- ”مُوتُو قَبلَ اَنتَ مُوتُو“، اهو آڏوتي آهيان
- عزرائيل تہ سنگي ويو! طالب ”مهدي“ جو آهيان
- عشق اڳيئي ماري ڇڏيو شڪار شير جو آهيان
- اُتي الائي مون ڇا هُيس! هت ”جاڻ چن“ تو سڏائيان

Scanned with CamScanner

ڪافي

مولئ

ٻين سان منهنجو ڇا هي، وو مولئ!
تو سان ڇو نہ ڳالهائيان
جو سڀ ڪان ويجهو مون ۾ئيان!

هلڻ بہ تو سان چلڻ بہ تو سان
مِلڻ بہ تو سان کِلڻ بہ توسان
خوشيون ڇو نہ ملهائيان!

پاڙو بہ تنهنجو ويڙهو بہ تنهنجو
ميڙو بہ تنهنجو پيڙو بہ تنهنجو
"وَنحن اَقَرب" ڳائيان

ذڪر بہ تنهنجو فڪر بہ تنهنجو
، د وجود ۾ وڪر بہ تنهنجو
قلبي ڪاج هلائيان

ڇئو پلا ڏس ٻيو ڪو آهي؟
"چن جانڻ" ڪين تو ڪُوڙ ڳالهائي
ٻيو ڪنهن کي سجڻ سهائيان

بيت

منهنجو سو مولئ، جيڪو مذهبن انڪار
هن ۽ هُن جهان جو باري ڪنيم بار
ساٿي ٿئي سڪرات ۾ قبر ۾ ٻيهار
"منڪر" ۽ "نڪير" جا، ڪري وايون ولڙيون وار
"جلدي منجهہ جواب ڏيو سنت مون کي سوار"

"آدم جي اڇڻ جو چو ٿي ڪيو انڪار؟"
"اوهان چو آدم جي، ٿي پئوڙي ڪئي پچار؟"
ڦاسايو فرشتن کي، مڃائي مختيار
معافي وٺي موٽيا وچن انهيءَ صاحب ڪئون سردار
پياري پيو پياسن کي اهو "ڪوثر" ڦربدار
مشڪل ڪُشا مهندار آ، "حيدر ڪرار"
"لحمڪ لَحمي جِسمَڪ جِسمي دَمَڪَ دَمَي
روُحَڪ روُحي" سڏايو سردار
ٻولي ناهي ٻن جي، هڪڙو آهي يار
"جاڻ چن" چوي جنين کي پڪو آ اعتبار
اُهي دم دم سان ديدار عاشق ڪن عجيب جو

ڪافيون

مومل راڻو

ڪافي 1

ڳل ڳچيءَ ۾ ڳاري آ
ٿُون منهنجو "راڻو"، "مُون تنهنجي مُومل"

سُرخيون ۽ سينگار ويا، ٻانهيون ٻيڙا هار ويا
تي پنڊ متي جا وار ويا، آب اکين مئون جاري آ

راڇن جي هُيس راڻي مُون، سياڻن مان هُيس سياڻي مُون
اڄ اٻوجهه اياڻي مُون، "ڪاڪ" انڌاري ڪاري آ

ڪاڪ جا گُل ڪوماڻا هِن، پلنگ ويران وهاڻا هن
تو ڪئون سواءِ سُج ياڻا هِن، دلڙي ڏُکن ڏاري آ

جوڙ جُتي جو ناهيان مون، حُجت کهڙي هلائيان مون
ٻانهين جي آهيان ٻانهي مُون، "جاڻ چن" جي زاري آ

Scanned with CamScanner

ڪافي 2

چڏ تون رُساما راڻا، پلنگ تيا پُراڻا
زيور تيا ڪُل ضايع ويس وڳا وِهہ پانئيان

”ڏاگهل“ جا پير ڏسي، اکين مان پيو مينهن وسي
روئي چيم ”ويو يار رُسي“، سوڊل رِيءَ سُڃ پانئيا

ويو آ پرين بر ۾ چڏي، غمن ۾ ويو آ يار گڏي
ڇاڪئون ويو هي ڪاڪ ڇڏي، جنهن لاءِ جوڳياڻي آهيان

”جانڻ چن“ پُڪاري، گهوٽ نہ وجهو گهاري
زور ناهي آهي زاري، پاند ڳچي ڳل پائيان

ڪافي 3

چڏ رسامو ريجهہ راڻا
مُئيءَ کي نہ مار تُون

ننڊ ڦٽي آرام ويو، بي مزو ٿي طعام ويو
پنهنجي غفلت جو گهٽوئي، موت ماٽيو آهي مُون

پاڻ لاءِ وهايم ڪاڪ ٺاهيم، پنهنجو ڪيو پاڻ پايم
مون رڙان ٿي ڪاڪ رڙي ٿي، ڪاڪ جي رڙي ٿي پُونءِ

ڪاڪ جا گُل ڦُل تيا جهُنا، ڪاڪ جون گهٽيون ٿيون جهنيون
ڪاڪ جون جايون رت رنيون، توسان هُئي ڏَمر ڏام ڏوُن!

”جانڻ چن“ اسم جسم آ، تنهن ۾ آهين ساهہ تُون
من جا هڪ هُجون شال، ڏسڻ ۾ اچون ڪين ڏوُن

Scanned with CamScanner

ڪافي 4

سوڍل! تنهنجي عشق جو هت ڪُورو تو ٻري
ڪُورو تو ٻري، شال اهو ڪِينَ ٺري!

ڏسان، سڪان، پيئان نہ ڍاپان ذري ۽ ذري
سڪ سندو ڏي ڪينڪي، هي ماندي تي مري

تو وٽ لکين سوڍيُون، سوڍا تنهنجي تي سري
خوش ٻلي تون خان هُجين، منهنجي نہ سري

قائم تنهنجي ڪلنگي، توسان همسري ڪير ڪري؟
اعليٰ افضل شان آ تنهنجو تو سان ڪير ٺُري؟

عشق تنهنجو آتشي، مون ڪي ويو اٿم ويڙهُ ڪري
هڏيون گڏيو ماهہ منهنجو پيو تو چَم چَري

اهو ڪُورو وسامي ڪينڪي "چن جاڻ" عرض ڪري
ٻلي جان پڙڪي باهُيون، مون ڪي ٻريو پيو ٻري

بيت

مهدي رخ

ويٺو نينهن نواب تي، منهنجي اندر منجهہ
ڪٺي حُورن حُب مئون، ڪيو جهولي منجهہ
پيارن پيون پيار مئون، ڪيف ڪٽورن منجهہ
پيتم ڪٽورا ڪيف جا، لَهَس نہ آيم لنجهہ
حُورن ڪي حضور مئون، گوهر مليو آ گنج
ويا ڏينهن ڏکن جا، سيئي تيا سهنج
"جاڻ چن" چوي ٻنهي جهانن منجهہ "مهدي" ڪيم مالڪي

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

ڪافي 1

ٺُون پاڻ ڏي ڏس، اٿئي پنهنجو قسم
مل مٺا سائين! مون ڏي نہ ڏس،

”وَنحن اقرب“ واعدو تنهنجو
دير نہ ڪر تون هڪڙو دم

تو ڪئون بنا ويران مون آهيان
توڙي ملي سارو عرب عجم

”جانڻ چن“ جو مُرشد ”مهدي“
مُئل جيئارو آ جسم

ڪافي 2

يلا ياڳ پينر! ”مهدي“ مهندار آيو
ڪُفر مئون اچي جنهن اسلام آ جاڳايو

اصل ذات ذاتي، آيو منجهہ صفاتي
ظاهر باطن لغاتي، ”آدم“ اچي سڏايو

اڳي عدم ڪئون اعليٰ، ٿيا صفاتي نالا
بڙچون ۽ بان يالا، جنهن عام کي هٿايو

اوڪو ميدان آهي، ڳوپا ايندا ڪي ڪاهي
سڀ ڪنهن جي جاءِ ناهي، سَڏڙين سِرُ لڪايو

”جانڻ چن“ گهوري، سرڙو ڏنائين سوري
ڏاتر اندر ڏوري، ميدان تنهن ملهايو

Scanned with CamScanner

ڪافي 3

مهدي مهندار آهين، صوفي سچو حسُيني
تون ۾ آهي سِرُ سمايو، صُورت آهين رباني

تنهنجو لقب "جهانيان"، جهان تنهنجو خادم
تُون آن ذاتي ظهُورو، اولي آئين تي "آدم"
توکي صوفي سڃاڻن، جن جي نظر نوُراني

"لامڪان" ۾ وسين تو "لاهوت" ۾ لاثاني
"ملڪُوت" مُلڪ تنهنجو "جبرُوت" منجهه جاني
"ناسوت"، "هاهُوت" هر جاءِ، اخفا اسيرا باني

تو وٽ تڪيو ٿُون آهن، لاحد ۾ تيون پهچائن
پاسُون تنهنجون پيارا، پل پل پرين پسائن
تنهنجي آ طالبن تي، هر وقت مهرباني

"جانڻ چن" ڪي ساقي! وحدت جو جام پياريئي
مردا زندا ڪيا تو، مُئل جسم جياريئي
عشق جي اڇي وئي مون وٽ نئين جواني!

ڪافي 4

مظهر ۾ تي آئين "مهدي"،
تون آن حقي حق هادي

نڪي بهشت ڪپي نڪي حوران
ناهي طلب طوبيٰ نه قصوران
تنهنجي عشق جون منڙيون گهوران
مون ڪي ڪپي اها آبادي!

Scanned with CamScanner

آئين آدم جو پوش تون پائي
پرين پرڪا لاءِ لڪڙو لڪائي
انهيءَ جامي ۾ جهاتي ڪو پائي
آهي سماڏي ۾ وادي!

توکي سڄڻ مون سڃاتو
پُرجهي مون پير آ پاتو
مون سان نباهج ناتو
توسان شڪر ٿيم شادي

تو سان حُجت منهنجي ناهي
توکي ٻانهي ٿي ٻاڏائي
جوڙ جُتي جو ناهي
قائم تون ڪر منهنجي گادي

"جانڻ چن" ڪئون سياڻا
تو در داناءَ وڪاڻا
قائم تون ڪر منهنجا ڀاڻا
مون کي ڏيو مبارڪبادي

ڪافي ۵

واهه واهه ڪامل "مهدي" مَيَا
چور قطب آهن تو ڪيا!

اول آخر تون منهِ
چوڏهين پندرين ٿيو آن چنڊ
تن کي خبر جن آ ڏٺو
پري گام گُر ۾ گُم ٿي ويا

Scanned with CamScanner

پنج، ٻارهان، چوڏانهن
ساڳو ظهورو ظاهر ٿيو
تو ساڻ جو ماهر ٿيو
شڪ ۽ شرڪ سڀ وهم ويا

"عشق" تون "ايمان" تون
"احد" تون "احمد" تون
"مهدي" بہ تون "محمد" بہ تون
سيئي اسم توتي پيا

"جانڻ چن" ٻانهي گولي
تنهنجي گولن جي آهيان گولي
ٻهاري دار پنگياڻي آهيان پولي
مون سان ڪرم تو وڏا ڪيا

ڪافي 6

"مهدي امام" جو سُنگ، متي اگهاڙا ملنگ
چوڏهين پنڌرين ۾ پڌرا ٿيا

_ ڪي مُڙيا سي ڪاپڙي، آڏوتي اڙٻنگ
_سامي سنبري هليا، لاهُوتي لُنگبند!
_ نئو ڪنڊ ناٿ لنگهي ويا، دڙي رهيو نہ دنگ،
_ نفي ۽ خفي ۽ ڪئون نسري، ثابت پچائيون سنگ
_ "مهدي" ڪامل مليو جهار رهيو نہ جهنگ
_ "فَاذڪُروني اذڪُرڪُم"، چوري چڏيائون چنگ
_ "جانڻ چن" جائي چوي، ننگي ۽ تي آهي ننگ

Scanned with CamScanner

ڪافي 7

"موج درياءَ" مهراڻ، مهدي مئون آيو
ساقي آهي سرور، ساڳو سِر سمايو

جهانيان ڄجي گادي، سدائين آبادي
"موج درياءَ" مئون "مهدي"، وري اجهو چاڻ آيو

آهي پاڻ مئون پاڻ، اهو ڪو ڄاڻي ڄاڻ
مثل بي مثالي، پائي پوش آيو

"جهانيان" سمندر، اهو آهي حيدر
"قطب"، "غوث"، "قلندر"، اتئون فيض پايو

قابل ڪي "قنڌاري"، ڪن "هنڌ" "سنڌ" سرداري
جهانيان جهان جو سرتاج پايو

"جاڻ چن" سپاهي، سائين در گدائي
ڪروڙن ڪيئي، ٻانهين تي ٻاڏايو

ڪافي 8

ڇيئين جي چوايائين، اهو رنگ رچي ويو
"مهدي امام" اچي ويو اچي ويو!

پيشنگوئي تي پوري، سچي تي سموري
نہ تي دير ڏوري، ميڙو مچي ويو!
"مهدي امام" اچي ويو اچي ويو!

مٽايو هئين چولو ڀڄي پيوسين پولو
نہ ٿيو اوٽ اولو سمورو سچي ويو!
"مهدي امام" اچي ويو اچي ويو!

Scanned with CamScanner

رُخ تي خال قمر، ساڳيو "مهدي" منور
خزانو خوشي جو نچي ويو نچي ويو
"مهدي امام" اچي ويو اچي ويو!

"جانڻ چن" عاشق "مهدي" جي ميلي
سچ ٿو چوان مون، ڏسو خيال کُولي
بقا عشق منهنجو بچي ويو! بچي ويو!
"مهدي امام" اچي ويو اچي ويو!

ڪافي ۹

تون ساڳيو آهين "مهدي"، ڪري آئين اولو
لاهي پُراڻو نئون پاتو اٿئي چولو

"ا ل م" تنهنجي آهي ٻولي
"ذَالِڪَ الڪِتابُ لاَ رَيبَ" جهولي
متقين سان تنهنجو دم دم سان ميلو

تون "اول"، تون "آخر"
تون "باطن" تون "ظاهر"
جنهن تہ سڃاتو اهو آهي ڀولو

جوئي "محمد" سوئي "مهدي"،
جوئي "مهدي"، سوئي آ "هادي"
توريم ماسو تولو

تون "احد" تون "احمد" تون "محمد"
تون "مهدي" تون "فقير" تون "موليٰ"
"صادق علي چن"، گولن جو گولو

Scanned with CamScanner

ڪافي 10

آيو آ مهدي سائين،
منهنجو آيو آ مهدي سائين

اول، آخر، باطن، ظاهر، آيو آ مهدي سائين
"الف" پائي "ميم" جو برقعو پايو آ مهدي سائين

جهانيان جهان سڄي جو مالڪ، ٿاهيو آ مهدي سائين
عام چون ٿا "اچا پوءِ ايندو"، آيو آ مهدي سائين

"حيدرآباد" جي "ناري" ۾ نعرو هنيو آ مهدي سائين
"جانڻ چن" جو ساٿ سمورو ڪنيو آ مهدي سائين

ڪافي 11

مهدي هُو مهدي هذا مهدي، خلق الله آدم اعليٰ صورت
"مڪو" تيرٿ بالا سرڪار آ مهدي،

جوئي "احد" سوئي "احمد"، جوئي "محمد" سوئي "مهدي"
مليو مونسان، ڪليو مونسان، ڪيو مون کي تيار آ مهدي

"شريعت" ۽ "طريقت" جو "حقيقت" ۽ "معرفت" جو
مليو مالڪ، حقي آ حق، تنهن ۾ نه شڪ، منو مهندار آ مهدي

ڪثرت ۾ "پنج"، "ٻارهان"، چيا "چوڏانهن" وڃن ٿا پيا
وحدت ۾ آهي واحد، فرقان شاهد، ٿيو اظهار آ مهدي

"مُحيط" مُلڪ آ تنهن جو ڏٺم هر جاءِ اهو هڪڙو
"گنگا جمنا"، "عربستان"، "بندرابن" ۾ اهو اسرار آ مهدي

گُهمايائين هر گهر مون کي، چڪر چوڏهن طبقن جو
لکين آتار، لکين پاتار، سارو سنسار آ مهدي

"جانڻ چن" چوي مليو مهدي، ويا سڀ خوف ۽ خطرا
هتي هُتڙي قبر، قيامت، ملي رحمت، معافي مختيار آ مهدي

Scanned with CamScanner

ڪافي 12

ـ دستگير پير منهنجو، آ دستگير

طاقت ناهي تومان ڪي ڪا عذاب جي
پسي ثاب دهشت جناب جي
دامن مون ورتي آهي هتاب جي
دستگير پير منهنجو آ دستگير

ڪيائون خبر نئي خدا پاڪ سان
"اڙياهون زبردست اوشاق سان"
"تڙپائين اسان ڪي وڏي جوش سان
دستگير پير منهنجو آ دستگير

"جانڻ چن" چوي، بيشڪ پلو آهي دستگير.
پاڪ درجو آهي اهوئي وزير
قبر قيامت ۾ ڪندو دل سُڌير
دستگير پير منهنجو آ دستگير

ڪافي 13

شڪر الحمد الله. "مهدي" مين گهر آيا
"مهدي" مين گهر آيا. "محمد" مين گهر آيا
ميڏا مُرشد مين گهر آيا.

ـ مين هان ڪوجهي ڪملي، پلي پال پلايا
ـ مين هان ٻانهيان دي ٻانهي، ٽيڙڙم سانگ سجايا
ـ مين هان سگ سگان دي، مالڪ جهُل جهُلايا
ـ مين هان ڪم ڪنيزڪ، ڊولي ميڪون ڍڪايا
ـ "شاهپُور" مڪا مدينہ! ميگُون حج ڪرايا
ـ "جانڻ چن" پنگياٽي، پرور هي پهرايا!

Scanned with CamScanner

ڪافي 14

تيڏي مين هان ڀنگياڻي، ڀُهاري دار ٻانهي
مين ڪنون منهن نہ مٽين، مهدي دِلبَر جاني!
منگسان مين نہ مزوري، تئين ڪنون ڏول! مهينا
تيڏي صورت ڪافي، ميڪون پاڪ پيشاني
تيڏي در تي جو آيا، خالي تيئن نہ ولايا
سارا مقصد پايا، لٿي هوري حيراني
تيڏي در تي پيان ڪيئي، لکين جهاڙوُ جهڙيندیان
”جاڻ چن“ هي تيڏي، ٻانهيان دي ٻانهي

بيت

نصيحت ۽ اميد

1

ويهي وقت گزاريم، ٻر جو ڪنيم ڪين ثمر
گدڙ ، ٻگهڙ ڀولڙا، ٻُجهن شينهن سڌر
نانگ بلائون ڪيترا، ٻيا ڪائيندڙ ڪپر
”جاڻ چن“ گوش ڪر، اٿئي وڏا هُل حشرَ

2

موڳا رول نہ پاڻ کي، اُٿي سخت وڏي سرڪار
ڏٺي جي دروازي تي، توبه ساڻ گذار
پايو پاند ڳچي ۾، تون آب اکين مئون هار
”جاڻ چن“ ور کي، وسئون ڪين وسار
چڱي چال سُڌار، من پرين پنهنجو ڪنئي!

3

پرين شال پنهنجو ڪندا، مون آهيان اُگهاڙي
عيب ڏسندم ڪينڪي، آهيان ڪني ۽ ڪوڙهي

ڏاڍو هُل سڪرات جو ٿي سامي آ سوڙهي
"جاني چن" ڏي ٻوڙي، شال لهي ايندا لحد ۾

4

لهي ايندا لحد ۾، ڪندو صاحب ستاري
دانهون هن دلگير جون، ٻڌ ڏٺي زاري
"جاني چن" ترڙيءَ ۾، تو تڳي تو تاري
قيامت موچاري، ڪندين شال تون ڪارٽي

5

نڪي ثمر ساڻ ٿمر، نڪي ٿمر عمل
"چن" جي پيٽي بات ناهي، پنهنجو ڪر فضل
قيامت سندا هُل، معافي تون مون تئون ڪرين

6

معافي تون مون تئون ڪرين، ڏاريءَ تئون دلدار
اجهو آهين ، احمدا! آهيان تو آڌار
سڪ سدائين "چن" کي، تنهنجي آ سردار
ستت لهندين سار، قيامت ۾ شال ڪانڌ تون

7

نباهيو مون سان پرين، پڇاڙي ڪا پر
نڪي زور ضعيف کي، نڪي آهي زر
ڪٽي آءَ قرب جا، قدم منهنجي گهر
محبت تنهنجي مامري، مون کي تارئون وڌو آ تر
چن جاني! زاري ڪر، تہ پسين وجي پر کي

8

پسڻ جيڏيون پر کي، مشڪل آهي بات
ڪائڻ چڏ خوشيءَ جو رَڙهہ تون ڏينهان رات
ڳولي لهہ سڦري، سهٽي سچي ذات

Scanned with CamScanner

جڏ پنهنجي ڪي جڙي، ڳنڍيو ڪري ڇڏ ڳهات
"وَحدَهُ لاَ شَرِيکَ لَهُ" وائي رک تون وات
"جاڻ چن" لات، لنوين پيو لاهُوتن جي

9

لاهُوتن جي لوڻ ۾ لڳي آهہ لغار
ڇني ڇڏيندو ڪينڪي، ستت لهندو سار
حُجت ڪانهي هوت سان، آهيان تن آڌار
"جاڻ چن" وجود ۾ ويهي ڪر ويچار
انهن تي ڪلمو پڙهين نروار، سو ڪڏهن ڇڏيندو ڪينڪي

10

ڪڏهن ڇڏيندا ڪينڪي، ڇنئون هي ڇوري
لاهُوتن جي لوڻ ۾ لڳي آهي لوري
ڳهوريو ڳهر سڄڻ تان، ڳهوري هيءَ ڳهوري
پري آهيان پرينءَ کئون، تڏهن جهوري تي جهوري
جن جو پُڇين پنڌ ۾ سي اچا اڳتي آ ڳهاري
"جاڻ چن" جي ڳالهہ هجي توري، تہ ڪانڌ هجي ها ڪڇ ۾

11

ڪانڌ ڪرڻ ڪڇ ۾ ڪن جو آهي ڪم
لاهي ڇڏ لباس جو ڇري مٿائون چم
ڪاوڙ ۽ قصور جو گهٽو ڪائج غم
سنبريو ٻيٺو تي سِر تي، هوشياري سان حجم
اڄ سياڻي اوچتو لاهيندئي لحم
جاڻ چن غم مون کي آهي آڏوتن جو

12

آڏوتن لاءِ اڳتي، ڪاهيو مُٺي ڪاهہ
پسٽو اٿئي پر کي، تہ سانگو سر جو لاهہ

ٻولي ٻانهپ جي هجيئي، سينو نڪي ساهہ
راتيان ڏينهان ڪاهہ تہ ”جاڻڻ چن“ جوڳين کي ملين

13

جوڳين سندي ڄُوءِ، جي پچائيان پيئي
وقت وڃائيئي ويسلي، اڄايو ويهي
ٻولي سمجهڻ ۾ نہ اچي، الائي بات ڪهن ڪيهي
سيد سختيءَ ۾ اچو! مون آهيان پرڏيهي
جيهي ڪي تيهي، آهيان ”جاڻڻ چن“ انهن جي

14

آئون تہ چوان انهن جي، شال اڳيون پنهنجو ڪن
گوليءَ کي تہ گداءَ ۾ ونيو نال نين
”ڏاري وتي سين ڏن ڏيئي“، ايئين مان تہ چون
پرت منجهئون حضرت سان، منهنجو نڪاح پڙهن
دهُل دماما ڏُومچا، نانگا مر نچن
”جاڻڻ چن“ چوي جي اهي ٻول پڙهن، تون جائي جنت ۾ وڃي!

15

جهڙي آيس جڳ ۾، تهڙي تون موٽاءِ
سڀ ڪجهہ تنهن جي هٿ ۾، منهنجي هٿ ۾ ڇاهِ
”وتعزمن تشاء وتذل من تشاءُ“. مون کي ويساهہ آهِ
”جاڻڻ چن“ ڪجهہ ناهِ ,تاري تري تنهنجي

ڪافي

مون کي تڏهن خوشي آ، ناٿو تو سان نپائيم
هر حال ۾ هميشہ پوٺتي نہ پير پائيم

زاريون ڪيون مون زاريون، پائي ڳچيءَ ۾ ڳاريون
در در ڏنيون مون تولاءِ ڦيريدار واريون ڦيريون
تون آن ڏاڍو مون هيٺو چميون پيرن کي لائيم

Scanned with CamScanner

ڪسو اُونئين ڪسو آ، پلو ڪري پلائي
پلو جي ڪس نہ ڪائي ڪيئن ظاهر ٿئي پلائي
پلي ڪسي ڪي تڏهين، اڳ ۾ ئي آزمائيم

مون کي چيائون، ”مرين ٿو هُن کي نہ ياد آهين“
تن کي چيم ورائي، ”هُن جو هي ناز آهي“
مڙئي مُهڙ مون ڏي، تو ڏي ذرو نہ پائيم

ليکي مون کي نہ ليکين، آهيان مون تنهنجي ليکي
منهنجو تہ نيٺ ٿيندين، آهن اُميدون مون کي
دل کي ڏيئي دلاسو روئيندي ۽ کي پرچائيم

سر ڌڙ جي بازي لائيم، حيلا سيئي هلائيم
پنهنجي وفا جو بنگلو پڪي پيڙ سان بنائيم
”جانڻ چن“ چوي تنهن ۾ پنهنجي نيهن کي نچائيم

بيت

نفس

1

جاني! هن جڳ ۾ واٽ وندر جي وٺ
بدنام تو باهي ميان، چاهئون ڏينديئي چٽ
ڦاسائيو فڪر، سان سيئي وٺنديئي گهٽ
ميڙي وجهندي من ۾ مدائي جا مٽ
”جانڻ چن“ چوي ڳچيءَ پايو ڳٽ، وِجهہ نِوائي نفس کي

2

روزا ۽ نمازون چونديئي ”چڱو“، پر وڃي نٿو وڻ
پاڙئون پٽ پليت جون، اهو خنجر ڪڻ
ڪر ٽاريون ٽُرڙ تنهن جون، اهڙو ڌارج ڌڻ

"جانڻ چن" چوي جار سان، اهو لپو هڻ
توڙ ي آ سئو مڻ، درخت ئي دور ٿئي

3

درخت دور تن ڪيو جيڪي هليا هيٺائين
توڙ تڪڙ ڪي ڇڏي ڪيائون سڀ ڪنهن کي سائين
سُڃاتائون سبحان کي، پوءِ سڃاتن سائين
"مُوتُو قَبل انت مُوتُو"، پوءِ سڀ جا ٿيا "سائين"
"جانڻ چن" چوي سائين، سرهو ڪندم سات کي

4

سرهو سات تنين ٿيو جن چِت ڪيو چيئُو
دُوئي ودي دور ڪيائون، ڪپيائون ڪِينو
نڪ وڍيائون نفس جو ڪيئون بڙي کي بينُو
ڳاٽو ڀڳئون ڳوهه جو پوءِ ٿيو شرمينُو
ڪيو هيٺ ڪنڌ هليو ويو ٿيو اندر آئينُو
الله ڏٺائون اُتهين، جڏهن ڪڍيائون ڪمينو
"جانڻ چن" چوي سِينُو سامين هيئن صفا ڪيو

5

وٺي تنهنجو آسرو ڪنئين تم ترار
ماريان هن مرئونءَ کي، ڏيندي سوپ ستار
لنگهائيندين لڪيون، پهچائيندين پار
"نَصَر مِن الله وَ فَتَحٌ عَنقَرِيب" تنهنجو آ قرار
"جانڻ چن" بيڪار، تون ڪارساز ڪريم آن

ڪافيون

ڪافي 1

نفس ماريئي ڪينڪي، الله ڪيئن ڏسين؟
دڙو نه ڀڳئي دوئيءَ جو پرين ڪيئن پسين؟

Scanned with CamScanner

"وَمَن عَرَفَ نَفسهُ فَقَد عَرَفَ رَبهُ"
امر ميجيئي ڪينڪي دشمن کي ڪيئن دسين؟

اول ڏس آخر ڏس، ظاهرڏس باطن ڏس
بي مثل بحال ڏس، ڏيهَن کي پوءِ ڏَسين

دشمن ٿئين دوست جو مومن سڏائين ملڪ ۾
ڪافر ٿئين تہ ڪل پوئي، بيچون کي نيئن رسين

جيتر "جاڻڻ چن" هو چگو تيتر پرين هو پري
هُل ٿيو "حرام" جو ڏنم مون ۾ تو هسي

ڪافي 2

وٺ عشق جو عاشق ونڊو
پيچ نفس جو ڪامل ڪنڊو

پيچ مٺون وڪڙ پليتيءَ جو ٽڙ سان نڪرندئي ڪينڪي
وڏي پاڙ ڪان تون ڪر پريهہ ڪر لوڪ ۾ لنُب کي لُنڊو

اهڙي تنهن تي سواري ٿئي، نہ گهگير ٿئي، نہ بيڪار ٿئي
نہ ڪي دم ڪُٿي نہ بيجار ٿئي، رفتار ۾ ٿئي نہ منڊو

سڏڙيا سڏن ۾ تو وڃئي، وقت قيمتي تي قطنا
پِر عشق جو پي جام تون، پوءِ راهہ ۾ ڪونهي رنڊو

خاڪ ۾ وڃ خاڪ ٿي، پاڪ ۾ وڃ پاڪ ٿي
من الله "لولاڪ" ٿي ڪڍ "جاڻن چن" چوي تنهن ۾ جهنڊو!

ڪافي 3

نفس سڀ تي سوار ٿيو آ. نفس تي سواري ڪنهن نہ ڪئي
چڙهي پِڳي ٿس چيل آڏوتن، اهڙي سواري ڪنهن نہ ڪئي

بنا لغام جي جيئن نوناري، گڏھ وهائي ڪري بهاري
سواءِ سوٽي جي چاٽ ڏيکاري، اهڙي تياري ڪنهن نہ ڪئي

"شيعا"، "سني" هڪ ٻي تي هوڪارن مرڻون گھر ۾ تنهن کي نہ مارن
نفس سان ياري "الله" آزارن، اهڙي ياري ڪنهن نہ ڪئي

عاشقن ڪيو تَس سندرو ساهي، ٺلهہ کي جيئن ٺلهہ گھمائي!
ڏوڙ ۾ چڙيائونس ڏوڙ ملائي، اهڙي ساري ڪنهن نہ ڪئي!

"جانڻ چن" اسان ماهر آهيون، "مُوتُو" امر ڪٿون نہ ٻاهر آهيون
نفس شڪار اسين ناهر آهيون، اهڙي بهاري ڪنهن نہ ڪئي

ڪافي ۴

"مهدي" ڪيو آ تيار، اسين آهيون قابل ڪار
نفس اسان جو گھوڙو آهي اسان آهيون تنهن تي سوار

وحدت واريون واڳون ورائي، "مُوتُو قبل" جو چابڪ چائي
"فاذڪروني" رستي لائي دم قدم رفتار

ترڪ و ترڪ جو تنگ تنهين کي، لوند لغام آ ونگ تنهين کي
رياضت وارو رنگ تنهين کي، برھہ جو باري بار

حني حقيقت جي تي ويهي، دوست ڏٺوسين پنهنجي ديهي
گھگير ڪٿون ڪليسين گوهي مهريزون ڏيئي مار

شريعت واري جهل ۾ جهاتي، صوفين سوجهي سوجهي پاتي
معرفت ماڳ مليو آ موتي، دلبر ناهي ڌار

سالم سواريءَ ۾ ٿيو آهي، ڪين ڪٿائي ڪين چوائي
شاغل آهي، غافل ناهي، "جانڻ چن" اٿس جار

Scanned with CamScanner

ڪافيون

نفي اثبات

ڪافي 1

خود خدا سائين پاڻ آ، نفي مان اثبات ٿيو
ذات آئي خاڪ ۾، تڏهن وڃي ذات ٿيو

پسند پيس پريت، اها بنايائين ريت
"ڪُل شيءِ مُحِيطِ"، ڏٺي جي درجات ٿيو

خلق نہ هئي خالق نہ هو مُلڪ نڪي مالڪ نہ هئو
هئو تب ڪين هو ڪين منجهائون ڏات ٿيو

پنهنجي وڏائي کي چڏي، غيب مان آيو لڏي
اوڏ ٿي پيو گهر اڏي، مٽيءَ جو محلات ٿيو

ننڍائيءَ مان ٿئي وڏو وڏو نہ ٿئي ڪڏهن وڏو
جوئي وڏو سوئي جڏو اهو اُونڌاهي رات ٿيو

"چن" سڏايائين چاهہ مان، برهہ واري باهہ مان
رندن واري راهہ مان، "جانڻ" سندن لات ٿيو

ڪافي 2

ٻئي ملڪ "مهدي" ڏنا
نفي ۽ اثبات جا مون کي

"همہ اوست" ۾ هاچا هنيم، ٻاهتر پاڻ سان ڪيم
تن کي ٻيو ڪجهہ نہ ڇيم، ايڪانوي ٽيئڙا ڪِنا

پنڌرين ۾ ٿيو پڌر "حق"، "باطل" سر بسر
گهر جي ويهي گُنبذ اندر اُهي رول ٿي قاضي رُنا

ملھ پوئين وارو موقعو ھن صدي ۾ ھو رکيل
"منصور" موٽي آئيو ڇُوھ سڏڙين جا چنا

"جاڻ چن" تہ ڪين ھو ڪين ۾ ويو ڪين تي
"مُو ٹُو قَبَل" بين تي، سُرھا ٿيا سيئي چنا

بيت

نماز ۽ نياز

1

نيتان ڪيئن نماز کي، ور ڪئون نتم وِت
جامي جار چڏي ويو ھوت ليي پيو ھِت
صوفي سير سب ۾ جامي آھي جِت ڪِت
ڪعبو قلب اندر ۾ پولو پڳو پت
ڪڍي ڏس قرآن کي، جي نٽي پوئي پت
"وَنَحنَ اَقرَبَ اَليَہ مَنَ حَبَلُ اَلوَرِيد" آ صورت ثابت
ھر صورت ۾ يار جو جلوو آھي مومن ڪافر ڪٿ؟
"جاڻ چن" مت، ڳجھي ٻڌائين ڳالھڙي!

2

نيتان ٿو جي نماز کي، تہ چڏٽو پوي ٿو الله
پٽي ٿئي ٿي پِر کي، پڇي ٿو ويساھ
صوفي سجود سر کي، رھبر ڏسيو راھ
منھنجو عشق مھديءَ جي، سائو ڪيو آ ساھ
ظاھر ۾ "مرشد. ھادي". باطن ۾ "الله"
رک "جاڻ چن" سماءُ، ڳجھي ٻڌائي نہ ڳالھڙي!

3

چڏي نفل نماز کي، اصل نماز نيت
"فَاذڪُرُونِي اَذڪُرڪُم"، پڪي ٿيئي پريت

پنج وقت پري رهيا، اٿئي پهر جيت
وٽ نہ پوي وار جي، ساري عمر سيت
”جانڻ چن“ هن ريت، گُر سان گاروڙي مليا

سرائڪي ڏوهيڙو

نماز پڙهان ڪين تيڪون ياد ڪران؟ ميڪون لڳي تيڏي تار اي
وقت واجب وسرڳيوسي، آيا برهہ تيڏي دا بار اي
عشق تيڏي ميڪون ڪافر ڪيتا، ميڪون ڀُل ڳيا ڪعبا يار اي
بُت خاني ڪون ڪعبا ڄاتم، اها صحيح تيڏي دربار اي
”آلاِنسان سَرِي وَآنا سِرَهُ“، اهو ”جانڻ چن“ اعتبار اي

ڪافيون

سنڌي/سرائڪي

ڪافي 1

نيتي نماز آهي نانگن، ٿيڻ فارغ ويو وسري
قضا ناهن ڪنهن دم ۾، پڙهڻ پنج وقت ويو وسري

ڪٽن ڪوڙا قسم هر هر، ڪن اٽڪل وجهن وَر وَر
ڪنيو رِندن قسم هيڪر، پيهر پت ڏيڻ وين وسري

انهيءَ روزن سان نہ ڳرندئي، وراٿي ڪينڪي ورندئي
مڪر چڏ، نفس نہ مرندئي، ٿيهئي روزا ويا وسري

رکيو آ روزو سامين سا هي، حقي جيڪو حُڪم آهي
پيچڻ پرُڻ جو ناهي، وري چوڙڻ ويو وِسري

”جانڻ چن“ عشق جو ماتم، سيني ۾ آهي پڙ محرم
هتي رڳو درد جي آ دم، مسجد مندر ويو وسري

ڪافي 2

اُها پڙهي سين نماز
فرقان جيڪا آهي فرمائي

دائم قائم قضا ناهي فارغ
ويل انهن سان جن ڏيکاري فارغ
اسان هادي سان همراز

"وَارڪَعُوا مَعَ الرّاڪعين" ملامي ماهر
اول، آخر، باطن، ظاهر
صورت سڀ سان ساز

منهن ڏيڻ سان مولي ملي تو
پُٺيرن ڪئون پري ٿئي تو
ناهي فرض ادا نہ نياز

جيڪي سيٽيا سيئي سٽيا
قيامت تائين ڪينڪي مٽيا
ڪڏهن نہ آيا بعض

"مڪرو ومڪرالله". مڪر هليو ويو
ظاهر ذهد ۽ ذڪر هليو ويو
پوءِ ٿيو پرواز!

مرشد ڪامل "مهدي" ملي ويو
"جانڻ چن" جو ڀاڳ کُلي ويو
ملي ويو فيض فياض!

ڪافي 3

نت هئس مون بي نياز
عشق ڪرائي آزي نيازي

وڏي ۾ وڏي هئي منهنجي وڏائي
ننڍي ۾ ننڍي تي آ، منهنجي ننڍائي
برهه آيو جڏهن باز

ڪڙي ۾ ڪڙي هئي منهنجي ڪڙائي
مٺي ۾ مٺي تي آ منهنجي مٺائي
سڀ سان آهيان ساز

"ڪُل شيءِ محُيط" هڪ هيڪڙائي
عشق آيو تان وئي آ وڏائي!
"جانڻ چن" همراز!

ڪافي4

پڙهي ڪر تون پوُري نماز نياز واري
فخر ڪئون تي فارغ، هجيئي ڳل ۾ ڳاري

عزازيل سجُدا ڪيا ها ڪروڙين
ارض و اقليم رهايئين نہ توڙي
اصل ڪعبو "آدم"، تنهن ڪئون تيو عاري

انهيءَ ڏينهن مولي ڪعبو سمجهايو
پنهنجو تخت آدم ۾ آڻي رکايو
جنهن نہ سڃاتو تنهين ڪان بيزاري

ماپيو ڪين ارڏن اقليم ڪُرسي
آدم منجهہ وينو بهاري سان برسي
"ونحن اقرب"، قلب ۾ قراري

"جانڻ چن" سڃاتي ڳُجهي رمز آهي
تڏهن "آدم" ڪي سر تو جُهڪائي
چون عام "ڪافر"، مون لاءِ آ بهاري

Scanned with CamScanner

ڪافي 5

اسان بيشڪ هُون نمازي
هر صُورت ڳُون هي نيازي

اسان آپ مسجد مندر
معبود اسان ڏي اندر
اسان برهه دي بيشڪ بندرُ
اسان ڪون عشق ڪرائي آزي

جڏهن "مهدي" مُکڙا وکايا
مين شهَجئون سجدا پايا
اهو صوفي سر سمجهايا
ڳئي دل وچون دوُر درازي

ڪٿان مومن هُون ڪٿان ڪافر
ڪٿان مالڪ هُون ڪٿان بَردَر
"چن جانڻ" ميڏا مظهر
ڪٿان هُون شريعت دي قاضي!

ڪافيون

واٽيو

ڪافي 1

ڪِريل ڏٽل ڪو ڪين هجي، سيڪو هجي شال واٽيو
سيڪو هجي شال واٽيو"مهدي"! ملڪ سڄو ڪر واٽيو

"مسلماني" آهي، ماني، جُدا ڪري ٿي جگر جاني
حرص هڏي ڏي نہ تاٽيو

"مسلمين" فرقان فرمايو "مسلمان" هي ڪيڏانهون آيو؟
فرقان فيصلو چاٽيو

مسلمان ۾ ڪانهي مڙهي، ايڪانيت جي نہ ٿس ٿڙي
ڏار ڏاٽي ڪان ڏاٽو

ٻاهيون جُدا سيرون جدا، ڀاٽو ڀاٽي ڪان آهي جُدا
ٻيڪار آهي آڻ واٽيو

سالڪ هوندو سمجهي ويندو گمراهہ هوندو چڙي پوندو
چوي "جانڻ چن" نماڻو

ڪافي2

واٽيو آهيان مون واٽيو!
توهين متان ڄاڻو اڻ واٽيو

"ڪُن فيڪُون" ڪان اڳ ۾، منهنجو بيرنگ ۾ هو ٺاٽو
"ڪُن فيڪُون" تہ ڪلهہ ٿي گذري، اڳيئي هئس مون سياڻو!

"ا ل م" کي ماٽيم، دوئي رهيو نہ ڏاٽو
شريعت، طريقت، حقيقت، معرفت، اتي منهنجو آهي ٺڪاڻو

"ڪُل شيءِ مُحيط" مرڪز منهنجو اُتي مهديءَ جو آ مانڊاڻو
چار ئي پاوا پُختا منهنجا، ٻاهيون سيرون سيراڻو

مولي ملڪ سڄو ڪر واٽيو ڪو نہ رهي ڪو ڪاٽو!
"جانڻ چن" جي ٻولي پيرولي، رِند سمجهي ڪو راڻو!

سرائڪي ڏوهيڙو

وضو

خفا روز وضو دا چوڙ ملان! هڪ ڏينهن وضو ڪر ڪيون نہ چوڙين؟
عشق دي لهر وچ ڏو وچ ڪپڙي، ڪُني خار دي خارج ڪيون نہ توڙين؟
پاڪ وضو ڪر دل والا، ڪڍ غير ڳُون ٻاهر ڪيون نہ چوڙين؟
آکي "جانڻ چن" سوا عشق دي حاصل يار نهين لک سجدي ڏيوين ڪروڙ توڙي

Scanned with CamScanner

ڪافي

هاري

ڪري سجاڳي، جلدي جاڳي، هاري! ٿيو هوشيار
بگهڙ اُٿيا تو خون پيئڻ لاءِ، سڄڻ سائين تهدل ٿي تڪرار!

بلڊنگون بنگلا، ماڙيون، بلوري! تنهن ۾ سڀهي پوتار
چوانڪن جو تنهنجي گهر ۾ چيڪو سسي ڦيرائن ٻار

چلمون نہ تيڪين حُقا بلغاري، تنهنجو چڪي پوتار!
اڪ جو نڙو تو ڪان اهو بہ ڪونهي، تن تي آهين تيار

روز حجامت روز سنوارت، تنهنجو ڪري پوتار
نهن بغل رڳو تنهنجا وڏي ويا، هيٺيان زيادا وار!

ريڊيا، ڦونا، گانا تماشا، تنهنجو ٻُڏي پوتار
تون گُوڪ گدڙ جي ٻُڏين بني ۾، همت تون نہ هار

”جانڻ چن“ چوي ڪر ڪڻ، ڪيهر! پڃي وڃي پوتار
تون آهين طاقت، تنهنجي هٿ ۾، ووٽ جي آ تلوار

ڪافي

هٿ سُڃاڻڻ ۽ پسڻ

جيڪو ڏسي ٿو توکي، تون بہ تنهن کي ڏس
سُڃاڻي هٿ سڄڻ کي پوءِ اتي پرين نيئي پس

ويٺو اٿئي ويجهو تو ناهي سوجهيو
ڪم نہ ڪر ڪوجهو اهو ڏاتر ڏس

قيمتي هي جهان، اتي ڪا شيءِ ڪان
سمجهي ٿي سُڃاڻ، غافل ٿي نہ گُس

جيڪو آ اول آخر، سوئي باطن ظاهر
تنهن سان ٿي ماهر، سڏو صورت گَس

Scanned with CamScanner

الله ڏسي توڏي، تون نہ ڏسين تنهن ڏي
ويندين پلا ڪنهن ڏي؟ ڪهڙي آهُن ڪي ڳس!

اڳ جو ڏنل سولو اُتي ناهي اولو
جيڪو پڇيو ويا آهن پولو "چن جاڻ" تن ڪي ڄس!

ڪافي

هڪ

هڪ ياد آهي، ٻيو ڪل ويسارو
واري ڇڏيوسين ٻيو سڀ پسارو

پنج وقت نمازون چو نہ ملهايون
وٿ نہ لڳي ٿي، واندا ناهيون
قضا ناهيون ڪڏهن، فارغ سو هچارو

رکي هڪ روزو ٽيهن ڪي تاريان
اندر جو اندر گُهٽي چو نہ ماريان
"مُوتُو قَبَل" جو ڍريو آهي ڍارو

"دين"، "دنيا" جي جهوري ناهي
"بهشت" "حُورن" جي هوري ناهي
سڪ آهي هڪ جي اندر ۾ نغارو

"الف" آهي ڪافي "ب" ناهي باقي
"انا احمد"، هر جاءِ شافي
"ميم" جو برقعو سمجھ اشارو

"جاڻ چن" چوي "مهدي" تو موليٰ سان ملائي
لوهہ لڙُيل کي تو سونو بنائي
مقناطيس مون کي ڇڪي آ اوجاريو

Scanned with CamScanner

بيت

هم اوست

1

ڪن علم پڙهيو ڪن ڏير ڪيو ڏائون نہ پر جو پير
ڪن لفظ هڪڙي مئون، سوجهي لڌو سير
"وَفِي انفُسِكُم اَفَلا تَبصَرُون" گهڙيا انهيءَ گهير
"جاڻ چن" انهيءَ ڪن ۾ ڪي گهڙندا مرد مٿير
ڪنهن ڪنهن دل دلير، هم اوست جي حال جي

2

هم اوست جي حال جي، آهي ريت پلي
پاڻ سڃاتائون پنهنجو ڳولن ڪانہ ڳلي
"وَمَن عَرَفَ نَفَسَهُ فَقَد عَرَفَ رَبهُ" رندن رمز رلي
جاتي ڪاتي پاڻ کي ڏٺئون "جاڻ چن" جلي
گناهگار ولي، هم اوست ۾ هڪ ٿيا

3

هم اوست جي حال جي پيئي ڪل جنين
بهشت ۽ دوزخ جي ڪانهي ڪاڻ تنين
"جاڻ چن" چوي اُنهي، موجودي مست ڪيا

4

هم اوست جي حال جي، سڌ پئي سامين
توڪل کي ترڪ ڪيائون، نڪي پنڌ پڇن
ڏوهہ ۽ ثواب جي، ڪانهي ڪاڻ انهن
"موتو قَبلَ اَنتَ موتو"، سيئي جڳ جيئن
"جاڻ چن" چوي هر جاءِ تي، پنهنجو پاڻ پسن
نيتن ڪين نماز کي، ڪنهن کي سجدو ڪن؟
آيو عشق وٺن، پنهنجو نتون۔ پاڻ کي

5

همہ اوست جي حال جو ساٿيو جن ملڪ
نڪي ڪفر دين آ، نڪي آ خلق
نڪي "جن" جهان ۾، نڪي "ملائڪ"
نڪي "حلال" "حرام" آ، نڪي آهي شڪ
جڏي تاڏي حق، "جانڻ چن" چوي جڳ ۾

ڪافي

سالڪ تي تون سڃاڻ
جوئي "عبد" سوئي "احد"

"خلق الله آدم اعليٰ صورت"
صورت معنيٰ، معنيٰ صورت
اهو آهين تون پاڻ

مشڪل سمجهڻ راز رندن جو
عارف بلا چاهہ چندن جو
رهن سدائين ساڻ

آندو آ هتڙي عشق آٽانگي
ملهہ مهانگو محبت سانگي
عشق ڪڍايس ڪاڻ

جذبو جوش جلالي جن جو
"چن جانڻ" ڪم ڪمالي تن جو
ڏينهن ڪئون لهن ڏاڻ

بيت

هنج

1

ڪن هنجن جي هنڌ تي، اچي وينا ڪانءُ
ڪانون کي هنجن جو ڏايئن نہ آيو ڏانءُ
ڦتايائون ڪير کي، جيئن آنڪو ٿانءُ
مذهبن منجهايا، نينهن نہ ڳنن نانءُ
"جانڻ چن" تنهان، ڪينجهر ئي ڪِنو ڪيو

2

ٻاهر ميرا هنج اندر تِن اُجرو
سوجهي لڌائون سڄڻ جو حال اندر هُجرو
لاحد ۾ لنگهي ويا، مليو تِن مُجرو
"مَنَ رانِي فَقَد راءِ الحَق". ثابت ٿين سُجرو
جيڪو دم گذريو "جانڻ چن" الله سان

ڪافي

اجا بہ هنجن جا آهن آڪيرا
ڳجها وچي ڪيا آهن، ويراڳين واهيرا

درن تي ٻگهن جون، ڏُم ڏڙبون هن
لعلن تن هنجن جون، چُپ گهڙيون هن
اندر ساڻ اورن، نہ ڪن وات وڏيرا

ٻگهہ ٿا ٻاڪارن مال ملڻ لاءِ
هنجڙا هُونگارن يار ملڻ لاءِ
ڪانون جيئان هو ڪن نہ ڪانگيرا

Scanned with CamScanner

هنج ۽ ٻگهه هن جوءَ هڪ ۾
ٻگهه تا ڏسجن هنجڙا لڪ ۾
ڪين سڃاڻن وارا آهن انڌيرا

جيتر دنيا، هنجڙا ته هوندا
هڪڙا ويندا، ٻيا پيا ايندا
هوندا هميشه پڇندا نه پيرا

"جانڻ چن" چوي هنجڙا آهن
دم دم ساڻ تا دوست ملائن
اندر اُجرا ٻاهر ميرا!

ڪافي

هي ۽ هو

"هي" "هو" اثبات ڪري تو
"هي" نه هجي ها، "هوُ" نه هجي ها

هي تو ساري، "هو" به تو ساري
"هي" به گهري تو "هو" به گهري تو

"هي" ويو "هو" ڏي، "هو" آيو "هي" ڏي
"هي" به سُري تو "هو" به سري تو

"فَاذڪُروني اَذڪُر ڪُم" ٿيو
ڏڙو دوئي جو گم ٿيو
هيڪڙائي جو مچ ٻري تو

"هي" "هو" جو آهي ٻهانو
سر سڃاڻج ساڳو سبحانو
پير مغان تي پڪو ڪري تو

Scanned with CamScanner

عام چون تا تہ ”غير آهي“
ڦند نڪي ڦير آهي
”جاڻ چن“ چوي لِڪ ڪري تو

ڪافي

هيٺ

هيٺ وياسين هيٺ
هيٺ وياسين، هيٺ وياسين

تري ۾ويهي ترقي ڪئي سين
لعلن موتين جي پرتي ڪئي سين
اتي سڏن پيا سيٺ!

غواث لهي پيا سِرڙو گهوري
سانگا سيئي پيچي پوري
وچي ڪئي سين پيٺ!

وچي ويناسين پاتار پيهي
دوست ڏنوسين پنهنجي ديهي
هُئي الستي ڏيٺ!

هر صورت ڪي آزي نيازي
برهہ جي اُتي وڏي سين بازي
وچي نيهي ڪيوسين نيٺ

هُئڻ هوڏ هستي ويئي
”جاڻ چن“ ۾ نيستي آئي
آهي مِٺي ماڪيءَ ڪئون ميٺ!

Scanned with CamScanner

سرائڪي ڪافيون

هير رانجها

ڪافي 1

رانجهن سائين ڪيتا پسارا
هير دي سانگي تخت هزارا

عشق رانجهن ڪون ملڪ ڇوڙايا
هير دي سانگي چاڪ سڏايا.
بردا بن ڪي لڪڙا لڪايا
عشق دا اُلٽا ڍنگ نيارا

سر منصور دي نوبت آئي
آپ سڃاتس ڪيتس وائي
ڪونہ جو مڙيا چڙهہ ڳيا ڦاهي
"اناالحق" دا ماريس نعرا

عشق "صنعان" تي ڪيتا حملا
دين ايمان ڇوڙايس مصلا
"جٽيا" پا ٿيا ڪافر ڪالا
وچڙي چاريندا تي ڪي ڏنارا

"قيس" ها قابل، ٿر ڳيس نالا
"مجني" هي آکيا، "ليلا هي مولا"
تهدل تنهن ڪون، تي ڳيا تسلا
دوزخ اهين ڪنون تي ڳيا بيزارا

عشق والا جڏهن "ڪربل" آيا
لاخوف تي ڪي سرڙا ڪٽايا
نينهن نيزي تي هوڪا هلايا
"ڪُن فَيڪُون" ڪنون اڳي اقرارا

Scanned with CamScanner

آپ هي "هير" تي آپ هي "رانجهن"
اپنا آپ ڪيتس درشن
مام اهين ڪون ڪي مانجهي ماڻن
"هير" بهانا اوڪا چارا!

آپ هي ماهي غير نہ جاڻي
"جانڻ چن" اها رمز پڇاڻي
بيان سڀ ڳالهيان ڪوڙي ڪهاڻي
"اَلانِسانُ" ٿيا اظهارا

ڪافي 2

ماريس منتر ميڪون، جوڳي ٻٽڪي آيا
عشق ڪُٺي پيا ميڏي، سُور اندر سمايا

منڊ هئا انهي مرلي وچ، "الست" والي آواز وچ
"قالو ابليٰ" دي واعدي، جوش جگر جاڳايا

لڇدي پڇدي لهندي، پڄدي ٻڪدي کهندي
پنڌ ڪران پورب دا، ڏونگر ڏورڻ آيا

"آدم" دا ڪرڪي اولا، دليان ڪسيندا ڍولا
شوق جاڳائس شعلا، درد اهين ڏگ لائيا

"مسجد" "مندر" ماهي، هردوار هر جائين
"عرب"، "گنگا" وچ سائين، "بندرابن" رنگ لايا

ڀل ڳئي نئي ملا ٻانيڙ، يار دي ڳئي نا آتڻ
قلزم ڳيا فيصلا چڙ، "جانڻ چن" هر گهر آيا

Scanned with CamScanner

ڪافي 3

هڙي مين چاوان چال
رانجهن تيڪون ڪيوين ريجهاوان؟

مُلان مشائخ ٿيوان مين قاضي
وقت پنج ئي پڙهان تسبيح تازي
يا درس پڙهاوان ٻال؟

جان ٿيوان هندو ٻڌان مين ڌوتي
وِچ ٽِڪاٽي پڙهان مين پوتي
گنگا ۾ جاوان جال؟

جان ٿيوان فنا پاوان فقيري
"مُوتُو قَبَل" گهتان نہ گهاري
ليران لويڙان حال؟

"جاڻ چن" تون نياز ڪون ڏارين
"هر صورت ڪون سرڙا ڍارين"
اها ڍول ٻڌايم ڳالهہ

ڪافي 4

هر رمز وچ رانجهن رَلدا هئين
ڪٿان روندا هئين، ڪٿان ڪلندا هئين

آپ هجر دا سانگ ڪري
آپ ڪنون آپي ٿيوين پري
گهني سور ديان لذتان سڏڪا پري
دردي در در بن ڪي هلندا هئين

Scanned with CamScanner

"عاشق" "معشوق" آپ پيارا
واهه واهه تيرا ڍنگ نيارا
ڪاڻ ڏاڻي دي ڪيتئي پسارا
سِڪ سِڪ سِڪ وچي ملندا هئين

"يوسف" بنڪي قيد نباهين
بنڪي "زليخان" عشق ڪماوين
بردا بنڪي بازار وڪامي
تولي ملهه وچ تُلندا هئين

سلطانان سر سلطان ڪتان
"احمد" عاليشان ڪتان
"ڪل شيءِ" "قادر" "قدير" ڪتان
ڪتان ول "جانڻ چن" تي هلندا هئين

ڪافيءَ

ماريا ميڪون يار سجڻ دي، حاڪم حسن هزاري، الا
جلوا جوت ڪمال تنهين دا، ڪيتي فوج تياري، الا

نُور دي تجلي "طور" جلائي، جل ڳئي ٽڪري ساري، الا
"موسيٰ" ڪنون جو هوش ڇُلا ڳيا، ڏيوڻ نال ڏيڪاري، الا

"رحيم"، "ڪريم"دلاسا دلبر، ڏيندا هي هڪواري، الا
دڙڪا دوست وَل وَل ڏيندا، ڏريندا نام "قهاري"، الا

"وَنَحنَ اَقَرب" آکِ سُڻايس، دوست ڏتي دلداري، الا
انهي وعدي تي اعتبار اسان ڪون، "جانڻ چن" بهاري، الا

Scanned with CamScanner

ڪافيون

يار

ڪافي ۱

يار جو آهي انجام
تڏهن تي واٽون نهاريان

سرخي لائيان سينڌ چٽائيان
ريهه ڪجل جي اکين ۾ پائيان
ڪيان سانول جو پوءِ سلام

بيسر ٻولو پوئچون پائيان
نورا، بندڙا پائي ٺمڪايان
جهالر جهو مڪ جام

ايندو پانهه سيراندي ڏيندو
سينگار سجايو منهنجو ٽيندو
ايندو گهر ۾ آرام

اگڙ ٻهاريان عطر تي هاريان
محلو محبوب جو صاف سينگاريان
طرحين طرحين طعام

"فَاذڪُروني آذڪُر ڪُم" تيو
يار جو مون سان انجام پڪو تيو
ڏينهان ڏينهن وڌائيان گام

"جاڻ چن" الف سان اوريان
ميم جي مام تئن سِرڙو گهوريان
لنگهي رِند ويا پيري گام

Scanned with CamScanner

ڪافي 2

پيو ياد جڏهن يار، ٻئي وسري جهان ويا
محبت ۾ دل منهنجيءَ جا، اڏري ڏيان ويا

بهشت جي درڪار ناهي، نڪي حُور ۽ قصُور جي
درڪار آ ديدار جي، درُهو هي دان آ

”لاتَقنَطُو مِن رحَمتُ الله“، آگي ڪيو احسان آ
ثابت قرآن آهي، غيرئون گمان ويا

”جانڻ چن“ آسرا آهن، وڏا الله ۾
محشر جي ڪاڻ ڪانهي، محمد زمان آ

ڪافي 3

مون اهو ڪيو وچي يار
جيڪو مذهب ڪي انڪار

”خَلَق الله آدَم اَعليٰ صُورَت“
”اَلانِسان“ سِيرَت ڪِيرَت
سدائين باغ بهار

”وَفِي اَنفُسڪُم“ وينو آهي
شب ڪور جي لاءِ اونڌاهہ آهي
ڏسي چمڙو چا چمڪار؟

بي دست، بي پاءُ، گونگو ٻوڙو
سر نہ صورت، مُنجهيل موڙو
اهو تہ آهي بيڪار

ناطِق الله لڌوسين ڳولي
”وَنَحَن اقَرب“ وينو ٿو ٻولي
ناهي ماٺهن ڪي اعتبار

Scanned with CamScanner

"اَنَا اَحمَدِ بِلا مِيمي"
"جانڻ چن" چوي، آيو جڳ ۾ جاني
"عربي" تي اظهار

بيت

ڪهڙي ڪيان تنهنجي، مرشد مهماني
سئو سِريون صدقي ڪيان، توتان قرباني
اچي ويهه اکين ۾، منهنجي ڳچيءَ جي ڳاني
"جانڻ چن" جا جاني، شل هوندين ساڻ هميشه

Scanned with CamScanner

ڪلام ۾ آيل قرآن پاڪ جون آيتون

1. ا ل م (سورة البقره آيت 1)
2. ذَالِڪَ الڪِتابُ لاَ رَيبَ هُدُي المُتَقِين (سورة اليقره آيت 2)
3. رب العالمين (سورة الفاتحہ آيت 1)
4. اَسَجدُو الآدم (سورة البقره آيت 24)
5. صمرٌ بڪمرٌ عميٌ (سورة البقره آيت 18)
6. وَاَقِيمو الصَلَواتُ وَآتُو الزَاڪواتُ وَ رڪَعُومَعَ الرڪِعِين (سورة البقره آيت 43)
7. فَاذڪُروني اَذڪُرڪُم (سورة البقره آيت 152)
8. وَنَفَخَت فِيہِ من روُحِي (سورة الحجر آيت 29)
9. هو الاول هو الآخر هو الظاهر هو الباطن (سورة الحديد آيت 3)
10. رب ارني ..... لنُ تراني (سورة الاعراف آيت 143)
11. لَن تَنَالُو البِر حَتي تَنفِقَوا مِمَا تُحِبُونَ (سورة آل عمران آيت 92)
12. فَدَم دَمَ عَليهُم رَبهُمُ (سورة الشمس آيت 14)
13. دڪاً دڪا (سورة الفجر آيت 21)
14. وَاللهُ بِڪُلِ شَيءٍ مُحِيطِ (سورة النساءَ آيت 126)
15. وَفِي انفُسِڪُم اَفَلا تَبصَرُون (سورة الذاريت آيت 21)
16. وَنحَن اَقَرب اِليَہ مِن حَبَل الوَرِيد (سورة ق 50 آيت 16)
17. الصِراط المستَقِيم (سورة الفاتحہ آيت 5)
18. رحمت اللعالمين (سورة الانبياء آيت 107)
19. سميعٌ بصير (سورة المجادلہ آيت 1)
20. رَضي اللهُ عَنهُم وَرَاضوَاعَنه (سورة البينة آيت 8)
21. اِنَماالمَومِنيِنُ اخواة (سورة الحجرات آيت 10)
22. لاَتَقَنطُو مِن رَحَمَتُ الله (سورة الزمر آيت 53)
23. ڪُل نَفُس ذائِقَۃَ الموت (سورة آل عمران آيت 158)
24. لَعنَۃُ الله عَلِي الڪاذِبِين (سورة آل عمران آيت 61)
25. و مَڪُر و مَڪَر الله وَ الله خير المَاڪِرِيُن (سورة آل عمران آيت 54)
26. قُل هُو الله اَحَدُ الله (سورة الاخلاص آيت 1)

Scanned with CamScanner

27. لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ (سورة الاخلاص آيت 3)
28. حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ (سورة الفلق آيت 5)
29. الذي يُوسَوِسُ فِي صُدُورِ النَّاس 0 مِنَ الجنتُ (سورة الناس آيت 5 ۽ 6)
30. اِنَ اَولِيَاءَ اللهِ لاخَوفَ عَلَيهِم وَلاهُم يَحزَنُون (سورة يونس آيت 62)
31. لَقَد خَلقَنَا اَلانسَانَ (سورة التين آيت 4)
32. وَمَن يَعُمَل (سورة النساء آيت 110)
33. ڪل شيءٍ قدير (سورة البقرة آيت 20)
34. وتعزمُن تشاءَ وتذل من تشاءَ (سورة آل عمران آيت 26)
35. علمُ اليَقِين / عَينُ اليَقِينِ (سورة التڪاثر آيت 6/5)۔
36. و هو العَلِي العَظِيم (سورة البقرة آيت 255)
37. ڪيف تَحُي الَموتيٰ (سورة البقرة آيت 260)
38. لا تتفرقُو (سورة الشوريٰ آيت 13)
39. اَلستُ بِرَبَكُم قالُو ابَليٰ (سورة الاعراف آيت 172)
40. "ڪُن فَيڪُون" (قرآن)
41. نَصَر مِن الله وَفَتَح قَرِيبُ (قرآن)

ڪلام ۾ آيل حديثون پاڪ

1. "اَلانسانُ سَرِي وَاَنا سِرَهُ"

(ترجمو: انسان منهنجو راز (ڳجهه) آهي)

2. "الفَقَر فَخرِي وَاَنا فَخَر هُ انا فقير"

(ترجمو: آئون هُن جو (انسان جو) راز آهيان)

3. "اَنا اَحمَد بِلا مِيم"

(ترجمو: فقر منهنجو فخر آهي آئون هن جو فخر آهيان آئون فقير آهيان)

4. "خلق الله آدم اعليٰ صورت"

(ترجمو: خلقيو الله آدم کي پنهنجي صورت ۾)

5. "طالب الدنيا مخنث. طالب العقبيٰ مؤنث. طالب المولىٰ مذڪر"

(ترجمو: دنيا جا ڪدڙا. عقبيٰ يعني بهشت جا طالب عورتون ۽ موليٰ جا طالب مرد)

6. "مَن عَرفَ نَفسه فَقَد عَرَفَ رَبه"

(ترجمو: جنهن پنهنجي نفس کي سڃاتو انهي پنهنجي رب کي سڃاتو)

7 "من رانى فقد راء الحق"

(ترجمو: جنهن مون کي ڏٺو تنهن الله کي ڏٺو.)

8. "مُوتُو قَبَل اَنتَ مُوتُو"

(ترجمو: مرو مرڻ کان اڳ.)

9. لَحمَکَ لَحمِي جِسمَکَ جِسِمِي، رُوحَکَ رُوحِي دَمَکَ دَمِي

(ترجمو: حضور پاڪ ﷺ فرمايو مولا علي ع.بابت: "توهان جو لحم منهنجو لحم آهي، توهان جو جسم منهنجو جسم آهي، توهان جو روح منهنجو روح آهي، توهان جو دم منهنجو دم آهي.)

10. "مظهر العجائب والغرائب"

(ترجمو: مظهر عجائب ۽ غرائب آهن (يعني هُو هر جاءِ آهي)

ڪلام ۾ آيل عربي قول

1. "اذني"

(ترجمو: "منهنجي حڪم سان." حضرت شمس تبريزي رح جو قول)

2. "اَلعشقُ نارَبَحَرکُم"

(ترجمو: عشق باهه آهي ساڙي ٿو)

3. "اناالحق"

(ترجمو: "آئون حق آهيان". حضرت حسين ابن منصور رح جو قول)

4. "ان القلب الله"

(ترجمو: بيشڪ قلب الله جو (آستان) آهي)

5. "ماسوا الله" (مڪمل: ليس في جُبتي ماسوا الله)

(ترجمو: "منهنجي جُبي ۾ الله کان سواءِ ڪو ڪونهي". حضرت جنيد بغدادي جو قول)

6. "فنا في الله"

(ترجمو: "فنا ٿيو الله ۾")

7. "بقا بِالله"

(ترجمو: "بقا الله سان")

ڪلام ۾ آيل فارسي قول

1. همہ اوست

(ترجمو: "هر شيءِ (سڀ ڪجهه هُو (الله) آهي")

ڪن ڪلامن بابت اهم ڄاڻ

ابابيل

هي بيت فقير سائين "نارا جيل" حيدرآباد ۾ لکيو.

پاڪستان

هي ڪلام فقير سائين صدر ايوب سان ملاقات ۾ سندس آڏو ڇيو. جنهن ۾ "پاڪستان" پاڻ صدر سان مخاطب ٿي پنهنجو حال ٿو سلي ۽ "صدر" کي هدايت ٿو ڪري. اها ملاقات جناب ذوالفقار علي ڀٽي لاڙڪاڻي ۾ ڪرائي. (1965ع کان اڳ ۾)

پيچر واهه

هي ڪلام فقير سائين "پيچر واهه" ضلعو دادو جي گنڀير مسئلي تي، آبپاشي جي چيف انجنيئر جناب غلام رسول شاهاڻي عرف "خريد علي" جي آڏو پيش ڪيو ۽ پوءِ هن صاحب اهو مسئلو حل به ڪيو. (تقريباً 1975ع ۾)

چارڻ

هن شعر بابت فقير سائين فرمايو ته هي شعر پاڻ انهيءَ دور ۾ ڇيو هئن، جڏهن پاڻ روحانيت ۾ ڪثرت جي ميدان ۾ بيٺل هئا. پوءِ جڏهن وحدت جي ملڪ تي ويا، ته پوءِ "پنج" ۾ وحدت سڃاتائون.

ذوالفقار ڀٽو ۽ گهاڙ واهه (نظم)

هي ڪلام فقير سائينءَ ذوالفقار علي ڀٽو جي آڏو تڏهن وڃي ڇيو جڏهن "گهاڙ واهه" جي ڪم ۾ ڪاٽيءَ لاءِ مشينن سان ڪم ڪرڻ جي ضرورت پيش آئي. اهو نظم ٻڌي ڀٽو صاحب پاڻ "گهاڙ واهه" تي ڪئمپ هڻي رهيو ۽ پنهنجي سامهون مشينن سان ڪاٽيءَ جو ڪم ڪرايائين.

ذوالفقار ڀٽو (ڪافي)

هي ڪلام فقير سائين انهيءَ دور ۾ ڇيو جڏهن ذوالفقار علي ڀٽو صدر ايوب سان تاشقند واري معاملي تي ناراض ٿي، پنهنجي جماعت (پاڪستان پيپلز پارٽي) ٺاهڻ جو ارادو ڪيو. انهيءَ

Scanned with CamScanner

ڳالهه تي ملڪ جا ملا، قاضي، مولوي ۽ عالم سڀ سندس خلاف ورزي ڪرڻ لڳا. انهيءَ حال کي ڏسندي خلق (عوام) کي هوشيار ڪرڻ لاءِ فقير سائينءَ اهو ڪلام چيو.

روپ هزار

هي شعر فقير سائينءَ "سکر جيل" ۾ چيو.

وڪامي وياسين دلبر جي در تي

هي ڪافي تڏهن چيائون، جڏهن پاڻ کي پنهنجي مرشد پاڪ جي باطن امر سان وڪيئون.

يار دي سڪ وچ روئڻ، ميڪون ڏاڍي راحت تي

هي شعر فقير سائينءَ پنهنجي والده صاحبہ سان مخاطب ٿيندي چيو. جنهن کي ٻڌي سندن والده صاحبہ ساڻن راضي ٿي.

سنڌ

هي ڪلام فقير سائين انهيءَ دور ۾ چيو جڏهن جنرل ضياءُ الحق جي حڪومت ۾ حڪومت طرفان اهو اعلان ڪيو ويو تہ ملڪ ۾ پاڻي ڪونهي ۽ سڀ ڪو هاري ناري پوک اڌ تي اڌ ڪري. جنهن جو سئو (100) جريب آهي، اُهو پنجاهہ (50) ڪري، پنجاهہ وارو پنجويهہ (25) ڪري. فقير سائين پاڻ دادو اسٽيشن تي ويٺا هئا، اتي ماڻهن ۾ اهي ڳالهيون ٻڌيائون. فقير سائينءَ کي پهرين بہ سنگت سات وارا چوندا هئا تہ پاڻ "سنڌ" لاءِ ڪو شعر نہ چيو اٿن. جنهن تي پاڻ فرمائيندا هئا: "سنڌ تہ سڄي پُر آهي، ڪا ڪمي هجي تہ مون چوان بہ!" پوءِ انهيءَ مسئلي تي پاڻ پنهنجي مرشد پاڪ کي ياد ڏيئندي، اهو ڪلام چيائون ڪين اِها خبر هئي تہ جڏهن بنگلاديش ۽ هندستان ٻڌندا آهن، تڏهن ئي پاڻي پاڪستان ڏانهن ڇوڙيندا آهن. انهيءَ خيال سان پاڻ اڳ جڏهن اهو ڪلام چيائون تہ ڪلام جو ٿلهہ هن ريت هو:

هندستان بنگال بہ ٻوڙ
مهديا سنڌ ڏي پاڻي کي لوڙ

ڏينهن ۾ گذريا ته خبر پئي جو بنگال ۽ هندستان جا ڪي علائقا ٻڏي ويا. پوءِ فقير سائينءَ کي خيال ٿيو ته "فقير ته سيني لاءِ هوندو آ" پاڻ فرمايائون: "جيڪا ڦاڙبي آ، تنهن کي سبجو به آ" پوءِ وري انهيءَ ئي ڪلام ۾ "ٻوڙ" جي لفظ جي جاءِ تي "ڇوڙ" جو لفظ وڌائون. پوءِ هوڏانهن ٻوڏ ڪان بچا ٿي ويو ۽ اچي سنڌ بلڪ سڄي پاڪستان تي مينهن اُنا. اهو برساتن جو سلسلو ست (7) ڏينهن رات جاري رهيو. اِئين ملڪ مان پاڻي جي قلت ختم ٿي وئي.

شهر شاهاڻي

اهو شعر فقير سائينءَ ڳوٺ "ميرخان شاهاڻي" (لڳ صوبي ديري راڻيپور روڊ) بابت چيو آهي جتي سرڪار پاڪ امام مهدي شاهه جهانيان رح جن جو آستانو هو.

شير علي جهانيان

اهو ڪلام فقير سائين، حضرت سيد شير علي شاهه جهانيان رح ۽ جهانيان خاندان جي شان ۽ ثنا ۾ چيو. شير علي جهانيان سائين، فقير سائين جي مرشد پاڪ سيد امام مهدي شاهه جهانيان رح جا پاڻتيا به هئا ته طالب به هئا ۽ ساڳي وقت درگاهه حضرت حسن شاهه جهانيان رح جا سجاده نشين به ٿي گذريا آهن.

عدالت

هي بيت فقير سائين 1991ع ۾ ڪفر واري فتوي ۽ تعزير واجب القتل جي ڪيس جي ججن کي جس ڏيندي چيو.

علي بحر واهه

هي ڪلام فقير سائينءَ تڏهن چيو جڏهن پاڻ چنگاڻين جي ڳوٺ (ضلعي لاڙڪاڻي) لاءِ هڪ واهه منظور ڪرايائون ۽ پاڻ تنهن کي "علي بحر واهه" نالو ڏنائون.

ڪربلا

هي بيت پاڻ انهيءَ وقت چيائون، جڏهن ڪين هڪ شخص قتل ڪرڻ جي ارادي سان آيو ۽ فقير سائين پاڻ هلي ويجي، سندس پيش پيا (وڌيڪ تفصيل لاءِ منڍ ۾ آيل سوانح ڏسو)

Scanned with CamScanner

موت

هي ڪلام پاڻ تڏهن چيائون، جڏهن هڪ ٻيرو پاڻ آرامي هئا، جو ڪنهن کين اچي اٿاريو. جڏهن پاڻ نهاريائون ته هڪ بلا بيٺي هئي، جنهن جي صورت تمام بري هئي. پاڻ تنهن کان پڇيائون: "ڪير آن؟" جنهن تي هن چيو: "هو فقير سائين کي وٺڻ آيو آ." سائين جن فرمايس: "سرڪار مهدي موليٰ وٽان ڪا چٺي ڪا اجازت آندي اٿوَ؟" تنهن تي هن وراڻيو: "منهنجي مرضي آ جنهن جو روح چاهيان قبض ڪيان. مون تي اهو ڪم رکيل آ." سندس بي ادبيءَ جا اهي الفاظ ٻڌي، فقير سائين اٿي هُن سان ٻکين پئجي ويا. ڪنهن مهل هو مٿان ته ڪنهن مهل سائينءَ جن. ايئن وڙهندي وڙهندي فقير سائينءَ ڪيس دسي زمين سان هنيو ۽ ٽڪا ٽيو. پوءِ هو غائب ٿي ويو. (اهو واقعو دادو اسٽيشن وٽ فقير سائينءَ جي هڪ طالب "بحر علي" جي اوتاري تي پيش آيو) انهيءَ کان پوءِ عزرائيل وري فقير سائينءَ وٽ موندر لاڪا ۾ سندن آستان تي آيو. انهيءَ ڀيري تمام حسين صورت اختيار ڪري آيو ۽ اچي سائينءَ جن جي آڏو هٿ ٻڌي نياز ۽ نوڙت سان عرض ڪيائين ته، سرڪار جن ساڻس هلن. تنهن تي مالڪن حامي ڀري ۽ ڪيس ڪجهه ڏينهن کان پوءِ اچڻ جو چيائون. هي هيلو ويو. فقير سائين انهن ڏينهن ۾ ڪجهه نوان طالب ڪيا هئا، جيڪي ٽندو جام ۽ ٽندو الهيار جا هئا. پاڻ کين سڏرايائون ۽ سيني طالبن کي پنهنجي وڃڻ جي خبر ڏنائون تنهن تي هنن طالبن زارو زار روئڻ شروع ڪيو ۽ کين ٻاڏايائون. ته پاڻ هي جهان ايڏو جلد نه ڇڏيو. سندن اهي آزيون نيازيون ڏسي، فقير سائين فرمايو: سائين پنهنجي مرشي موليٰ کان پُڇن. ڇو ته عزرائيل کي زبان ڏيئي ويٺا آهن. سائين جن حجري ۾ وڃي فڪر ڪرڻ شروع ڪيو ۽ پوءِ ڪجهه وقت فڪر ڪرڻ کانپوءِ کين پنهنجي مرشد پاڪ وٽان اهو فرمان حاصل ٿيو ته. "فقير پنهنجي مرضي وارو هوندو آ. هينئر ٻه جي آيائو ٿي ته ٻه پنهنجي مرضي سان نه؟ فقير پنهنجي مرضي وارو آ. هاڻي وڃي پنهنجن طالبن کي ٻڌايو."

ايئن ئي ٿيو. انهيءَ ڪان پوءِ عزرائيل وٽن نہ آيو. اهو واقعو فقير سائينءَ جي بقا تي وڃڻ ڪان ڏهہ پندرهن سال اڳي پيش آيو.

موج درياءَ تي مهراڻ آيو

هي ڪلام فقير سائينءَ پنهنجي مرشد پاڪ جي فرزند سرڪار سيد موج درياءَ شاهہ جهانيان رح جي شان مبارڪ ۾ چيو موج درياءَ پاڪ پنهنجي والد صاحب جا طالب هئا ۽ پاڻ فيض جا درياءَ ٿي گذريا آهن. سند درگاهہ مبارڪ شاهپور جهانيان ۾ آهي.

هاري

هي ڪلام فقير سائين "هاري تحريڪ" جي دور ۾ چيو هو.

Scanned with CamScanner

سنڌي ساهت گهر جا ڇاپيل ڪتاب

1.	علامہ آءِ. آءِ. قاضي (ٻيو ڇاپو)	قاضي فيض محمد	25 =
2.	ڏکيون جان نہ مڙن (ٻيو ڇاپو)	ناز سنائي	75 =
3.	ڪُچان تہ ڪافر	ناز سنائي	ختم ٿيل
4.	ماءُ ڪاهوڙي هليا	ناز سنائي	ختم ٿيل
5.	رڇي جي ريٽو ٿيا	ناز سنائي	ختم ٿيل
6.	هاري ڪميٽي ۽ الاتي تحريڪ	قاضي فيض محمد	ختم ٿيل
7.	ڏونگر جن ڏوريا	ناز سنائي	ختم ٿيل
8.	چانڊوڪي ۽ زهر	موهن ڪلپنا	ختم ٿيل
9.	زندان جي جهروڪي مان	ڪامريڊ غلام محمد لغاري	ختم ٿيل
10.	زندگي	موهن ڪلپنا	ختم ٿيل
11.	منهنجي آکاڻي	ڪامريڊ غلام محمد لغاري	ختم ٿيل
12.	حفيظ شيخ	ناز سنائي	ختم ٿيل
13.	قيد جي ڪهاڻي	ناز سنائي	ختم ٿيل
14.	دادر پل جا ٻار	ڪرشن چندر / ناز سنائي	ختم ٿيل
15.	سون ورني ڌرتي	ڊاڪٽر سليمان شيخ	ختم ٿيل
16.	وشواس	موهن ڪلپنا	ختم ٿيل
17.	ايوريسٽ تي چڙهائي	عبدالقادر جوڻيجو	ختم ٿيل
18.	انٽرويو	طارق اشرف	ختم ٿيل
19.	تصوف جي چير ڦاڙ (ٻيو ڇاپو)	نجم عباسي	50/=
20.	سنڌي ذات هنجن (ٻيو ڇاپو)	رسول بخش پليجو	100 =
21.	ڏٺم اڻ ڏٺل	نجم عباسي	ختم ٿيل
22.	مائوءَ جي ملڪ ۾	عبدالجبار جوڻيجو	ختم ٿيل
23.	مٺي سنڌ سُڪار	نجم عباسي	ختم ٿيل
24.	سچ سان دوکو	ناز سنائي	ختم ٿيل
25.	نوان چار درويش	ناز سنائي	ختم ٿيل
26.	سوچون پٽڪا واڪا (ٻيو ڇاپو)	استاد بخاري	45/=
27.	ٻہ ناول	موهن ڪلپنا	ختم ٿيل
28.	سوچ سدائين سچ جي	آزاد قاضي	ختم ٿيل
29.	غلام جا ٽهڪڙا	غلام حسين رنگريز	ختم ٿيل
30.	چولو منهنجي چڪ ۾	هري دلگير	30/=
31.	سدا سُرها گل	يوسف سنڌي	ختم ٿيل
32.	ڪاري ڪڪر هيٺ (ٻيو ڇاپو)	استاد بخاري	45/=

Scanned with CamScanner

33.	بند دروازو	امرتا پريتم / ولي رام ولڀ	ختم ٿيل
34.	اسين مسافر پيار جا	ادل سومرو	ختم ٿيل
35.	اوهان جي پڇاڻان (ٻيو ڇاپو)	رسول بخش پليجو	100/=
36.	ساگر جي لهرن تي	حفيظ شيخ	25/=
37.	سنڌين جو اتحاد ۽ شرپسند ٽولا	آزاد قاضي	25/=
38.	ڪنوار جي سيج	خليل جبران / م.ن. محزون	ختم ٿيل
39.	بغاوت ۽ آزادي	خليل جبران / منصور قادر جوڻيجو	ختم ٿيل
40.	ڌرتي سرتي (ٻيو ڇاپو)	استاد بخاري	100/=
41.	پليجو ڇاهي ڇا ٿو چاهي؟	ابو جبران	ختم ٿيل
42.	جڏهن ڌرتي جاڳي	ڪرشن چندر	ختم ٿيل
43.	موهن جو دڙو	علي بابا	ختم ٿيل
44.	حليم شو	حليم بروهي	ختم ٿيل
45.	مون توکي پيار ڪيو	پوپٽي هيرانندڻي	ختم ٿيل
46.	باهيون بيراڳين جون	تاج جويو	25/=
47.	پيغامبر /پيغامبر جو باغ (ٻيو ڇاپو)	خليل جبران /م.ن. محزون	50/=
48.	پياسي ڌرتي پياسي دلڙيون	ڪرشن چندر/سندري اُتمچنداڻي	30/=
49.	شرم ٻوٽي	گوبند مالهي	30/=
50.	زندگي زندگي (ٻيو ڇاپو)	استاد بخاري	150/=
51.	زوال	البرٽ ڪاميو/قاضي خادم	ختم ٿيل
52.	مان ڌوهي هان (ٻيو ڇاپو)	عزيز ٻنگوار	50/=
53.	تاريخ جا وساريل ورق	سوڀو گيانچنداڻي	45/=
54.	ڪنڌيءَ اڪ ڦلاريا	تاجل بيوس	60/=
55.	ادب ۽ روايتون	قاضي خادم	60/=
56.	ميتا جي رُڃ ۾	آسي زميني	60/=
57.	قوم چوي ٿي ٻول	تاج جويو	ختم ٿيل
58.	منهنجي حياتيءَ جا سونا روپا ورق (ٻيو ڇاپو)	پوپٽي هيرانندڻي	150/=
59.	پرنس	ميڪاولي/م.ن. محزون	ختم ٿيل
60.	ڀڳل ڪنيڙاٽيون (ٻيو ڇاپو)	خليل جبران /م.ن. محزون	ختم ٿيل
61.	اڻ ڇاڻ	قاضي فيض محمد	40/=
62.	مرشد جو نينهن ۽ نياپو	خليل جبران /م.ن. محزون	30/=
63.	ابابيل جي آخري اُڏام	رسول ميمڻ	40/=
64.	جستجو لاتقنطو	استاد بخاري	ختم ٿيل
65.	ڏک سکن جي سونهن	گل ڪونڌر	ختم ٿيل
66.	ڏکي انسان	وڪٽر هيوگو/موتومل منگهارام	25/=

Scanned with CamScanner

سنڌي ساهت گھر

Rs:240/=

Design by : Heartline Graphic 0300-3069637

Scanned with CamScanner